

ที่ระลึก

เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายสุรเจตน์ เนต์ลักษณะวิจารณ์

เป็นกรณีพิเศษ

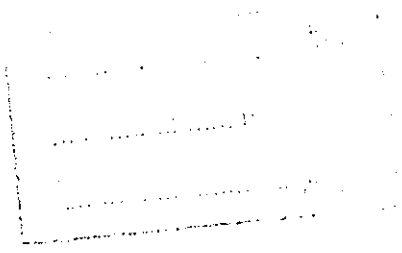
ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

12 กันยายน 2541

การศึกษาไทย

สู่ยุคสมัย

2000

Faint, illegible text or markings in the center of the page.

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961150794

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

วันที่	10	ก.ย.	๕๗
เลขทะเบียน	๒๙๓		
เลขที่	๒๑		
	ร ๘๔๘๓		
	๒๕๔๑		

อน. 13

ที่ระลึก

เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายสุรเจตน์ เนติลักษณวิจารณ์

เป็นกรณีพิเศษ

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ที่ 1๒ กันยายน ๒๕๔๑

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

เวลา 17.00 น.

การศึกษาไทย สู่ยุคสมัย 2000

ที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ
นายสุรเจตน์ เนติลักษณ์วิจารณ์
เป็นกรณีพิเศษ
12 กันยายน 2541

ISBN 974-86458-3-5

พิมพ์ : สิงหาคม 2541

จำนวนพิมพ์ : 2,000 เล่ม

ผู้จัดทำ : นางสุนทรี เนติลักษณ์วิจารณ์

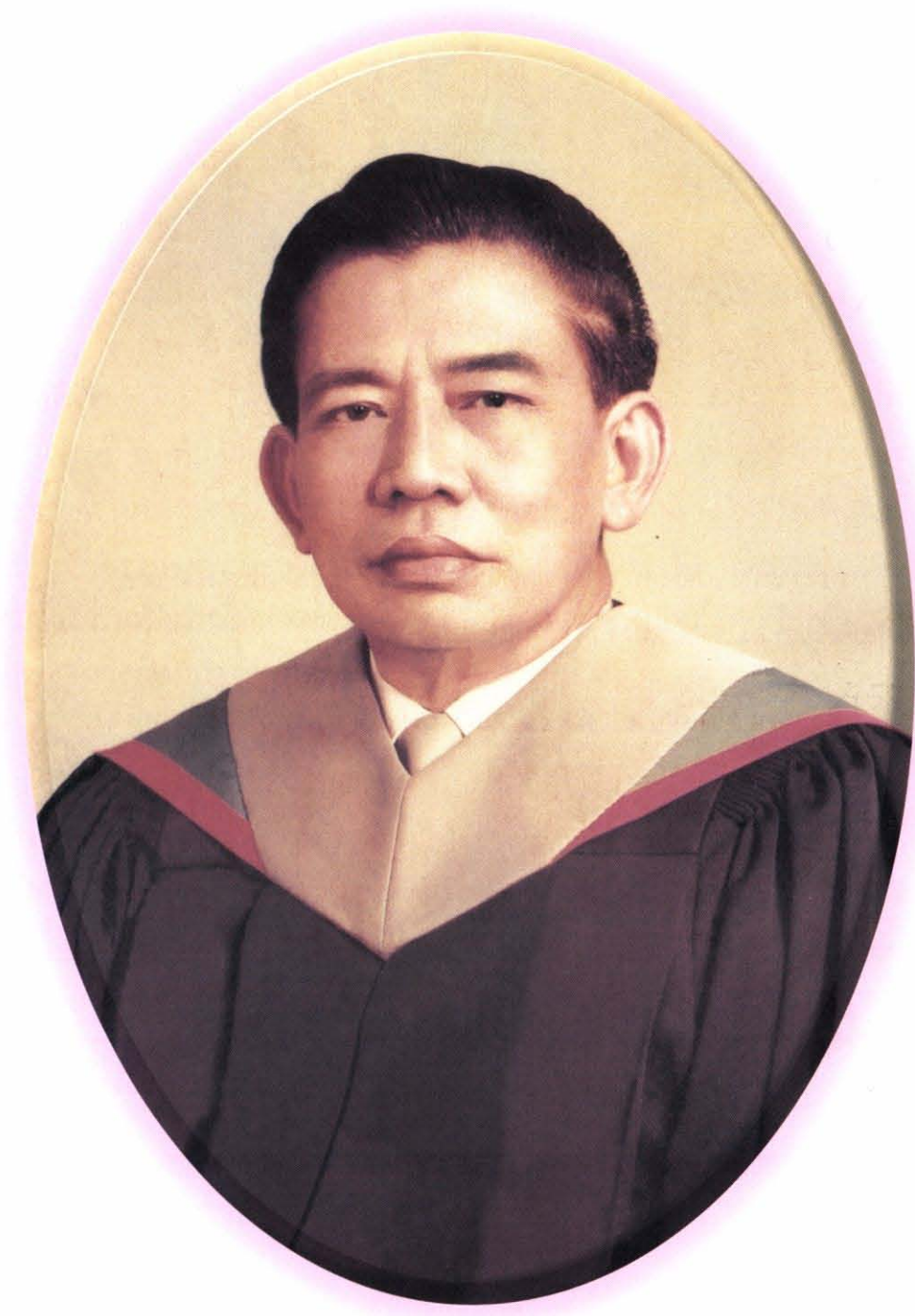
พิมพ์ที่

บริษัท เนติกุลการพิมพ์ (2541) จำกัด

115 ซ.วัดอัมพวัน ถ.พระราม 5 เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

☎ 669-3131-4 , 669-2447-8 แฟกซ์ 243-2363

ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา นายวิฑูรย์ สุขแดง : 2541

“พี่น้อง”

สุรเจตน์ เนติลักษณวิจารณ์

๒๔๗๙-๒๕๔๐

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่.....๒๒๓๘๔.....

สำนักพระราชวัง

๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๐

พระราชทานเพลิงศพ นายสุรเจตน์ เนติลักษณะนิจารณ์ เป็นกรณีพิเศษ
ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๑ เวลา ๑๗.๐๐ น. พระราชทานเพลิง.

คมกฤษ/พิมพ์/๘๘/ทาน.

วัน	หน้าที่.....พนักงานพระราชพิธี.....
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายสุรเจตน์ เนติลักษณะนิจารณ์
	เพื่อทราบ
	เครื่องพระราชทานเพลิง และเจ้าพนักงานผู้เชิญมานี้
	เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้า ล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเพลิงศพ นายสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ เป็นกรณีพิเศษ ณ เมรุ วัดมกุฏกษัตริยาราม กรุงเทพมหานคร ในวันเสาร์ที่ 12 กันยายน 2541 เวลา 17.00 น. นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้า ล้นกระหม่อม เป็นเกียรติแก่ผู้วายชนม์ และวงศ์ตระกูลอย่างหาที่สุดมิได้

ข้าพระพุทธเจ้า ภรรยา ลูก และหลาน ของนายสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส กราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท ด้วยความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น และขอเทิดทูนพระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นสิริสวัสดิ์พิพัฒน์มงคลแก่ข้าพระพุทธเจ้าและวงศ์ตระกูลตราบชั่วกาลนาน และขอจงรักภักดีต่อราชวงศ์จักรีตราบชั่วนิรันดร์

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า

นางสุนทรี เนติลักษณะวิจารณ์

นางหนึ่งหทัย - นายวิฑูรย์ สุขแดง

เด็กหญิงพิมพ์หทัย - เด็กชายศุภวิชญ์ สุขแดง

หน้าว่าง

ศาสตราจารย์ นฤมิตร กษัตริย์
ศาสตราจารย์
ศาสตราจารย์

รดน้ำศพ
ณ ศาลาวิถ่มกุฏกษัตริยาราม
กรุงเทพมหานคร
เมื่อ 14 กันยายน 2540

สวดพระอภิธรรม
ณ ศาลาวิมุกตกูภคตริยาราม
กรุงเทพมหานคร
14-20 กันยายน 2540

รายนาม ผู้นำพวงหรีด มาวางหน้าศพ

1. กลุ่มโรงเรียนกรมสามัญชนกลาง กลุ่มที่ 1
2. กรมโรงงานอุตสาหกรรม
3. กรุงเทพมหานคร (จำกัด) มหาชน สาขาหัวหิน
4. บ.กราฟฟิค สเปซ จำกัด
5. บ.เท้าเอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด
6. พ.ต.อ.โกสินทร์ หินเภาวี่
5. พ.ท.เกรียงศักดิ์-อโณทัย แยมศิริ
7. ผอ.กนก-ผอ.อุจน์ จันทร์ขจร
8. แก้ว-นก นื่ององค์การนิสิตบางแสน ปี 32
9. กิตติพันธ์-วนิดา กาญจนพิพัฒน์
10. คณะกรรมการศิษย์เก่าบริหารการศึกษา 2540
11. คณะทำงานหมวดวิชาการสังคมศึกษา
ร.ร.มัธยมศึกษา ส่วนกลางกลุ่มที่ 1
12. คณะศิลปกรรมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
(จ.สุพรรณบุรี)
13. คณะศึกษาศาสตร์ ม.บูรพา
14. คณะบดีคณะวิทยาศาสตร์ ม.บูรพา
15. คณะครูโรงเรียนสตรีเรณูศึกษา
16. ครอบครัวสันทรายเงิน
17. ครอบครัว ลิมปิสุต
18. ครอบครัว "คงสวัสดิ์"
19. ครอบครัว "รัตนอุดม"
20. ครอบครัว "คงสำราญ"
21. ครอบครัว "นิยมพร"
22. พล.ต.ท.จารักษ์ แสงทวีป
23. น.อ.จิรศักดิ์-รศ.วนิดา ภูวนารถนุรักษ์
24. พล.ร.ต.เจริญ-ถนอมศรี อรัญชนะนาค
25. จำลอง-สุภาพพรรณ เอี่ยมเมอก
26. จรัส มงคลจันทร์ และภรรยา
ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)
27. ดร.ฉวีช แนวพานิช
28. เฉลิมชัย รัตนกริ ผู้ช่วยอธิบดีกรมสามัญศึกษา
29. เฉลิมเผ่า อจละนันท์ ม.รามคำแหง
30. ฉลอง แนวพานิช
31. ชมรมศิษย์เก่า ม.บูรพา สมุทรปราการ
32. ชมรมบางแสน กทม.
33. รศ.เชาวน์ มณีวงษ์ และครอบครัว
34. ช่างศิลป์ นรด.
35. เข็นคาเบรียล รุ่น 96

36. พลตรีดำรง-บุญรักษา ดวงรัตน์
37. พล.ต.ดำรง-ประสานสุข จินดารักษ์
38. ดร.ทวี-กอบพร หอมขง
39. พ.อ.ทวีชัย-กิตติยา สว่างเพ็ชร
40. ทองปอน-สุระพิน ตะบูนพงศ์
41. ธนาคารกรังศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาราชวัตร
42. ธนาคารกรังศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานครปฐม
43. ศ.ดร.ธีระ-สุนงนาท สุตะบุตร
44. ดร.ธรร-วิไลวรรณ สุนทรายุทธ
45. ธวัช-เขาวภา อนุกุล
46. น้องๆ รุ่น 13 “เอราวัณ”
47. นพดล-นงลักษณ์ สิทธิชัย
48. นิภา-รัศมีคารา และญาติ
49. บางแสน รุ่น 2
50. บางแสน รุ่น 9
51. บางแสน รุ่น 9 “อินทรีผาด”
52. บางแสน รุ่น 11
53. บ.ไทยประกันชีวิต จำกัด
54. บ.ЕАС กราฟฟิคส์ (ประเทศไทย) จำกัด
55. บ.เมย์ พอร์เวิร์ค จำกัด
56. บ.เหรียญไทยบุญกิจ จำกัด
57. บัญญัติ จันทน์เสนา ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา
58. บุญเสริม ศรีภักดิ์ และครอบครัว
59. บุญ โสมสิน และครอบครัว
60. เบ็ญจมาภรณ์ จุลละนันท์
61. บริญญาโท รุ่น 3 บางแสน (เขี้ยวลากดิน)
62. ดร.ประสิทธิ์-วันทนีย์ ดำรงชัย
63. พล.ต.อ.ประชา คุณหญิงวารุณี พรหมนอก
64. ป้าสินธุ์ เนติลักษณะวิจารณ์ และครอบครัว
65. ประวิง-สุดสงวน สิงห์พันธุ์
66. ประวิทย์-รัชนีวรรณ พงษ์ศิริ
67. ผึ้งหลวง รุ่น 7
68. ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย
69. ผู้อำนวยการโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)
70. ฝ่ายสาขาภูมิภาค ธ.กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)
71. ศิษย์เก่า โรงเรียนสตรีเนติศึกษา รุ่น 06
72. ศิษย์เก่าบางแสน เพชรบุรี
73. ศิษย์เก่าบางแสน สิงห์บุรี
74. ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร
75. ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนวัดราชาธิวาส
76. ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสตรีวิทยา
77. พนักงานเนติกุลการพิมพ์
78. ศ.ดร.พนัส-วิลาศ นันทาคินทร์
79. ดร.พรชัย ตานวิวัฒน์
80. พล.อ.อ.ไพศาล-นฤมล สมุทรศิริ
81. พล.ต.ต.พิชิต-ดร.สุปรียา ควรเดชะคุปต์
82. พัทธ์-น.อ.หญิง เพ็ญใจ อาจองค์
83. พิศาล-ชัยนี้ คงสำราญ
84. ภาควิชาชีววิทยา ม.บูรพา
85. ภาควิชาบริหารการศึกษาศึกษา ม.บูรพา
86. ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
87. มหาวิทยาลัยบูรพา
88. มหาวิทยาลัยสยาม
89. มูลนิธิบุญสมบัติ
90. มูลนิธิดุสิตาราม
91. พล.ต.เมธี ธรรมรังสี นายกเทศมนตรีเมืองสระบุรี
92. มงคล-นงนุช อุทัยศิริ
93. “bungthong” บางแสน รุ่น 12
94. รุ่น 16 “พิราบขาว”
95. รุ่น 15 “เท่าไฟ”
96. โรงเรียนภาษาอนุสรณ์ ธนบุรี
97. โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” ม.บูรพา
98. โรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร
99. โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ จังหวัดเพชรบุรี
100. โรงเรียนสมุทรปราการ
101. โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
102. โรงเรียนสิรินธร จ.สุรินทร์
103. โรงเรียนเยาวลักษ์นันทวิทยา
104. โรงเรียนสิงห์บุรี
105. โรงเรียนวัดสังเวช
106. โรงเรียนศิลาจารึกพัฒนา
107. โรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์
108. โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม
109. โรงเรียนโยธินบูรณะ
110. โรงเรียนมัธยมด่านสำโรง
111. โรงเรียนนันทศึกษา
112. ร้านดอกไม้ “เพ็ญ”
113. ราชวัตรเฟลต
114. พ.ต.อ.(พิเศษ) ระพีพัฒน์-มาลี ปาละวงศ์
115. พ.ต.อ.รณรงค์-อินทพันธ์ ยั่งยืน
116. ลูกจ้างประจำโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร
117. ลูกศิษย์ ภัทรภัทร์
118. พ.อ.ลิขิต เขาวนานนท์ และครอบครัว
119. วารสารร่วมฟ้าเหลือง
120. พ.ต.อ.วรงค์-สลักจิต ชิวปรีชา
121. วัลลภ-ปราณี ภูโชติ
122. วิเชียร-พาชื่น อธิสุข
123. วิจิตรา-อัมพา-สุทธิลักษณ์ ตูลวรรธนนะ
124. สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล
125. สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
126. สมาคมสหพันธ์โรงเรียนราษฎร์
127. สมาคมเบญจมบพิตร
128. สมาคมผู้ปกครองและครูดุสิตาราม
129. สมาคมผู้ปกครองและครูวัดเบญจมบพิตร
130. สมาคมนักเรียนเก่าวัดเบญจมบพิตร
131. สมาคมศิษย์เก่า ม.บูรพา
132. สหกรณ์ออมทรัพย์โรงเรียนเอกชน จำกัด
133. สำนักคอมพิวเตอร์ ม.บูรพา
134. สำนักวิจัย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
135. สำนักทะเบียนและวัดผล ม.สยาม
136. สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยบูรพา
137. ส่วนสนับสนุนการตลาด ฝ่ายสาขาภูมิภาค
138. ส่วนวางแผนและพัฒนาระบบฯ ฝ่ายสาขาภูมิภาค
139. ส่วนสารบรรณและประมวลคำสั่ง สาขาภูมิภาค
140. ส่วนบริหารงานด้านต่างประเทศ ธ.กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)
141. สโมสรข้าราชการ ม.บูรพา
142. พลโทสมอค์ บุญยานนท์
143. พล.ต.ต.สุรศักดิ์-สมคิด สุทธารมณ
144. พล.ต.ต.สังจา จันทนะเสวี
145. พ.อ.สุรชาญ-อรทิพย์ วณิชกิจ
146. พ.อ.สุริยง-ศิริลักษณ์ เผือกกลนธ์
147. พ.ท.สมพงษ์-นงนุช ลิ้มปิไชติกุล
148. อ.ศุจิน-อ.สมพร พูลสวัสดิ์
149. อ.สมประสงค์ ปิ่นจินดา
150. สุรเดช-พงษ์นี้ ปนาทกุล
151. สมคิด-คุณณี ทองลิมา
152. สมาคมนิต ภิรมย์รัตน์ รองอธิบดีกรมสามัญศึกษา
153. สุชาติ-อภิญา จันลาวงค์
154. สุวิทย์ นาคะภักฎิ โรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์
155. สมศักดิ์ รังสิโยภาส ผอ.กองคลัง กรมราชทัณฑ์
156. สุวิชัย-อากาศพรอน พุฒระกุล
157. สุทัศน์ สิงห์เสนี
158. สมพงษ์-สมนรัตน์ อัศตรกุล
159. ผศ.ดร.ศิริจรณ์ ผลพันธ์ และภรรยา
160. ร.ร.หลวงพ่อบ้านคลองด่านอนุสรณ์
161. ทมวดีวิชาภาษาต่างประเทศ ร.ร.มัธยมวัดเบญจมบพิตร
162. ทมวดีวิชาภาษาต่างประเทศ ร.ร.มัธยมวัดดุสิตาราม
163. ทมวดีสังคมศึกษา ร.ร.มัธยมวัดเบญจมบพิตร
164. ทมวดีวิทยา ร.ร.มัธยมวัดเบญจมบพิตร
165. ทมวดีคณิต ร.ร.มัธยมวัดเบญจมบพิตร
166. อาลัยยิ่ง จาก “ตวยคุณ”
167. อาลัย “พ่อน้อย” ลูกดาว-ลูกก๊กก้อง
168. อาลัย “พีน้อย” สมบัติ สุกสรรม
169. อาลัย “พีน้อย” วี อาร์ ฟิล์ม
170. รศ.ดร.อารีย์ เพชรพุด ภาควิชาจิตวิทยา ม.เกษตรศาสตร์
171. พ.ต.อ.อนันต์-สุนิตย์ แยมศิริ และครอบครัว
172. หลานเอก-หลานอาร์ม
173. อุทิศ-ปราณี รุ่งธีระ
174. เอี่ยมและน้องๆ
175. 6/4 ปี 38 (บ.บ.)
- หากมีรายการขาดหายไป
เจ้าภาพขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย**

พิธีบรรจุศพ
ณ ศาลาวัดมกุฏกษัตริยาราม
กรุงเทพมหานคร
20 กันยายน 2540

เจ้าภาพสวดพระอภิธรรม นายสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม

- วันอาทิตย์ที่ 14 กันยายน 2540 ● ภรรยา บุตร ธิดา หลาน ญาติๆ และคุณป้าสินธุ์ เนติลักษณะวิจารณ์
- วันจันทร์ที่ 15 กันยายน 2540 ● สมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา
ชมรมบางแสน ชมรมปรากฏ
- วันอังคารที่ 16 กันยายน 2540 ● ร.ร.มัธยมวัดเบญจมบพิตร
ฝ่ายสาขาภูมิภาค ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)
- วันพุธที่ 17 กันยายน 2540 ● เพื่อนเซนต์คาเบรียล 96
บางแสน รุ่น 11, 15
สมาคมผู้ปกครองและครูดุสิตาราม มูลนิธิดุสิตาราม
มูลนิธิเบญจมบพิตร และสมาคมเบญจมบพิตร
- วันพฤหัสบดีที่ 18 กันยายน 2540 ● พล.ต.อ.ประชา-คุณหญิงวารุณี พรหมนอก
ครอบครัว “สันทรายเงิน”
ช่างศิลป์ นรด.
ลูกหลาน ม.หอการค้าฯ
- วันศุกร์ที่ 19 กันยายน 2540 ● มหาวิทยาลัยบูรพา
ชมรมบางแสน กทม.
บางแสน รุ่น 3, 7, 10, 12, 16
ผช.ผอ.ฝ่ายวิชาการ กลุ่มโรงเรียนนกรมสามัญศึกษา กลุ่ม 1
- วันเสาร์ที่ 20 กันยายน 2540 ● บางแสน รุ่น 9
ครอบครัว “แย้มศิริ”
พนักงานเนติกุลการพิมพ์
วี.อาร์.ฟิล์ม

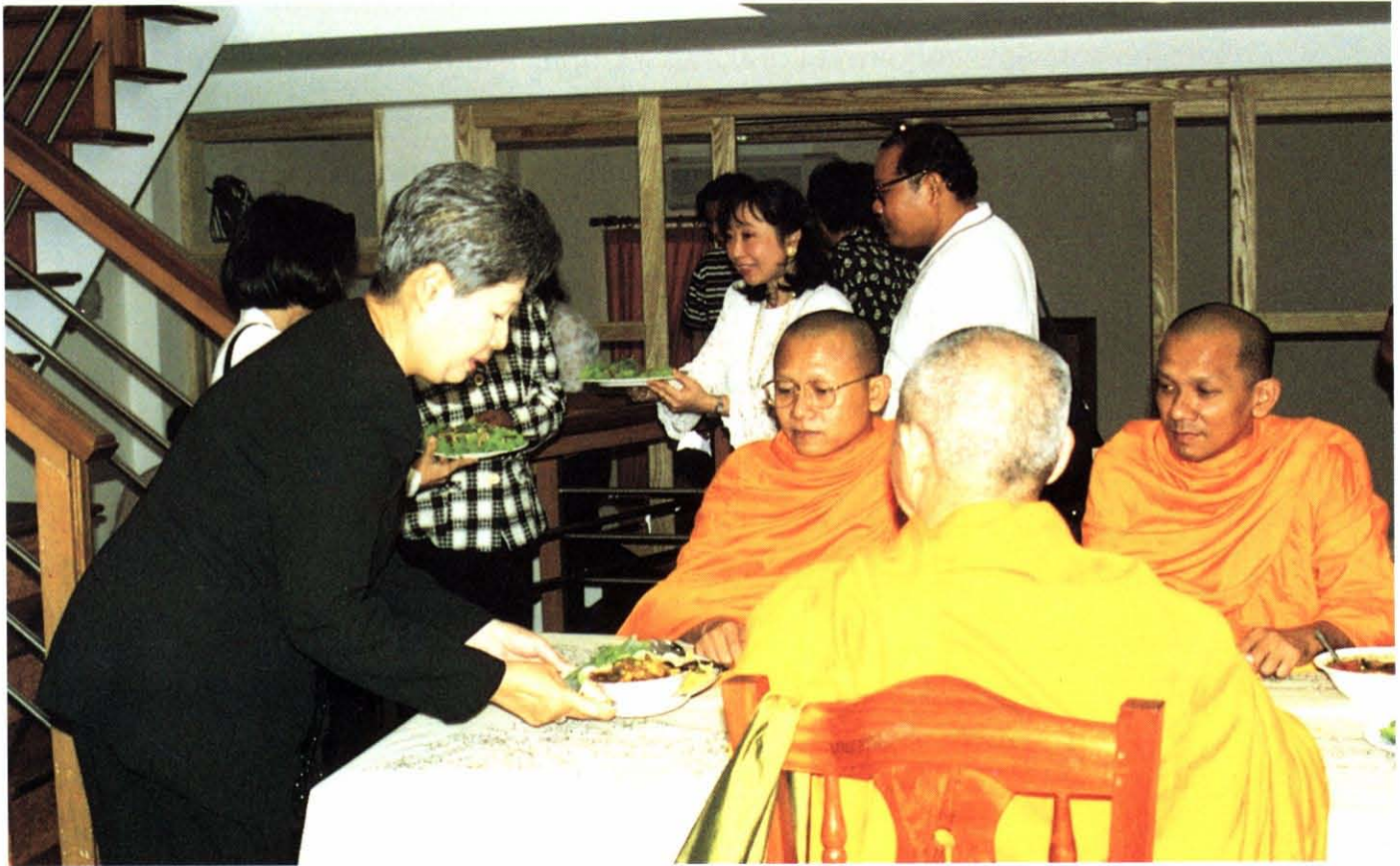
เวลา 20.30 น. บรรจุศพ

ทำบุญ 50 วัน
ณ วัดเบญจมบพิตร กรุงเทพมหานคร
เมื่อ 2 พฤศจิกายน 2540

ทำบุญ 100 วัน
ณ บ้านราชวัตร กรุงเทพมหานคร
เมื่อ 21 ธันวาคม 2540

ขอขอบพระคุณ

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านผู้มีเกียรติ ญาติมิตรและผู้ร่วมงานทุกท่านที่ได้กรุณา มาร่วมรดน้ำศพ นำพวงหรีดมาเคารพศพ ร่วมเป็นเจ้าภาพ ร่วมงานสวดพระอภิธรรม รวมทั้งพิธีพระราชทานเพลิงศพ นายสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์

ข้าพเจ้าและลูก ระลึกถึงความเมตตาและไม่ตรีจิตของทุกท่านมิเสื่อมเลือน หากมีความผิดพลาดหรือขาดตกบกพร่อง เกี่ยวกับรายนามของท่านผู้นำพวงหรีดมาเคารพศพ ตลอดจนการต้อนรับในการจัดงานพระราชทานเพลิงศพครั้งนี้ ใคร่ขอประทานอภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขออานิสงส์ผลบุญที่ท่านทั้งหลายได้ร่วมบำเพ็ญให้แก่ นายสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ จงดลบันดาลให้ท่านประสบแต่ความสุขความเจริญตลอดไป

นางสุนทรี เนติลักษณะวิจารณ์

นางหนึ่งหทัย-นายวิฑูรย์-ด.ญ.พิมพ์หทัย-ด.ช.ศุภวิชญ์ สุขแดง

คำปรารภ

ในการจัดทำหนังสือเพื่อเป็นอนุสรณ์ให้แก่ นายสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ นี้ มีอาจารย์ผู้ใหญ่ที่เคารพ พี่ เพื่อน น้องๆ และญาติ ของนายสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ ได้กรุณาให้เกียรติเขียนคำไว้อาลัยมาเป็นจำนวนมาก คณะผู้จัดทำหนังสืออนุสรณ์ขอขอบพระคุณและรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง แต่เนื่องจากข้อจำกัดและเพื่อความเหมาะสมในการจัดพิมพ์ ทำให้ไม่อาจนำข้อเขียนทั้งหมดของทุกท่านจัดลงพิมพ์ได้หมด คณะผู้จัดทำจึงพิจารณาตัดทอนข้อเขียนเฉพาะบางส่วน เพื่อให้ทุกท่านได้มีส่วนร่วมในการแสดงความอาลัยให้กับนายสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ ได้อย่างครบถ้วนทั่วถึง อย่างไรก็ตามในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ นอกจากเพื่อเป็นอนุสรณ์สำหรับ นายสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ แล้ว ยังมุ่งหวังจะให้ เป็นหนังสือที่มีคุณค่าและสาระประโยชน์จึงได้นำบทความวิชาการทางการศึกษาที่บ่งชี้ถึงแนวคิด ความฝัน และแนวโน้มที่เป็นจริงของการศึกษาไทยที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ มารวมพิมพ์ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าแก่ผู้สนใจโดยทั่วไป ในชื่อเรื่อง “การศึกษาไทยสู่ยุคสมัย 2000” ทั้งนี้ ด้วยความกรุณาของท่านเจ้าของบทความ และหน่วยงานเจ้าของเรื่องที่อนุญาตให้ทำการคัดลอกและเผยแพร่ได้ รวมทั้งภาพประกอบต่างๆ ก็ได้รับความเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือร่วมมือเป็นอย่างดี จากหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

อนึ่ง หากมีข้อผิดพลาดประการใดในการตัดทอนคำไว้อาลัย รวมทั้งการคัดลอกข้อเขียนของท่าน คณะผู้จัดทำขอน้อมรับข้อผิดพลาดดังกล่าว และกราบขออภัยมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้จัดทำ

คิดถึง “พี่น้อง”

การจากไปอย่างไม่มีวันกลับของ “พี่น้อง” นิดยากที่จะลืมพี่น้องได้เลย วันเสาร์ที่ 13 กันยายน 2540 เราพ่อ-แม่-ลูก-หลานพิมพ์ มีแผนไว้ว่า วันอาทิตย์ที่ 14 กันยายน 2540 เป็นวันคล้ายวันเกิดของลูกหนึ่ง ทุกๆปีไม่ว่าจะเป็นวันเกิดใครในครอบครัวของเรา จะไปทำบุญ ถวายสังฆทานปล่อยปลาที่พุทธมณฑล ปีนี้เราก็จะทำเช่นเคย แต่ปีนี้ก็มีเหตุการณ์ที่เราไม่คาดคิดมาก่อนเลย วันเสาร์ที่ 13 กันยายน 2540 เวลา 16.45 น. พี่น้อยบอกว่า สงสัยต้องไปหาหมอ รู้สึกว่าแน่นหน้าอก ปกติพี่น้องจะเป็นคนอดทน แข็งแรง ไม่เคยเจ็บไข้ได้ป่วยชนิดที่ร้องขอให้หาไปโรงพยาบาลเลย นิดตกใจมาก รีบให้จุ่ม (บุตรเขย) พาพ่อไปหาหมอ พี่น้อยก็เดินไปขึ้นรถเหมือนคนปกติ นิดและลูกหนึ่งได้ตามไปที่หลัง ไปถึงโรงพยาบาลพญาไท 2 (ซึ่งไปหลังจุ่มไม่ถึง 10 นาที) พี่น้อยอยู่ในมือหมอแล้ว พี่น้อยนั่งรถเข็นไปและไปขอเพิ่มประวัติจากพนักงาน พบหมอใช้เวลาไม่นานเลย พี่น้อยได้บอกอาการหมอด้วยเสียงดังตามธรรมชาติของพี่น้อง “ผมเจ็บหน้าอกตรงนี้นิดหน่อย ผมดูเทนนิสมากไปหน่อย” หลังจากสิ้นเสียงก็หมดสติไป หมอก็ช่วยกันช่วยชีวิตพี่น้อง (มีหมอนที่นี้ถึง 5 ท่าน) มีหมอเชี่ยวชาญทางโรคหัวใจโดยเฉพาะด้วย 1 ท่าน (จากร.พ.จุฬา) หมอทุกท่านระดมสรรพกำลังช่วยชีวิตพี่น้องเต็มความสามารถ และก็เดินมาบอกกับเราทุกระยะ 50/50 ในที่สุด พี่น้อยก็จากนิดและลูกไปอย่างสงบ ประมาณ 5 นาฬิกา ของวันอาทิตย์ที่ 14 กันยายน 2540 ซึ่งเมื่อ 14 กันยายน 2508 เป็นวันเกิดลูกหนึ่ง

การจากไปของพี่น้องยังความเศร้าโศกเสียใจให้นิดและลูกอย่างมาก ความรู้สึกนี้ยากที่จะบรรยายได้ เป็นการสูญเสียอย่างยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิตของนิด มันกระแทกหั่น รวดเร็วเกินไป ไม่ได้เตรียมตัวเตรียมใจไว้เลย เพราะพี่น้องเป็นคนดีมากๆ ยากที่จะหาใครมาเปรียบได้ เป็นทั้งพ่อ-พี่-เพื่อนที่ดีมากของนิด พี่น้อยทำหน้าที่ได้ครบถ้วนทุกสถานะ คอยดูแลเอื้ออาทรต่อนิดเสมอต้นเสมอปลาย ไปรับ-ส่งตั้งแต่แต่งงานจนถึงหมดลมหายใจ (34 ปี 7 เดือน) ไม่เคยให้นิดและลูกได้ลำบาก เดือดร้อนเลย จนกระทั่งมีหลานสาวก็ดูแลหลานสาว สร้างหลักฐานให้หลานสาวอย่างมั่นคงอีก พี่น้อยเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย มีแต่ ให้ ให้ และให้ ตลอดชีวิตของพี่น้อง ซึ่งพี่น้องพูดเสมอๆ เป็นความสุขของพี่น้อง ถ้าได้ทำให้คนอื่นมีความสุข

พี่น้องเป็นที่รักของเพื่อน พี่ น้องๆ เพื่อนร่วมงานในกิจการธุรกิจของพี่น้อง ทุกคนที่ได้รู้จัก พี่น้อย จะรักพี่น้อง เพราะพี่น้องเป็นคนเปิดเผย จริงใจ อารมณ์ดี สนุกสนาน ไม่เคยให้โทษกับใครเลย

ต่อแต่นี้ไป จะมีแต่ “คิดถึง” พี่น้อย จะลืมไม่ได้เลย

พี่น้องได้ทำบุญ ทำกุศลมามาก มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ เริ่มตั้งแต่ ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ลุง-ป้า ครู-อาจารย์ อย่างเสมอต้นเสมอปลาย จนวาระสุดท้ายของพี่น้อง

นิดก็ได้แต่ภาวนา ให้ดวงวิญญาณที่บริสุทธิ์ เปี่ยมด้วยคุณธรรมความดีของพี่น้อง ให้พี่น้องได้ไปสู่สัมปรายภพที่สูงส่งด้วยเถิด

เคารพ-รัก-อาลัยพี่น้อง

นิด

คำอวยชัย

ท่านอาจารย์สุรเจตน์ เนติลักษณ์วิจารณ์ มีชีวิตคลุกคลีอยู่ในวงการศึกษามาโดยตลอด ตั้งแต่ท่านเกิดจนสิ้นชีวิต ท่านได้ทุ่มเทชีวิตจิตใจ ให้กับการศึกษาอย่างที่ยากจะหาผู้ใดเสมอเหมือน

ผมรู้จักอาจารย์สุรเจตน์มาเกือบหกสิบปี เพราะบ้านของผมอยู่ไม่ไกลจากโรงเรียนสตรีเนติศึกษา เมื่อผมเป็นเด็กก็เคยแวะไปโรงเรียนสตรีเนติศึกษาบ่อยๆ เพราะพี่ผู้หญิงของผมหลายคนเรียนอยู่ที่นั่น และเคยเห็นท่านอาจารย์สุรเจตน์วิ่งเล่นอยู่ เราเพิ่งมารู้จักกันสนิทมากขึ้น เพราะเราบวชอยู่วัดเบญจม-บพิตรดุสิตวนารามด้วยกัน 1 พรรษา เมื่อปี พ.ศ. 2503 ในขณะนั้นมีพระนวกะอยู่ประมาณ 30 รูป ทุกคนจึงรู้จักกันสนิท เพราะทำวัตรเช้าและเย็นด้วยกัน เรียนด้วยกัน เดินบิณฑบาตด้วยกัน เราได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทั้งที่ท่านมีอายุน้อยกว่าผม ท่านก็เคยให้คำแนะนำดีๆ เวลาบวชอยู่ด้วยกัน ท่านเคยเตือนสติ เมื่อผมและเพื่อนๆพระใหม่คุยกันหัวเราะเสียงดัง ท่านทำด้วยฉันท์สุภาพ ไม่มีใครโกรธเมื่อท่านเตือน

เมื่อผมเริ่มทำงานที่สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติเมื่อ พ.ศ. 2510 เราได้เคยร่วมประชุมด้วยกัน ทารือกันเรื่องการศึกษาเอกชน เมื่อผมต้องทำงานด้านปฏิรูปการศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2517 และมาเป็นเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. 2518 และเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อ พ.ศ. 2523 หากมีปัญหาเรื่องการศึกษาเอกชน ผมจะต้องฟังอาจารย์สุรเจตน์ เพราะท่านมีประสบการณ์สูงและเป็นคนหนุ่มมีนิสัยพัฒนา ผมฟังที่คนหนุ่มรุ่นใหม่จากท่านอาจารย์สุรเจตน์ และจากทัศนะของอาจารย์รุ่นผู้ใหญ่ คือ ท่านอาจารย์เพ็ญ สุวรรณมาลิก ซึ่งท่านเคยเป็นครูของผม เมื่อผมเป็นเด็ก ทั้ง 2 ท่านนี้เป็นผู้ที่ให้ความเห็นอย่างตรงไปตรงมา มุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ถ้า 2 ท่านเห็นตรงกัน ผมตัดสินใจได้ทันที ถ้าท่านเห็นไม่ตรงกัน เรา 3 คนพบกัน 1-2 ครั้ง ก็หาคำตอบได้

ท่านอาจารย์สุรเจตน์ มิได้เพียงทุ่มเทชีวิตจิตใจให้กับโรงเรียนสตรีเนติศึกษาเท่านั้น ท่านยังทุ่มเทเวลาของท่านให้กับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ที่ท่านสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโทจากที่นั่น ท่านเป็นกรรมการและเป็นนายกสมาคมศิษย์เก่าอยู่ถึง 11 สมัย ท่านเป็นผู้มีเกียรติประวัติชั้นดีเด่น เคยเป็นศิษย์เก่าดีเด่นเมื่อพ.ศ. 2534 เป็นพ่อดีเด่นของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ฯลฯ

ท่านอาจารย์สุรเจตน์ เนติลักษณ์วิจารณ์ เกิดมาในวงการศึกษา ทุ่มเทชีวิตจิตใจของท่านให้แก่การศึกษา ท่านเป็นปราชญ์บุคคลโดยแท้ ผมเป็นผู้หนึ่งที่โชคดีเช่นเดียวกับเพื่อนๆของท่าน ที่เรามีกัลยาณมิตร แต่บัดนี้ ท่านจากเราไปแล้ว แต่ร่างกายคุณความดีของท่าน และจิตใจผูกพันของท่านกับเรายังอยู่ตลอดไป

ขอให้ดวงวิญญาณของท่านอาจารย์สุรเจตน์ เนติลักษณ์วิจารณ์ จงสิงสถิตย์อยู่ในสรวงสวรรค์ เป็นดวงวิญญาณแห่งความดีส่องสว่างมายังวงการศึกษาไทย ตลอดไปชั่วกาลนาน

ศาสตราจารย์ ดร.ลีปพนนท์ เกตุทัต

ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

คำอาลัย

ในชีวิตนี้ผมเคยเขียนคำไว้อาลัยแก่ผู้จากไปก็หลายท่าน แต่ผมรู้สึกลำบากใจที่จะเขียนคำไว้อาลัยถึง อาจารย์สุรเจตน์ เพราะเขียนให้สมกับความรู้สึกอาลัยรักอย่างจริงใจต่ออาจารย์สุรเจตน์ผู้จากไป ได้ยากอย่างยิ่ง

ผมรู้จักอาจารย์สุรเจตน์เมื่อประมาณ พ.ศ. 2510 ในขณะนั้นผมรับราชการอยู่ที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน ชลบุรี และอาจารย์สุรเจตน์ก็เข้ามาเรียนเป็นนักศึกษาภาคค่ำ โดยเดินทางจากกรุงเทพฯ เส้นทางเดียวที่มาจากกรุงเทพฯถึงบางแสน ก็คือเส้นทางผ่านบางปู สมุทรปราการ เนื่องจากผมได้รับหน้าที่เป็นผู้ควบคุมการจัดการศึกษาภาคค่ำ และอาจารย์สุรเจตน์ก็ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้านักศึกษาภาคค่ำ เราจึงมีเรื่องที่ต้องพบและร่วมมือกันแก้ไขปัญหาเฉพาะตัวของนักศึกษา แต่อาจารย์สุรเจตน์ไม่เคยปล่อยให้ผมมีปัญหาเหล่านี้ต้องเผชิญปัญหาด้วยตนเองตามลำพัง อาจารย์จะช่วยประสานงานและหาทางออกเพื่อแก้ปัญหาให้ บางทีผมก็ต่อว่าอาจารย์ว่า อาจารย์จะต้องมายุ่งอะไรกับเขา ในเมื่อเป็นปัญหาเฉพาะตัว แต่คำตอบที่ผมได้จากอาจารย์สุรเจตน์ก็คือ “ผมสงสารเขาครับ ถ้าผมอยู่ในสภาพอย่างเขา ผมก็คงไม่มีความสุข ผมช่วยเขาเพื่อให้ตัวผมสบายใจ ถึงจะลำบากตัว แต่ผมเลือกความสุขใจที่ได้ช่วยเขามากกว่า”

ผมเชื่อว่าความรู้สึกอย่างนี้ เป็นความรู้สึกของคนผู้เปี่ยมด้วยคุณธรรมและความรักในเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ถึงแม้ตัวเองจะต้องมานั่งรับภาระอันไม่ใช่อะไรของตัวก็ตาม อย่างนี้ใช่ไหมที่เรียกว่าเป็น “การทำ ความดีเพื่อความดี”

ต่อมาผมย้ายมาอยู่พิษณุโลก แต่ก็ยังคงติดต่อกับอาจารย์สุรเจตน์อยู่เสมอ เมื่ออาจารย์สุรเจตน์ สอบเข้าเรียนปริญญาโทได้ที่บางแสน จะเป็นด้วยเหตุผลใดก็ไม่ทราบ คณะกรรมการวิทยานิพนธ์ของ อาจารย์สุรเจตน์ ได้เชิญผมเข้าร่วมเป็นกรรมการคนหนึ่งในคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ ผมจึงได้ติดต่อ อย่างใกล้ชิดกับอาจารย์สุรเจตน์อีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่เราร่วมมือกันทำงานอย่างหนัก วิทยานิพนธ์ของ อาจารย์สุรเจตน์ก็สำเร็จ ด้วยความมานะอย่างยิ่งของอาจารย์สุรเจตน์ เพราะอาจารย์ไปทำเรื่องที่คนอื่น เขาพยายามเลี่ยง ผมเคยแนะนำให้อาจารย์เปลี่ยนเรื่องที่จะทำ แต่อาจารย์ก็ยังยืนยันที่จะทำ ด้วยเหตุผล ง่ายๆว่า “มันทำทนายดีครับอาจารย์”

ผมทราบดีว่า อาจารย์สุรเจตน์เหนื่อยต่อการทำวิทยานิพนธ์ แต่ก็ดูเหมือนอาจารย์จะภูมิใจที่ทำได้ สำเร็จ นี่คือ “รางวัลในตัวเอง” กระมัง

อาจารย์สุรเจตน์เป็นผู้มีความกตัญญูต่อสถาบันเป็นอย่างยิ่ง ได้ริเริ่มงานหลายอย่างในฐานะเป็น คิษย์เก่าของบางแสน ความจริงใจที่อาจารย์มีต่อสถาบัน จึงได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม-คิษย์เก่าหลายสมัย

ผมเคยพูดกับอาจารย์สุรเจตน์ว่า ผมไม่คิดว่าการที่ผมสอนศิษย์นั้นผมจะมีบุญคุณต่อศิษย์ เพราะผมทำตามหน้าที่ที่ได้รับผลตอบแทนถือว่าหายกัน อาจารย์สุรเจตน์ตอบผมว่า “อาจารย์จะคิดอย่างนั้น ผมไม่ว่า แต่ผมถือว่า อาจารย์มีบุญคุณต่อผม และอาจารย์อย่าห้ามความคิดของผมที่จะตอบแทนพระคุณของอาจารย์เลย เป็นสิทธิของผมที่จะเชื่ออย่างนี้ใช้ไหมครับ”

อาจารย์สุรเจตน์ไม่ได้เพียงคิด อาจารย์ทำตามที่คิดอยู่เสมอ หลายครั้งในวันปีใหม่ อาจารย์นำของขวัญมาให้ผมที่พิษณุโลกด้วยตนเอง เมื่อให้แล้วแทนที่จะค้างคืน อาจารย์รีบกลับ ทำราวกับว่ากรุงเทพฯกับพิษณุโลกใกล้กันเหลือเกิน ผมต่อว่าอาจารย์ว่า หากจะเมตตาผมก็ไม่น่าจะต้องเสียเวลาเสียแรงขนาดนี้ ถ้าจะเมตตาส่งมาทางไปรษณีย์ก็ได้ อาจารย์สุรเจตน์ตอบผมว่า “ผมไม่ได้ให้ของขวัญอาจารย์ ผมนำของมาถึงมืออาจารย์ด้วยตัวเอง เพื่อให้อาจารย์แน่ใจว่าผมไม่เคยลืมพระคุณของอาจารย์” ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี อันมีความสำนึกในความดีฝังแน่นจิตใจ ใช้ไหมครับ

ในที่สุด เหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดฝันก็เกิดขึ้น เมื่อผมได้รับโทรศัพท์จากอาจารย์สุนทรี่ น้ำเสียงของอาจารย์สุนทรี่ทำให้ผมใจไม่ดี แต่ก็ไม่นึกว่าร้ายแรงถึงขนาดนั้น เมื่ออาจารย์สุนทรี่พูดว่า อาจารย์สุรเจตน์จากไปแล้ว ความรู้สึกตัวของผมหยุดไปชั่วขณะ กว่าจจะรวบรวมสติถามรายละเอียดจากอาจารย์สุนทรี่ได้อีก ทำไมคนที่ทำความดีไว้ด้วยความรักที่จะทำความดี จึงจากไปเร็ววันนัก อาจารย์สุรเจตน์น่าจะมมีโอกาสทำความดีให้แก่เพื่อนร่วมโลกได้อีกมากนัก

อาจารย์สุรเจตน์จากไปแล้วอย่างไม่มีวันจะกลับคืนมาได้อีก พวกเราก็คงจะได้เพียงแต่ตั้งความหวังไว้ว่า วิญญาณของอาจารย์คงจะพบแต่ความสุขและความสงบที่อาจารย์ได้สร้างและสะสมมาตลอดเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่

สำหรับผม ใจผมยังอยากไม่ยอมรับให้อาจารย์จากไป จากความรักและความคิดถึงของผมเป็นอันขาด

รักและคิดถึงอาจารย์อย่างจริงใจ

ศาสตราจารย์ ดร.พนัส หันนาคินทร์

อดีตรองอธิการบดี มศว พิษณุโลก

คำอาลัย

คุณสุรเจตน์ เป็นศิษย์เก่าดีเด่นของมหาวิทยาลัยบูรพา หรือที่รู้จักกันมาแต่เดิมว่า มศว บางแสน การเป็นศิษย์เก่าดีเด่นนั้นมีความหมายว่า เป็นศิษย์เก่าที่มหาวิทยาลัยมีความภูมิใจ และเห็นวามสมควรยกย่อง เพราะเป็นผู้มีชื่อเสียงเกียรติคุณ มีคุณงามความดี จัดได้ว่าเป็นคนดีของบ้านเมือง เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เรียกได้ว่า เป็นศิษย์เก่าที่มีความดีเป็นพิเศษมากกว่าศิษย์เก่าโดยทั่วไป แต่นอกจากจะเป็นศิษย์เก่าดีเด่นแล้ว คุณสุรเจตน์ยังเป็นศิษย์เก่าที่มีความเอื้ออาทรต่อมหาวิทยาลัย และบุคคลในมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นพิเศษ ไม่ว่าจะมหาวิทยาลัยหรือบุคคลในมหาวิทยาลัย จะมีเรื่องต้องขอความช่วยเหลือแต่อย่างใด คุณสุรเจตน์ก็ยินดีให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่และอย่างสม่ำเสมอ ตลอดมา กล่าวได้ว่า คุณสุรเจตน์เป็นกัลยาณศิษย์ของมหาวิทยาลัยบูรพา และเป็นกัลยาณมิตรของชาวมหาวิทยาลัยทุกคน

การจากไปของคุณสุรเจตน์ เป็นความสูญเสีย และสร้างความอาลัยแก่ชาวมหาวิทยาลัยบูรพา ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ได้อำนวยพรให้ดวงวิญญาณของคุณสุรเจตน์ได้ประสบความสำเร็จในสัมปรายภพด้วยเทอญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผาสุข กุลละวณิชย์

อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

คำอาลัย

ผมรู้จักคุณสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ ตั้งแต่เมื่อเริ่มเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนามหาวิทยาลัยบูรพา (มศว บางแสน หรือ วิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ในอดีต) เมื่อ 15 ปี มาแล้ว คุณสุรเจตน์ เป็นบุคคลหนึ่งที่ผมกล่าวได้เต็มปากว่า เป็นศิษย์เก่าที่รักและเทิดทูนสถาบันของตนอย่างที่สุด เป็นผู้utschตัวให้กับมหาวิทยาลัยและรุ่นน้องๆอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการอุทิศกำลังกาย กำลังสติปัญญา และกำลังทรัพย์ คุณสุรเจตน์ เคยพูดกับผมครั้งหนึ่งเมื่อคราวเชิญเป็นกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัยสมัยแรก “อาจารย์ให้ผมเป็นกรรมการแล้วต้องใช้ผมด้วยนะครับ” และคุณสุรเจตน์ก็ได้ร่วมอยู่ในคณะกรรมการดังกล่าว มาจนวาระสุดท้ายของชีวิต

กรรมดีทั้งหลายที่คุณสุรเจตน์ได้กระทำให้โดยตลอด ทำให้คุณสุรเจตน์เป็นที่เคารพนับถือของศิษย์เก่าและคณาจารย์รุ่นหลังตลอดมา และผมเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่าเป็นบุคคลที่เกื้อหนุนให้ดวงวิญญาณของคุณสุรเจตน์ประสบสุขอยู่ในโลกทิพย์แห่งสัมปรายภพในที่สุด

ศาสตราจารย์ประยูร จินดาประดิษฐ์

ประธานกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัยบูรพา

อดีตกรรมการผู้จัดการใหญ่ ธนาครทหารไทย

คำอาลัย

ผมรู้จักอาจารย์สุรเจตน์ ในระหว่างที่อาจารย์สุรเจตน์เป็นนายกสโมสรศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ในช่วงปี 2527-2529 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ผมดำรงตำแหน่งอธิการบดี แต่ก็ไม่มีโอกาสทำงานใกล้ชิดนักเพราะผมอยู่ที่ประสานมิตร แต่เวลาที่ทางบางแสน มีงานอะไร ก็มักจะเชิญผมไปร่วมงาน ทั้งในฐานะที่เคยเป็นอาจารย์เก่าของบางแสนบ้างและในฐานะผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยบ้าง สิ่งเกิดดูในการจัดงานทุกครั้ง อาจารย์สุรเจตน์ดูจะเป็นผู้มีความคุ้นเคยสนิทสนมและเป็นที่รักของใครๆ แสดงให้เห็นถึงเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยอันดี

อาจารย์สุรเจตน์ร่วมงานในฐานะนายกสโมสรศิษย์เก่าของ มศว บางแสน ต่อเนื่องกันมาหลายสมัยเป็นเวลาอันยาวนาน แสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายและอุทิศตนเพื่องานของส่วนรวมมาโดยตลอด เป็นที่น่ายกย่องยิ่ง ซึ่งยากจะหาใครที่จะมีน้ำใจเช่นนี้ได้ เพราะต้องเสียสละทั้งร่างกาย แรงใจ และแรงทรัพย์ตลอดเวลา

เมื่อ พ.ศ. 2532 ผมได้อำลาชีวิตราชการ อาจารย์สุรเจตน์ ก็ได้เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการจัดงานอำลาอาลัย โดยเฉพาะการจัดพิมพ์หนังสือ “รอยหลัง” มอบให้ผู้ที่มาในงาน แม้ว่าผมจะพ้นหน้าที่ราชการไปแล้ว ก็ยังได้ติดต่ออภัยไหว้วานในงานพิมพ์ต่างๆ ซึ่งอาจารย์สุรเจตน์ก็ได้ช่วยเหลือด้วยดี

ผมเชื่อว่าในชีวิตที่ผ่านมาของ อาจารย์สุรเจตน์ ท่านได้เป็นที่รักของเพื่อนของครูบาอาจารย์ และของครอบครัวมาโดยตลอด

ขอให้คุณงามความดีของอาจารย์สุรเจตน์ ที่ได้สั่งสมไว้ในชาตินี้ จงเป็นพลวบัจจัยให้ดวงวิญญาณอาจารย์สุรเจตน์สู่สุคติเสวยสุขในสรวงสวรรค์ สัมปรายภพโน้นด้วยเทอญ

ศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์
อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำอาลัย

ผมได้ทราบข่าวการจากไปของพี่สุรเจตน์ด้วยความตกใจและเสียใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะไม่ทราบข่าวการล้มป่วยมาก่อน พี่สุรเจตน์มีอัธยาศัยใจคอเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นบุคคลที่น่าเคารพนับถือ ตรงไปตรงมา มีความเสมอต้นเสมอปลาย เสียสละต่อส่วนรวมจนได้รับการคัดเลือกจากพี่ๆเพื่อนๆ น้องๆ ให้เป็นนายกสมาคมศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน หรือมหาวิทยาลัยบูรพา ในปัจจุบัน) หลายสมัย ตลอดระยะเวลาที่ผมได้รู้จักสนิทกับ พี่สุรเจตน์ นอกจากจะเป็นผู้ที่ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีในกิจการโรงพิมพ์แล้ว ทางด้าน ครอบครัวเป็นสามีที่ดีของภรรยา เป็นคุณพ่อที่ดีของบุตรสาวจนได้รับการยกย่องเป็นคุณพ่อดีเด่น และประการสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ได้ช่วยเหลือสมาคมศิษย์เก่าฯ เป็นอย่างดีตลอดมา จนวาระสุดท้ายของชีวิต

พี่สุรเจตน์ได้จากพวกเราไปแล้วอย่างไม่มีวันกลับ ตามลัทธิภาวะของมนุษย์ที่เกิดมาในโลก คงเหลือไว้แต่ความดีงามที่ได้สร้างสมไว้ ดังบทประพันธ์คำฉันท์ของสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส ที่ว่า

พฤษภกาสร อิกกุญชรอันปลดปลง
โททนต์เส่งคง สำคัญหมายในกายมี
นรชาติวางวาย มลายสิ้นทั้งอินทรีย์
สถิตทั่วแต่ชั่วดี ประดับไว้ในโลกา

ขอตั้งอธิษฐานจิตให้ดวงวิญญาณของพี่สุรเจตน์ จงไปสู่สุคติภูมิตลอดไปในสัมปรายภพ ด้วยเทอญฯ

ด้วยรักและอาลัย

ดร.ประสิทธิ์ ดำรงชัย

ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

คำอาลัย

นรชาติวางวาย มลายสิ้นทั้งอินทรีย์
สถิตทั่วแต่ชั่วดี ประดับไว้ในโลกา

ผมได้รับทราบการจากไปของคุณสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ ด้วยความเศร้าสลดอย่างที่สุด คุณสุรเจตน์ เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของผมทั้งในด้านส่วนตัว งานราชการและสถาบันการศึกษาเป็นอย่างมาก มากเกินกว่าที่จะบอกใครๆได้

ครั้งแรกที่เรารู้จักกันเป็นเรื่องงานวิชาการ ในขณะที่ผมกำลังสอนวิชาประวัติศาสตร์อเมริกันอยู่นั้น ผมได้รับการเสนอแนะว่า น่าจะทำเป็นรูปเล่มซึ่งสะดวกแก่การใช้งานทั้งอาจารย์ผู้สอนและนิสิตผู้เรียน ซึ่งคุณสุรเจตน์อาสาที่จะดำเนินการให้ ผมรู้สึกผิดสังเกตุ เพราะตลอดระยะเวลาที่สอนหนังสือมาเกือบสิบปีที่ผ่านมา ยังไม่ปรากฏว่าผู้ใดจะมีน้ำใจอย่างนี้ ผมรู้สึกรักในน้ำใจและความมีเมตตริจิต เพราะผมทราบดีว่า งานอาสานี้ทำได้ยาก แต่คุณสุรเจตน์ทำได้ และทำได้ดีด้วย เราเริ่มต้นด้วยความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และพัฒนาขึ้นเรื่อยๆไป จวบจนวาระสุดท้ายของชีวิต

เมื่อผมนึกถึงคุณสุรเจตน์ ผมต้องนึกถึงบทความในเพลงประจำมหาวิทยาลัยของเรา ซึ่งมีความหมายมากมาย โดยเฉพาะกับคนที่ยอมรับว่าตัวเองเป็นศิษย์เก่าของสถาบันแห่งนี้ที่มีชื่อว่า

วิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
มหาวิทยาลัยบูรพา

ความในตอนที่หนึ่งมีว่า “ ท่านผู้ใดที่ใช้ถนนนี้ ทุกทีวันน่าที่จะครวญใคร่ ว่าตนช่วยสร้างวิทยาลัย ให้ชื่อหอม แทนได้หรือไม่เอ๋ย ”

จะมีใครสักกี่คนที่ได้เผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติยศให้กับสถาบันของเรา สร้างความเป็นปึกแผ่นของเราได้เท่ากับคุณสุรเจตน์ แม้แต่ตัวผมเองเป็นศิษย์เก่ารุ่นแรก เรียนหลักสูตรสี่ปี ยังมีอาการกล่าวได้ว่า มีผลงานยกย่องสถาบันได้เท่าเทียมกับผลงานของคุณสุรเจตน์ คุณสุรเจตน์สร้างชื่อเสียง ความเป็นปึกแผ่นให้กับสถาบัน จนวาระสุดท้ายของชีวิต ซึ่งควรแก่การยกย่อง ควรแก่การสรรเสริญ ยิ่งนัก

8 กรกฎาคม 2511 เราเตรียมการจัดการประชุมศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน เพื่อก่อตั้งสมาคมศิษย์เก่า บุคคลที่เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการประชุมครั้งนี้ก็คือ คุณสุรเจตน์นั่นเอง โดยมีความคิดร่วมกันว่า เราน่าที่จะมีศูนย์รวมของศิษย์เก่าที่จบการศึกษาออกไปแล้ว เรามีบุคคลเป้าหมายที่จะให้ทำหน้าที่บริหารงานนี้ แต่การกลับตรงกันข้ามอาจเป็นอุบัติเหตุ แต่อย่างไรก็ตาม เราได้ท้อถอย คุณสุรเจตน์ได้สร้างพลังแห่งความมานะ อุตสาหะ ปล้ำฝืนลูกปลุกผืนนี้ อุทิศทุกอย่างที่มีเพื่อสร้างฐานที่สำคัญด้วยความเสียสละ อุทิศตน และจริงจัง ต่อปณิธานที่ตั้งไว้ ศูนย์รวมของศิษย์เก่าจึงได้บังเกิดขึ้น ชัดเจนขึ้น เป็นที่โจษขานและได้รับการยอมรับโดยทั่วไป ตราบนานเท่าจนทุกวันนี้ คุณสุรเจตน์มิใช่ผู้ที่คิดที่จะใช้ถนนอย่างเดียว คุณสุรเจตน์มิใช่ผู้ที่คิดจะเอาประโยชน์จากต้นมะพร้าวอย่างเดียว คุณสุรเจตน์มิใช่ผู้ที่คิดทำลายชงโคอันสวยงามอย่างเดียว แต่คุณสุรเจตน์ได้สร้างความ “หอม” ให้กับสถาบัน ส่งกลิ่นขจรขยายจนเป็นที่เลื่องลือโดยมิได้หวังหรือคิดที่จะหวังจากผลประโยชน์ ลังตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น

อันรึกษาศิลลัตย์กัตเวที ย่อมเป็นที่สรรเสริญเจริญคน

คุณสุรเจตน์เป็นผู้ที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญูรู้คุณเป็นที่ตั้ง ขอให้บอกมาเถอะไม่ว่าจะเป็นใคร ผู้ใด เพียงแต่มีฐานะเป็นอาจารย์ของสถาบันที่เขารัก ออกปากร้องขอให้ทำกิจการใดๆ มิเคยได้รับการ

ปฏิเสธ โดยเฉพาะในเรื่องที่คุณสุรเจตน์มีศักยภาพที่จะช่วยได้ เช่น งานการพิมพ์ เป็นต้น คุณสุรเจตน์ กับ “เนติกุลการพิมพ์” จะเป็นของคู่กัน ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ของอาจารย์หลายๆท่าน ที่ได้มา คุณสุรเจตน์ก็มีส่วนเกื้อกูลด้วย งานเร่งรีบแค่ไหน เพียงใดก็สนองให้ได้ จะบินก่อนจ่ายทีหลัง หรือจะจ่ายครบไม่ครบ ไม่มีปัญหา ขอเพียงแต่ได้รับใช้อาจารย์ที่เคารพรักก็พอใจแล้ว ตำราต่างๆ วารสาร หนังสือที่ระลึก แผ่นปลิว ทั้งของอาจารย์และนิสิตปัจจุบัน ก็ได้รับการบริการที่ดีเช่นเดียวกัน ไม่เคยปฏิเสธใคร

วันหนึ่งเรานั่งคุยกัน พูดถึงเรื่องสถาบัน พูดถึงครูบาอาจารย์ พูดถึงการเรียนการสอนต่างๆนานา ผมเคยลองถามคุณสุรเจตน์ว่า เคารพใครที่สุดในบรรดาครูอาจารย์ที่เคยพำสอนกันมา คุณสุรเจตน์ตอบโดยทันทีปราศจากความลังเลว่า “ศาสตราจารย์ ดร.พนัส หันนาคินทร์” ด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ (1) เป็นอาจารย์ที่สอนกันมา (2) เป็นอาจารย์ที่สามารถยึดถือเป็นแบบอย่างได้ และ (3) เป็นผู้ดำเนินการให้มีการสอนภาคสมทบขึ้นที่บางแสน ซึ่งเปิดโอกาสให้ตัวเขาได้มีโอกาสเรียนจบระดับอุดมศึกษา เป็นการเปลี่ยนวิถีชีวิต โอกาสของชีวิตของเขา ผมเองก็มีความเห็นคล้อยตาม ภายหลังแม้ว่า ศาสตราจารย์ ดร.พนัส หันนาคินทร์ ท่านจะไป บริหารที่มหาวิทยาลัยนเรศวรแล้ว แต่คุณสุรเจตน์มีความประทับใจท่านมาก ได้กราบเรียนเชิญท่านมาเป็นประธานในการทำวิทยานิพนธ์เมื่อครั้งเรียนระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโท วิชาเอก การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา

แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าคุณสุรเจตน์ มิได้มีความกตัญญูรู้คุณต่อคณาจารย์บุคคลอื่นๆ ด้วยพฤติกรรมที่ปรากฏอย่างสม่าเสมอ คุณสุรเจตน์เคารพในผู้มีพระคุณทุกท่าน ผมยืนยัน คนที่ใกล้ชิดก็สามารถที่จะยืนยันได้เช่นเดียวกัน

สิ่งที่สำคัญที่สุด น่าประทับใจที่สุดและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปคือ ความกตัญญูรู้คุณต่อสถาบันที่ประสิทธิประสาทวิชาการศึกษาให้กับคุณสุรเจตน์ คุณสุรเจตน์ได้ทุ่มเทให้กับสถาบันในทุกๆด้าน ที่เด่นที่สุด คือ การก่อตั้งสโมสรศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ซึ่งกลายมาเป็นสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพาในที่สุด เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการก่อสร้างที่ทำการของสมาคม อาคารที่พักของศิษย์เก่า ครอบครัวยุคและเพื่อนฝูง ซึ่งการก่อสร้างอาคารทั้งสองหลังนี้ประสบกับปัญหามากมาย เพราะมีราคาสูง ใช้เวลาก่อสร้างและชำระหนี้หลายปี โดยที่คุณสุรเจตน์ได้เอาทรัพย์สินและเครดิตของตนเอง ค้ำประกันเงินกู้จากธนาคารพาณิชย์ มีใครบ้างไหมที่เสียสละเช่นนี้ แต่แปลก คุณสุรเจตน์กลับได้รับการต่อต้านจากกลุ่มบางกลุ่มซึ่งอาจจะไม่เข้าใจกัน หรือนึกไม่ถึง แต่ด้วยความอดทนอดกลั้นและมั่นคงในสถาบัน อาคารทั้งสองแห่งก็สำเร็จตามที่ตั้งใจไว้

ปูชา จ ปุชนิยานันท์ เอตัมมังคะละมุตตะมัง

คุณสุรเจตน์เป็นบุคคลหนึ่งที่ควรเคารพบูชา เคารพบูชาในน้ำใจ ความเสียสละ ความกตัญญู กตเวทิต่อสถาบัน ต่ออาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณ คุณสุรเจตน์ยึดมั่นใน “ มาเถิดเราเทา-ทองน้องที่ สามัคคีร่วมรัก สัมครสมาน น้ำใจมี โอบเอื้อจุนเจืองาน ร่วมการทำงานตามวิถีน้องพี่กัน ”

ผมขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งต่อครอบครัวของคุณสุรเจตน์ แต่ขณะเดียวกัน ผมมีความภูมิใจต่อครอบครัวของคุณสุรเจตน์ ที่มีคุณสุรเจตน์เป็นหัวหน้าครอบครัวที่นายกองสรรเสริญ

ขอให้ดวงวิญญาณของคุณสุรเจตน์จงเสวยสุขในสรวงสวรรค์ชั้นฟ้า เทอญ

รองศาสตราจารย์เชาวน์ มณีวงษ์

ศิษย์เก่ารุ่นแรกของวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน

นายกสโมสรศิษย์เก่าคนแรกของ วศ.บางแสน

อธิการบดีคนแรกของมหาวิทยาลัยบูรพา

คำอาลัย

ผมรู้จักและได้ยืมชื่อพี่สุรเจตน์บ่อยครั้งจากคุณฉลาด อิงคเมธางกูร เพื่อนร่วมรุ่นอินทรีย์ผงาด (รุ่นที่ 9) ได้กล่าวถึงในฐานะเจ้าของโรงพิมพ์ เป็นรุ่นพี่สถาบันการศึกษาเดียวกัน เป็นนายกลสโมสรศิษย์เก่า และเป็นประธานจัดงาน เทา-ทอง คินกิ้น หลายครั้ง แต่ได้มีโอกาสพบพี่สุรเจตน์และพี่สุนทรี ทั้งสองคน ร่วมกันในงานวันเทา-ทอง คินกิ้นที่บางแสนเมื่อ 10 กว่าปีที่แล้ว ขณะที่ผมดำรงตำแหน่งนายอำเภอเขตง จังหวัดยะลา ซึ่งได้สนทนากันพอสมควร และจากนั้นก็มีโอกาสติดต่อกันเป็นประจำ ส่วนใหญ่ล้วนเป็น กิจกรรมที่เกี่ยวกับงานของสโมสรทั้งสิ้น

พี่สุรเจตน์ที่ผมรู้จัก เป็นผู้นำที่มีความเสียสละสูง มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความกตัญญูรู้คุณ โดยเฉพาะจะพยายามทุกอย่างเพื่อทดแทนบุญคุณของสถาบัน ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นพ่อแม่ทางวิชาการ นอกจากนั้น พี่ยังเป็นพี่ที่ดีของน้อง เพื่อนที่ดีของเพื่อน ลูกศิษย์ที่ดีของครู อาจารย์ และที่สุดก็คือ เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ สามีนี่ดีของภรรยา และพ่อที่ดีของลูก

คุณฉลาด แจ้งให้ทราบถึงการเสียชีวิตของพี่สุรเจตน์ ไม่คิดว่าจะจากไปเร็ว ด้วยวัยของพี่ ยังสามารถทำประโยชน์ให้กับส่วนรวมได้อีกมาก ได้มีโอกาสไปกราบศพพี่ด้วยตนเอง ด้วยความเคารพและ ครัทธา

ขอแสดงความเสียใจมายังครอบครัว ญาติพี่น้องของพี่สุรเจตน์ทุกคน ขอให้คุณความดีที่พี่ได้ สร้างสมไว้ เป็นพลวปัจจัยน้อมนำดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของพี่ ไปสู่สุขคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ

บัญญัติ จันทน์เสนะ

ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา

“

ผมรู้สึกตกใจและใจหายเป็นอย่างมากที่ได้ทราบว่า อาจารย์สุรเจตน์ ได้ลาจากครอบครัวและพวกเรา ไปอย่างกระทันหัน โดยไม่ได้ลั้งเสียผู้ใดเลย ทุกคนเสียตายและอาลัยรักอาจารย์สุรเจตน์ เป็นอย่างมาก แม้จะเสียตายหรือเสียใจมากเพียงใด ตามสัญธรรมชาติ อาจารย์สุรเจตน์คงจะไม่สามารถกลับฟื้นขึ้นมาได้ แต่อย่างไรก็ดี ผมมั่นใจว่าคุณความดีของอาจารย์สุรเจตน์ ยังจะคงจารึกอยู่ในความทรงจำของครูบาอาจารย์ มวลสมาชิกของชาวบางแสน ชาวมศว บางแสน (มหาวิทยาลัยบูรพา) และทุกๆคนที่เคารพรักใคร่นับถือ อาจารย์สุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ ผมขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งต่อครอบครัวของอาจารย์สุรเจตน์ ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สำหรับผมมีความผูกพันกับอาจารย์สุรเจตน์เป็นอย่างมาก อาจารย์สุรเจตน์ให้ความเคารพนับถือผม อย่างครูคนหนึ่งของเขา แต่ผมมีความรู้สึกเสมือนหนึ่งเป็นเพื่อนของอาจารย์สุรเจตน์ เพราะอาจารย์สุรเจตน์ ได้ช่วยอนุเคราะห์แก่ผมในหลายโอกาสที่อาจารย์สุรเจตน์ได้ช่วยมากก็คือ ระหว่างที่ผมเป็นรองอธิการบดี มศว บางแสน อาจารย์ได้ช่วยหลายๆอย่าง รวมถึงการก่อตั้ง “มูลนิธิศาสตราจารย์ ดร.อ๋ารง บัวศรี” และ “มูลนิธิ มศว บางแสน” (ปัจจุบันมูลนิธิ ม.บูรพา)

อาจารย์สุรเจตน์เป็นศิษย์ที่ดี เป็นบัณฑิตที่ดี และเป็นศิษย์เก่าที่ควรค่าแก่การยกย่อง เป็นนายก สโมสรศิษย์เก่าถึง 5 สมัย เป็นผู้ริเริ่มรณรงค์สร้างอาคารสโมสร เป็นผู้ร่วมก่อตั้งมูลนิธิให้บางแสน เป็นผู้ที่มีความสามารถและมีชื่อเสียงในธุรกิจการพิมพ์ ฯลฯ ความดีของอาจารย์สุรเจตน์ ประทับอยู่ในใจของผม และเชื่อว่ายังคงอยู่ในดวงใจของบรรดาครูอาจารย์ของอาจารย์สุรเจตน์ และศิษย์เก่าบางแสนมากมาย ถึงแม้ร่างกายและวิญญาณของท่านจะจากไปอย่างไรไม่มีวันจะกลับคืนมา แต่ผมเชื่อว่าความดีของท่าน จะอยู่คู่บางแสนไปชั่วกัลปาวสาน

”

รองศาสตราจารย์ ดร.ทวี หอมชง

รองอธิการบดีอาวุโสและคณบดีคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
อดีตรองอธิการบดี มศว บางแสน

คำอาลัย

คุณสุรเจตน์.....ศิษย์เก่าผู้เสียสละ

ผมรู้จักคุณสุรเจตน์มาตั้งแต่ผมมาทำงานที่บางแสนใหม่ๆ ในฐานะที่คุณสุรเจตน์เป็นศิษย์ และต่อมาก็มีตำแหน่งเป็นนายกสมาคมศิษย์เก่า มศว บางแสน ผมรู้สึกว่าคุณสุรเจตน์เป็นศิษย์เก่าซึ่งขยันขันแข็ง เป็นเรี่ยวแรงสำคัญในการเชื่อมประสานให้บรรดาศิษย์เก่า มีความผูกพันกับสถาบันที่เคยเรียนมา คุณสุรเจตน์เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เคยปฏิบัติสิ่งที่จะให้ความร่วมมือทุกอย่าง ที่จะทำให้สถาบันที่ตนเรียนมาก้าวหน้าพัฒนาไป ได้พยายามเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสร้างอาคารสมาคมศิษย์เก่าและหอพัก ศิษย์เก่าจนสำเร็จ และเมื่อมาเรียนระดับปริญญาโท ก็เป็นตัวตั้งตัวตีสสร้างอาคารแปดเหลี่ยม ซึ่งใช้เป็นประโยชน์สำหรับบัณฑิตศึกษามาจนถึงปัจจุบันนี้

หากสถาบันใดมีศิษย์เก่าอย่างคุณสุรเจตน์มากๆ ก็เป็นที่น่ายินดีว่าจะได้รับความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆอย่างน่าชื่นใจ ทำให้ผู้บริหารมีกำลังใจที่จะทำงานเพื่อรับใช้ส่วนรวมจนเต็มความสามารถ คุณสุรเจตน์เป็นแบบอย่างของศิษย์เก่าซึ่งเสียสละให้แก่ส่วนรวมมาตลอด เสียสละทั้งกำลังใจ กำลังกาย กำลังปัญญา และแม้กำลังทรัพย์

น่าเสียดายที่คนเช่นนี้อายุสั้น ยังอยู่ในวัยที่จะทำคุณประโยชน์ต่อสังคมไปอีกนาน หากความตายไม่มาพรากไปเสียก่อน

ขอให้คุณงามความดีที่ได้ทำไว้ จงเป็นกุศลหนุนส่งให้ดวงวิญญาณของคุณสุรเจตน์ ศิษย์เก่าผู้เสียสละ และมีน้ำใจ จงประสบแต่ความสุขในสัมปรายภพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมวงศ์ วัจนสุนทร

อดีตรองอธิการบดี มศว บางแสน พ.ศ. 2516-2522

“

ผมกับคุณสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ ผู้ล่วงลับไปแล้วนั้น มีความสัมพันธ์กันในฐานะเป็นศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพาด้วยกัน มีการติดต่อสัมพันธ์คบค้าและร่วมทำงานกันอย่างใกล้ชิดมานานร่วม 30 ปี ทั้งงานของสมาคมศิษย์เก่า งานของมหาวิทยาลัย งานวิชาการ งานกุศล ตลอดจนงานสังคมต่างๆ รักเคารพนับถือกันอย่างมาก บังเอิญว่าคุณสุนทรี ภรรยาคุณสุรเจตน์ก็เป็นศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา ผมจึงได้มีความสนิทเคารพนับถือกันกับครอบครัวคุณสุรเจตน์ไปด้วย

คุณสุรเจตน์เมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ เป็นผู้ที่มิคุณลักษณะเด่นเป็นพิเศษคือ ขยันหมั่นเพียร รักการศึกษาค้นคว้าจริงจัง ใจกว้างขวาง เสียสละ มีลักษณะผู้นำ ชอบทำบุญและบริจาค เป็นที่รักใคร่นิยมชมชื่นในบรรดาศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพาและบุคคลทั่วไป ด้วยคุณลักษณะเด่นต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว จึงส่งผลให้คุณสุรเจตน์ประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน มีชีวิตครอบครัวที่อบอุ่น และที่สำคัญอย่างยิ่งต่อศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา คือ ได้เป็นนายกสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพามาหลายสมัย เมื่อมิได้เป็นนายก ก็เป็นที่ปรึกษาของสมาคมมาตลอด ได้อุ้มชูส่งเสริมงานของสมาคมดังกล่าวอย่างแข็งขันตลอดมา จนสมาคมได้เจริญก้าวหน้าเป็นปีกแผ่นมาตามลำดับ เป็นศูนย์รวมที่ได้เสริมสร้างความรัก ความสามัคคี ความมีสปิริตความเป็นพี่น้องในเหล่าศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพาอย่างแน่นหนาและล้นเหลือเป็นที่ประจักษ์แจ้ง

บัดนี้ เมื่อคุณสุรเจตน์ได้มาเสียชีวิตไป ผมเองมีความเศร้าเสียใจและอาลัยอย่างยิ่ง พร้อมทั้งรู้สึกว่าคุณศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพาของเรา ได้สูญเสียเสาหลักอันยากที่จะหาผู้ใดมาทดแทนได้

”

นิเวศน์ คำผอง

อดีตผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา
ที่ปรึกษากฎหมาย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)
ศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา รุ่นที่ 1

คำอาลัย

คุณสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ เป็นรุ่นพี่ที่น้องๆชาวบางแสนทุกคนให้ความเคารพนับถือ รักใคร่ชอบพอสนิทสนมเสมือนญาติที่ใกล้ชิด ทุกคนจะเรียกคุณสุรเจตน์ว่า พี่ หรือ พี่น้อย ซึ่งเป็นชื่อเล่น พี่สุรเจตน์ เป็นบุคคลตัวอย่าง เป็นผู้นำครอบครัว ที่มีธุรกิจของตนเองเป็นปีกแผ่นมั่นคง ดูแลเอาใจใส่ ครอบครัวอย่างอบอุ่น เป็นผู้นำสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นอย่างเต็มใจและเสียสละ เป็นผู้นำศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ซึ่งปัจจุบันเป็นมหาวิทยาลัยบูรพา จัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า และจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีในหมู่มวลสมาชิก และสร้างชื่อเสียงให้สถาบันอย่างเอนกอนันต์

ความดีที่ปรากฏ เป็นที่ประจักษ์ของพี่สุรเจตน์ เป็นชื่อเสียงของครอบครัว และตระกูล เนติลักษณะวิจารณ์ และจะจารึกในความทรงจำไปตลอดกาล

สมานจิต ภิรมย์รีน

อธิบดีกรมการศาสนา

นายกสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา สมัยที่ 14

คำอาลัย

ผมขอแสดงความเสียใจต่อ คุณสุนทรี เนติลักษณะวิจารณ์ และครอบครัว เป็นอย่างยิ่ง
ที่สูญเสียคุณสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ ผู้ซึ่งเป็นกำลังสำคัญยิ่งของครอบครัว

คุณสุรเจตน์ เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเป็นอย่างยิ่ง รอบรู้เกี่ยวกับงานทางด้านการพิมพ์และการบริหาร จนทำให้โรงพิมพ์เนติกุลเป็นโรงพิมพ์ ที่อยู่ในระดับมาตรฐานชั้นนำ ผลงานจาก “เนติกุล” เป็นผลงานที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง

สถาบันราชภัฏสวนดุสิตได้รับความร่วมมือเป็นอย่างยิ่งจาก “เนติกุล” ในการสร้างสรรค์งานพิมพ์ที่มีคุณภาพตลอดมา ดังนั้น การจากไปของบุคคลสำคัญของ “เนติกุล” จึงทำให้มีความรู้สึกเสียตายและอาลัยเป็นอย่างยิ่ง

ขอให้กุศลกรรมที่คุณสุรเจตน์ได้สั่งสมมานั้น จงเป็นพลวัตปัจจัยหนุนนำให้ดวงวิญญาณของคุณสุรเจตน์ ได้สู่สุคติในสัมปรายภพเทอญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิโรจน์ ผลพันธิน
อธิการบดีสถาบันราชภัฏ สวนดุสิต

คำอาลัย

ผมได้ยื่นชื่ออาจารย์สุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์มาก่อนที่จะพบตัวจริง เป็นเวลา 20 ปี กล่าวคือ เมื่อผมสอนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนวัดมหาบุศย์ พระโขนง ช่วงระหว่างปี 2510-2513 ในช่วงเวลาพักกลางวัน พวกเราครูชายจะทานข้าวด้วยกันและนำเรื่องต่างๆมาคุยกัน พี่สมรวม หิรัญญาภาค ตอนนั้นเรียน กศ.บ. ภาคค่ำ อยู่ที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ได้เอ่ยชื่ออาจารย์สุรเจตน์อยู่เนืองๆ เล่าให้พวกเราฟังว่า อาจารย์สุรเจตน์เป็นผู้นำของกลุ่มนักศึกษา ได้ช่วยเหลือพวกเพื่อนๆในด้านต่างๆหลายๆด้านอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งได้ช่วยกิจกรรมของทางวิทยาลัย และได้รับความไว้วางใจจากอาจารย์ทั้งหลาย จึงได้ยื่นชื่อท่านติดหูมาโดยตลอด และนี่ก็ว่าท่านผู้นี้ต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติพิเศษคือ เป็นผู้ที่มีน้ำใจไมตรีอารีารอบต่อเพื่อนๆ เป็นผู้นำและเป็นผู้ที่สนใจใฝ่รู้ทางด้านการศึกษา

ต่อมา เมื่อผมมาทำงานที่โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ ระหว่างปี 2529-2533 วันหนึ่งได้มีโอกาสพบตัวจริงของอาจารย์สุรเจตน์ ท่านมาพบผม เพราะท่านสืบทราบมาว่า ผมก็เรียนจบจาก วศ.บางแสน เหมือนท่าน ท่านมาเพื่อประชาสัมพันธ์งานเทา-ทองคืนถิ่น ในฐานะที่ท่านเป็นกรรมการ ได้พบกันก็ชอบ อรรถาศัยการพูดจาที่เป็นแบบกันเอง มีไมตรีจิตต่อรุ่นน้อง เห็นความเอาจริงเอาจังในการทำงานให้แก่สถานศึกษาที่ตนเองเรียนสำเร็จมา จึงฟังและคิดว่า จะมีสักกี่คนที่มีความกตัญญูกตเวทีต่อสถาบัน เช่นท่านจากนั้นก็ไม่ได้พบกัน

จวบจนกระทั่งผมมาทำงานรับผิดชอบที่โรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร ระหว่างปี พ.ศ. 2533-2539 ได้พบท่านอยู่เนืองๆแทบทุกวันในตอนเย็น เนื่องจากท่านจะมารับ-ส่งพี่สุนทรเป็นประจำ ได้ทักทายโอภาปราศรัย ไต่ถามทุกข์สุขกันอยู่เสมอ การปฏิบัติตนของท่านในภาระที่มีต่อพี่สุนทรเช่นนี้ ทำให้ตระหนักได้ชัดเจนว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความห่วงใยเอื้ออาทรเอาใจใส่ต่อภรรยา อย่างที่หลายคนประพฤติปฏิบัติไม่ได้ ตอนที่มิจหวังที่จะให้มีการเลื่อนตำแหน่งพี่สุนทรไปเป็นผู้บริหารโรงเรียน ผมก็ทราบว่พี่น้อย (ตอนนี้ผมเปลี่ยนสรรพนามที่เรียกชื่อท่านแล้วในตอนที่สนิทกัน) ไม่ค่อยเต็มใจให้พี่สุนทรไปจากที่นี่ ทั้งนี้มิใช่ว่าเป็นการขัดขวางความเจริญก้าวหน้าของพี่สุนทร แต่แท้ที่จริงเป็นความรัก เป็นห่วง ไม่ต้องการให้พี่สุนทรไปไกล ไปพบกับความลำบากและไปไกลจากพี่น้อย นั่นเอง ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ดียิ่งของพี่น้อย ในด้านการเป็นสามีที่ดี พี่หมั่นดูแลเป็นห่วงทุกข์สุขของคู่ชีวิต ยากที่ผู้ใดจะปฏิบัติได้เช่นนี้

นอกจากนั้น พี่น้อยยังเป็นผู้ที่มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือโรงเรียนเป็นอย่างมาก เมื่อใดที่โรงเรียนต้องการความช่วยเหลือในด้านงานพิมพ์ พี่น้อยจะช่วยจัดพิมพ์หลายๆอย่างให้ โดยไม่คิดราคา เช่น แผ่นพับประชาสัมพันธ์โรงเรียน แผ่นพับสูจิบัตรงานฉลอง 90 ปี ตีกลีชมพู่ของโรงเรียน รวมทั้งงานพิมพ์อื่นๆที่โรงเรียนต้องใช้ ท่านก็รับพิมพ์ให้ในราคาต้นทุนและบางครั้งก็ขาดทุน ท่านบริจาคเงินช่วยเหลือโรงเรียนปีละหลายครั้ง ให้ทุนแก่นักเรียนอีกหลายคน อีกทั้งความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อยกับวัดเบญจมบพิตร ก็มีมานาน นับเนื่องมาแต่ครั้งคุณพ่อคุณแม่ ตระกูลเนติลักษณะวิจารณ์ ได้ทูลบารุงพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะวัดเบญจมบพิตรมาโดยตลอด

พี่น้อยเป็นลูกศิษย์พระอาจารย์องค์เดียวกับผมคือ เป็นศิษย์สมเด็จพระพุทธชินวงศ์ พระธรรมวรนายก และพระเถระอีกหลายรูปในวัด ยามใดเมื่อทางวัดมีงานมีภาระที่จะยังประโยชน์ต่อพระศาสนา พี่น้อยไม่เคยขาดในการร่วมบุญโมทนาเพื่อการนี้ ท่านเป็นกรรมการของมูลนิธิวัดเบญจมบพิตร และยังทราบว่ วัดอื่นๆท่านก็ปฏิบัติเช่นนี้ จึงเป็นสิ่งที่ตั้งงามอีกด้านหนึ่งของพี่น้อย ที่เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี มีความกตัญญูต่อสถาบันศาสนาอีกด้วย

ทั้งหมดเป็นส่วนที่ผมได้สัมผัสกับพี่น้อย....อาจารย์สุรเจตน์ มาตลอดระยะเวลา 30 กว่าปี มันสั้นไปและไม่ยุติธรรมสำหรับคนดี คนที่มีความงามในชีวิตในหลายๆด้าน ใจหาย.....เสียดาย.....คิดถึง....
.....อาลัย

ด้วยความเคารพรักพี่น้อย

วิกรม ชุมสาย ณ อยุธยา

อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร

คิดถึงพี่สูรเจตน์

อย่าถามเลยว่า อารมณ์อาลัย พี่บ้างไหมนี่
เพราะว่าไม่มี คำตอบใดๆ ให้ตรงใจได้
รู้เพียงแต่ว่า หมองน้กวันนี้ เมื่อพี่จากไป
ในห้วงหัวใจ ว่าเหวเศร้าๆ เจียบเหงายิ่งนัก

กมล การกุศล

คุณสุรเจตน์ เป็นคนโอบอ้อมอารี เสียสละเพื่อส่วนรวม และมีมนุษยสัมพันธ์ดีมาก จึงเป็นที่รักของ บรรดาคณาจารย์และผู้บริหาร เพื่อนร่วมรุ่นก็รัก นิสิต นักศึกษา และบัณฑิตรุ่นน้องๆ(ศิษย์เก่า) ต่างก็รัก และเคารพ ศิษย์เก่ารุ่นน้องๆพากันเรียกคุณสุรเจตน์ว่า “พี่น้อง” ดังนั้นคุณสุรเจตน์จะจัดงาน จัดกิจกรรม หรือขอความร่วมมือในเรื่องใดๆ ก็ประสบความสำเร็จ ได้รับความสนับสนุน และความร่วมมือด้วยดี เสมอมา

ตลอดระยะเวลา 30 ปีเศษ นับตั้งแต่คุณสุรเจตน์เข้ามาเป็นนักศึกษาของวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน จนถึงแก่กรรม คุณสุรเจตน์ได้สร้างความดีให้ไว้แก่มหาวิทยาลัย นิสิต นักศึกษา และศิษย์เก่า รุ่นน้องๆ เป็นอันมาก จะเห็นได้จากสิ่งก่อสร้างต่างๆที่ยังปรากฏเป็นประจักษ์พยานอยู่จนถึงทุกวันนี้ เช่น การจัดสร้างสโมสรศิษย์เก่า (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น “อาคารสมาคมศิษย์เก่า”) ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตก ของศูนย์บริการทางการแพทย์ ตึกทำนุผู้หญิงประกาศรี กำลังเอก และอาคารหอพักสมาคมศิษย์เก่า ซึ่งอยู่ ด้านหลังของอาคารสโมสรศิษย์เก่า รวมทั้งอาคารอนุสรณ์ประสงค์ สำหรับนิสิตนักศึกษา ซึ่งตั้งอยู่ทาง ทิศตะวันตกของตึกเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ เป็นต้น

งานสำคัญของคุณสุรเจตน์อีกงานหนึ่งที่สมควรกล่าวถึง เพื่อให้ทราบทั่วกันคือ งานสร้างความ สามัคคี ความกลมเกลียวให้เกิดขึ้นระหว่าง นิสิตภาคปกติ คือพวกที่เรียนตอนกลางวัน กับนักศึกษาภาคสมทบ คือพวกที่เรียนภาคค่ำ ก่อนที่คุณสุรเจตน์จะเข้ามาเป็นนักศึกษาภาคค่ำในปี 2508 นั้น(นักศึกษา) ยังไม่ค่อย รู้จักกัน นิสิตก็จัดงานหรือจัดกิจกรรมเฉพาะพวกของตน ซึ่งนิยมจัดกันเป็นชั้น เป็นรุ่น ไม่เกี่ยวข้องกับ นักศึกษา ส่วนนักศึกษาเป็นพวกที่เรียนในตอนเย็นถึงค่ำ ไม่นิยมจัดกิจกรรมเพราะมีเวลาจำกัด ต้องรีบเรียน และรีบกลับบ้าน ส่วนมากจะเป็นผู้ใหญ่มีครอบครัวแล้ว มีตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งส่วนมากจะเป็นครูประจำการ ซึ่งครูประจำการดังกล่าวนี้ อาจมีตำแหน่งเป็นครูประจำวิชา ครูประจำชั้น ผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ฝ่ายต่างๆ ครูใหญ่และอาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งบุคคลที่ดำรงตำแหน่งต่างๆนี้ เมื่อถึงเวลา ที่มหาวิทยาลัยส่งนิสิตออกไปสังเกตการสอนหรือฝึกสอน จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เพราะถือว่าเป็น เลือดเตา-ทองด้วยกัน จะดูแลนิสิตรุ่นน้องและช่วยนิเทศการฝึกสอนให้อย่างเต็มที่ ซึ่งในเรื่องนี้ถือว่าเป็น ผลงานที่สำคัญของคุณสุรเจตน์ด้วย วิธีการคือ จัดกิจกรรมร่วมกัน ทั้งภาคปกติและภาคสมทบ ไม่มีการ แยกแยะ ทำให้ลูกเตา-ทอง ไม่ว่าจะป็นภาคปกติหรือภาคสมทบ รู้จักกัน สามัคคีกัน รักกันดุจพี่น้อง และ เอื้ออาทรต่อกัน

รองศาสตราจารย์อนนต์ อนันตรังสี

“

ผมรู้จักอาจารย์สุรเจตน์ในขณะที่อาจารย์สุรเจตน์ได้มาเรียนต่อ 2 ปีสุดท้ายในระดับปริญญาตรีที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน ขณะนั้นผมสอนวิชาพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ให้กับนิสิตภาคสมทบ ก่อนที่จะมาเรียนที่บางแสน อาจารย์สุรเจตน์ได้มีประสบการณ์ด้านการสอนมาก่อน อาจารย์สุรเจตน์มีลักษณะเป็นผู้ใหญ่ น่าไว้วางใจ น่านับถือ ผมจึงเรียกใช้คำนำหน้าว่า *อาจารย์สุรเจตน์* ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ขณะที่เรียน อาจารย์สุรเจตน์จะแสดงออกถึงความเป็นผู้นำ มีการเสียสละ มีการอุทิศตนให้กับส่วนรวม เนื่องจากกลุ่มของอาจารย์สุรเจตน์มีการจัดกิจกรรมอยู่บ่อยๆ ผมเองก็ได้รับเชิญไปร่วมอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงที่อาจารย์สุรเจตน์ได้เข้ามาเรียนต่อในระดับปริญญาโท สาขาบริหารที่บางแสน ถึงแม้ว่าผมจะไม่ได้เกี่ยวข้องกับสาขานี้ก็ตาม แต่ก็ได้มีโอกาสพบปะติดต่อกันมากขึ้น จึงทำให้ผมมีความสนิทสนมกับอาจารย์สุรเจตน์เป็นอย่างดี

มหาวิทยาลัยจะเจริญก้าวหน้ามีชื่อเสียง จะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการ ในหลายๆ องค์ประกอบเหล่านั้น ความเจริญก้าวหน้าของศิษย์เก่า ความร่วมมือและความช่วยเหลือจากศิษย์เก่า ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง คงไม่ผิดนักถ้าผมจะกล่าวว่า สมาคมศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัย “บางแสน” เป็นสมาคมที่เข้มแข็งแห่งหนึ่ง มีกิจกรรมเชื่อมโยงระหว่างศิษย์เก่ากับศิษย์เก่า และมีกิจกรรมเชื่อมโยงระหว่างศิษย์เก่ากับมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง และคงไม่ผิดนักเช่นเดียวกัน ถ้าผมจะกล่าวว่า อาจารย์สุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ เป็นคนสำคัญอีกผู้หนึ่ง ที่ทำหน้าที่เป็นผู้วางรากฐานของสมาคมศิษย์เก่าบางแสน ให้มีความเจริญก้าวหน้ามาจนกระทั่งทุกวันนี้

อาจารย์สุรเจตน์เป็นผู้ที่อุทิศตนต่อส่วนรวม ทุ่มเทกำลังกาย กำลังความคิดและทรัพย์สิน เพื่อสถาบันเก่าอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเห็นได้จากสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้ เป็นผู้ริเริ่มให้มีอาคารสโมสรศิษย์เก่าและอาคารที่พักสโมสรศิษย์เก่า เจ้าของกองทุนย่อยของ “กองทุนมูลนิธิ มศว บางแสน” เพื่อส่งเสริมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยบูรพา เป็นกรรมการสโมสรศิษย์เก่าตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง เป็นนายกสโมสรศิษย์เก่าหลายสมัย เป็นกรรมการที่ปรึกษานายกสโมสรศิษย์เก่าหลายสมัย เป็นศิษย์เก่าดีเด่น สิ่งต่างๆ ที่ได้กล่าวมานี้เอง เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า อาจารย์สุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ เป็นผู้ที่มีความรัก มีความปรารถนาที่ดีต่อสถาบันบางแสน และเป็นผู้ที่มีคุณค่าต่อสถาบันบางแสนคนหนึ่ง ที่สมควรจารึกไว้

”

รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน วันชูเพลา

“

ผมรู้จักกับคุณสุรเจตน์มากกว่า 20 ปี นับตั้งแต่คุณสุรเจตน์สอบเข้ามาเรียนเป็นนักศึกษาภาคค่ำของวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ซึ่งขณะนั้นผมเป็นหัวหน้าคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อยู่ ขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่หัวหน้าภาควิชาภูมิศาสตร์ ซึ่งคุณสุรเจตน์มาเลือกเรียนเป็นวิชาเอกอีกด้วย ที่ผมต้องสนิทสนมกับคุณสุรเจตน์มากก็เพราะขณะนั้น ภาควิชาภูมิศาสตร์มีอาจารย์น้อยคน ผมเองต้องสอนหนังสือทั้งที่ทำหน้าที่บริหารด้วย เฉพาะกลุ่มของคุณสุรเจตน์ นี้ผมต้องสอนและรับภาระไม่ต่ำกว่า 5 วิชา จึงคุ้นเคยกันมาก ยิ่งกว่านั้นเวลาให้งานทำหรือจัดกิจกรรมการเรียนเมื่อใด คุณสุรเจตน์จะต้องได้รับเสนอให้เป็นตัวแทนของเพื่อนและของกลุ่มทุกครั้งไป แม้กระทั่งจบออกไปแล้ว จะมีการพบปะในกลุ่มรุ่นเดียวกัน เขาก็อยู่ในกลุ่มจัดการมาตลอด เมื่อผมเขียนตำราเรียน ก็ได้คุณสุรเจตน์เป็นธุระให้ตั้งแต่รับต้นฉบับไปพิมพ์ ตรวจสอบรูปให้ นำตำราที่พิมพ์เสร็จแล้วไปส่งด้วยความเต็มใจ เราติดต่อกันเสมอมา แม้ในช่วงหลังคุณสุรเจตน์ได้รับคัดเลือกเป็นนายกสมาคมศิษย์เก่า เขาก็ทำอย่างทุ่มเทและได้แสดงผลงานเป็นที่ประจักษ์ คงเป็นนักศึกษาภายนอกเพียงคนเดียวที่เป็นนายกสมาคมมาหลายสมัย โดยนิสิตประจำทุกคนยอมรับ เมื่อคุณสุรเจตน์จะเข้ามาเป็นนิสิตปริญญาโทของมหาวิทยาลัยอีกครั้ง ก็ได้มาปรึกษาผมก็ได้ให้กำลังใจและสนับสนุน แม้จะไม่ได้เอาวิชาการไปสอน แต่ต้องไปเป็นผู้บริหารโรงเรียนและควบคุมโรงเรียนพิมพ์ก็น่าจะเรียนไว้ ไม่เสียหายอะไร เมื่อจบปริญญาโทออกไป เขาก็ยังคงช่วยเหลือมหาวิทยาลัยและกิจการของสมาคมเสมอมา ทราบว่าบ้านโรงเรียนพิมพ์ของคุณสุรเจตน์เป็นที่ชุมนุมและพบปะในหมู่ศิษย์เก่าเสมอมา

”

รองศาสตราจารย์จำเนียร สงวนพวง

“

อาจารย์สายัณห์ยื่นจดหมายของอาจารย์สุนทรีมาให้ผู้เขียน และมีคำพูดต่ออีกความว่า เธอจะว่าอย่างไร จะทำให้เขาได้หรือไม่ นำส่งสารอาจารย์สุนทรีนะ ผู้เขียนอ่านจดหมายนั้นแล้ว ก็ตอบอาจารย์สายัณห์ว่า จะต้องทำให้ เพราะความสงสารเวทนานั้นลี มีหลายประการ

บรรดาผู้คนที่รู้จักผู้เขียน ก็คงจะทราบว่าการรยาของผู้เขียนคือ รศ.สายัณห์ ซึ่งก็เคยสอนอาจารย์สุรเจตน์ด้วย เช่น วิชาจิตวิทยาวัยรุ่น การประเมินผลการศึกษา เป็นต้น เขาบอกว่าอาจารย์สุรเจตน์นั้น ออกจะขยันอยู่และน่าเสียดายที่เขาทราบว่าอาจารย์สุรเจตน์ไม่อยู่เสียแล้ว จะทำอะไรให้เขาได้บ้างก็จะทำ พอดีกับข้อความที่อาจารย์สุนทรีขอให้อาจารย์กระแสร่ำทำ เนื่องจากผู้เขียนกำลังอยู่ในระหว่างไม่สบาย จึงจำเป็นต้องมีผู้เขียนคำบอกอาจารย์สายัณห์จึงต้องทำหน้าที่เขียนตามคำบอกและพิมพ์ตีตเรื่องนี้ ดังข้อความที่จะจบอยู่แล้วนี้ ตอนที่อาจารย์สุรเจตน์จะไปในั้น คงไปด้วยความสงบและเต็มใจเพราะได้ทำไว้ให้ทุกเรื่องเป็นอย่างดีแล้ว ให้อาจารย์สุนทรีและลูกหนึ่งหทัยได้อยู่ต่อไปอย่างมีความสุข ชีวิตที่ผ่านมาก็เป็นชีวิตที่มีระเบียบและมีวินัย ก็เสียดายที่ไม่ได้เล่าเรียงให้ฟังมากกว่านี้ จะได้รู้เห็นว่าในชีวิตที่ผ่านมาได้ประสบอะไรมาบ้าง ผู้เขียนเขียนได้เพียงแค่นี้ นึกไม่ออกบอกไม่ถูก เสียดาย เสียดาย ที่อาจารย์สุรเจตน์ ต้องจากไปเสียแล้ว ไว้ในคราวหน้าต่อไป อาจารย์จะไปอยู่ที่อาจารย์ควรไปอยู่ อีกไม่เท่าไร ผู้เขียนก็คงจะตามอาจารย์ไปด้วย ไว้ถึงตอนนั้นอาจารย์ก็คงจะไปคอยอยู่ที่นั่น เพราะอาจารย์จะยังเป็นอาจารย์สุรเจตน์ที่รักของกระแสร่ำ มาลยาภรณ์

”

ศาสตราจารย์กระแสร่ำ มาลยาภรณ์

ผมในฐานะเป็นอาจารย์คนหนึ่งที่ได้มีโอกาสสอนคุณสุรเจตน์และคุณสุนทริมาระยะหนึ่ง จะเป็นปีไหนต่อปีไหนจำไม่ได้แล้วละ แต่ผมจำได้เกี่ยวกับตัวคุณสุรเจตน์เป็นอย่างดีในหลายเรื่องอาทิ เช่น

1. คุณสุรเจตน์ เป็นคนที่มีน้ำใจไมตรีต่อผมเป็นอย่างมาก เจอะเจอกันไม่ว่าที่ไหน ที่กรุงเทพฯ ที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน มหาวิทยาลัยบูรพา ฯลฯ คุณสุรเจตน์ก็จะทักทายผมทุกครั้งด้วยประโยค “สวัสดิ์ครีบอาจารย์” เสียงทุ้มยังคงเสียงเบส

2. ขณะที่ทักทาย คุณสุรเจตน์จะมาพร้อมกับยิ้มใหญ่และหัวเราะและหัวเราะแหยๆ (ผมจำเสียงคุณสุรเจตน์ได้) แล้วคุยต่ออย่างสนุกสนาน

3. คุณสุรเจตน์มีบุคลิกเป็นผู้นำ ผู้สร้างสรรชอบทำกิจกรรม ทำงานเพื่อพรรคพวก สมาคมศิษย์เก่า วศ. มศว หรือ มบ. ถ้าคุณสุรเจตน์ไม่รับเป็นนายกสมาคมฯ ผมบอกได้เลยว่า สมาคมศิษย์เก่า เรือนพักนอน ฯลฯ จะเกิดขึ้นไม่ได้อย่างที่เป็นอย่างนี้ หรือถ้าเกิด ป่านนี้ก็คงจะเหลือแต่วิญญาณของสมาคมกระมัง

รองศาสตราจารย์ชนะ ประณมศรี

คุณสุรเจตน์ เป็นคนที่ทำงานเพื่อส่วนรวมมาโดยตลอด เป็นผู้ทิศทั้งกายใจ และทรัพย์สินเงินทอง ให้แก่งานของส่วนรวมมาโดยสม่ำเสมอตลอดชีวิต โดยมีได้คิดถึงประโยชน์ส่วนตนแม้แต่น้อย ตั้งงานสโมสรศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ที่ได้ริเริ่มก่อตั้งมาแต่ต้น คุณสุรเจตน์ก็เป็นผู้วางรากฐานอย่างสำคัญ โดยหาทุนและอุทิศเงินส่วนตัวสมทบทุนก่อสร้างอาคารสโมสรศิษย์เก่าขึ้นที่บางแสน โดยมีจุดประสงค์เพื่อใช้เป็นสำนักงานสโมสร และเป็นที่พักค้างคืนของบรรดาศิษย์เก่าที่เดินทางไปบางแสน ตัวอาคารดังกล่าว สำเร็จเรียบร้อยแล้ว ยังขาดแต่เครื่องตกแต่งและเครื่องใช้อีกเล็กน้อยเท่านั้น คุณสุรเจตน์ต้องการเห็นอาคารดังกล่าวนี้ สำเร็จในลักษณะของโรงแรม เพื่อให้บริการราคาถูกแก่บรรดาศิษย์เก่าและสมาชิก ที่เดินทางไปเยือนมหาวิทยาลัย แต่ความหวังของคุณสุรเจตน์ มิได้เป็นไปดังหวัง จนกระทั่งคุณสุรเจตน์ต้องจากไปเสียก่อน

คุณสุรเจตน์ เป็นผู้ทุ่มเททั้งกายและใจให้กับงานของส่วนรวมมาโดยตลอด โดยเฉพาะงานของสโมสรศิษย์เก่าคุณสุรเจตน์ได้ให้การสนับสนุนอยู่ตลอดเวลา จนถึงการก่อตั้งเป็นสมาคมศิษย์เก่า งานของสมาคมทุกอย่างคุณสุรเจตน์ก็เป็นผู้ให้การสนับสนุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านประชาสัมพันธ์ และงานพิมพ์ต่างๆ คุณสุรเจตน์ได้ให้การสนับสนุนโดยมิได้คิดมูลค่า นอกจากงานของสมาคมศิษย์เก่า งานของมหาวิทยาลัยบูรพา ตั้งแต่สมัยวิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คุณสุรเจตน์ก็ได้ให้การสนับสนุนมาโดยตลอด ทั้งในด้านทุนทรัพย์และการพิมพ์ ดังจะเห็นได้จากการอุทิศเงินที่ได้จากงานพระราชทานเพลิงศพบิดา สมทบทุนในการก่อตั้ง “มูลนิธิมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน” นอกจากนี้คุณสุรเจตน์ยังได้อุทิศเงินในการจัดพิมพ์เอกสารของ “กองทุน ผศ.สุภัทร เรื่องศรีโรจน์” ทั้งหมดให้แก่กองทุนใน “มูลนิธิศาสตราจารย์ ดร.ธำรง บัวศรี” ที่กล่าวมานี้เป็นเพียงงานส่วนหนึ่งที่ผมทราบ เนื่องจากได้ร่วมงานกันมา

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเทิน มหาจันทร์

คุณสุรเจตน์ เป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความสุภาพเรียบร้อยต่อบุคคลทั่วไป เป็นที่รักของเพื่อนๆและน้องๆร่วมสถาบัน ตลอดจนครูบาอาจารย์ทุกคนที่ได้รู้จัก มีความรับผิดชอบในการเรียนและการทำงานสูง โดยในการเรียนภาคสมทบที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน เมื่อ 30 ปีก่อนโน้น ต้องเรียนประจำทุกวันจันทร์-พุธ-ศุกร์ เวลา 17.00-20.30 น. คุณสุรเจตน์เป็นบุคคลหนึ่งที่มีความอดทนในการเดินทางไป-กลับ จากกรุงเทพฯ-บางแสนเป็นประจำ มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนโดยสม่ำเสมอ และให้ความร่วมมือในการประสานงาน ชักชวนให้นิสิตภาคสมทบเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยมากขึ้นเป็นพิเศษ ร่วมกับนิสิตภาคปกติ ซึ่งถือได้ว่าเป็นนิมิตรใหม่ในการริเริ่มให้มีความร่วมมือเพื่อทำกิจกรรมของนิสิตภาคสมทบและภาคปกติร่วมกันด้วยดีตลอดมา

คุณสุรเจตน์ เป็นผู้ที่มีลัษณ์มาคารวะ มีความเคารพต่อครูอาจารย์ในสถาบันทุกคนโดยสม่ำเสมอ ตลอดมา แม้ว่าอาจารย์บางท่านที่วิญญูต์ต่ำกว่าก็ตาม ผมเองนับโดยวิญญูต์ ก็มีอายุน้อยกว่าคุณสุรเจตน์หนึ่งเดือน แต่คุณสุรเจตน์ก็ให้ความนับถือต่อผมในฐานะที่เป็นอาจารย์มาโดยตลอด อย่างเสมอต้นเสมอปลาย

เมื่อคุณสุรเจตน์เรียนจบหลักสูตรปริญญาตรี กค.บ. แล้ว ในปี พ.ศ. 2511 เป็นต้นมา ก็ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมกับสโมสรศิษย์เก่ามาโดยตลอด ผมในฐานะที่เป็นศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ด้วยคนหนึ่ง ก็ได้ร่วมกันทำกิจกรรมด้วยกันมาหลายปี ตั้งแต่ในระยะเริ่มแรกที่เรียกได้ว่า เป็นระยะก่อร่างสร้างตัวกันมา โดยไม่มีสถานภาพและสถานที่ทำงานเป็นเอกภาพ ได้เห็นความตั้งใจจริงในการทำงาน และความรักผูกพันในสถาบันของคุณสุรเจตน์ ที่ถือได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งที่ได้ร่วมกัน พยายามก่อตั้งสมาคมศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน เป็นผลสำเร็จ

ในฐานะที่คุณสุรเจตน์เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีน้ำใจและมีความตั้งใจจริงในการทำงานเพื่อส่วนรวม จึงได้รับการยอมรับจากศิษย์เก่าทั้งภาคปกติและภาคสมทบอย่างกว้างขวาง ได้รับการคัดเลือกให้เป็นนายกสมาคมศิษย์เก่าติดต่อกันมาหลายสมัย และได้ประสานงานจัดกิจกรรมระดมทุนสร้างอาคารบริหารสมาคมศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ขึ้นได้สำเร็จเป็นแห่งแรกแห่งเดียวในสถาบันวิทยาลัยวิชาการศึกษา ซึ่งเป็นผลงานที่ภาคภูมิใจของศิษย์เก่าโดยส่วนรวมเป็นอย่างยิ่ง คุณสุรเจตน์ได้รับคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งกรรมการสมาคมศิษย์เก่ามาเกือบตลอดเวลา จนต้องขอพักการทำงานเป็นเพียงกรรมการที่ปรึกษา และให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของสมาคมมาโดยตลอดอย่างสม่ำเสมอ จนวาระสุดท้ายของชีวิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สวัสดิ์ เรืองวิเศษ

แต่เพื่อนรัก จากดวงใจ

สุรเจตน์ วายชีพให้
เนติ กำหนดชีวิต
ลักษณะ บุรุษมี
วิจารณ์ ไปหมดแล้ว

เพื่อนเรียนจบ ครบชั้น เซนต์คาเบรียล
สอนที่ สตรีเนติฯ มานานปี
จบปริญญา การศึกษา บัณฑิต
สถาบัน มหาวิทยาลัย บูรพา
กิจการดี รุ่งเรือง ประเทืองไกล
คอมพิว อาร์ทเวอร์ค ล้วนมีคุณ
ชอยอัมพวัน ไกล่ลี้แยก ราชวัตร
รับงานพิมพ์ เลิศล้ำ กระทำดี
อยู่ไม่นาน ได้หลานตา คนที่สอง
ตามาตัวน พลัดพราก จากหลานยา
ก่อนสิ้นใจ ยังเดิน ไปขึ้นรถ
โรคหัวใจ กำเริบ มิใช่เบา
พวกเราเคย เตือนให้ เพื่อนรัก
โคเลสเตอรอล อันตราย จะบีทา
เราทั้งผอง ร่วมรณ-รงค์รอน
วิทยาลัย การศึกษา สง่าแดน
เราต่างเคย เป็นนายก สโมสร
เพื่อนก่อสร้าง อาคาร สมาคม
เพื่อนสละ ออกเงิน จ่ายล่วงหน้า
คณะกรรมการ ทุกคน ต่างรับคำ
เราสามารถ สร้างอาคาร สมาคม
วิทยาเขต ทุกแห่ง ยังเป็นรอง
ครั้นต่อมา เปลี่ยนชื่อ **สมาคม**
เอกเทศ อีสระ มหาวิทยาลัย
งานสร้างสาน สามัคคี มิใช่ง่าย
มีประธาน ชมรม คอยติดตาม
ออกวารสาร **มะพร้าว** เพื่อศิษย์เก่า
เป็นตัวเชื่อม ไมตรี มีต่อกัน
อีกทั้ง ศรีภรรยา **สุนทร**
สมาคม ปัจจุบัน นั้นภรรยา

ความดี ไว้นา
แน่แท้
เก่งกล้า
หนึ่งน้อยวาที

รุ่นปราบเซียน เพียรศึกษา สง่าศรี
ลูกศิษย์มี หลากหลาย เหลือคณา
แล้วพิชิต ปริญญาโท ใ้หนักหนา
เลี้ยงกายา ตั้งโรงพิมพ์ **เนติกุล**
ขยายใหญ่ ออฟเซท วิเศษสุนทร
ไม่ต้องลุ้น โฆษณา ลูกค้ำมี
เป็นที่จัด ตั้งโรงพิมพ์ ริมวิถี
ลูกค้ำมี ความเชื่อมั่น งานอำไพ
อยู่ในห้อง ตาไม่เห็น เส้นเกษา
เป็นกำพร้าว ไม่มีตา ตั้งแต่เยาว์
ทรหด ต่อสู้ มิรู้เขา
ต้องนำเข้า ไอซียู กูไม่มา
อย่ามัวพัก รีบไปตรวจ เสียเถิดหนา
เพื่อนบอกว่า แล้วจะไป ไข้ดูแลน
สโมสร ศิษย์เก่า ชาวบางแสน
ร่วมเป็นแกน ก่อตั้ง สมาคม
เคยกินนอน ที่บางแสน แดนสุขสม
ช่วยระดม เงินตรา เอามาทำ
แล้วจึงหา มาใช้ ไม่ถล่า
ช่วยกันนำ เงินตรา มาทตรง
สำเร็จสม สง่าศรี ไม่มีสอง
หลังที่สอง อาคารพัก สลักใจ
ศิษย์เก่า บูรพาสม งานยิ่งใหญ่
สมาคม ชื่อเปลี่ยนไป ให้ต้องตาม
สร้างเครือข่าย ทั่วแคว้น แดนสยาม
ทั้งทวงถาม ทั้งทักท้วง ถ้วนทั่วกัน
ลูกทองเทา รับข่าวทั่ว แดนเขตชั้น
ศิษย์เก่า นั้น สามัคคี นานปีมา
มากไมตรี ช่วยงาน นานหนักหนา
เป็นอุปนา-ยิกา เพื่อเทาทอง

มาบัดนี้ ไม่มี เพื่อนอีกแล้ว
เนติกุล การพิมพ์ ที่เคยครอง
มาบัดนี้ ไม่มีเพื่อน และน้องน้อง
จุดศูนย์รวม พวกเรา ทั่วแดนไทย
มาบัดนี้ ตอนเย็น สุดสัปดาห์
น้องประชุม น้องสุชาติ ฉลองตรม
น้องเสวก น้องตุ่ย น้องบำรุง
น้องวิรัช น้องธวัช ฉลาด สิบพงศ์
นามกร ว่าอรุณ ชราเขต
คุณอ๊อดเยี่ยม ไถ่ถาม ตามสัญญา
อีกเสรี ๕.๕๖ และบัญญัติ
อีกหลายท่าน ล้วนเคยไป ให้หยอกล้อ
อันคนเรา ไซ้จะอยู่ คู่คำฟ้า
สำคัญที่ ตอนยังอยู่ ดูเป็นเป็น
ขอเตือนใจ อันโรคภัย ในโลกนี้
เป็นที่หนึ่ง หรือสอง คอยคุกคาม
ไขมัน อันตราย โคเรสเตอรอล
ไขมัน ชนิดที่ดี มีเอาไว้
กินไข่แดง ตัวสำคัญ วันละฟอง
ต้องมีไฮท์ เดนซิตี โลโปโปรตีน
เพื่อนบอกว่า เคยไป ตรวจไขมัน
อีกน้ำตาล ก็พอดี ตามอัตรา
แสนเสียดาย เพื่อนดี ที่น่ารัก
มัวแต่เพลิน ปลาบปลื้ม จนลืมการ
เพื่อนขับรถ ให้ภรรยา ทุกค่าเช่า
เคยท่องเที่ยว ด้วยกัน จำนวนรจจา
เพื่อนเหน้อยยาก ลำบาก ตลอดชีวิต
บัดนี้เพื่อน ได้พักผ่อน ตลอดไป

กังกังกงเกวียนเกิด
ใจเจตน์จุนเจือจาน
น้อยนอนแนบนานาน
แรมร้างระร่ำร่ำ

ที่คอยแซว คอยทัก คอยสนอง
เหล่าลูกน้อง หลายชีวา ล้วนอาลัย
ให้เทาทอง มารวมหัว สมาลัย
แวะเวียนไหว้ พบประสาน สราญรมย์
ไม่ได้มา มั่วสุม สนทสนม
ไม่ภิรมย์ ไม่เฮฮา ตั้งใจจง
สดชื่นปรุง อาหารให้ ตามประสงค์
สุรเดชทรง-จิตไชรั ไคลคลา
พินิเวศน์ แม้อยู่ไกล ยังไปหา
ประมวลมา พิมพ์ผลงาน ไม่นานรอ
ไม่เคยนัด ยังไปเยี่ยม ไซ้ไปขอ
โฉนหนอ จึงมาเยือน เพื่อนที่เมรุ
ทุกคนมา อยู่ที่วัด อย่างเห็นเห็น
ไม่ทำเหม็น ให้คนว่า ด่าทอตาม
โรคหัวใจ ไม่มี เป็นที่สาม
ทุกผู้่นาม อย่าประมาท อาจถึงตาย
ตกตะกอน เกาะหลุดเลือด ไม่เหือดหาย
ชื่อว่าไฮท์ เดนซิตี โลโปโปรตีน
หมอบอกต้อง งดไขมัน อย่างอื่นสิ้น
เพื่อชีวิต ได้ยั่งยืน ชื่นอุรา
หมอยืนยัน ไม่มากเกิน ดังกังขา
แต่หัวใจ ของข้า มีอาการ
ชะล่านัก ไม่หาหมอ เพราะใจหาญ
ใจร้าวราน เพราะเพื่อนลับ ดับชีวา
กลับเหลือแต่ โต๊ะเปล่า ไม่เห็นหน้า
ทิ้งภรรยา ให้เปลี่ยวเปล่า เศร้าดวงใจ
ไม่เคยคิด ระวังตัว กลัวโดน
สู่สวรรค์ สุขาลัย ยังยืนนาน

กลการ
แจ่มจ้า
เนิ่นนิจ นานนา
เรียกร้องรวงร้าง.....

ฉลอง แนวพานิช

คำอาลัย

เมื่อเช้ามืดวันที่ 14 กันยายน 2540 ได้รับโทรศัพท์จากจุ่มว่า เพื่อนรักสุรเจตน์ ถึงแก่กรรมแล้ว เมื่อคืนวันที่ 13 กันยายน 2540 หลังจากเข้าโรงพยาบาลพญาไท 2 เมื่อเย็นวันที่ 13 กันยายน 2540 ผมมีความรู้สึกไม่เชื่อว่าเพื่อนตายแล้ว ยังถามจุ่มอีกครั้งว่า สุรเจตน์ตายแล้วจริงหรือ เพราะตอนบ่ายวันที่ 13 กันยายน 2540 ยังพูดคุยกันทางโทรศัพท์เป็นเวลาประมาณ 1 ชั่วโมง จึงไม่เชื่อว่าเพื่อนตาย เมื่อจุ่มยืนยันว่าพ่อสุรเจตน์ตายแล้ว “ถึงกับพูดไม่ออกว่าจะทำอะไร” พอมีความคิด จึงบอกว่ายืนยันจะไปงานและจะโทรบอกเพื่อนรุ่น S.G.96 ให้ด้วย

ทุกวันนี้มาโรงพิมพ์ของเพื่อน ยังคิดว่าเพื่อนยังมีชีวิตอยู่ แต่ทุกอย่างย่อมเป็นไปตามธรรมชาติ เกิดแก่ เจ็บ และตาย จึงต้องทำใจให้สบาย และขอให้ดวงวิญญาณเพื่อนรัก ที่ทำแต่กรรมดีให้ทุกคน จงไปสู่สถานทิพย์วิมานเสวยสุขในสัมปรายภพ สมความปรารถนาทุกประการเทอญ

“ทำกรรมดีย่อมได้ดี ทำกรรมชั่วยังไม่ตาย ก็เห็นความชั่ว”

บุญเสริม ศรีภิรมย์

S.G.96

คำอาลัย

สุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ ถึงแก่กรรมจากไปเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2540 ทำความโศกเศร้าและนำความคิดถึงให้แก่ครอบครัว ญาติ และมิตรสหาย เป็นจำนวนมาก เพราะเมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ เพื่อนได้สร้างความดีไว้มากมายหลายอย่าง เพื่อนมีใจกว้างขวาง เสียสละเพื่อส่วนรวมและเพื่อนฝูงอยู่เสมอ รักพวกพ้องให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่มาขอความช่วยเหลือ ตามความสามารถที่ตนเองจะช่วยได้ สำหรับในเรื่องพระพุทธศาสนา เพื่อนไม่เคยขัด จะรับช่วยเหลือ ทุกๆครั้งไป ผมมีความคุ้นเคยและรู้จักกับสุรเจตน์มานาน เมื่อเพื่อนจากไปไม่มีวันกลับ อย่างไม่มีใครคาดคิดทั้งที่ยังแข็งแรง สาเหตุหนึ่งก็คงบุหรีที่เพื่อนสูบ

อย่างไรก็ตาม ขอให้ดวงวิญญาณของเพื่อนรัก จงไปสู่สุคติ สัมปรายภพ เบื้องหน้าเทอญ

สุวิช พุตระกูล

S.G.96

คำอาลัย

สุรเจตน์เป็น เอส.จี.96 คนสำคัญ ที่นับเป็นกลุ่ม
เริ่มก่อตั้งของรุ่น คงประมาณ 30 ปี มาได้กระมัง
ในตอนปลาย สุรเจตน์ เป็นประธานรุ่น เป็นตัวประสาน
กอบประกับเนติกุลการพิมพ์เป็นแหล่งกลางจึงนับว่าสุรเจตน์
ได้ประกอบความดีไว้กับ รร.เซนต์คาเบรียลและรุ่น
เป็นอย่างมากในหลายๆโอกาส

สุรเจตน์รักเพื่อน และเพื่อนก็รักสุรเจตน์ พวกเรา
รู้ดี แต่คนดีก็เป็นอย่างนี้ละ ที่เขาพูดกันว่า “ยมบาล
ต้องการคนดี” จึงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้น สุรเจตน์แอบหนี
จากพวกเราไปอย่างไม่คาดคิด และรวดเร็วเหลือเกิน
เชื่อว่า สุรเจตน์ไปสบาย ไม่ต้องทรมาร ทั้งตัวเองและ
คนอยู่ข้างหลัง

เมื่อคิดถึงความไม่แน่นอนของสังขาร ก็ต้อง
คิดปลง วัน เวลา ของเพื่อนๆที่เหลือ ก็คงใกล้ๆเข้ามา
เช่นกัน ก็ได้แต่ระลึกคิดถึงเพื่อน

พลอากาศเอกสามารถ โสดสฤษดิ์

S.G.96

คำอาลัย

สุรเจตน์ทั้งความรัก อาลัยอาวรณ์ ความระลึกถึง
ให้ยังคงอยู่กับพวกเราตลอดไป ทุกครั้งที่กระแสจิต
หวนคิดถึง เราก็คอดที่จะเศร้ามิได้ เสียใจที่เพื่อนต้องด่วน
จากไป ทั้งพวกเราให้อยู่เบื้องหลัง ให้ต้องต่อสู้กับ
วิบากกรรมต่อไปตามลำพัง เคยมีเพื่อนอยู่เป็นคู่คิด
เป็นผู้ช่วยเหลือเกื้อกูลทั้งกำลังกายใจ และทุนทรัพย์
แทบทุกครั้งที่เรามีโอกาส มาบัดนี้ เราขาดเพื่อน
ที่รักเพื่อน อย่างหาที่เปรียบมิได้

คุณงามความดีของเพื่อน ทั้งทางด้านการงาน
ของพวกเรา และทางด้านการประกอบคุณงามความดี
แก่สถาบัน อันเป็นสาธารณะประโยชน์ ไม่ว่าจะ
มหาวิทยาลัยบูรพาและอื่นๆอีกมาก ได้รับการบันทึกไว้
เป็นอนุสรณ์ของตัวอย่างที่ดีงามสืบต่อไป

สุเรนทร์ นิสากรเสน

S.G.96

คำอาลัย

ระหว่างเรียนหนังสือกับสุรเจตน์ หกปีเต็ม ที่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล เราเป็นเพื่อนที่สนิทกันมาก เล่นสนุกกันอยู่เสมอเวลาพักกลางวัน ไม่ว่าจะป็นปิงปอง โปลิศัจขโมย หรือเกมการเล่นอื่น นับตั้งแต่ในวัยเด็ก และเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ด้วยกัน สุรเจตน์เป็นเพื่อนที่ดีของทุกคน อัจฉริยะ มีความจริงใจ ร่าเริง สนุกสนาน เสียงดังฟังชัด รักเพื่อนและช่วยเหลือเพื่อน

หลังจากจบชั้นมัธยมปีที่ 6 ที่ ร.ร.เซนต์คาเบรียล แล้ว เราก็พลัดพรากจากกัน ต่างคนต่างไปตามทิศทางที่ไผ่ฝันไว้ เราไม่ได้พบกันนาน จวบจนมีการจัดรวมบรรดาศิษย์เก่าเซนต์คาเบรียล รุ่น 96 ขึ้นมา และนัดพบปะสังสรรค์กันอย่างสม่ำเสมอ เราจึงมีโอกาสดำพบและสนุกสนานกันอีก สุรเจตน์เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญคนหนึ่งในการรวมรุ่น และเชื่อมโยงสานต่อให้ “S.G.96” เป็นปีกแผ่นแนบแน่นต่อเนื่องจนบัดนี้

อุศล บุญประกอบ

S.G.96

คำอาลัย

ผู้ที่รู้จักคุ้นเคยกับคุณสุรเจตน์ จะต้องมีความเห็นตรงกันว่า เขาเป็นคนแข็งแรง มีสุขภาพดี พูดเสียงดัง ฟังชัด ร่าเริง มีความรักและจริงใจกับเพื่อนๆ เสมอ หากใครมีปัญหาและขอเรื่อง ถ้าคุณสุรเจตน์ทำได้ เขายินดีช่วยเหลือ ด้วยความเต็มใจ โดยไม่เคยหวังสิ่งตอบแทนใดๆเลย นี่คือนิสัยของคุณสุรเจตน์เพื่อนรักของเรา ด้วยความมีน้ำใจ โอบอ้อมอารี เช่นนี้ทำให้คุณสุรเจตน์มีเพื่อนมากในหลายวงการ และเพื่อนๆ ก็รักคุณสุรเจตน์มากเช่นกัน แม้ว่าจะทราบดีถึงกฎธรรมชาติว่า การจากไปเช่นนี้เป็นเรื่องปกติก็ตาม แต่การที่คุณสุรเจตน์มาจากไปก่อนวัยอันสมควร และเขายังสามารถทำคุณประโยชน์ได้อีกมาก ไม่ว่าในวงการสิ่งพิมพ์การศึกษา และสมาคม การกุศลต่างๆอีกมาก ดังนั้น ย่อมจะนำมาซึ่งความเศร้าโศกเสียใจ และคิดถึงคุณความดีที่เขามีต่อเพื่อน และผู้ที่คุ้นเคยเสมอ

ผมเป็นเพื่อนคนหนึ่งของคุณสุรเจตน์ ที่ยังคงระลึกถึงความดีงาม ความมีน้ำใจ และความเสมอต้นเสมอปลายของเขา ขอตั้งความหวังไว้ว่า การจากไปของคุณสุรเจตน์เป็นเพียงแต่ร่างกายเท่านั้น และด้วยความดีงาม บุญกุศลต่างๆที่ได้สร้างมาโดยตลอด คงจะทำให้ดวงวิญญาณของคุณสุรเจตน์มีความสุขในสัมปรายภพตลอดไป

วิเชียร อธิสุข

S.G.96

แต่....มิตรผู้จากไป

อันบุคคลที่เราคุ้นเคย ชอบพอรักใคร่ถูกอภัยอาศัย
ที่ตามศัพท์เรียกว่า มิตร นั้นมีอยู่ 4 ประเภท ด้วยกัน
คือ มิตรมือปการะ 1 มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข 1 มิตรแนะ
ประโยชน์ 1 และมิตรมีความรักใคร่ 1 ในบรรดา
คุณลักษณะของมิตรเหล่านี้ ผู้ที่คุ้นเคยวิสาสะกันแล้ว
ยอมรับว่า จะพบได้จากคุณสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์
อย่างครบถ้วนสม่ำเสมอ

ในชีวิตปัจฉิมวัยของผม ได้มีโอกาสติดต่อกับ
ประธานงานกับคุณสุรเจตน์เป็นเวลายาวนาน ได้ประสบ
ธาตุแท้แห่งความเป็นมิตรจากคุณสุรเจตน์ตลอดมา
คุณสุรเจตน์ให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้ช่องแก่ผม ทั้งทาง
ด้านเทคนิคการพิมพ์ และการตลาด และผลประโยชน์
หลายประการ ถึงแม้ว่าคำแนะนำของท่านบางข้อ
จะทำให้ท่านขาดประโยชน์ไปบ้าง ในฐานะผู้รับงาน
จากผม แต่ท่านก็ให้คำแนะนำอย่างเต็มใจ ชี้ให้เห็น
ข้อเด่นและข้อด้อยในการกระทำอันไม่ประสาของผ
สิ่งนี้เป็นพระคุณแก่ผมเป็นอย่างยิ่ง ในการผลิตผลงาน
เป็นที่พอใจแก่ผู้นำไปใช้ ความเป็นมิตรอุปการะและ
มิตรแนะประโยชน์นี้ คุณสุรเจตน์มีต่อผมตลอดมา
ซึ่งผมจะลืมนเสียมิได้จนจบอายุขัยของผม

จำลอง นภิตะภักดิ์

ข้าพเจ้ารู้จักคุ้นเคยกับคุณสุรเจตน์นาน
ตามสมควร โดยทั่วไปแล้ว คุณสุรเจตน์เป็นคน
แข็งแรง ไม่มีโรคประจำตัวที่ร้ายแรง เสียงดังฟังชัด
ใจคอกว้างขวางโอบอ้อมอารี จริงใจต่อเพื่อนฝูง
เป็นปียมิตรที่มีจิตสูง เป็นที่รักใคร่นับถือของผู้ที่รู้จัก

ขอให้ผลกรรมความดีทั้งหลายที่คุณสุรเจตน์
ได้ประพฤติและปฏิบัติแต่หนหลังได้ชี้ นำให้ดวงวิญญาน
ไปสู่สุขคติในภพหน้าด้วย

บุญ โสมสิน

ผมได้รู้จักกับคุณสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ เมื่อพ.ศ. 2501 เมื่อผมมาเป็นครูอยู่ที่โรงเรียนสตรีเนติศึกษา ซึ่งอยู่ตรงกันข้ามกับโรงเรียนสอนคนหูหนวก ราชวัตร กรุงเทพมหานคร มีคุณยายลำเจียก เนติลักษณะวิจารณ์ เป็นเจ้าของ อาจารย์สุภุติ เนติลักษณะวิจารณ์ เป็นผู้จัดการ อาจารย์สนั่น สุขสมาน เป็นอาจารย์ใหญ่ ซึ่งต่อมาเมื่ออาจารย์สนั่น สุขสมาน ลี้ชีวิตลง คุณสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ ก็ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่แทน

ในยุคนั้นมีครูชายเพียง 4 คน คือ คุณสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ คุณสวัสดิ์ โติะปรีชา คุณสมหมาย วงษ์วัฒน์ และผม ต่อมาก็มี อาจารย์ลีพงษ์ อุดนะรัตน์ เพิ่มเข้ามา จึงทำให้พวกเราสนิทสนมกันมาก คุณสุรเจตน์เองไม่เคยถือตัวว่าตัวเองเป็นลูกเจ้าของโรงเรียน คุณสุรเจตน์ทำงานหนักพอๆกับพวกเราหรือบางครั้งอาจจะหนักกว่าพวกเรา เพราะต้องสอนเท่ากับพวกเรา ต้องบริหารโรงเรียน ต้องขับรถให้คุณพ่อ-คุณแม่ และคุณยาย และบางครั้งต้องขับรถและนักเรียนอีกด้วย แต่คุณสุรเจตน์ไม่เคยบ่นให้พวกเราฟัง เมื่อถึงเวลารับประทานอาหารกลางวัน คุณสุรเจตน์จะร่วมรับประทานอาหารกับพวกเราเกือบจะทุกครั้ง เว้นแต่มีภาระด้านอื่นๆเท่านั้น

คุณสุรเจตน์ เกิดบนกองเงินกองทองก็จริง แต่เงินทองที่คุณสุรเจตน์มีจับจ่ายใช้สอยนั้น เป็นเงินทองที่คุณสุรเจตน์หามาด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเอง คุณสุรเจตน์ไม่เคยทงตัวว่าเป็นลูกผู้ดีมีเงิน จึงพยายามขวนขวายหาความรู้ใส่ตัวอยู่เสมอ คุณสุรเจตน์ระลึกอยู่เสมอว่าวันหนึ่งข้างหน้า จะต้องยืนอยู่บนลำแข้งของตนเอง และคุณสุรเจตน์ก็ทำได้

ผมกล้ากล่าวได้ว่า คุณสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ เหน็ดเหนื่อยหรือลำบากตั้งแต่เกิดจนตาย นั่นก็คือ ตลอดชีวิตของคุณสุรเจตน์ ไม่เคยสบายเลย ต้องต่อสู้ดิ้นรนด้วยลำแข้งของตนเองเสมอมา แม้เนติคุณการพิมพ์ก็เกิดขึ้นด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเอง ผมเคยพูดกับคุณสุรเจตน์ว่า “คุณน้อย ขณะนี้อายุก็มากแล้ว ลูกสาวคนเดียวก็แต่งงานแล้ว ลูกเขยก็มีแล้ว ภรรยาที่เป็นถึงผู้ช่วยผู้อำนวยการ คุณจะหาเงินไปถึงไหน คุณควรจะหยุดได้แล้ว แต่ถ้าไม่มีบุญวาสนา เมื่อคุณเป็นอะไรไป เขาก็ไม่สามารถรักษาทรัพย์สินสมบัติของคุณไว้ได้” “ทำไ้ได้มันเป็นเรื่องที่ต้องทำและอีกอย่างหนึ่งต้องติดต่อกับลูกค้าเก่าที่เป็นแฟนกันมา หยุดไม่ได้” คือคำตอบที่คุณสุรเจตน์ให้แก่ผม

จริงอยู่แม้ในระยะหลังๆ คุณสุรเจตน์จะได้มองถ่ายงานไปให้ลูกเขยก็ตาม แต่คุณสุรเจตน์ก็หาได้วางมือแต่อย่างใดไม่ ยังควบคุมดูแลอยู่ เท่าที่ผมทราบ คุณสุรเจตน์จะทำทุกอย่างโดยที่ไม่มีผู้ใดจะเปรียบเทียบได้

คุณสุรเจตน์เป็นผู้ยึดมั่นในศีลธรรมและคุณธรรมเสมอมา ความจริงแล้วคุณสุรเจตน์เป็นบุตรคนโต ย่อมมีสิทธิ์ในทรัพย์สินสมบัติของตระกูลอยู่บ้าง แต่คุณสุรเจตน์ก็ได้เสียสละทรัพย์สินสมบัติเหล่านั้นให้แก่น้องๆ อีก 6 คน โดยที่ตัวเองไปหาเอาใหม่ด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเอง จนกระทั่งเป็นหลักฐานปรากฏดังที่เห็นในปัจจุบัน

คุณสุรเจตน์ได้ยึดมั่นในธรรมะหลายข้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง *สังคหวัตถุ* อันได้แก่

1. *ทาน* การให้ ตลอดชีวิตของคุณสุรเจตน์ มีแต่การให้ ให้โอกาสแก่คนทุกคน ให้ทรัพย์สินสิ่งของ ให้การศึกษา แก่ลูกศิษย์ลูกหามากมาย ให้การสนับสนุนสมาคมและองค์กรทางการกุศลต่างๆมากมาย

แม้ตัวผมเอง เมื่อตอนเกษียณอายุราชการได้ปรารภกับคุณสุรเจตน์ว่า อยากจะพิมพ์หนังสือที่ระลึกสักเล่มหนึ่งประมาณ 500 เล่ม แต่ไม่มีเงิน คุณสุรเจตน์ได้เร่งผมให้เอาต้นฉบับไปให้ดู แล้วคุณสุรเจตน์ก็ได้ดำเนินการให้จนแล้วเสร็จ โดยไม่ได้คิดเงินจากผมเลยแม้แต่บาทเดียว นี่เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งเท่านั้น

2. *ปิยวาจา* การพูดจาของคุณสุรเจตน์อาจจะดัง เพราะคุณสุรเจตน์เป็นคนเสียงดังฟังชัด แต่เมื่อได้ใกล้ชิดหรือได้สนทนากับคุณสุรเจตน์แล้ว จะประทับใจ เพราะคุณสุรเจตน์ไม่เคยพูดจาให้ร้ายกับใคร เท่าที่ผมทราบมา คุณสุรเจตน์มีแต่พูดจาจะช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ผู้อื่นเสมอมา เมื่อคุณสุรเจตน์มีโอกาส

3. *สมานัตตา* การเป็นผู้เสมอต้นเสมอปลาย ผมเองนั้นได้รู้จักกับคุณสุรเจตน์ เมื่อปี พ.ศ. 2501 จนกระทั่งบัดนี้ พ.ศ. 2540 คุณสุรเจตน์เป็นอย่างไร ก็ยังคงเป็นเช่นเดิมตลอดมา คุณสุรเจตน์เป็นคนที่ศรัทธาจรดฟ้าและเท้ายังติดดิน เคยเป็นอย่างไรรักก็ยังเป็นอย่างนั้นเสมอมา

4. *อัตถจริยา* การประพฤติตัวให้เป็นประโยชน์แก่คนอื่นตลอดมา คุณสุรเจตน์ได้อุทิศตัวเองเพื่อสังคมและประเทศชาติตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการศึกษาและศาสนา โดยพื้นฐานคุณสุรเจตน์เป็นครูแล้วมาตั้งโรงพิมพ์ และสิ่งพิมพ์ส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการศึกษาและศาสนา และสิ่งที่คุณสุรเจตน์ดำเนินการตลอดมา ล้วนเป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นทั้งสิ้น

นอกจาก *สังคหวัตถุธรรม* ดังกล่าวแล้ว คุณสุรเจตน์ยังได้ประพฤดิธรรมในข้ออื่นๆอีกหลายข้อ เช่น พรหมวิหารคุณสุรเจตน์ก็มีพร้อม ด้านสัจจริยธรรม อันเป็นธรรมของสัตตบุรุษ คุณสุรเจตน์ก็เป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักบุคคล และรู้จักชุมชน นั่นคือ เป็นผู้รู้จักกาลเทศะและบุคคลนั่นเอง

ผมได้กล่าวแล้วว่า ทั่วๆที่รู้ถือว่า เมื่อเกิดมาแล้วต้องตายแน่นอน ผู้ใดก็ตามแม้จะพยายามอย่างไร ก็หนีความตายไปไม่พ้น ต้องตายแน่นอน แต่เมื่อผู้ที่เรารักเราชอบพอตายไป ก็อดที่จะเศร้าโศกไม่ได้ เพราะต่อแต่นี้ไป ก็จะเหลือเพียงคุณงามความดีเท่านั้นให้เราได้พูดถึง

”

บุญชู-สมรศรี แก้วชมภู

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เมื่อประมาณ 40 ปีก่อน คุณสุรเจตน์หรือคุณน้อยของพวกเรา ได้เริ่มเข้ามาช่วยสอนหนังสือและฝึกงาน โรงพิมพ์ของโรงเรียนสตรีเน็ตศึกษา เนื่องจากคุณน้อยเป็นทายาทของเจ้าของโรงเรียนและโรงพิมพ์ พฤติกรรมของคุณน้อยจึงอยู่ในสายตาของบรรดาครูอาจารย์ทุกคน แต่คุณน้อยวางตัวได้เหมาะสมกลมกลืนทุกสถานะ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ให้เกียรติคนรอบข้าง มีความคิดสร้างสรรค์ สนใจในความทุกข์สุขของผู้ร่วมงานอย่างจริงจัง จึงเป็นที่รักใคร่พอใจของพวกเราในยุคนั้นทั่วกัน

นอกจากอุปนิสัยส่วนตัวที่ชอบความเป็นอยู่เรียบง่าย มีความสุขสงบไม่ชอบเที่ยวเตร่เฮฮา เหมือนคนหนุ่มทั่วไปนิยมปฏิบัติกัน คุณน้อยกลับเป็นผู้ที่มีความพากเพียร มุ่งมั่น พัฒนาตนเองในด้านการศึกษา จนสำเร็จสมความมุ่งหมาย ทั้งระดับปริญญาตรีและโท ด้วยการสมัครเรียนภาคค่ำ ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (บางแสน) เนื่องจากตอนกลางวันต้องสอนหนังสือ และช่วยคุณพ่อทำงานโรงพิมพ์ ซึ่งนับวันรับงานได้มากขึ้น

ถึงแม้ว่าจะต้องทำงานหนักแข่งกับเวลา ทั้งด้านการเรียนการสอนและงานจรรยาอื่น ๆ ก็ไม่ค่อยเห็นคุณน้อยหงุดหงิดอารมณ์เสียแต่อย่างใด ตรงข้าม คุณน้อยกลับมีการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้มีอารมณีสุนทรียะโดยธรรมชาติ ดันกล้วยไม้ที่คุณน้อยหามาเลี้ยงมากมายแขวนไว้เป็นระเบียบ ออกดอกงดงามให้ใครๆ ได้ชื่นชมอยู่ไม่ขาด บ่งบอกถึงการได้รับความเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิดของผู้เป็นเจ้าของ ที่ช่างจัดสรรเวลาในแต่ละวันให้ได้รับประโยชน์สูงสุด

คุณน้อยเคยเล่าว่า เป็นเพราะอยู่ใกล้ชิดคุณยายมาตั้งแต่เล็ก รักและเคารพท่านมาก จึงเชื่อฟังท่านด้วยดี ประพฤติปฏิบัติตามที่ท่านสอน และท่านได้เป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องความมัธยัสถ์ ขยันหมั่นเพียร ดำเนินชีวิตตามหลักธรรมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชีวิตจึงประสบแต่ความสำเร็จรุ่งโรจน์ ด้วยอานุภาพของความรัก

เมื่อถึงเวลาสมควรมีครอบครัว คุณน้อยจึงได้ภรรยาที่งดงามด้วยรูปสมบัติและคุณสมบัตินั้น เป็นรางวัลชีวิตเคียงบ่าเคียงไหล่ช่วยกันสร้างฐานะจนเป็นปึกแผ่น พันฝ่าวิกฤตการณ์ในชีวิตด้วยความรักและจริงใจต่อกัน โรงพิมพ์เน็ตกุลจึงได้เจริญรุดหน้ามาจนทุกวันนี้ คุณน้อยเคยพูดเสมอว่า ทั้งภรรยาและลูกเป็นกำลังสำคัญสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จในทุกด้านของชีวิต ไม่เคยเลยที่จะกล่าวถึงความยากลำบากเหน็ดเหนื่อยของตนเอง เพราะถือว่า มันคือหน้าที่ของพ่อ ต้องทำให้ได้และดีที่สุด

ด้วยความที่เรารักและนับถือกันเสมือนญาติ แม้จะแยกย้ายจากการทำงานร่วมกันไป ตามครรลองของชีวิต แต่ยังคงมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน โทรศัพท์พูดคุยกันบ้าง เยี่ยมเยียนและไปเที่ยวทัศนศึกษาด้วยกันบ้าง ลูกๆ ทั้งสี่คนของเราจึงรักและเคารพพ่่าน้อยอย่างสนิทใจ เมื่อคุณน้อยแวะมาเยี่ยมบ้านเรา จะมีแต่เสียงหัวเราะพูดคุยครึกครื้นทุกที คุณน้อยชอบนั่งที่เฉลียงนอกบ้าน เพราะเกรงควันบู่หรือควันบุหรี่รวมทั้งขากาแฟเป็นระยะๆ หลานๆ เสรีๆ ไม้อื่น เพราะน่าน้อยขมว่ากาแฟบ้านนี้อร่อย ใจที่อยากจะทำแต่ก็เกรงใจ เพราะรู้ดีว่า ทั้งบู่หรือและกาแฟ บันทอนสุขภาพ คุณน้อยคงรู้ทันว่าที่คิดอย่างไร จึงมักจะพูดว่าตนเองโชคดีที่ไม่มีโรคประจำตัว ทั้งสภาพร่างกายโดยทั่วไปดูแข็งแรงกระฉับกระเฉง ไม่มีเค้าว่าจะมีโรคร้ายอะไรแอบแฝงอยู่เลย

สมปอง รุจิเทศ

แต่พี่น้อง

พี่น้อง	น้ำใจ	ไม่เคยน้อย
มอบมาลัย	ดวงใจร้อย	ส่งสวรรค์
ชาติหน้า	มีจริง	ได้เจอกัน
เป็นพี่น้อง	ร่วมกรรม	แม่คนเดียว
รู้ทั้งรู้	ว่ามีพบ	ยอมมีพราก
ถึงวันจาก	ยังใจหาย	และห่อเหี่ยว
อย่าห่วงครอบ	ครัวพี่ไม่	เดินคนเดียว
ผมจะไป	ด้วยทุกเที่ยว	ทุกที่ทาง

เคารพรักและอาลัย

พล.ต.ต.สุรศักดิ์ สุทธารมณ
และน้องๆ ช่างศิลป์ นรต.

“

เมื่อประมาณปี พ.ศ.2517 ผมรับราชการอยู่ที่โรงเรียนเตรียมทหาร ตำแหน่งนายทหารปกครองนักเรียนเตรียมทหาร ยศร้อยโท และผู้บังคับบัญชา ได้มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยนายทหารกิจกรรมนักเรียนอีกหน้าที่หนึ่ง ส่วนหนึ่งของการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ต้องจัดทำวารสาร “จตุรงค์” ราย 3 เดือน และการจัดทำหนังสือรุ่นของนักเรียนเตรียมทหาร เป็นต้น

ผมไปพบพี่น้อง ซึ่งขณะนั้นตั้งสำนักงานอยู่ในบริเวณโรงเรียนสตรีเนติศึกษา ริมนนพระราม 5 พี่น้อยเป็นคนใจดีเปิดเผย จริงใจ ไม่ชอบเอาเปรียบใคร พูดเสียงดังฟังชัด คบง่ายไม่ถือตัว ผมและพี่น้องสนิทสนมกันอย่างรวดเร็วในหัวงระยะเวลาอันสั้น เพราะมีปัจจัยพื้นฐานอื่นๆมาช่วยหนุน คือ คุณพ่อของผมเป็นนักเรียนโรงเรียนมหาดเล็กหลวง รุ่นเดียวกับ คุณลุงสุภูติ คุณพ่อของพี่น้อง และพี่ชายคนโตของผม ก็ยังเป็นนักเรียน เซนต์คาเบรียล ห้องเดียวกับพี่น้องในวัยเยาว์ และพี่น้องภรรยาของพี่น้องก็ยังให้ความเมตตาต่อผมอีกด้วย

จากความกรุณาของพี่น้องและพี่น้อง ส่งผลให้การทำงานในหน้าที่ที่ผมได้รับมอบหมายได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และแม้กระทั่งเรื่องส่วนตัวต่างๆของผม ครอบครัวและญาติมิตร ตั้งแต่การพิมพ์การ์ดแต่งงาน การ์ดงานศพ หนังสือแจกงานศพ หนังสือรุ่น จิปาถะ นานัปการ แม้กระทั่งการดำเนินการขอบรรจุอัฐิของบรรพบุรุษที่เคารพรักอย่างยิ่งของผม ภายในวิหารคต วัดเบญจมพิตรอีกต่างหาก เป็นต้น

”

ด้วยความเคารพ

พลตรี ผ่านโผน อินทรทัต

“

เมื่อครั้งผมทำงานอยู่ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก และปฏิบัติงานในฐานะกรรมการโครงการตำราของมหาวิทยาลัยนั้น ผมได้มีโอกาสไปที่โรงพิมพ์ “เนติกุลการพิมพ์” เพื่อส่งต้นฉบับและอ่านตรวจต้นฉบับหนังสือของโครงการฯ ผมได้พบพี่น้องหรือพี่สุรเจตน์ เนติกุลเกษมวิจารณ์ เป็นครั้งแรก เนื่องจากพี่น้องเป็นศิษย์เก่าบางแสน ผมเป็นศิษย์เก่าพิษณุโลก โดยเราต่างมีครูคนเดียวกันคือ ศาสตราจารย์ ดร.พนัส หันนาคินทร์ ทุกครั้งที่มีโอกาสเจอกัน ผมกับพี่น้องจะแลกเปลี่ยนความหลังที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา โดยมีเรื่องราวของครูคือ ดร.พนัส เป็นจุดเชื่อมเสมอๆ

ผมมีงานที่จะต้องไปปฏิบัติที่โรงพิมพ์เนติกุลการพิมพ์หลายครั้ง ทั้งที่เป็นงานของโครงการตำรา มหาวิทยาลัย และงานพิมพ์หนังสือของกองทัพภาคที่ 3 ทุกครั้งผมได้รับความสะดวกสบายในการทำงานที่โรงพิมพ์ทุกอย่าง ผมได้ถือเอาโรงพิมพ์เป็นที่ทำงานและเป็นบ้านพักผ่อนหลังจากเลิกงาน ซึ่งพี่น้องจะคอยอำนวยความสะดวกต่างๆให้ตลอด ถึงแม้จะเป็นช่วงเวลาดีกดี 2 ดี 3 ขณะที่ผมกำลังตรวจต้นฉบับหนังสืออยู่นั้น พี่น้อยจะขึ้นมาเยี่ยม เอาใจใส่และมาคุยด้วยเสมอๆ จากการที่ต้องไปทำงานที่โรงพิมพ์บ่อยๆ ทำให้ผมกับพี่น้องมีความรู้สึกเสมือนเป็นที่เป็นที่นั่งตลอดมา ถึงแม้ในระยะหลังผมจะย้ายไปทำงานที่โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่แล้ว ผมก็ได้รับบัตรอวยพรปีใหม่จากพี่น้องและพี่สุนทรตลอดมามีได้ขาด

”

รองศาสตราจารย์นคร พันธุ์ณรงค์

งานพัฒนาบุคลากร

โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่

ปลายปีการศึกษา 2532 ดิฉันได้รับมอบหมายจาก ผู้อำนวยการ**บรรเลง รอดแดง** (ผู้อำนวยการโรงเรียนสมุทรปราการในขณะนั้น) ให้จัดทำข่าวสารประจำโรงเรียน “วารสารร่มฟ้าเหลือง” อาจารย์ที่โรงเรียนหลายท่านแนะนำให้ติดต่อโรงพิมพ์เนติกุลการพิมพ์ เพราะจัดทำเอกสารต่างๆ ให้โรงเรียนเป็นประจำ ราคาถูก คุณภาพดี และนี่คือจุดเริ่มต้นที่ทำให้ดิฉันรู้จักคุณสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ เจ้าของโรงพิมพ์เนติกุลการพิมพ์ ซึ่งต่อไปดิฉันขอเรียกว่า “พี่เจตน์”

ดิฉันทราบว่าพี่เจตน์จบจากบางแสน และเป็นผู้ที่รักสถาบันเป็นอย่างยิ่ง อาจารย์โรงเรียนสมุทรปราการที่ติดต่อกับพี่เจตน์แทบทุกคนจะจบจากบางแสน แต่ข้าพเจ้าละไม่ได้จบจากบางแสนจะได้รับความสะดวกหรือไม่

การพบกันครั้งแรกความวิตกกังวลต่างๆหมดไปสิ้น พี่เจตน์ให้การต้อนรับเป็นอย่างดีเป็นกันเอง เหมือนกับคนเคยรู้จักกันมาก่อน อาจเป็นเพราะพี่เจตน์คลุกคลีอยู่ในวงการศึกษาก็งัยก็รู้เรื่องถูกคอกันดี

ทุกครั้งที่ดิฉันไปโรงพิมพ์ พี่เจตน์จะมาพูดคุยด้วย สอบถามสารทุกข์ คุยกันเรื่องการศึกษา การเมือง และที่ยังอยู่ในความทรงจำของดิฉันเสมอคือ เสียงหัวเราะอย่างอารมณ์ดีตลอดการพูดคุย

ยังรู้จักกันนานวันจากเดือนเป็นปี จากคนที่ไม่รู้จักกันจนคุ้นเคยเหมือนญาติ ยิ่งได้รับความเมตตาจากพี่เจตน์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงานของโรงเรียนหรือเรื่องส่วนตัว เช่นตอนงานเกษียณผู้อำนวยการ**บรรเลง รอดแดง** เพียงแต่พูดให้พี่เจตน์ทราบว่าจะต้องทำหนังสือที่ระลึกงานเกษียณ แต่ไม่มีงบประมาณต้องใช้วิธีโรเนียว พี่เจตน์ พูดเสียงดูๆว่า “*ทำทำไมโรเนียว เอามานี้จะทำให้*” อีกเรื่องดิฉันได้รับมอบหมายให้ไปประชุมแทนผู้อำนวยการ**บรรเลง รอดแดง** ที่สถาบันราชภัฏสวนดุสิต เพียงแต่โทรไปถามเส้นทาง (ไปไหนไม่ค่อยถูก หลงตลอด) พี่เจตน์บอกว่าให้มาที่โรงพิมพ์แล้ว พี่เจตน์ก็ขับรถไปส่งจนถึงที่ประชุม และยังเป็นห่วงว่าดิฉันจะกลับถูกหรือเปล่า ดิฉันบอกกับพี่เจตน์ว่า ถ้าหลงจะโทรไปตาม

วันที่ 28 ธันวาคม 2538 วารสารร่มฟ้าเหลือง วารสารของโรงเรียนสมุทรปราการ ได้รับรางวัลวารสารดีเด่นเพื่อเยาวชน ประเภทวารสารของสถาบันการศึกษา โดยรับโล่และเกียรติบัตรจากนายกรัชมุนตรี ที่ดักลิ้นตีไมตรี ทำเนียบรัฐบาล เกณฑ์การตัดสินข้อหนึ่งระบุว่าต้องพิจารณาถึงการจัดรูปเล่ม ความประณีตในการจัดพิมพ์ รูปเล่มการจัดหน้าและการพิสูจน์อักษร

รางวัลที่โรงเรียนสมุทรปราการได้รับ เป็นบทพิสูจน์ถึงฝีมือของโรงพิมพ์เนติกุลการพิมพ์ โดยการบริหารงานของคุณสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ พี่เจตน์ของเรา

วันที่ 9 ธันวาคม 2539 พี่เจตน์ ได้จัดฉลองครบ 12 ปี เนติกุลการพิมพ์ และฉลองอายุครบ 60 ปี วันนั้นพี่เจตน์มีความสุขมาก สุขภาพดีแข็งแรง ไม่น่าเชื่อว่า วันที่ 14 กันยายน 2540 พี่เจตน์จะจากพวกเราไปอย่างไม่มีวันกลับ

ด้วยรักและเคารพและระลึกถึงเสมอ

ศิริพร ปัญญาयोग

บรรณาธิการวารสารร่มฟ้าเหลือง

โรงเรียนสมุทรปราการ

คำอาลัย

รักและอาลัยพี่สุรเจตน์

แต่ พี่สุรเจตน์ที่รักและนับถือ

แต่ พี่ที่เป็นคนดีของสังคม

แต่ พี่ผู้ซึ่งสนับสนุนและช่วยเหลือสถาบันมาโดยตลอด

แต่ พี่ผู้กตัญญูรู้คุณต่อบุรพาจารย์

แต่ พี่ผู้โอบอ้อมอารีและเป็นมิตรกับคนทั่วไป ยากที่จะหาใครเหมือน

ขอดวงวิญญาณของพี่จงสถิตย์อยู่ ณ สรวงสวรรค์
เทอญ

จากใจ

ผศ.สมชาย ธีบุญกุล

พี่น้อง ในดวงใจ.....

9 ตุลาคม 2528.....

เป็นครั้งแรก ที่ได้พบ รู้จัก
สัมผัส และร่วมงานกับ
“พี่น้อง-เนติกุลการพิมพ์”

เวลาร่วมสิบสามปี.....

ที่ผ่านมา มีทั้งทุกข์ สุข
และประสบการณ์ของชีวิตมากมาย
รวมการทำงาน

เรื่องการทำงาน.....

ได้รับความรู้ ฝึกความสามารถ
ระบบเลตเตอร์เพลส (ตัวเรียง-ตะกั่ว)
และงานพิมพ์ระบบออฟเซต
ลึกกว่าชีวิตในโรงพิมพ์
ร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ
สรรสร้างงานพิมพ์ทุกชนิด

การใช้ชีวิต.....

สอนให้รู้จักชีวิตที่พอดี
ใช้จ่ายไม่เกินตัว อดออมไว้ยามจำเป็น
รู้จักหน้าที่ และมีความรับผิดชอบ

13 กันยายน 2540.....

เป็นเวลาเย็น คำคืน ที่ลาจาก
พลัดพราก ตลอดกาลนาน
“พี่น้อง” จากไกลชั่ววันจันทร์

ความรู้สึก.....

เศร้า-เสียใจ ต่อการจาก อย่างไม่มียันกลับ
ภูมิใจ ในผลงานที่สร้างสรรค์ไว้
ตั้งใจยึดแนวทาง เป็นรากฐานตลอดไป

สามัญสำนึก.....

อดีตที่ผ่านมา พี่เคยให้หลายสิ่งอย่าง
ขจัดทุกข์ เรื่องที่พัก ขจัดภัย
อุบัติเหตุ-เจ็บไข้ ส่งรักษาพยาบาล
ทุกปัญหา ช่วยเหลือ คอยแก้กูกูล
บุญคุณของพี่มากล้นเกินบรรยาย
ขอจดจำ จนวันชีวิตรวาย

อนาคต.....

สืบสาน ปณิธานในงานพิมพ์
ตั้งใจมุ่ง ทำตามแนวทางของพี่
“พี่น้อง” ในดวงใจนานเท่านาน

สุมิตร ชุ่มเชื้อ

“

ผมรู้จักพี่สุรเจตน์มาประมาณ 20 ปี ระยะเวลาที่รู้จักก็เพียงชื่อ ไม่รู้จักหน้าตาเป็นอย่างไร จนกระทั่งประมาณ พ.ศ. 2524 ผมกับพี่สุรเจตน์ได้ไปเรียนพร้อมกันที่มหาวิทยาลัยบูรพาบางแสนอีกครั้ง จึงได้รู้จักสนิทสนมกันมากขึ้น ขณะเรียนส่วนใหญ่พวกเราพักที่บางแสน พี่สุรเจตน์กลับบ้านพักที่กรุงเทพฯ แต่พี่ก็ไม่เคยขาดเรียน เข้าเรียนทันทุกครั้ง มีกิจกรรมอะไรจะเข้าร่วมทุกครั้งเสร็จแล้วจึงกลับ พี่เป็นคนที่มีความตั้งใจและความพยายามสูงมาก บ่นเสมอว่าเราทิ้งมานานแล้ว พวกเราพยายามช่วยกันทุกคน มีการนัดตัวกันที่พี่จะร่วมด้วย นอนค้างกันที่บางแสน 2-3 วัน พี่เป็นคนส่งเสบียง พวกเราจะพูดคุยกัน พี่เขาจะเป็นคนฟังด้วยความตั้งใจ เวลาสอบพวกเราจะช่วยบ้าง พี่เขาจะไม่ยอม จะพยายามทำด้วยตนเองทุกครั้ง มีการเสนอชื่อรุ่นของพวกเรา มีการเสนอกันหลายชื่อตกลงกันไม่ได้ พี่สุรเจตน์เลยบอกว่าพวกเราหลายสำนัก วิทยายุทธแก่กล้าทั้งนั้น เลยตั้งชื่อรุ่นว่า “เขี้ยวลากดิน” ซึ่งเป็นชื่อที่พวกเรายอมรับกันมาจนทุกวันนี้ และได้เป็นประธานรุ่นของพวกเราด้วย จากที่ได้อยู่ใกล้ชิด ผมมีความรู้สึกว่ พี่เขาจะรักและเทอดทูนสถาบันที่เรียน โดยเฉพาะ “บางแสน” เอะมากมาย นอกจากนั้น ยังรักเพื่อนร่วมรุ่นและร่วมสถาบัน

หลังจากที่เรียนกันประมาณ 2 ปี ก็แยกย้ายกันไปปฏิบัติงาน พี่ก็พยายามที่จะให้พวกเราพบกันปีละครั้ง ส่วนใหญ่แล้วพี่จะบริการให้เรียบริ้อย พวกเราก็กินอาหารที่พี่จะช่วยกัน นานครั้งจึงจะได้ช่วยกัน นอกนั้นพี่เขาบริการทั้งหมด มีพี่ร่วมรุ่นอยู่คนหนึ่งป่วยมาก พี่ทราบ นัดหมายพวกเราไปเยี่ยมพร้อมช่วยบริจาคเงินให้เป็นขวัญกำลังใจอีกด้วย ขณะนี้เพื่อนคนนั้นเสียชีวิตไปแล้ว พี่เป็นคนมีน้ำใจกับเพื่อนฝูงมากขอให้รู้ว่าเป็นบางแสน จะช่วยเหลือเต็มที่โดยไม่หวังอะไรตอบแทน โดยเฉพาะเพื่อการศึกษาของเด็กด้วยแล้ว ไม่ต้องพูดกันมาก พี่จะพูดกับพวกเราเสมอว่า ให้พวกเราสู้ด้วยลำแข้ง สู้ด้วยผลงานและมีฝีมือ ไม่ชอบการประจบสอพลอ

ผมติดต่อกับพี่สุรเจตน์มาตลอด หลังจากเรียนจบได้ทำงานสโมสรศิษย์เก่าบางแสนมาด้วยกันหลายสมัย ยังได้เห็นความจริงใจ ความเสียสละให้กับสถาบัน และความเด็ดขาดในการทำงาน ถ้าคิดจะทำอะไรกันแล้วต้องทำให้สำเร็จ และก็โชคดี ความตั้งใจของพี่เป็นผลสำเร็จทุกครั้ง ฝากผลงานให้ปรากฏอยู่ที่บางแสนทุกวันนี้ เช่น สโมสรบัณฑิตวิทยาลัย เรือนพักของสโมสรศิษย์เก่า ผมได้ติดต่อกับพี่สุรเจตน์มาโดยตลอด โดยประสานกับรุ่นน้องและความเกี่ยวพันกันในเรื่องงาน เห็นพี่สุขภาพดี พบกันทุกครั้งจะไปรับประทานข้าวกัน ไม่นึกเลยว่าพี่จะด่วนจากพวกเราไป ผมไม่ได้พบพี่ประมาณ 2 สัปดาห์ ได้รับโทรศัพท์จากรุ่นน้องว่าพี่เสียชีวิต ตกใจและงงมาก เพราะไม่คาดคิดมาก่อน ผมได้ประสานทางเพื่อนร่วมรุ่นไปร่วมงานกัน ได้เห็นพวงหรีดมากมาย คนมาร่วมไว้อาลัยมากทุกคืน เป็นเครื่องยืนยันถึงความดีของพี่สุรเจตน์ จริงเหมือนที่ผมพบเห็นและที่ผมคิด เราพูดกันว่า พวกเราคงเรือแตกแล้วครั้งนี้ ดูแล้วจะคล้ายๆอย่างนั้น เพราะพี่เป็นคนดูแลประคับประคองพวกเราในกลุ่มให้อยู่ด้วยกัน คอยช่วยเหลือกัน เมื่อขาดพี่แล้ว อาจจะทำให้พวกเราวมกันไม่ติดก็เป็นได้ คนดีอย่างนี้ไม่มาจากโลกนี้ไปเร็วเลย

”

สมบัติ คุ้มภู

ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมด่านสำโรง

“

พี่สุรเจตน์ไม่ได้เป็นนักศึกษารรรมดา พี่เค้าเป็นเจ้าของโรงเรียน เจ้าของโรงพิมพ์จึงอยู่ในวุฒิภาวะที่สมบูรณ์ เป็นร่วมโพธิ์ร่มไทรของน้องทั้งภาคค่ำและภาคกลางวัน นักศึกษาบางแสน นับย้อนขึ้นไป 3 ปี รวมนับต่อมา 10 ปี จะรู้จักพี่สุรเจตน์ทุกคน

เมื่อครั้งพี่สุรเจตน์จบการศึกษาออกมาแล้วและมามีบทบาทสำคัญในฐานะนายกสมาคมศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสนต่อมานั้น เรียกได้ว่า ศิษย์เก่าทุกคนรวมทั้งครูอาจารย์ รู้จักพี่สุรเจตน์ทุกคนเช่นกัน

ความเป็นคนรักเพื่อนพ้อง พี่สุรเจตน์จึงต้องทำงานหนัก

อาจจะมากกว่าธุรกิจโรงเรียนที่มีอยู่เองด้วยซ้ำไป

บทบาทสำคัญต่อสมาคมศิษย์เก่านั้น ต้องเรียกว่า พี่สุรเจตน์เริ่มมาแต่ร่างระเบียบข้อบังคับ จนกระทั่งดอกเส้าที่ทำการของสมาคม

ผมจำได้ว่า ถูกใช้ให้ออกแบบตราสมาคมศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน โดยมีรูปเป็นอาร์ม มีภาพสัญลักษณ์ ดวงอาทิตย์ ตำรา และกราฟการศึกษาคือความเจริญงอกงาม ประกอบอยู่เมื่อออกแบบไปแล้ว กลับมานั่งวิตกกังวลว่า จะถูกตำหนิ เราออกไปแบบเดียวไม่มีให้เลือกเส้นสายของภาพเขียนด้วยมือเปล่า ไม่มีอุปกรณ์กราฟฟิกช่วย เส้นจึงไม่คมชัด

คำแรกที่พี่สุรเจตน์พูดคือ “สวยดีวะ” “เอาอันนี้แหละ”

หัวใจพองโตแทบจะกระเด็นมานอกอก

ผมรู้ว่ามันเป็นงานที่ไม่ดีนัก แต่พี่สุรเจตน์เป็นคนชอบให้ออกาสคน ผมนับถือในน้ำใจมาแต่วันนั้น ตลอดเวลาหลังจากจบการศึกษา

พี่สุรเจตน์ทำตัวเหมือนเป็นนักศึกษาตลอดเวลา

ไม่เคยมีวันจบ

อะไรที่เป็นกิจธุระของวิทยาลัย

ก็เป็นกิจธุระของพี่สุรเจตน์เสมอมา

เรียกว่า อุทิศกายใจ ให้กับ “บางแสน” จนหมดสิ้น

”

สมภพ โรจนพันธ์

“

“เสากล้าของพวกเราชาวบางแสน”

ดิฉันยังจำภาพครั้งสุดท้ายที่เข้าไปแวะเยี่ยมที่บ้านคุณน้อย หลังจากการประชุมกรรมการสมาคม ที่โรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร คุณน้อยยังทักทายและหัวเราะเย้าหยำกันอย่างสนุกสนาน ไม่กี่วันหลังจากนั้น กลับได้รับข่าวการจากไปอย่างไม่มีวันกลับ ทำให้ไม่อาจพรรณาความรู้สึกของการสูญเสียครั้งนี้ได้

คุณน้อยเป็นผู้ที่มีน้ำใจกว้างขวาง ยากที่จะหาผู้ใดเสมอเหมือน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเสียสละทั้งแรงกาย แรงเงิน และพลังความคิด ที่จะพัฒนา มหาวิทยาลัยอันเป็นที่รักยิ่งของคุณน้อยและของเรา ไม่มีใครที่จบจากบางแสนแล้วไม่รู้จักคุณน้อยและก็ไม่มีใครอีกเช่นกัน ที่ได้รู้จักได้พบปะพูดคุยด้วยแล้วจะไม่รักคุณน้อย ความจริงใจ เสียงดังฟังชัด มีข้อคิดในทางสร้างสรรค์อยู่เสมอ ทำให้สมาคมศิษย์เก่าเป็นปีกแผ่นมาจนถึงทุกวันนี้ การสูญเสียคุณน้อยไปครั้งนี้ ไม่เพียงแต่จะนำความเศร้าโศกมาสู่ครอบครัวของคุณน้อยเท่านั้น แต่ยังนำความรู้สึกดังกล่าวมาสู่พวกเราชาวบางแสนทุกคน เสมือนสูญเสียเสากล้าของสมาคมศิษย์เก่าไป

”

รองศาสตราจารย์ ดร.รุจิรี ภู่อาระ
ภาควิชาการประเมินและการวิจัย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

“

แต่ “พี่น้อง” ของพวกเรา

ทุกคนที่รู้จักอาจารย์สุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ หรือพี่น้องที่พวกเราเรียกอย่างสนิทสนมรักใคร่ ให้ความเคารพนับถืออย่างจริงใจ

ปฏิเสธไม่ได้เลยว่า

อาจารย์สุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ หรือพี่น้องของพวกเรา เป็นคนดีจริงๆ

เป็นสุภาพบุรุษในวงการสังคม

เป็น เพื่อน พี่ ที่ดีของน้องๆ และทุกคน ที่เคยทำงานร่วมกัน

เป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดีเยี่ยม

เป็นศิษย์เก่าที่ดีเลิศของสถานศึกษาต่างๆ ที่เคยเรียนมา

โดยเฉพาะศิษย์เก่า วศ. บางแสน หรือ มศว บางแสน หรือ ม.บูรพา ในปัจจุบัน

จะต้องระลึกถึงคุณงามความดีของพี่น้องอย่างไม่รู้ลืม

”

สมคิด ทองลิมา

บางแสนรุ่น 3

“อรชร”

คำอาลัย

เมื่อผมจบจากบางแสนในปี 2506 ก็เป็นศิษย์เก่า และมีเวลาไปเยี่ยมเยียนช่วยเหลือบางแสนของเราบ้าง แต่ก็เรียกได้น้อยมาก

แต่ได้รับการบอกเล่ารู้ว่า มีศิษย์เก่าท่านหนึ่ง ไม่ได้เป็นนิสิตประจำที่อยู่หอเหมือนรุ่นผม เรียนภาคค่ำ ต้องเดินทางไปกลับกรุงเทพฯ บางแสน เพื่อเรียน

ศิษย์เก่าท่านนี้ มีความรักและผูกพันสถาบันบางแสนมาก และมากกว่าพวกเราที่เป็นนิสิตประจำ ศิษย์เก่าท่านนี้ทำตัวเสมือนว่า เป็นหนี้ที่ต้องชดใช้ให้กับสถาบันและสังคมของบางแสน ท่านจึงทุ่มทั้งตัว ให้แก่สังคมบางแสน

ผมเองก็คิดเหมือนพวกเรามากมายที่ยินดี สนใจ และคิดร่วมมือกับท่านผู้นี้ เพื่อความเจริญของบางแสนเรา ศิษย์เก่าท่านนี้ก็คือ *พีสุรเจตน์ เนติลักษณ์วิจารณ์* คนดีที่ดำรงชีวิตไม่ใช่เพื่อให้กับตัวเอง แต่เป็นผู้ให้แก่ส่วนรวมและสังคม

เมื่อได้ร่วมทำงานกับพีสุรเจตน์ก็ได้คุ้นเคยใกล้ชิด ก็ได้เห็นประจักษ์ชัดถึงความจริงเกี่ยวกับพีสุรเจตน์ ตามที่เคยได้รับการบอกเล่ามา คือ พีสุรเจตน์ได้ทุ่มเททุกอย่างให้กับบางแสน เสียสละเวลาและทุนทรัพย์ของตัวเองและครอบครัว ทำงานให้กับบางแสน เป็นคนตรงไปตรงมากับเพื่อน พี่ และน้อง มีความเป็นสุภาพบุรุษทั้งต่อผู้น้อยและผู้ใหญ่ เป็นคนมีความรัก มีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว ช่วยเหลือผู้อื่นและเป็นผู้ให้แก่สังคม การทำดีเช่นนี้ ทำให้พีสุรเจตน์จิตใจดีไม่เคঁร่าหมอง มีสุขกับการให้ตลอดเวลา

ดังนั้น พีสุรเจตน์จากไป เราอาลัยคนดีเช่นนี้ แต่เมื่อพีสุรเจตน์ละโลกนี้ไปด้วยการทำดี เป็นคนดี มีจิตใจที่ไม่เคঁร่าหมอง ทุกอย่างก็เป็นไปตามคำกล่าวของพระพุทธองค์ที่ว่า “ผู้ที่ละโลกนี้ไปด้วยจิตใจดี ไม่เคঁร่าหมอง สุขคติเป็นอันหวังได้”

บุญปลูก ชายเกตุ

รองเลขาธิการ ก.พ.

บางแสน รุ่น 6

คำอาลัย

อาลัยและเสียดาย “พี่น้อง”

เชื่อว่าทุกคนที่รู้จัก “พี่น้อง” ต้องอาลัยและเสียดาย ที่ต่อไปนี้จะไม่มีโอกาสได้ยิน “คนพูดเสียงดังที่ออกมาจากใจ” ผมเสียดายแทนทุกคนที่เกี่ยวข้อง ใกล้ชิด ว่านับแต่นี้ต่อไป คงยากเต็มทีที่จะได้พบกับคนที่ มีหัวใจอันเต็มไปด้วยความรัก ความเสียสละ ความอบอุ่น เป็นกันเอง ที่พร้อมจะมอบให้แก่ทุกคนโดยไม่มี ความหวาดระแวงใดๆเลย

ธวัช อนุกุล

รองผู้อำนวยการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย

คำอาลัย

พ่อ... รู้ไหมพี่น้องเสียแล้ว

... พูดว่าอะไรนะแม่ พูดใหม่ซิ

... พี่น้อยเสียแล้ว...พ่อ

... พี่น้อยไหน

... เอ้าพี่น้องสุรเจตน์ยังงี้

... ฮือ พูดอีกครั้งซิ

... พี่สุรเจตน์ พี่นิตของเรายังงี้

เสียงนี้ผมยังไม่เชื่ออยู่ในหูจนบัดนี้ และยังเชื่อว่า พี่น้อยยังอยู่

ใช่ พี่น้อยจากผมและน้องๆไปแล้ว เฉพาะ เรือนร่าง แต่ความรัก ความเคารพ ความผูกพันยังอยู่ในจิตใจตลอดเวลา ใครหนอจะมีความรัก ความเมตตา ความเป็นกันเอง ความมีน้ำใจ เหมือนพี่น้อง ใครเล่า จะเชิดชูชาวเทาทอง ทุ่มเทกำลังกาย ทรัพย์เพื่อ ชาวเทาทอง ใครเล่าจะคอยเตือนสติน้องๆในการทำงาน เป็นกำลังใจให้สู้กับโลกมายา เอาความดีและเอาผลงาน สู้กับแรงเสียดทานระบบพรรคพวก ที่มีแต่ให้...และให้

สองกรกัมพนมกราบ

ศิริราบภาพที่ฝัน

ดวงใจลอยร้อยรักผูกพัน

พรอนันต์สรรให้พี่สุชีเออย

สุชาติ เมืองแก้ว

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน

ทบวงมหาวิทยาลัย

พี่สุรเจตน์ยังอยู่ในรันดร

ผมได้มีโอกาสรู้จักกับพี่สุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ หรือพี่น้อง นานพอสมควรในฐานะที่เป็นศิษย์เก่าเทา-ทองเหมือนกัน และเคยร่วมกิจกรรมตั้งแต่ร่วมก่อตั้ง สโมสรศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน พี่น้อยเป็นเสาหลักที่สำคัญยิ่งคนหนึ่ง ไม่ว่าจะมิจานของศิษย์เก่าหรือของมหาวิทยาลัย พี่น้อยจะเป็นตัวหลัก และคอยเชื่อมความสัมพันธ์รุ่นพี่ รุ่นน้องให้มาร่วมงาน ให้มีความผูกพันกันฉันพี่น้องพี่สีเทา-ทอง อยู่ตลอดเวลา เพราะพี่น้อยเป็นคนกันเองจริงใจต่อทุกคน พวกเราจะสบายใจมากเมื่อได้มีโอกาสพบปะสนทนากับพี่น้องของเรา พี่น้อยเป็นตัวอย่างที่ดีของนิสิตและนักศึกษาไม่เคยแบ่งพวก จึงนับได้ว่า พี่น้อยเป็นยอดคนของศิษย์เก่าเทา-ทองคนหนึ่ง ตลอดระยะเวลายาวนานสามสิบกว่าปี พี่น้อยได้เสียสละ และสร้างคุณงามความดีให้กับ สถาบันเทา-ทองของเรา ให้มีชื่อเสียง เป็นผู้เริ่มสร้างสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา จากอดีตจนถึงปัจจุบัน

เมื่อ 13 สิงหาคม 2536 ตึกกลมที่โคราช ผมประสบเคราะห์กรรมในครั้งนั้นด้วย พี่น้อยได้ให้กำลังใจผมเป็นอย่างดี ผมรู้สึกอบอุ่นมาก ยังระลึกถึงและขอบคุณในน้ำใจของพี่น้อยตลอดมา

เมื่อมีการประชุมคณะกรรมการสมาคมศิษย์เก่าอีกครั้งในเดือนธันวาคม 2540 ที่โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ผมไม่เห็นพี่น้องมาประชุมด้วย จึงได้ถามหาด้วยความรักและคิดถึงจากคณะกรรมการ ผมรู้สึกตกใจมาก ที่คำตอบบอกว่าพี่น้อยเสียแล้ว ตั้งแต่เดือนกันยายน 2540 ผมจึงต่อว่าน้องๆหลายท่าน ทำไมไม่บอกพี่บ้าง หลายคนเกรงใจผม เห็นว่าผมไม่สะดวกในการเดินทางไกล ถ้าหากผมทราบตั้งแต่วันนั้น ผมคงได้มาร่วมงานของพี่น้อง

ถึงแม้พี่น้องจะจากไปแล้ว แต่คุณงามความดี บุคลิกท่าทางต่างๆของพี่น้อง ยังอยู่ในความทรงจำของพวกเราชั่วนรันดร พี่น้อยคงจากพวกเราไปเฉพาะร่างกายเท่านั้น

ชวลิต ตัณฑุเศรษฐีวัฒน์

ผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับ 9 โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย

ผู้ตรวจราชการกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11

ศิษย์เก่าเทา-ทอง รุ่น 7

“

พฤษภาคม 2510 จุดเริ่มต้นของความผูกพันที่ไม่มีวันลืม ข้าพเจ้าได้ร่วมงานกับพี่น้องที่โรงเรียนสตรีเนติศึกษา เป็นการทำงานครั้งแรกในชีวิตของข้าพเจ้า หลังจบการศึกษา พี่น้อยในฐานะผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน เป็นคนแรกที่ให้อะไรหลายๆอย่างแก่ข้าพเจ้า ทั้งด้านหน้าที่การงานและการดำเนินชีวิต สิ่งหนึ่งที่ข้าพเจ้าได้รับจากพี่น้องและยึดถือปฏิบัติมาจนทุกวันนี้ คือ มีคุณธรรม เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม พี่น้อยเป็นคนใจกว้าง รักเพื่อนฝูง พูดเก่ง ร่าเริง แจ่มใส ใครก็ตามถ้าอยู่ใกล้พี่น้องแล้วมักจะมีความสุข พี่น้อยเป็นคนชอบทำงานและงานส่วนใหญ่เพื่อสังคม ณ บัดนี้ ถึงแม้พี่น้องจะจากไป แต่ในความทรงจำของพวกเรา พี่น้อยยังคงอยู่ และจะอยู่ตลอดไป

”

ผจง-นันทนา ตันวัฒนกุล

“

ผมอาจพูดแทนทุกคนได้เลยว่า ใครก็ตามที่ได้รู้จักกับพี่สุรเจตน์ จะให้ความเคารพนับถือและรักพี่สุรเจตน์กันทุกคน เพราะพี่สุรเจตน์เป็นผู้ที่เข้าได้กับทุกคน ให้ความรักให้ความช่วยเหลือกับทุกคน ผมเองมีโอกาสดำรงตำแหน่งอยู่ใกล้ชิดกับพี่สุรเจตน์นานพอสมควร ผมไม่เคยเห็นพี่สุรเจตน์ปฏิเสธในการที่จะให้ความช่วยเหลือใคร และที่สำคัญ ก็ไม่เคยเห็นพี่สุรเจตน์มีอารมณ์ขุ่นเคืองใคร “ยิ้มแย้ม แจ่มใส ให้ความช่วยเหลือเพื่อแม่กับทุกคน” น่าจะเป็นคำที่บอกถึงภาพที่ติดจำของพี่สุรเจตน์ได้บางส่วนกระมัง

อีกเรื่องหนึ่งที่ผมคิดว่า เราชาวบางแสนคงไม่ลืมหรือลืมไม่ได้คือว่า ตั้งแต่พี่สุรเจตน์เข้าเป็นสมาชิกของชาวบางแสนแล้ว พี่สุรเจตน์เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวใหญ่ของชาวบางแสนทั้งหมด พี่สุรเจตน์เป็นผู้ที่เชื่อมโยงสายใยของชาวบางแสนหลายต่อหลายรุ่นติดต่อกันมา พี่สุรเจตน์เป็นแกนกลาง และให้ความช่วยเหลือทั้งกับพี่น้องชาวบางแสนและให้ความช่วยเหลือสถาบันอย่างจริงจังตลอดมา ร่วมคิด ร่วมสร้าง ร่วมมีอยู่กับพี่น้องชาวบางแสนทุกเรื่องและทุกรุ่น พี่สุรเจตน์จึงเป็นบุคคลที่พวกเรานึกถึงทุกครั้งในงานที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวใหญ่ชาวบางแสน และก็ได้รับทั้ง น้ำใจ น้ำพัก น้ำแรง ทุกครั้งเสมอมาไม่เคยขาด ส่วนนี้ผมเองซาบซึ้งจริงๆ

”

ประสิทธิ์ จินประชา

ผมรู้จักชื่อของพี่สุรเจตน์ ถ้าจำไม่ได้เมื่อ พ.ศ.2513 เมื่อพวกเรา นิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน (ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยบูรพา) รุ่น 13 เขียว-ขาว เอราวัณ ไปพิมพ์หนังสืออนุสรณ์บัณฑิตที่เนติกุลการพิมพ์ ซึ่งเราทราบกิตติศัพท์มาว่า เป็นโรงพิมพ์ที่พิมพ์หนังสืออนุสรณ์ได้คุณภาพดี ราคาถูก เจ้าของโรงพิมพ์เป็นรุ่นพี่ที่เรียนจบที่บางแสนเช่นกัน จากนั้น ก็มอบบทบาทของท่านที่อยู่ห่างๆ ในฐานะที่ท่านที่มีบทบาทในการสร้างสมาคมศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ให้เป็นปีกแผ่น เข้มแข็ง สร้างอาคารที่ทำการสโมสรศิษย์เก่าฯ จนสำเร็จบริบูรณ์ด้วยความวิริยะ อุตสาหะ เปี่ยมไปด้วยปณิธานอันแน่วแน่ของท่านที่ ท่านพี่ได้รับการเลือกตั้งจากบรรดาศิษย์เก่าให้เป็นนายกศิษย์เก่าอยู่หลายสมัย จนงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ท่านพี่ได้ตั้งใจไว้ทุกประการ เมื่อผมเรียนจบที่บางแสนและรับราชการที่โรงเรียนสมุทรปราการและดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผมได้แนะนำให้โรงเรียนพิมพ์คู่มือนักเรียน และวารสารร่วมฟ้า-เหลือง หรืออื่นๆที่เนติกุลการพิมพ์ ทราบว่า ปัจจุบันนี้ก็ยังใช้บริการของเนติกุลการพิมพ์อยู่ เพราะอภัยาศัยและไมตรีจิตของท่านพี่ผู้เป็นเจ้าของนั่นเอง ซึ่งในช่วงต้นๆนั้น การพูดคุยหรือติดต่อประสานงานกันนั้นโดยใช้โทรศัพท์ ยังไม่มีโอกาสได้พบตัวท่านพี่จริงๆสักครั้ง แต่ก็มีใจความเข้าใจและประทับใจกันมาก จนกระทั่งครั้งหนึ่ง ท่านพี่คงอยากจะพบเห็นหน้าตัวจริงของน้อง หรืออยากจะมารู้จักโรงเรียนสมุทรปราการก็ไม่ทราบได้ เราจึงได้พบกันเมื่อประมาณพ.ศ.2523 จากนั้นผมและท่านพี่มีโอกาสดำเนินการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการบริหารโรงเรียน การประกอบอาชีพครูเสมอๆ ไม่ได้พบหน้ากัน ก็โทรศัพท์พูดคุยกันอยู่เสมอมิได้ขาด

พ.ศ. 2535 กรมสามัญศึกษาออกคำสั่ง ให้ผมไปดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก การคมนาคมไม่สะดวกเหมือนปัจจุบันนี้ ก่อสร้างมาเกือบยี่สิบปีมีนักเรียนไม่ถึง 200 คน ท่านพี่ทราบข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์ ได้โทรศัพท์มาให้กำลังใจ น้องถึงที่บ้าน ให้ข้อคิดว่า ขอให้ทำงานเพื่องาน เพื่อเด็ก เพื่อเยาวชนของชาติ อย่าหวังสิ่งตอบแทนใดๆ อย่างน้อยเมื่อต่ำใจว่า เคยเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีนักเรียนสามพันกว่าคน แล้วกรมสั่งให้ไปอยู่โรงเรียนเล็กมากขาดแคลนทุกสิ่งทุกอย่าง ขอให้คิดว่า นั่นเป็นการพิสูจน์ความสามารถ และเป็นการฝึกความแข็งแกร่งของตัวเรา ถ้ามีอะไรให้พี่ช่วยสนับสนุนก็อย่าได้เกรงใจ ยินดีช่วยอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเกินอุปสรรคที่จำเป็นต้องใช้ในโรงเรียน เงินทุนการศึกษา เงินทุนอาหารกลางวัน เพราะพี่ก็ถือว่า พี่ทำบุญเพื่อบุญเพื่อเด็ก ไม่ใช่ทำเพื่อน้องอดุลย์ คำพูดและกำลังใจท่านองนี้ ยิ่งก้องอยู่ในโสตประสาทของผมอยู่ตลอดเวลาจนถึงทุกวันนี้ และท่านพี่ก็ได้ช่วยเหลือเด็ก ช่วยเหลือโรงเรียนตลอดมา ทำให้ผมสะดวกในการบริหารโรงเรียนไปได้อย่างมาก การทำบุญของท่านพี่เพื่อเด็ก เพื่อโรงเรียน ที่มอบผ่านผมหลายครั้งนั้น ท่านพี่จะไม่ยอมให้ใช้ชื่อท่านพี่เป็นผู้บริจาค แต่จะขอให้ใช้ชื่อหลานสาวตัวเล็กๆคนเดียวของท่านเท่านั้น ท่านพี่ให้เหตุผลว่า พี่ทำบุญมามากแล้วหลานตัวยังเล็กอยู่ มีโอกาสทำบุญไม่เท่าเรา ซึ่งแสดงว่า ท่านพี่รักหลานคนนี้มากๆ

อดุลย์ อนุชปรีดา

โรงเรียนหลวงพ่อบานคลองด่านอนุสรณ์

อ.วิทยาที่รัก

กรุณาจัดจำหน่ายบัตรงานและติดโปสเตอร์โฆษณา
ให้ด้วย ทำแบบที่ทวนนะ ช่วยๆกันด้วย

รักคิดถึง
สุรเจตน์
19 ก.พ. 32

ข้างบนเป็นนามบัตรที่พี่น้องฝากลูกสาวพนักงาน
โรงพิมพ์ไปให้ผม ในปี 2532 ผมสอนอยู่สายปัญญา
ในช่วงนั้น ได้สอนลูกสาวคนเดียวของพี่น้อง คือ หนึ่ง
จึงได้เป็นทั้งอา และอาจารย์ไปด้วย ผมได้มีโอกาส
ช่วยงานพี่น้อง ก็ด้วยการช่วยขายบัตรงานเทาทอง
นี้แหละ อย่างอื่นก็ช่วยไม่ได้ตามฐานะक्रमิถยมตัวน้อยๆ
ระยะแรกๆก็ทิ้งขายด้วยไปงานด้วย ระยะหลังขาย
อย่างเดียว เห็นพี่น้องทุ่มกายและใจเพื่อเทาทองแล้ว
อดภูมิใจในตัวพี่ชายคนนี้ไม่ได้ ช่วยกันทั้งครอบครัวเลย
ตั้งแต่คุณพ่อสกุทยังมีชีวิตอยู่ แล้วเราซึ่งเป็นศิษย์เก่า
คนหนึ่ง จะไม่ช่วยได้อย่างไร ตามปกติพี่น้องจะฝากหนึ่ง
ไปให้ ผมก็จะช่วยขายทั้งที่สายปัญญาและเทพศิรินทร์

ด้วยความเคารพ
วิทยา แมนเมธี

สิ้นเสียงสัง.....จากพี่น้อง

วันที่ 14 ก.ย. 40 เวลาประมาณ 09.00 น.

ข้าพเจ้ากำลังเฟลิดเฟลินอยู่กับข่าวบนหน้าหนังสือพิมพ์
ก๊อปปี้โทรมาแจ้งว่า “พี่น้องเสียแล้ว” รดน้ำศพเวลา
16.00 น. วันนี้ ข้าพเจ้าสอบถามสาเหตุของอาการป่วย
ได้รับคำตอบว่า เมื่อวานที่ลงมาส่งพี่ไม่ได้ เนื่องจากเริ่ม
มีอาการเจ็บหน้าอก ลูกๆเห็นอาการไม่ดี จึงนำส่ง
โรงพยาบาลพญาไท 2 และเสียชีวิตในเวลาต่อมา

ข้าพเจ้าอาจพูดได้ว่า ข้าพเจ้าเป็นน้องคนสุดท้าย
ที่พบปะท่าน เกิดความรู้สึกเสียใจและเสียดายเป็นที่สุด
ในน้ำใจไมตรีของพี่ที่มีต่อน้องๆ พี่น้อยมีแต่ให้....
รักสถาบัน.....รักและเอื้ออาทรน้องๆทุกคน

ขอให้ดวงวิญญาณของพี่จงสถิตย์อยู่ในที่อันสูงส่ง
เหมือนน้ำใจของพี่ที่มีต่อน้องๆ และสถาบันการศึกษา
“บางแสน”

ขจิต นาวิระ

เอราวัณ 13

พี่สุรเจตน์ ได้กระทำความดีไว้มากมาย ไม่ว่าจะสถาบัน
ไม่ว่ารุ่นน้อง รุ่นพี่-สถาบันเดียวกัน ความดีของพี่สุรเจตน์มี
มากมาย ไม่สามารถจะหาคำอะไรมากล่าวได้เท่ากับ ความดี
ที่ได้กระทำไว้กับชาวบางแสน ถ้าไม่มีพี่สุรเจตน์เป็นหัวเรี่ยว
หัวแรง หลายสิ่งหลายอย่างก็คงจะไม่เกิดขึ้น เช่น สโมสร
ศิษย์เก่า มศว บางแสน สมาคมศิษย์เก่า มศว บางแสน
หรือ สมาคมศิษย์เก่า ม.บูรพา นอกจากนั้นยังให้การสนับสนุน
ชมรมศิษย์เก่า มศว บางแสน สมุทรปราการ อย่างเต็มที่
โดยรับเป็นที่ปรึกษาของชมรมฯ และยังร่วมก่อตั้ง ชมรม
ศิษย์เก่า มศว บางแสน กทม. พร้อมทั้งร่วมจัดงาน
“เทา-ทอง พลัดถิ่น ครั้งที่ 4” จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี เมื่อ
ชมรมศิษย์เก่า มศว บางแสน สมุทรปราการจัดงาน
“ราตรี เทา-ทอง” ทุกครั้ง พี่สุรเจตน์พร้อมคณะใหญ่จะ
ยกกันไปให้กำลังใจ นอกจากนี้ยังพิมพ์ปฏิทินประจำปี
ทำเนียบให้ฟรีทุกครั้ง ไม่ว่าจะใครไปติดต่อให้พี่สุรเจตน์
ช่วยเหลืออะไรก็ตาม พอรู้ว่าเป็นศิษย์เก่าชาวบางแสน
จะช่วยเหลืออย่างเต็มที่และเต็มใจ บางทีไม่มากมายอะไร
ก็จะพิมพ์ให้ฟรีเลย นับว่าพี่สุรเจตน์มีเลือดบางแสนอยู่
เต็มตัว ยากจะหาผู้ใดเสมอเหมือน

ฉะนั้น การจากไปของพี่สุรเจตน์ นับว่าเป็นการสูญเสีย
ที่ยิ่งใหญ่ของชาวบางแสน ยากที่จะหาใครมาทดแทนได้
แทบจะเรียกได้ว่า พี่สุรเจตน์นั้นนั่งอยู่ในหัวใจของ
ชาวบางแสนแทบจะทุกคน ผลแห่งการกระทำกรรมดีก็ขอให้
วิญญาณของพี่สุรเจตน์จงไปสู่สุคติเถิด เกิดชาติหน้าฉันใด
ก็ขอให้เกิดมาเป็นศิษย์เก่าร่วมสถาบันเดียวกันอีก

ปัญญา ลึกขปัญญา

หัวหน้าฝ่ายแผนงาน สปจ.สมุทรปราการ
อดีตประธานชมรมศิษย์เก่า มศว บางแสน สมุทรปราการ 2 สมัย
ศิษย์เก่าดีเด่น มศว บางแสน ปี 2533

ระลึกถึง...พี่น้อง

การได้คบหาสมาคมและร่วมงานกับพี่น้องด้วยระยะเวลาที่
ค่อนข้างยาวนาน ทำให้ผมมีความศรัทธาในความรู้ความสามารถและ
ซาบซึ้งในจริยวัตรของพี่น้องในหลายลักษณะซึ่งผมพอสรุปได้ ดังนี้
ความเป็นคนจริง : พี่น้อยเป็นผู้มีความมุ่งมั่น และมีความ
ตั้งใจแรงกล้าต่อการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่พี่น้อง
เห็นและตัดสินใจว่า “ควรกระทำ” โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่างๆ พุ่มเท
ทั้งร่างกาย แรงใจ และแรงทรัพย์ อย่างที่ไม่มีใครเสมอเหมือน
ส่วนที่เกี่ยวข้องกับตนเอง... พี่น้อยได้สร้างตนเองอย่างเด็ดเดี่ยว
การก่อตั้ง “เนติกุลการพิมพ์” ของพี่น้องเริ่มต้นที่อาจกล่าวได้ว่า
“เริ่มต้นที่ศูนย์” เพราะพี่น้องต้องสร้างอาคารโรงพิมพ์ใหม่ จัดหาแท่นพิมพ์
และอุปกรณ์เกือบทุกอย่างใหม่หมด แต่ด้วยความสามารถและการมี
ทักษะของพี่น้อง ทำให้ “เนติกุลการพิมพ์” ได้เจริญรุ่งเรืองอย่างต่อเนื่อง
ได้ในระยะเวลาที่ไม่ยาวนาน

ความเป็นปึกแผ่นของพี่น้องและครอบครัว เกิดขึ้นได้เพราะ...
พี่น้องได้ออดทน ต่อสู้กับความยากลำบาก และอุปสรรคต่างๆ ด้วยความ
เด็ดขาดและเด็ดเดี่ยวอย่างที่เรียกได้ว่าเป็น... คนจริง...

ความเป็นผู้มีใจความรับผิดชอบ : พี่น้อยได้กระทำทุกสิ่ง
ทุกอย่างที่ผมได้เห็นอย่างรับผิดชอบและต่อเนื่อง พี่น้อยไม่เคยทำงานใด
ค้างค้างให้เป็นภาระของคนอื่น เมื่อจะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด พี่น้อยจะวางแผน
อย่างรอบคอบ ละเอียดเรียงงานอย่างรัดกุม กำกับดูแลติดตามและให้
กำลังใจผู้ร่วมงานอย่างต่อเนื่อง จนงานแล้วเสร็จ

เพราะ... พี่น้อย **รู้ตน** ว่ามีหน้าที่รับผิดชอบอะไร ไม่เพียง
ลึกแต่ว่า เป็นผู้คิดและผู้พูด แต่เป็นผู้กระทำด้วย **รู้คน** ว่าจะมอบหมาย
ความรับผิดชอบอะไรให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของ
ผู้นั้น และ **รู้งาน** ว่าเป้าหมายคืออะไร และในที่สุดรูปแบบหรือ
ความสำเร็จของงานจะเป็นเช่นใด

ความอุ่นใจของเพื่อนร่วมงานและความอบอุ่นของครอบครัว
เกิดขึ้นได้เพราะ พี่น้อยเป็นผู้ **รู้ตน** รู้คน รู้งาน และที่สำคัญที่สุดคือ
เป็นคนมีความรับผิดชอบ

ความเป็นผู้จริงจัง : พี่น้อยมีเสียงดัง ฟังชัด พูดด้วย
ท่วงทำนองชัดถ้อย ชัดคำ ร่าเริง และมีอารมณ์ขันอยู่เป็นนิจ

ทุกภาระงานที่ได้กระทำร่วมกับพี่น้อง พี่น้อยจะแสดงความ
คิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา สิ่งใดที่เหมาะสม พี่น้อยจะให้การสนับสนุน
ถ้าไม่เห็นด้วยก็จะให้เหตุผลอย่างชัดเจน ไม่อ้ออึ้งชนิดแบ่งรับแบ่งสู้

ความรัก ความสามัคคี และความผูกพันของคณะต่างๆ ที่มี
พี่น้องเป็นสมาชิก ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นได้จากความสามารถในการประสาน
อย่างผู้มีความจริงจังของพี่น้อง...

การจากไปของพี่น้อง... ทำให้ผมพูดไม่ออก... บอกไม่ถูก
นอกจากคำว่า เสียตาย เสียใจ และระลึกถึง...

ประชุม รอดประเสริฐ

คำ อาลัยมากมายที่ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายได้กรุณาเขียน
ให้แก่พี่น้องนั้น...หากพี่น้องรับรู้ได้ ก็คงจะดี

พี่น้องจะได้รู้ว่า ความดีที่พี่น้องเพียรทำมาตลอดชีวิตนั้น
มีคนเห็นคุณค่าและรับรู้มากมาย

แม้ว่าพี่น้องไม่อาจรับรู้ได้ 'เรา' ภรรยา ลูกและหลาน
ต่างทราบซึ่งต่อความรู้สึกดีๆ ที่ทุกท่านมีต่อพี่น้อง และจะเป็น
ความภาคภูมิใจ ความประทับใจที่ 'เรา' จะจดจำไว้ตลอดไป

ขอขอบพระคุณ

ภรรยา ลูกและหลาน

พี่น้องยังอยู่

ฉลาด อิงคเมธางกูร

เขียน

บำรุง ปรมาทิกุล

อรุณ ชราเขต

ข้อมูล

ยาก มันยากที่จะเขียนบรรยายออกมาว่า พี่น้อย เป็นคนอย่างไร ทำประโยชน์อะไรไว้ให้สังคม ส่วนรวมบ้าง สาเหตุไม่ใช่พี่น้อยไม่มีความดีหรือไม่เคยทำอะไรให้สังคม แต่มันยากจนไม่สามารถนำมาเขียนจนหมด ด้วยความสัมพันธ์ส่วนตัวของผมกับพี่น้อย เปรียบเสมือนกับพี่น้องที่คลานตามกันออกมา ดังนั้น กว่าที่ผมจะเขียนต้นฉบับนี้ออกมาได้ เสียน้ำตาเปียกผ้าเช็ดหน้า ไปหลายผืน เพราะความระลึกถึง ในชีวิตเคยเสียน้ำตาเพราะ ความระลึกถึง ก็มีคุณแม่มั้งเกิดเกล้ากับพี่น้อยนี้แหละ และอยากจะทำ “พี่น้องยังอยู่” เพื่อความอบอุ่นใจ

ด้วยความผูกพันที่มีมานานถึง 31 ปี จึงขอยกบางช่วงของ การทำงานร่วมกัน มาสาธยายไว้เป็นที่ระลึกถึงพี่น้อย โดยเฉพาะ กิจกรรมที่ทำกันในสโมสรหรือสมาคมศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน หรือมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน หรือมหาวิทยาลัยบูรพา

1. ก่อนตั้งสโมสรฯ

จากสถาบันที่ผมเรียน ในปี 2506-2510 คือ วิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ทำให้ผมมีโอกาสรู้จักพี่น้อง เพราะสมัยนั้นทางสถาบันได้รับนิสิตและนักศึกษาเข้าเรียน ทั้งภาคธรรมดาและภาคสมทบ พวกที่เรียนตามปกติสอบเอนทรานซ์เข้าทางสถาบัน เรียก “นิสิต” ส่วนพวกที่เรียนภาคค่ำหรือภาคสมทบจะเรียก “นักศึกษา” เรียกให้โก้ว่า “พวกทไวไลท์” ผมจัดอยู่ในจำพวกแรก ส่วนพี่น้องอยู่ประเภทหลัง ด้วยความที่รักจะทำกิจกรรม ผมจึงทำกิจกรรมในองค์การนิสิตมาตลอด ตั้งแต่ปีชอโฟมอร์จนถึงซีเนียร์ ปีสุดท้ายได้รับเลือกให้เป็นนายกองค์การนิสิต จึงออกจะปอปปูล่านิดๆ นักศึกษาหลายท่านรู้จักชื่อผม และรักใคร่เอ็นดูผมเป็นน้องคนหนึ่ง ส่วนใหญ่จะรู้จักกันในร้านแคนทีนต่างๆ สำหรับแคนทีนที่ผมชอบนั่งคือ แคนทีนสีฟ้าใกล้หอชาย 3 สมัยนั้น ทุกเย็นวันจันทร์ พุธ ศุกร์ นิสิตชายมักจะมานั่งจ้องเฮฮากันแถวนั้น เพราะนักศึกษาทั้งแก่และสาวจะมาเรียนกัน มีชายร่างท้วม ผมหยักโคก ขับรถพืดเก่าๆ มักจะมานั่งตีโม่เลี้ยง และรับประทานอาหารอยู่ด้วยท่านหนึ่ง เราจ้องกันไปจ้องกันมา สงสัยจะถูกโฉลกกัน

การดำรงตำแหน่งคณะกรรมการบริหารสมาคมฯ ในสมัยต่างๆ ของ อาจารย์สุรเจตน์ เนติลักษณ์วิจารณ์

สมัยที่	ช่วงเวลา	นายกสมาคมฯ	ตำแหน่งของ อ.สุรเจตน์
ชั่วคราว	4/4/2513-8/7/2513	ประเทิน มหาจันทร์ (ประธาน)	ประชาสัมพันธ์
1.	8/7/2513-8/7/2515	เชาวน์ มณีวงษ์	ประชาสัมพันธ์
2.	8/7/2515-8/7/2517	ศุภชัย ราชพิตร	สาราณียกร
3.	8/7/2517-8/7/2519	สุรเจตน์ เนติลักษณ์วิจารณ์	นายกสมาคมฯ
4.	8/7/2519-8/7/2521	สุรเจตน์ เนติลักษณ์วิจารณ์	นายกสมาคมฯ
5.	8/7/2521-8/7/2523	ฉลอง แนวพานิช	เลขาธิการ
6.	8/7/2523-8/7/2525	นิเวศน์ คำผอง	ที่ปรึกษา
7.	8/7/2525-8/7/2527	สุรเดช ปนาทกุล	ที่ปรึกษา
8.	8/7/2527-8/7/2529	สุรเจตน์ เนติลักษณ์วิจารณ์	นายกสมาคมฯ
9.	8/7/2529-8/7/2531	บำรุง ปรมาทิกุล	ที่ปรึกษา
10.	8/7/2531-8/7/2533	สุรเจตน์ เนติลักษณ์วิจารณ์	นายกสมาคมฯ
11.	8/7/2533-8/7/2535	สุรเจตน์ เนติลักษณ์วิจารณ์	นายกสมาคมฯ
12.	8/7/2535-8/7/2537	จรรุญ ทิตาทร	ที่ปรึกษา
13.	8/7/2537-8/7/2539	บำรุง ปรมาทิกุล	ที่ปรึกษา
14.	8/7/2539-14/8/2541	สมานจิต ภิรมย์รีน	ที่ปรึกษา

ข้อสังเกต พี่น้องเป็นนายกสมาคมฯถึง 5 สมัย ความจริงตั้งใจเป็นการภายในว่า สมัยที่ 15 จะขอเป็นอีกสมัย เพื่อจะสานต่องานอาคารที่ค้างให้เรียบร้อย

ท่านยิ้มให้เรา เรายิ้มตอบ ทักทายกัน ท่านเสียงดังฟังชัด สืบทราบได้ว่า นามท่านชื่อ “สุรเจตน์” สอนอยู่โรงเรียนสตรีเนติศึกษา แถวราชวัตร จึงเรียกท่านว่า “อาจารย์สุรเจตน์” เรียกไปเรียกมา พวกนักศึกษาด้วยกันเรียก “พีน้อย” ตั้งแต่นั้นมา เราก้เรียก “พีน้อย” ตาม จำได้ว่า พีน้อยมักจะพูดเสมอว่า “มีอะไรให้พี่ช่วยก็บอกมา” ความประทับใจช่วงนี้ ประทับใจพีน้อย “มีน้ำใจ ถึงแม้จะเพ่งรู้อัก เป็นคนยิ้มง่าย หัวเราะเปิดเผย อัจฉริยะดี เสียงดังฟังชัด เรียกว่า ถูกสเป็คทางใจ”

2. สโมสรเริ่มก่อตั้ง

ในช่วงปี 2510-2513 มหาวิทยาลัยต่างๆส่วนใหญ่จะอยู่เมืองหลวง มีจุฬาฯ , ธรรมศาสตร์, เกษตรศาสตร์, ศิลปากร และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่เพิ่งจะเริ่มเปิดเมื่อปี 2507 ส่วนสถาบันระดับอุดมศึกษาที่ยังไม่ได้รับเรียกว่า “มหาวิทยาลัย” มีเพียง “วิทยาลัยวิชาการศึกษา” ที่อยู่ที่กรุงเทพฯ 2 แห่ง มีประสานมิตร และปทุมวัน

ส่วนภูมิภาคมีที่บางแสน ด้านเอกชนก็เห็นมีเพียงวิทยาลัยกรุงเทพ (มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ปัจจุบัน) ดังนั้นชื่อของวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน จึงไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป ประกอบกับขณะนั้น มีสมาคมศิษย์เก่าของ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร จึงทำให้ชาวบางแสนกลุ่มหนึ่งมีความคิดว่า น่าจะรวมพลศิษย์เก่ามาทำประโยชน์ให้ส่วนรวมและสร้างชื่อเสียงให้กับสถาบัน ผมเป็นคนหนึ่งที่สนับสนุนรุ่นน้องๆ รุ่น 11 และ 12 เป็นตัวตั้งในการรวมพลระยะแรกแถวบางแสน ต่อมาย้ายเข้ากรุงเทพฯ เข้าร่วมกลุ่มกับรุ่นน้องที่สนิท มี อรุณ, ปรีชา, ฯลฯ ที่บ้านแถวซอยรางน้ำ กรุงเทพฯ ประึกษากันในเรื่องนี้และมีความเห็นที่ว่า ควรตั้งศิษย์เก่านักศึกษาที่มีไฟในด้านกิจกรรมให้เข้าร่วมขบวนการด้วย โอเคเลยจึงไปถึงที่ “พี่น้อง” เพราะในระยะนั้น รุ่น 11 ก็ไปทำหนังสือที่ระลึกรับปริญญาอยู่ที่โรงพิมพ์พี่น้อง คราวนี้มีการประชุมเป็นทางการบ้าง

คุยกันรอบโต๊ะทำงาน “พี่น้อง” บ้าง ที่ร้านอาหารบ้าง ทำให้โครงการเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา ประกอบกับผู้ที่ไม่ควรลืมกล่าวยกย่องอีกท่าน คือ “อาจารย์สุภุต เนติลักษณะวิจารณ์” คุณพ่อพี่น้อง ซึ่งพวกเราเรียกติดปากตามพี่น้องว่า “ป้า” ท่านกรุณาพวกเรา ยินดีต้อนรับชาวบางแสนเสมอ ท่านมีโรงพิมพ์ของโรงเรียนไว้พิมพ์นิตยสารรถมอเตอร์ไซด์ ซึ่งตอนนั้นดังมาก คือ นิตยสารสปีดเวิลด์ ดังนั้นจึงเป็นประโยชน์ต่อพวกเรา ชาวบางแสนในระยะแรกที่มีการเปิดตัวประชาสัมพันธ์ ท่านให้บริการพิมพ์ฟรี ประกอบกับช่วงนั้น มีนักข่าวจากหนังสือพิมพ์รายวันมาที่โรงพิมพ์บ่อย จึงเป็นโอกาสการประชาสัมพันธ์ชมรมใหม่ที่กำลังก่อตั้งขึ้น ใช้ชื่อว่า “ชมรมศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน” มีพี่น้องเป็นประชาสัมพันธ์ ผมเป็นผู้ช่วย และขอให้พี่รุ่นหนึ่ง ก็คือ พี่ประเทิน มหาจันทร์ รับบทเป็นประธานชมรมชั่วคราว โดยจัดตั้งขึ้นในวันที่ 4 เมษายน 2513 ขณะที่เรายุ่งกันไปเฮกันไป เย็นๆ พี่น้อยจะไปรับลูกสาวรูปร่างอ้วนๆน่ารักแถวโรงเรียนสวนบัว แล้วกลับมาคุยต่อ สอนลูกสาวเรียกพวกเราว่า “อาหลาด” “อารุง” “ป้ารุง” “อาขุน”(อรุณ) ฯลฯ ทำให้พวกเรามีความสนิทสนมกับพี่น้องเหมือนญาติ แม้กระทั่ง “พีนิ๊ด” (อาจารย์สุนทรี) เอง มักจะนำขนมเข้ามาให้พวกเรารับประทานบ่อยๆ ทำให้พวกเราเดินเข้าออกกันเป็นประจำที่โรงเรียนสตรีเนติศึกษา การประสานงานก่อตั้งดำเนินต่อไป จนกระทั่งจดทะเบียนออกมา โดยใช้ชื่อสมาคมว่า “สโมสรศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน” โดยมีพี่เชาวน์ มณีวงษ์ เป็นนายกคนแรก และพี่น้องน้อยเป็นประชาสัมพันธ์ ผมเป็นผู้ช่วยพี่น้องเหมือนเดิม ทำไมเราไม่ใช้ชื่อว่าสมาคม เพราะเกรงจะไปซ้ำกับของทางประสานมิตร นั่นคือเหตุผลที่เราใช้ชื่อเป็น “สโมสร” มานาน จนตอนหลังเปลี่ยนชื่อเป็นมหาวิทยาลัยบูรพา เราจึงเปลี่ยนมาใช้ชื่อเป็น “สมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา” ความประทับใจช่วงสองนี้ ประทับใจพี่น้อง “พี่น้องใจกว้าง รับฟังเหตุผลที่ถูกต้อง ช่วยงานส่วนรวมด้วยความเต็มใจ ครอบคลุมสนับสนุนในการทำงานเพื่อส่วนรวม สละเวลาอันมีค่าสำหรับครอบครัวมาทำงานส่วนรวม”

3.

สร้างสโมสรฯให้เป็นปีกแผ่น

เมื่อสโมสรฯมีผู้บริหารในสมัยที่สอง ที่มีพี่ ศุภชัย ราชพิตร เป็นนายก พี่น้อย ขอย้ายตัวเองมาทำหน้าที่สื่อข่าวสารสโมสรฯ ในตำแหน่งสาราณียกร เพราะเล็งเห็นว่า จะเป็นจุดหนึ่งในการรวมพลศิษย์เก่าได้ดี และปลุกจิตสำนึกของศิษย์ให้มาช่วยกันสร้าง

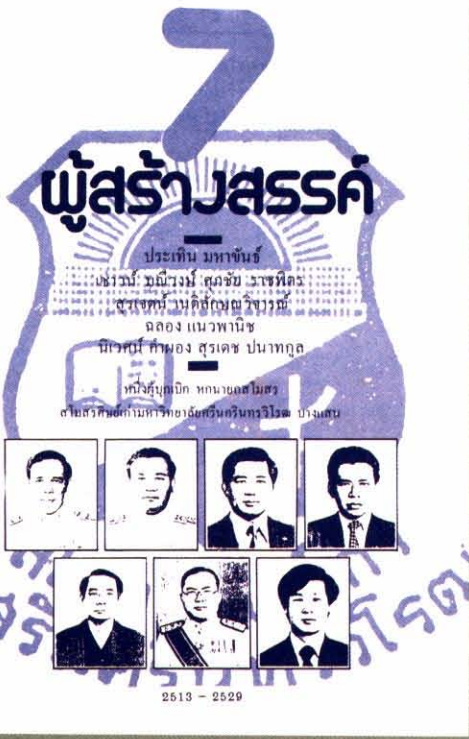
๖๖ แม้ว่าผมได้เคยร่วมงานอย่างใกล้ชิดกับอาจารย์สุรเจตน์ ในระยะหนึ่ง ได้พยายามทบทวน พยายามหาข้อมูล

หลักฐาน ก็ยังหาไม่ได้มากเท่าที่ต้องการ ต้องยอมรับว่ายังมีเงา และไม่มี กะจิตกะใจจะทำอะไรได้มากเท่าที่อยากทำ ก็เลยขอเล่าเท่าที่จะจำได้ มาก่อน ดังนี้

1. ผมเคยร่วมงานกับอาจารย์สุรเจตน์ ประมาณระหว่าง พ.ศ. 2513-2519 โดยเฉพาะในสมัยที่ผมเป็นนายกสโมสรศิษย์เก่าฯ (พ.ศ.2515-2517) อาจารย์สุรเจตน์ ได้ร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วย ในตำแหน่ง สาราณียกร

2. มีงานหนึ่งที่อาจารย์สุรเจตน์ ช่วยได้อย่างมาก คือการออก ข่าวสารสโมสรศิษย์เก่าฯ เพื่อให้สมาชิกและศิษย์เก่าทราบข่าวคราว ของมหาวิทยาลัยเป็นประจำ เพราะอาจารย์สุรเจตน์มีเครื่องมือ (โรงพิมพ์) สนับสนุนเป็นอย่างดีอยู่แล้ว สามารถทำให้ออกข่าวสาร สโมสรศิษย์เก่าฯ ได้อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ได้เป็นอย่างดี

3. เมื่อได้มีการจัดทำแผ่นเสียงและเทปเพลงมหาวิทยาลัยขึ้น เป็นครั้งแรก อาจารย์สุรเจตน์เป็นกำลังสำคัญคนหนึ่งในการติดต่อ วงดนตรีสุนทราภรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับครูเอื้อ สุนทรสนาน ให้ประพันธ์เพลงเพิ่มให้จากที่มีอยู่แล้วเพียง 2 เพลง เป็นความสำเร็จ อีกอย่างหนึ่งที่ไม่อาจลืมได้

สโมสรฯ ในช่วงนี้เองที่พัฒนาการตั้งชื่อข่าวสารสโมสรฯว่า น่าจะเป็นชื่อเรียกความสนใจ จึงมีการปรึกษากันระหว่างผู้ช่วยประชาสัมพันธ์ คือผม และสาราณียกร คือพี่น้อย ประกอบกับที่ปรึกษาใหญ่โดยธรรมชาติคือ ป้า นิ่งฟังอยู่ด้วย ผมเสนอแนะว่าน่าจะเป็น “ซงโค” สัญลักษณ์ของสถาบัน หรือ “มะพร้าว” ที่มีขึ้นอยู่ทั่วสถาบัน ป้าเห็นด้วยกับ คำว่า “มะพร้าว” เพราะดูเป็นบางแสนดี ที่มีทะเล ชายหาด ต้นมะพร้าว ดังนั้น “ข่าวสาร มะพร้าว” จึงถือกำเนิดมาตั้งแต่นั้น และออกต่อเนื่องกันเป็นประจำ ทุกสองเดือน ศิษย์เก่าจากหลายๆจังหวัดเริ่มเห็นความสำคัญของสโมสรฯ และคณะกรรมการมีความเห็นว่า น่าจะมีสถานที่ที่เป็นที่ตั้งของสมาคม จึงได้เริ่มความคิดในการ

สร้างอาคารทำการของสโมสรฯ ซึ่งเป็นรายการผูกพันหาเงินมาช่วยกันสร้าง โดยจัดแข่งมอเตอร์ไซด์ ใช้ชื่อการแข่งขันว่า “บางแสนกรีฑาปริช” มีการขอถ้วยพระราชทานรางวัล โดยขอพระราชทานจาก “เจ้าฟ้าหญิงสิรินธร” (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ) มาให้กับทีมชนะเลิศ ซึ่งทางสโมสรนำเงินขึ้นทูลเกล้าถวาย “มูลนิธิสายใจไทย” ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งสมทบสร้างอาคารสมาคม พวกเราช่วยกันเก็บหอมรอมริบมาเท่าไรก็ไม่พอ ถึงจะจัดงาน เทา-ทองคืนถิ่น มาช่วยแล้วก็ตาม เร็ยรายบริจาคกันแล้วหลายรอบ ไม่พอกำก่อสร้างที่ตั้งไว้ทำแสนบาท ในสมัยที่พี่น้องเป็นนายก มีความกล้าตัดสินใจ สร้างก่อนผ่อนทีหลัง ตัวอาคารจึงสำเร็จ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องขอขอบคุณชาวบางแสน

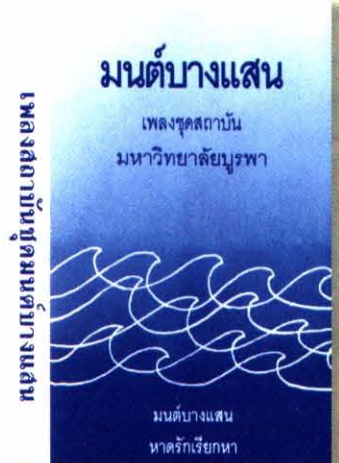
4. ในระยะเวลาต่อมา เมื่ออาจารย์สุรเจตน์ได้รับตำแหน่งนายกสโมสรศิษย์เก่าฯ เองหลายสมัยต่อเนื่องกันมา เราก็ยังได้ทำงานร่วมกันอยู่ แม้จะไม่ใกล้ชิดเหมือนก่อน แต่ผมยังพอนึกออกว่าสโมสรศิษย์เก่าฯ ในสมัยอาจารย์สุรเจตน์ เป็นนายกฯ นั้น มีสิ่งแปลกใหม่เกิดขึ้นหลายสิ่งหลายอย่าง เพราะอาจารย์สุรเจตน์เป็นคน ACTIVE เป็นคนเสียสละ เป็นคนกล้าได้กล้าเสีย เป็นคนมองการณ์ไกล หรือที่สมัยนี้เรียกว่ามีวิสัยทัศน์ เป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ และเป็นคนที่มีความสัมพันธ์และเป็นคนที่มีความคิดริเริ่มในกิจกรรมสโมสรศิษย์เก่าฯ มากมาย อาทิเช่น การจัดงานเทาทองคืนถิ่น, การจัดฉายภาพยนตร์ส่วนพระองค์, การจัดแข่งขันมอเตอร์ไซด์ บางแสนกรีฑาปริช, การจัดรายการทางสถานีโทรทัศน์, การจัดอภิปรายทางวิชาการ, การจัดพิมพ์หนังสือทางวิชาการ, การจัดงานเทา-ทองพลัดถิ่น ของศิษย์เก่า ที่อยู่ตามจังหวัดต่างๆ และกิจกรรมที่ต้องการ ความวิริยะอุตสาหะอย่างมาก คือการก่อสร้างอาคารต่างๆ ของ สโมสรศิษย์เก่าฯ ขึ้นเป็นครั้งแรกได้สำเร็จ ท่ามกลางอุปสรรคนานัปการ

5. ผมจำได้ดีว่าอาจารย์สุรเจตน์ เป็นศิษย์เก่าที่มาจากนักศึกษา ที่ได้เข้ามาร่วมทำงานกับศิษย์เก่าที่มาจากนิสิตอย่างใกล้ชิดสนิทสนม ไม่มีเขา ไม่มีเรา ทำให้ช่องว่างของนักศึกษาและนิสิตหายไป

ด้วยความเสียใจ และด้วยความระลึกถึงอาจารย์สุรเจตน์เป็นอย่างยิ่ง ผมเชื่อว่า อาจารย์สุรเจตน์ จะได้รับความสุขในสัมปรายภพออย่างแน่นอน

ศุภชัย ราชพิตร

อดีตนายกสโมสรศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน สมัยที่ 2

อีกหลายท่านที่เสียสละทุนทรัพย์ที่มีอยู่ในแบงค์ขณะนั้น บางคนยอมเบิกโอดิให้ โดยไม่คิดดอกเบี้ยสโมสรฯ ถ้าจำไม่ผิด ตอนปี 2519 นั้น ยังขาดเงินค่าก่อสร้างอาคาร อยู่ราวสองแสนกว่าบาท ตัวพี่น้องเองควักห้าหมื่น อรุณควักสองหมื่น นอกนั้นก็มควักกันอีกคนละหมื่นสองหมื่นให้สโมสรฯ ยืม โดยมีหลักประกันเพียงคำพูดของนายก ว่าเมื่อสโมสรฯ จัดกิจกรรมมีรายได้แล้วจะทยอยคืนให้ทันที นำยินดีที่มีผู้กล้าเสียสละ จึงคิดว่าควรบันทึกไว้ในที่นี้เพื่อเป็นเกียรติประวัติ คงไม่ว่ากัน รายนามผู้เสียสละมีรายนาม ดังนี้

อุไรวรรณ ต้นประภักดิ์	20,000.-
ดารณี ภูมวรรณ	20,000.-

สายฝนพราวละอองพรายประกายเพริศ
แวววุ้งเกิดจรัสแสงแห่งรังสี
ความหนาวเหน็บเยือกกายเย็นฤดี
ตั้งสายแก้วกล่อมชีวิตที่อวารถม์

เรายืนอยู่ตรงนี้...ตรงที่เก่า
ซึ่งเหลือเงาความหลังครั้งเก่าก่อน
ทุกภาพเห็นเด่นชัดทุกชั้นตอน
เป็นภาพซ้อนปัจจุบันอันวุ่นวาย

เมื่อจากกันวันนั้นหันหลังให้
ก้าวออกไปสร้างสรรสิ่งมันหมาย
เพียงจุดเดียว ณ บางแสน เรากะกระจาย
จากลานทรายสู่ทุกแคว้นทั่วแดนไทย

จากบางแสนวันนั้นจนวันนี้
สี่สิบปีผันผ่านนานเพียงไหน
เรามีลูกมีหลานกันเท่าใด
ยังแจ่มใส หรือทุกข์ท้อทมราณ

คงกำลังคอยข่าวของเธออยู่
คอยน้ำใจจากผู้ร่วมถิ่นฐาน
หยาดน้ำใจแต่ละหยดจากดวงมาน
จะรวมเป็นสายธารแห่งศรัทธา

บงกชกาญจน์คลี่กลีบกำจายกลิ่น
โรยประทีนอวลไกลไปทั่วหล้า
เนติกุล เริ่มงานด้านอักษรา
นับตั้งแต่ 9 ธันวาคม...สิบสองปี

จากวันนั้นจนวันนี้ที่เติบโตใหญ่
หยาดน้ำใจมิตรเมตตาทุกที่
พระคุณดุจน้ำฟ้าพาดฤดี
สุขชีวิตพ้นปัญหาก้าวหน้าพลัน

ด้วยโล่เด่นเป็นสง่าค่าบางแสน
เกียรติยศมอบแทนเป็นมิ่งขวัญ
ศรีนครินทร์วิโรฒ บางแสน นั้น
ความดีต้นต้นที่ได้รับประทับใจ

8 กรกฎาคม 23 ที่ผ่านผัน
สุขสวัสดิ์เจริญพลันหน้าแจ่มใส
เป็น **“ศิษย์เก่าดีเด่น”** ซึ่งฤทัย
นั่นคือความภูมิใจน้ำใจดีงาม

เราวมกันวันนั้นจนวันนี้
เพื่อศักดิ์ศรีมิให้ผู้ใดหยาม
ขอบคุณที่คิดถึงพี่ทุกยาม
ที่จะรักซ์และรักนาม..น้อย เนานาน

อยากจะเขียนให้ครบที่คิดไว้
แต่น้อยใจนี้วันนั้นไม่ช่วยสาน
คิดถึง 9 ธันวาคม ดังวันวาน
เมื่อร่วมงาน 12 ปี ที่หมายจำ

สิบสองปีเนติกุลการพิมพ์
ฟ้าทองอ้มเอิบด้วย ดุสวยซ่า
สิบสองปี 2527 เริ่มงานประจำ
2539 นี้ฉลองครบสิบสองปี

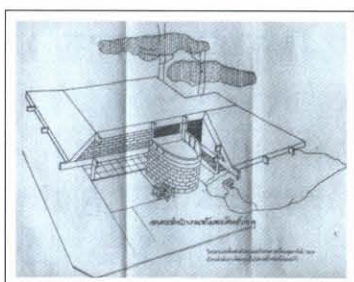
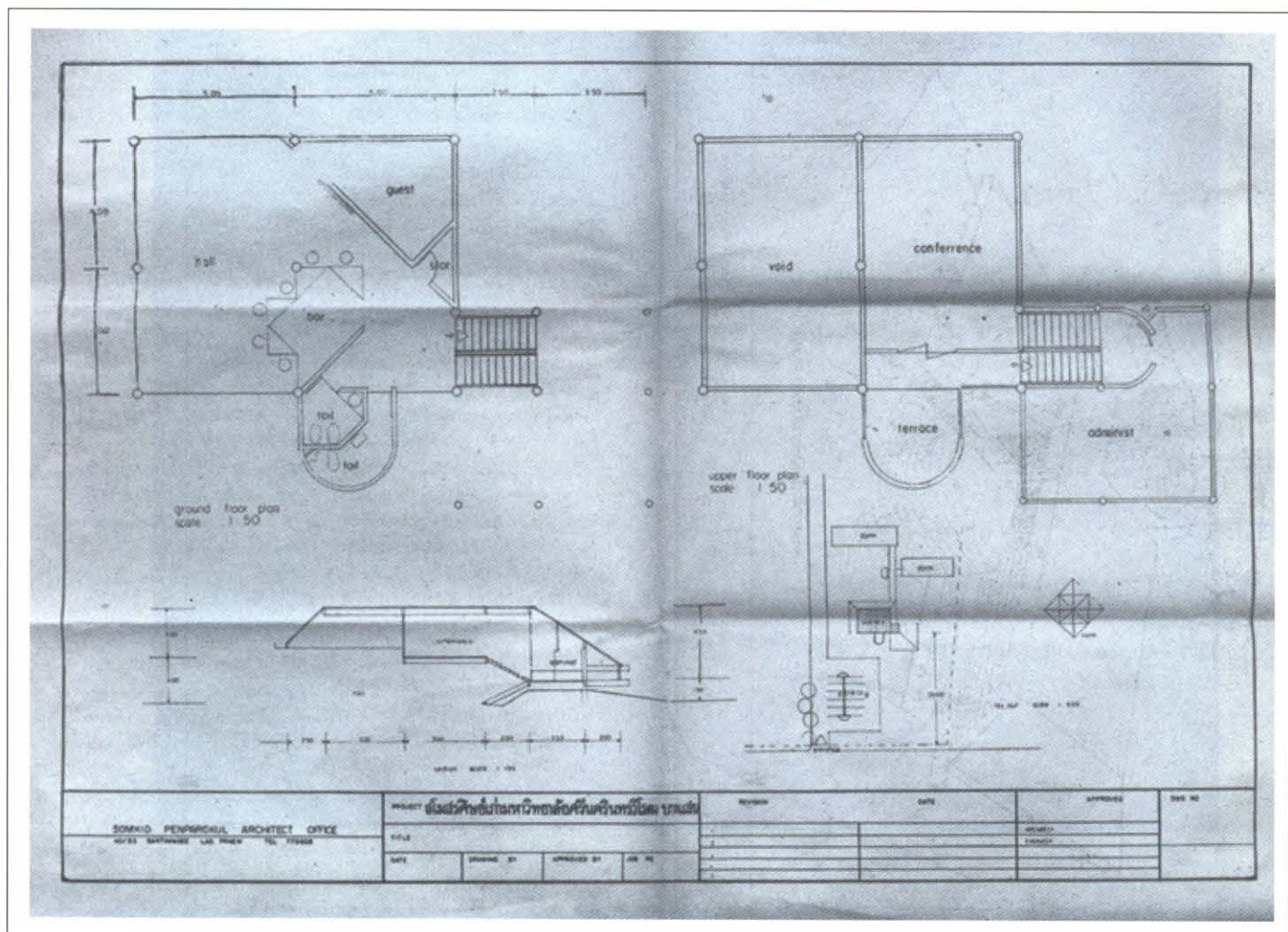
รินรินชื่นกลิ่นผกาแก้ว
ระรินแล้วรวยประทีนกลิ่นเสริมศรี
กลิ่นน้อยคงอยู่คู่อาตริ
หอมอบอวลฤดี เสกสุคันธี

อัญเชิญไตรรัตน์มาคุ้มเกล้า
เนติกุลนานเนาวิเศษมสันต์
จิตรีนรมย์สุนทรีชื่นชีวัน
เทาทองประภัสสรร์จรัสนิรันดร์...คู่ฟ้าไทย

ด้วยรักและคิดถึง
สมประสงค์ สถาปิตานนท์ ปิ่นจินดา
ที่ปรึกษาอธิการบดี สถาบันราชภัฏ สวนดุสิต

อรุณ ชราเขต	20,000.-
ฉลอง แนวพานิช	10,000.-
สมหมาย แจ่มกระจ่าง	10,000.-
วรรณิ แยมประทุม	10,000.-
วิรัช คารวพิทยากุล	5,000.-
สุริย์ สุเมธินฤมิตร	5,000.-
ประวิทย์ พงษ์ศิริ	5,000.-
สมคิด ทองลิมา	5,000.-
เสวก สุระประเสริฐ	5,000.-
ฉลาด อิงคเมธางกูร	5,000.-
สุรเจตน์ เนติลักษณ์วิจารณ์	50,000.-

รวมแล้วแสนเจ็ด กีบงบที่สะสมอยู่สามแสนห้ายังไม่พอ เมื่อมีค่าใช้จ่ายในงบ การติดตั้งไฟฟ้าและวางท่อประปา รวมแล้วขาดอีกประมาณ 50,000 บาท คุณอรุณ จึงเสนอว่า พอดีจะเบิก โอดี.จากแบงค์มาให้ได้ ขอเพียงทางสโมสรฯรับภาระจ่ายดอกเบี้ย ตามความเป็นจริง คณะกรรมการตกลง ให้น้อยเป็นประกัน จึงพอจ่ายหนี้ค่าก่อสร้าง อาคารสโมสรฯ แล้วคณะกรรมการจึงมาช่วยกันจัดงานหารายได้ผ่อนชำระคืนให้พวกที่เป็นเจ้าหนี้ จนหนี้สินหมดในสมัยที่ 4 ที่พี่น้องเป็นนายกสโมสรฯ ส่วนนี้คิดว่าน่าจะเป็น ประวัติศาสตร์ของสมาคมฯ ตอนหนึ่ง

แถมเก๋ิดก่อนการสร้างอาคารที่ควรนำเสนอบันทึกไว้อีกเรื่อง คือการขออนุญาตทางมหาวิทยาลัย เรื่องของการกำหนดบริเวณสถานที่ สำหรับสร้างอาคารสมาคมฯ และบริเวณที่พอจะใช้เวลาจัดงานเทศกาลคืนถิ่น ทางสโมสรฯ ได้มีหนังสือบันทึกถึงท่านรองอธิการฯ สมัยนั้นคือ **อาจารย์ดร.เฉลิมวงศ์ วัฒนสุนทร** ท่านรองฯ นำเรื่องเข้าที่ประชุมคณะกรรมการมหาวิทยาลัย และได้มอบหมายให้ **อาจารย์เต็ม จันทะชุม** ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบงานด้านอาคารและสถานที่ในสมัยนั้น ไปตกลงกับทางสโมสรฯ และในที่สุดมีการไปชี้สถานที่จริงกำหนดบริเวณไว้ให้ตรงที่ดินด้านหน้าห้วมทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ซึ่งรกไปด้วยหญ้าและเป็นหลุม มีคณะกรรมการหลายท่านรวมทั้ง **พี่น้องเพื่อนันต์ ภูมวรรณ** ซึ่งเป็นพี่รุ่นแรกที่เป็นอาจารย์อยู่ในมหาวิทยาลัยไปร่วมเป็นสักขีพยาน เสียดยที่ภาพถ่ายที่อาจารย์เต็มชี้สถานที่หาฟิล์มที่ถ่ายไว้ไม่เจอ เราจึงมี

เพียงพยานหลักฐานจากผู้ไปร่วมเหตุการณ์ ซึ่งขณะนี้ล่วงลับไปสองท่านแล้วคือ ท่านอาจารย์เต็มและพี่น้อง

“ตรงนี้ดีไหม พอใจไหม?” อาจารย์เต็มถาม

“ดีครับ ตกกลางครับ” พี่น้อยตอบ นี่เป็นเพียงคำพูดแบบสุภาพบุรุษที่มีความเชื่อถือกัน

ความประทับใจช่วงสามนี้ ประทับใจตรง **“พี่น้องมีความคิดสร้างสรรค์ กล้าตัดสินใจ รับผิดชอบงานจนลุล่วง รักบางแสน โดยเคยเขียนไว้ในหนังสือ เทา-ทองคืนถิ่น ครั้งที่ 6 ว่า ‘บางแสนเปรียบเสมือนบ้านที่สองของผม’ ความจริงไม่ต้องนำคำเขียนมาอ้าง ก็พอมองเห็นพฤติกรรมของพี่น้องที่บ่งบอกอยู่แล้ว”**

4.

เปลี่ยนโฉมลดฐานะ

เราเคยคุยกันเล่นๆว่า เป็นนายกฯแล้วน่าจะลดตำแหน่งมาเป็นตำแหน่งอื่น เพื่อช่วยสมาคมฯได้ก็ไม่เลว พี่น้อยขานรับทันทีว่า “ตลาด สมัยหน้าพี่จะเป็นตัวอย่าง” ดังนั้น ในช่วงที่ พี่ฉลอง แนวพานิช เป็นนายกสโมสรฯ พี่น้อยถอนจากนายกฯมาเป็นเลขาธิการให้ ทำให้เราเห็นนิสัยที่แท้ของพี่น้อยอีกข้อคือ ไม่ถือตัว ทำงานเอาตำแหน่ง

นี่แหละ...คนที่ชื่อ

“สุรเจตน์ เนติลักษณวิจารณ์”

บนเส้นทางการทำงานให้กับสโมสรศิษย์เก่าฯ

ประวิทย์ พงษ์ศิริ

ช่วงระยะเวลาก่อนจะมีการประชุมศิษย์เก่าเทาทอง เพื่อปรึกษาหารือกันเรื่องการก่อตั้งสโมสรศิษย์เก่าบางแสน ขณะนั้นผมเรียนอยู่ที่นิต้าและก็มี **ปรีชา ครองยุทธ** ศิษย์เก่ารุ่นน้องอีกคนหนึ่ง เรียนอยู่ที่นิต้าเหมือนกัน ปรีชาฯได้บอกกับผมว่า จะมีการประชุมศิษย์เก่าที่วิทยาลัย และชักชวนให้ผมไปร่วมประชุมด้วย **ผมกับประสิทธิ์ ม้าลำพอง** จึงกราฟนไปทีเอกมัย เดินทางด้วยรถขนส่งไปวิทยาลัยฯ ที่นั่นปรีชาฯได้แนะนำให้ผมรู้จักคนที่ชื่อ **“สุรเจตน์ เนติลักษณวิจารณ์”** ภายหลังทราบชื่อเล่นว่า **“น้อย”** เราเรียกกันว่า **“พี่น้อย”** ผู้ซึ่งมีแนวทางในการก่อตั้งสโมสรศิษย์เก่าฯคล้ายๆกัน

เป็นนายกฯแล้วก็เป็นอย่างอื่นได้ ไม่กลัวเสียฟอร์ม เสียหน้า นี่ละธาตุแท้ **“พี่น้อย”** ที่พวกเราชาวบางแสนเห็นและยกย่องเป็นบุคคลตัวอย่าง ในการทำงานเพื่อส่วนรวมหลายครั้งที่มีการเสนอชื่อให้เป็นศิษย์เก่าดีเด่น พี่น้อยไม่ยอมรับ อ้างเสมอว่าเป็นกรรมการอยู่ เตียวคนอื่นจะว่าได้ว่าเสนอพวกกรรมการกันเอง ก็ทัดทานกันอยู่หลายปี จนในปี 2534 คณะกรรมการไม่ยอมบอกว่าพี่น้อยเหมาะสมที่สุด เพราะทุกคนเห็นผลงาน และกรรมการก็ให้เหตุผลกันว่าเพื่อเป็นเกียรติและศักดิ์ศรีของศิษย์เก่าด้วย” นั่นแหละ แล้วพี่น้อยจึงปฏิเสธไม่ได้ แต่ผมเชื่อว่าทุกคนที่เป็น

ชาวบางแสน ต่างยกย่องพื้่น้อยอยู่ในหัวใจ แน่แน่นอนว่า พื้่น้อย คือ ศิษย์เก่าที่ดีเด่น
ยอดเยี่ยมในรอบศตวรรษนี้

ความประทับใจช่วงนี้ ประทับใจตรง “พื้่น้อยถ่อมตน ทำงานไม่ได้หวังเอาหน้า
แต่หวังผลงานมากกว่า”

5.

सानสโมสรฯ จนถึงบ้านพักรับรอง

การทำงานในสมาคมฯ สมัยที่ 6 ถึง 7 พี่น้อยขอพักช่วยอยู่วงนอก โดยเป็นที่ปรึกษาสมาคมฯ แต่จริงๆ แล้วแทบทุกงาน คณะกรรมการฯ ดึงพี่น้อยมาเล่นเกมด้วย อยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ “สายสัมพันธ์” (ทะเบียนศิษย์เก่าเล่มแรก) จนถึงงานหารายได้ต่างๆ พี่น้อยรับช่วยอยู่เสมอดันเสมอปลาย จนในที่สุด พวกเราดึงพี่น้อยเข้ามารับ

มีการประชุมกันอีกหลายครั้ง พี่น้อยได้เอ่ยปากบอกว่า **“เดินทางด้วยรถยนต์ต้องเสียค่าใช้จ่าย ไปกับรถที่ดีกว่า”** จากนั้นเป็นต้นมา ผมกับประสิทธิ์ ม้าลำพอง ก็ได้อาศัยใบอนุญาตจากพี่น้อย ที่ให้เราเดินทางไปประชุม ณ วิทยาลัยฯ ด้วยทุกครั้งไป

การประชุมในที่สุด ก็ได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่งที่จะดำเนินการขอก่อตั้งสโมสรศิษย์เก่า วศ.บางแสน กล่าวได้อย่างเต็มปากว่า **พี่น้อยเป็นแกนหลักในการดำเนินการติดต่อกับทางราชการ และประสานงานกับศิษย์เก่าที่เป็นอาจารย์ในวิทยาลัย จนกระทั่ง สโมสรศิษย์เก่า วศ.บางแสน เป็นรูปธรรม ได้รับการจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย**

จากการเลือกตั้งคณะกรรมการสโมสรศิษย์เก่าครั้งแรก พี่น้อยได้รับเลือกเป็นประธานสัมพันธ์ ส่วนผมได้รับเลือกเป็นสาราณียกร เราทำงานร่วมกันกับศิษย์เก่าอีกหลายท่าน โดยใช้โรงเรียนสตรีเนติศึกษาเป็นศูนย์กลาง ซึ่งพี่น้อยเป็นเจ้าของและอาจารย์ใหญ่อยู่ในขณะนั้น พี่น้อยได้ดำริที่จะออกวารสาร **“ข่าวสารสโมสร”** เพื่อกระชับความสัมพันธ์ของศิษย์เก่าซึ่งอยู่ห่างไกลกัน **ความจริงตอนนั้นสโมสรศิษย์เก่าไม่มีทุนรอนที่จะจัดทำวารสารได้ แต่ด้วยสปิริตของพี่น้อยพร้อมที่จะเสียค่าใช้จ่ายให้กับสโมสรฯ และเพื่อนพี่น้องศิษย์เก่าเทาทองทุกคน วารสารจึงถือกำเนิดมาตั้งแต่บัดนั้น จนกลายเป็นวารสาร “มะพร้าว” ในที่สุด**

ด้วยความผูกพันกับสถาบันการศึกษาและศิษย์เก่าชาวเทาทอง พี่น้อยได้ร่วมกิจกรรมของสโมสรฯ โดยตลอดอย่างต่อเนื่อง พวกเราจึงได้เลือกพี่น้อยเป็นนายกสโมสรศิษย์เก่าฯ ถึงห้าสมัย และเป็นທີ່ปรึกษาติดตามคึกคักดีของคณะกรรมการสโมสรฯ ทุกยุคทุกสมัย แม้กระทั่งชมรมเทาทองพลัดถิ่นที่กรุงเทพฯ ไม่ว่าผู้ใดจะเป็นประธานชมรมฯ พี่น้อยก็เป็นแกนกลางให้กับพวกเราที่อยู่กรุงเทพฯ ทุกยุคทุกสมัยเช่นกัน

ด้วยความปรารถนาดีของพี่น้อย พี่น้อยได้ดำริสร้างอาคารสโมสรศิษย์เก่าพร้อมที่พัก เพื่อเป็นศูนย์รวมใจให้เป็นสถานที่สามัคคี สโมสรสมัครสมานฉันท์ของศิษย์เก่าชาวเทาทอง และเพื่อเป็นที่พักพิงให้กับศิษย์เก่าที่จะกลับไปเยือนถิ่นบางแสน ด้วยความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพของพี่น้อยในการหาเงินทุนมาสร้างอาคาร ทั้งงานเทาทองคืนถิ่นและกิจกรรมพิเศษอื่นๆ อีกหลายด้านที่สามารถทำเงินเข้าสู่สโมสรฯ พี่น้อยยอมเหนื่อย ทุกกิจกรรมทำทั้งนั้น ในที่สุดอาคารสโมสรศิษย์เก่าฯ ก็สำเร็จตามเจตนารมณ์

ตำแหน่งนายกฯ ในสมัยที่ 8 และมีโครงการต่อเนื่องเรื่องการสร้างอาคารบ้านพักรับรองศิษย์เก่าฯ จึงมีการหาเงินกันอีก ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันเปตอง จัดดูลายมือ ฯลฯ และสร้างจนแล้วเสร็จในสมัยที่ 10 และใช้หนี้หมดในสมัยที่ 11 แต่การใช้ประโยชน์ของบ้านพักยังน้อยไป เคยคุยกันว่า น่าจะปรับปรุงแล้วนำมาทำให้เกิดประโยชน์และมีรายได้เสริมสมาคมฯ โครงการนี้คิดว่า พี่น้อยฝากพวกเราชาวบางแสนไปสานต่อก็แล้วกัน

ความประทับใจ **“พี่น้อยทิ้งสมาคมฯ ไม่ได้ ไม่มีคนรับเป็นนายก พี่น้อยก็จะสละเวลาเป็นเอง”**

สมัยที่ 3,4 และ 8
 2517-2519,
 2519-2521,
 2527-2529

ทำงานเพื่องาน
 ทำความดีเพื่อความดี

สุรเจตน์ เนติลักษณ์วิจารณ์

(สุรเจตน์ เนติลักษณ์วิจารณ์)

นายกสโมสรศิษย์เก่าฯ สมัยที่ 3, 4 และ 8
 (2517-2519, 2519-2521 และ 2527-2529)
 5 มกราคม 2530

สุรเจตน์ เนติลักษณ์วิจารณ์

นายกสโมสรศิษย์เก่าฯ สมัยที่ 3, 4, และ 8 (2517 - 2519, 2519 - 2521 และ 2527 - 2529)
 อายุ 51 ปี สมรสกับนางสุนทรี เนติลักษณ์วิจารณ์ มีบุตรสาว 1 คน
 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี “การศึกษามัธยมศึกษา” สาขามัธยมศึกษา เมื่อปี 2510 และ
 สำเร็จ “การศึกษามหาบัณฑิต” สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในปี 2527 จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 บางแสน

สำเร็จมัธยมปีที่ 6 จากโรงเรียนเซนต์คาเบรียล เมื่อปี 2495 เริ่มทำงานครั้งแรกเป็นครูที่โรงเรียน
 สตรีเนติศึกษา ราชวัตร และต่อมาได้เป็นอาจารย์ใหญ่ พร้อมทั้งเป็นผู้จัดการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา โรงเรียน
 สตรีเนติศึกษา แผนกการพิมพ์ ต่อมาได้ลาออกและได้เปิดกิจการโรงพิมพ์เป็นของตนเองคือ เนติกุลการพิมพ์
 คุณสุรเจตน์ เนติลักษณ์วิจารณ์ เป็นศิษย์เก่าฯ คนหนึ่งที่ได้ร่วมก่อตั้งสโมสรศิษย์เก่าฯ ตั้งแต่แรก
 อุทิศเวลาการทำงานให้กับสโมสรฯ ตลอดมา ได้รับเลือกให้เป็นประชาสัมพันธ์ของสโมสรฯ ในสมัย 1
 และเป็นสาราณียกรในสมัยที่ 2 ต่อมาได้รับเลือกให้เป็นนายกสโมสรศิษย์เก่าฯ ต่อกันถึง 2 สมัย คือ สมัยที่
 3 และที่ 4 (2517 - 2519 และ 2519 - 2521) ในสมัยที่ 5 ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเลขาธิการของคณะ
 กรรมการบริหารสโมสรศิษย์เก่าฯ และได้รับเลือกตั้งให้เป็นนายกสโมสรศิษย์เก่าฯ สมัยที่ 8 อีกครั้งหนึ่ง
 เป็นหัวแรงสำคัญในการประสานงานและผลักดันในการก่อสร้างอาคารสโมสรศิษย์เก่าฯ ได้จนสำเร็จ

ปัจจุบันประกอบธุรกิจส่วนตัวเป็นผู้จัดการโรงพิมพ์ เนติกุลการพิมพ์

6.

พี่น้องยังอยู่

จำได้ว่า ปี 2539 พี่น้อยเพิ่งจะเกษียณตัวเองว่าอายุ 60 ปีแล้ว โดยมีการจัดงานของสมาคมศิษย์เก่าๆ ที่โรงแรมรอยัล แล้วพวกเราที่สนิทสนมกับพี่น้อย ก็ขอกันว่าจะจัดงานวันเกิดให้ พี่น้อยไม่ยอมทำเดี่ยว บอกขอทำบุญแบบง่ายๆ ขอตัดบาตร ปล่อยนบก ปล่อยปลาพอแล้ว เรื่องกิน กินกันเมื่อไรก็ได้ เอาไว้วันหลัง ทาวน์เฮาส์ของพี่เสร็จ มานั่ง

จากวันเวลานั้น ตั้งแต่นั้นไม่ได้ก่อตั้งสโมสรฯ จนกระทั่งก่อตั้ง “**สโมสรศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน**” สำเร็จ จากสโมสรศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน มาเป็น สโมสรศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน และจากสโมสรศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน มาเป็น สมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา จนกระทั่งวันที่พี่น้อยจากเราไป เน้นนานเป็นเวลากว่ายี่สิบปี พี่น้อยทำคุณประโยชน์ให้แก่สโมสรศิษย์เก่าๆ พวกเราชาวเทาทองมานานปีการ มากกว่าผู้อื่นผู้ใด

ว่ากันตามข้อเท็จจริงแล้ว ในการทำงานให้กับสังคมนั้น คนที่จะทุ่มเททำงานให้กับสโมสรฯ ด้วยชีวิตจิตใจเช่นนี้นั้น หาได้ยากมาก เพราะเป็นองค์กรที่ผู้ทำไม่ได้รับค่าตอบแทนใดๆ จักต้องเป็นคน “**ใจถึง**” และ “**มีอุดมการณ์ที่จะทำเพื่อองค์กร**” อย่างแท้จริง

- ประการแรก ต้องเป็นผู้ที่มีความรักศรัทธาต่อสถาบันการศึกษา
- ประการที่สอง ต้องเสียสละเวลาที่จะไปทำมาหากินอย่างอื่น เพื่อมาทำงานให้กับสโมสรฯ
- ประการที่สาม ต้องเสียสละทรัพย์ ไม่ว่าจะ เป็นค่าเดินทาง บางครั้งก็เป็นค่าที่พักอื่นๆ อีกมากมายจิปาถะ เพื่อให้งานของสโมสรฯ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี
- ประการที่สี่ ต้องมีอุดมการณ์ในการทำงานให้กับสโมสรฯ อย่างต่อเนื่อง
- ประการที่ห้า ต้องมี “**โลกทัศน์กว้าง**” และ “**วิสัยทัศน์ไกล**” ที่จะทำให้สโมสรฯ เจริญยิ่งขึ้นไป
- ประการที่หก ต้องเป็นผู้ที่มี “**น้ำใจ**” และ “**รักเพื่อนร่วมสถาบันอย่างจริงใจและบริสุทธิ์ใจ**”

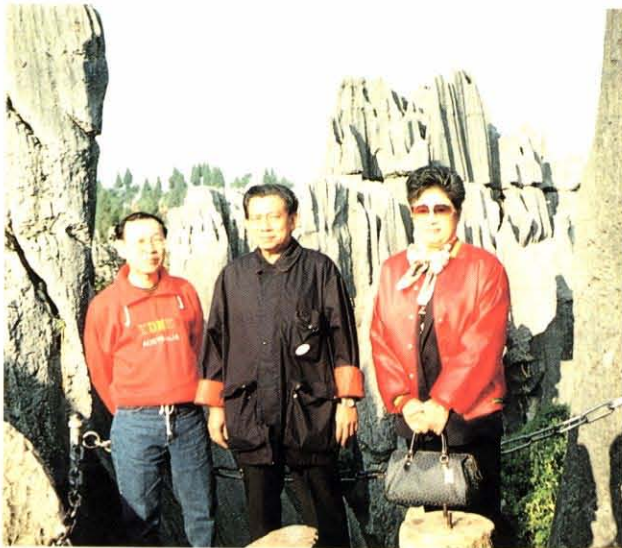
คุณสมบัติทั้งหกประการที่กล่าว “**ที่สุระเจตน เนติลักษณะวิจารณ์**” หรือ “**พี่น้อง**” มีครบถ้วนทุกประการ ขอให้วิญญูณของพี่น้องได้รับผลกรรมดีที่ทำไว้ และขอให้อุดมการณ์ของพี่น้องเป็น “**ตัวอย่าง**” แก่เพื่อนพี่น้องศิษย์เก่าชาวเทาทอง ที่จะขันอาสามาทำงานให้กับสโมสรศิษย์เก่าๆ สืบไป

กินกันตอนเย็นๆ บนดาดฟ้า มองวิว สัมผัสลมโชยอ่อนๆ ใครเป็นขารัมมี มานั่งเล่นในห้องพิเศษที่จะจัดให้ มีห้องประชุมสมาคมฯ ถ้าต้องการ ไม่ต้องไปประชุมแถวร้านอาหาร นั่นเป็นความคิดของพี่น้อยต่อพวกเราชาวบางแสน แต่แล้ว ปีที่มีคนดีๆ จากไป ไม่ว่าจะ เป็นเจ้าหญิงไดอานา แมซีเทเรซา แล้วจู่ๆ วันที่ 14 กันยายน 2540 ตอนเช้า เสียงกริ่งโทรศัพท์ดังขึ้น เสียงพินิตสันบอกว่า “**พี่น้องๆ**” ทำให้เราเดาเหตุการณ์ไม่ถูก กว่าจะทำใจได้ก็ต่อเมื่อ มาเฝ้าร่างพี่น้อยที่โรงพยาบาลพญาไท 2 ผลัดพินิตและหนึ่ง จุ่ม ให้ไปแต่งตัว ทานข้าวที่บ้าน และยังคงคิดเสมอว่า **พี่น้องยังอยู่** เพื่อเรา จะไม่ต้องเสียน้ำตาอีก

พี่น้องในความทรงจำ

ผมรู้จักกับพี่น้องเมื่อ 30 ปีก่อน เราจบปริญญาตรีและเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรในปีเดียวกัน โดยพี่น้องเรียนจบในภาคสมทบ ถึงแม้พี่น้องจะเรียนเป็นนักศึกษาภาคสมทบ แต่พี่น้องก็มีเลือดเทา-ทองเกินร้อยเปอร์เซ็นต์ มีมากกว่าศิษย์เก่าที่จบในภาคปกติอีกจำนวนมาก ผมสนิทกับพี่น้องหลังจากจบการศึกษาและทำงานร่วมกันในสมาคมศิษย์เก่าฯ ช่วยกันสร้างสมาคมศิษย์เก่าฯ ร่วมกันกับพี่น้องๆ ชาวเทา-ทอง ตั้งแต่ปี 2513 ซึ่งพี่น้องได้ทุ่มเทให้กับสมาคมศิษย์เก่าฯ มากแค่ไหนนั้น ชาวเทา-ทองทุกท่านย่อมทราบดี

สามสิบปีที่ผมรู้จักพี่น้องนั้น พี่น้องเป็นผู้ที่ทุ่มเทให้กับงานจนแทบจะกล่าวได้ว่า ไม่มีเวลาสำหรับที่จะพักผ่อนเลย และการพักผ่อนของพี่น้องก็คือ การไปเที่ยวบางแสน พบปะพูดคุยกับน้องๆ ที่บางแสน

พี่น้องเริ่มเดินทางไปพักผ่อนตามต่างจังหวัดไกลๆ และไปต่างประเทศมากขึ้น ตอนวัยใกล้เกษียณเกือบจะทุกครั้ง พี่น้องไปพักผ่อนต่างจังหวัด นอกจากมีพินิตแล้ว ก็จะชวนผมไปด้วยเสมอ ตอนที่พี่น้องอายุ 60 ปี ก็ไปเลี้ยงฉลองกันที่พัทยา และเลยไปเที่ยวที่จันทบุรี และวันคล้ายวันเกิดตอนอายุ 61 ปี พี่น้อง พินิต ผม สิทธิพันธ์และครอบครัว เสวกและครอบครัว ก็ไปพักผ่อนกันที่พัทยาและจังหวัดจันทบุรี ซึ่งทุกครั้งที่ได้เดินทางไปพักผ่อนกันที่ต่างจังหวัด พี่น้องจะมีความสุขมาก

ในด้านครอบครัว พี่น้องรักครอบครัวเป็นอย่างมาก จะไปส่งและรับพินิตไปทำงานทุกวัน ซึ่งปฏิบัติติดต่อกันมาร่วม 20 ปี และเช่นเดียวกันจะไปส่งและรับน้องหนึ่งไปโรงเรียนทุกวัน จนน้องหนึ่งเรียนจบมหาวิทยาลัย

พี่น้องเป็นแบบอย่างของผู้ใช้ชีวิตอย่างสมถะ เสียสละให้กับสังคมอย่างใหญ่หลวง และขณะเดียวกันก็รักครอบครัวชนิดที่หาผู้เทียบได้ยาก

ขอคุณงามความดีของพี่น้อง จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณไปจุติในสัมปรายภพด้วยความสุข เทอญ

วิรัช คารวะพิทยากุล

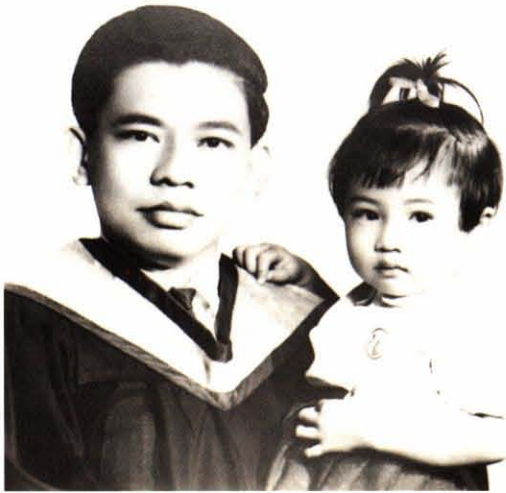
รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
มหาวิทยาลัยบูรพา

พ่อ.....

เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2508 เป็นวันที่พ่อมีความสุขและดีใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อพ่อได้ลูกสาวมาคนหนึ่ง และเมื่อวันที่ 14 กันยายน เช่นกัน แต่ปี 2540 เป็นวันที่ลูกสาวคนนั้นเสียใจมากที่สุด ที่สูญเสียพ่ออันเป็นที่รักยิ่ง ความอบอุ่น ความเมตตาที่เคยได้รับจากพ่อ เหลือเพียงแค่ความทรงจำเท่านั้น

เมื่อสมัยตอนเด็กๆ พ่อจะไปรับ-ส่งที่โรงเรียนทุกวัน เราสองคนพ่อลูกก็จะแหย่และเล่นกันอยู่ในรถ ซึ่งเป็นภาพที่จะเห็นอยู่ทุกวัน พ่อบอกว่า“แม้จะหงุดหงิดกับงานแค่ไหน พ่อเห็นหน้าลูกแล้วก็หายเหนื่อย”

เมื่อตอนโตขึ้นมาอยู่ มศ.5 พ่อไปเรียนปริญญาโทที่ ม.บูรพา พ่อไม่ได้ไปรับที่โรงเรียน แม่จะไปรับแทน พ่อก็จะกลับรถเมล์ และในตอนเย็น เราจะเจอกันที่สี่แยกราชวัตร อยู่กันคนละฝั่งถนน หนึ่งที่ตะโกน

เรียกพ่อ แม่บอกว่า“ไม่อายเขาเหรอ ตะโกนเสียงดัง” หนึ่งบอกว่า“ไม่อายหรอก เรียกพ่อ” เมื่อเข้ามหาวิทยาลัยก็ยังเล่นกัน

เหมือนเดิม ไม่ว่าพ่อจะมีเรื่องมากเพียงใด หนึ่งยังกอดพ่อ พัดพ่อหอมแก้มพ่อ พ่อจะถามว่า “ประจบเอาอะไรอีกละ” “เราน่ะโตแล้วนะ” หนึ่งก็บอกว่า “โตแล้วยังไงก็ยังเป็นลูกพ่ออยู่ดี” เมื่อ

แต่งงานมีลูก ภาพที่ยังเห็นคือ ภาพพ่อลูก 2 คน เล่นกันเหมือนเดิม พ่อจะพูดว่า“เราโตแล้วนะ” หนึ่งก็จะพูดต่อว่า

“แต่งงานแล้ว มีลูกแล้วด้วยละแต่ก็จะเล่นกับพ่อ กอดพ่ออย่างนี้จะ

จะเป็นอะไรไป” พ่อก็หัวเราะอย่างมีความสุข ชีวิตพอ...อยู่เพื่อคนอื่นเสมอ...พ่อบอกว่า“ถ้าให้ลูกได้ พ่อไม่เคยลังเล...พ่อจะให้

เสมอ” เมื่อพ่อได้ไปเที่ยวไม่ว่าจะเป็นในประเทศหรือเมืองนอก เมื่อกลับมา พ่อจะอยากให้ลูกได้ไปในที่ๆนั้นด้วย พ่อไม่เคยนึก

แค่ตัวของพ่อเอง พ่อจะห่วงทุกคน โดยเฉพาะหลาน...พ่อจะพูดเสมอว่า“ลูก พ่อไม่ห่วงแล้ว ห่วงแต่หลาน...เพราะหลานยังต้อง

ต่อสู้อยู่ในโลกอีกนาน...” แต่พ่อก็ทั้งพวกเราไปอย่างไม่มียวนกลับ

ครั้งหนึ่ง เรา 2 คนเคยคุยกันว่า“ให้หนึ่งตายก่อนพ่อนะ” พ่อยิ้มแล้วบอกว่า“มันจะเป็นไปได้ยังไง” หนึ่งก็บอกกับพ่อว่า

“ถ้าพ่อตาย แล้วหนึ่งจะอยู่อย่างไร” พ่อยิ้มแล้วบอกอีกว่า“ต้องอยู่ให้ได้ซิ ต้องเข้มแข็งและอดทน เกิดมาเป็นลูกพ่อ

ซะอย่าง” พ่ออยู่ที่ไหน พ่อคงรับรู้และดีใจ ที่เห็นลูกของพ่อยังมีชีวิตอยู่ต่อไปได้ และเข้มแข็ง แต่ความรู้สึกของลูกยังยอมรับไม่ได้ และอยากที่จะยอมรับได้ว่า ลูกได้สูญเสียพ่อไปจริงๆ อย่างไม่มียวนกลับมา

ความรัก ความอบอุ่นเช่นนี้ไม่มีอีกแล้ว ความผูกพันระหว่างเราสองคน ยังคงอยู่ในใจของลูก ตลอดเวลาและตลอดไป ซาดิหน้ามีจริง ขอแรงอธิษฐาน“ให้เกิดมาเป็นลูกของพ่ออีก”

รักพ่อเสมอ

หนึ่ง

รักพ่อ

ผมเริ่มรู้จักพ่อเมื่อ พ.ศ. 2526 โดยเริ่มจาก

- พ่อเพื่อน** - เป็นพ่อที่แสนดีของเพื่อนที่แสนดี ภาพที่เห็นเป็นประจำคือทุกๆวัน เวลาเช้าและเย็น พ่อจะขับรถพียด 125 สีเปลือกมั่งคุด มารับ-ส่งหนึ่งทุกวัน และยังให้ความเป็นกันเองกับเพื่อนของหนึ่งๆทุกคน พ่อจะพูดเสมอว่า“เวลาเรียนให้เกาะกลุ่มกันไว้ จะได้ช่วยเหลือกัน”
- พ่อตา** - จนเมื่อผมได้มาทำงานกับพ่อ พ่อให้ความไว้วางใจมอบหมายงานต่างๆให้ผมรับผิดชอบ จนถึงต้นปี พ.ศ. 2534 หลังจากที่พ่อแม่ฝ่ายผมมาพูดคุยกับพ่อแล้ว พ่อก็ปรึกษากับผมถึงเรื่องการแต่งงาน พ่อเป็นผู้กำหนดวางแผนงานล่วงหน้าถึง 9 เดือน พ่อปรึกษาว่าเราจัดงานช่วงเดือนพฤศจิกายน ดีไหม ช่วงนั้นงานเราเบาหน่อยจะได้ไม่ติดขัด ผมตกลง พ่อก็เลือกวันเดี๋ยวนั้นทันที พ่อบอกว่า“ฤกษ์สะดวกดีที่สุดใน” “ทุกอย่างอยู่ที่การกระทำของเรา ฤกษ์ดีแต่คนประพฤติปฏิบัติไม่ดี ก็ย่อมไม่ดี”
- ช่วงเวลานับตั้งแต่ผมเริ่มทำงานกับพ่อ เราจะใกล้ชิดกันมากจะปรึกษากันตลอด ทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว จนแขกหลายๆคนของพ่อคิดว่า พ่อมีลูกชายแล้วลูกสะใภ้ไปทำงานธนาคาร (ภรรยาผมแอบน้อยใจอยู่บ่อยๆ)
- พ่อพิมพ์** - พ่อเป็นตัวอย่างของหัวหน้าครอบครัวที่ดี พ่อจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่บ้าน ภาพที่เห็นอยู่เสมอคือ หนึ่งล้อคอปพ้อ ชีพอบนเตียงที่ใช้นอนดูทีวี กอดพ้อที่สนามหน้าบ้าน และพ่อก็จะพูดทุกครั้งทีหนึ่งเข้าไปกอด คือ“โตแล้วนะ แต่งงานแล้วนะ มีลูกแล้วนะ อายคนอื่นบ้าง” หนึ่งก็จะตอบกลับทันทีว่า“อายทำไม ลูกเล่นกับพ่อก็ไม่ได้หรือไง” ภาพต่างๆเหล่านี้ยังติดตาผมอยู่ และไม่เฉพาะผมเท่านั้นผู้ใกล้ชิดหรือผู้ที่มาบ้านบ่อยๆ ก็จะเห็นภาพนี้เช่นกัน นอกจากนี้พ่อยังไปรับ-ส่งแม่ทุกวัน ไม่เคยขาดตั้งแต่ผมได้รู้จักพ่อนจนพ่อกจากไป
- พ่อเป็นตัวอย่างที่ดีของการดำเนินชีวิต พ่อจะสอนและทำตัวอย่างให้ดูเสมอ ให้ทุกคนในบ้านกินง่าย อยู่ง่าย ใช้จ่ายประหยัด และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น พ่อจะพูดเสมอว่า“เราทำงานหนักกินมือละไม่กี่บาท ไม่เที่ยวเสเพล ไม่เล่นการพนัน ถึงจะไม่รวย แต่อย่างไรก็ไม่จน” พ่อสอนวิธีการเลี้ยงลูกให้ผม สอนให้รักครอบครัว ให้รู้ถึงจิตวิทยาการเลี้ยงลูก
 - พ่อเป็นตัวอย่างที่ดีของการทำงาน พ่อทำงานหนักมาตลอด เวลาพักของพ่อน้อยมาก พ่อทำงานผู้จัดการจนถึงคนกวาดสนาม พ่อไม่ชอบให้โรงพิมพ์สกปรก ถ้าพ่อเห็นสนามสกปรกพ่อก็จะไปหยิบไม้กวาดกับที่ตักผงมากวาดทันที โดยไม่ใช่ใคร พ่อจะพูดว่า“บ้านของเรา เราต้องทำ ถ้าบ้านเราสะอาดเราก็อยากอยู่บ้าน โรงพิมพ์เราสะอาด ใครๆก็อยากมาโรงพิมพ์เรา เมื่อเขามาเขาก็จะเอางานมาให้เรา และเก็บสิ่งที่ดีจากโรงพิมพ์เราไปพูดถึงต่อๆกันไป” พ่อบอกว่า“ปากต่อปากสำคัญที่สุด” “เราต้องทำงานด้วยความซื่อสัตย์ ในราคา

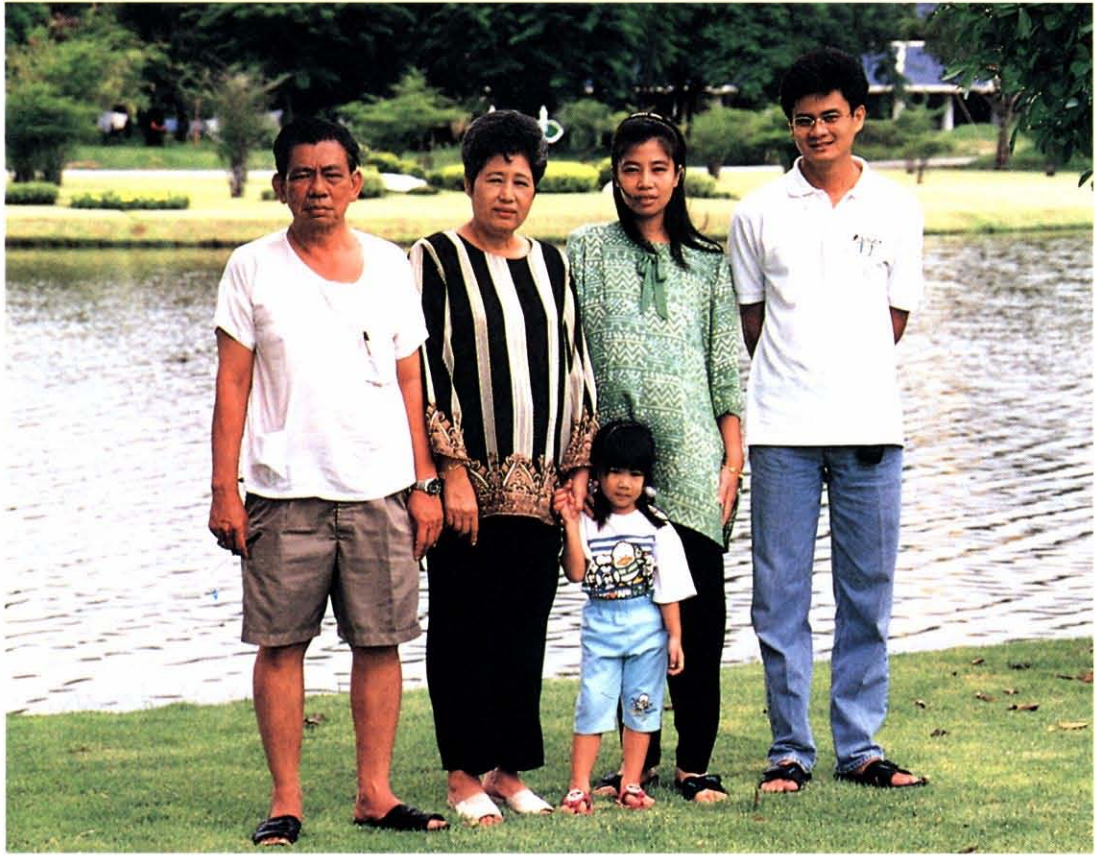
ที่เป็นธรรม และไม่ฉวยโอกาส” พ่อปกครองลูกน้องทุกคนด้วยความเป็นธรรมและ
เสมอภาคกันและยังให้ความช่วยเหลือไปถึงครอบครัวของลูกน้องทุกคน ในวันหยุดพ่อก็จะ
ทำงานในบ้านให้ลูกน้องทำ เพื่อจะได้ให้เงินพิเศษ พ่อพูดว่า “ถ้าลูกน้องเราทำได้ ก็ให้ลูกน้อง
เราทำดีกว่าไปจ้างคนอื่น” ที่พ่อพูดบ่อยๆอีกคือ “ลูกค้าอยู่ได้เราอยู่ได้” “ได้กำไรมาก็คืนสังคม
ไปส่วนหนึ่ง” และที่สำคัญ “ถ้าเรารวยลูกน้องต้องรวยด้วย งานทั้งหมดเราทำคนเดียวไม่ได้”
พ่อจะสอนเสมอว่า “เราทำงานร่วมกันให้ช่วยกันแก้ปัญหา อย่าสร้างปัญหา”

- พ่อมีวิสัยทัศน์ที่ดี พ่อจะมองไปข้างหน้าเสมอเตรียมการว่าต่อไปเราจะทำอะไร จะต้องหาทุน
ดำเนินการจากที่ไหน และต้องทำอย่างรัดกุม รอบคอบ ไม่ประมาท พ่อบอกเสมอว่า
“รายจ่ายของเรา เมื่อถึงวันจ่ายเราต้องจ่ายแน่นอน แต่รายรับของเราไม่แน่นอน
เพราะฉะนั้นอย่าคาดหวังว่าเมื่อนั้นเมื่อนี้จะได้เงิน ต้องให้ได้เงินมาก่อนจึงค่อยคิดทำการ”
“เช็คทุกใบของพ่อตั้งแต่เริ่มทำงานมาไม่เคยค้าง ของจุ่มก็เหมือนกันต้องระวังให้ดี อย่าให้เสีย
เครดิต ชื่อเสียงสำคัญที่สุด” พ่อจะคอยเตือนทุกคนเสมอว่าให้ช่วยกันประหยัด ปิดแอร์
ปิดไฟตอนกลางวัน ปิดไฟกลางคืนเฉพาะที่จำเป็น “การที่เราช่วยกันประหยัดวันนี้ จะเป็นผล
กับเราทุกคน ในตอนจ่ายโบนัสปลายปี” ถ้าใครเปิดไฟไว้หลายดวง พ่อจะบอกว่า
“ปิดชะมัดซิ เปิดยังกับไฟวันเฉลิมฯ” นอกจากนี้ยังสอนให้ทุกคนใช้จ่ายประหยัด ชื่อเฉพาะ
ของที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย “เมื่อเขาฟู่ฟักันเราก็อยู่ของเราแบบนี้
เมื่อเขาชบเซากัน เราก็อยู่ของเราแบบเดิม ไม่เดือดร้อน”
- พ่อเป็นนักท่องเที่ยงที่ดี จากการเป็นครูสอนภูมิศาสตร์ ทำให้พ่อเที่ยวอย่างมีความรู้ พ่อเที่ยว
เกือบครบทุกจังหวัดในประเทศ แล้วพ่อก็ไปเที่ยวต่างประเทศ โดยเก็บเกี่ยวประสบการณ์
ต่างๆ ในการท่องเที่ยวกลับมาสอนลูกๆ ความภูมิใจของพ่อคือ “สนามบินหลายๆ ประเทศยังสู้

สนามบินภายในประเทศของเราไม่ได้เลย”การไปเที่ยวของพ่อคือ การพักผ่อน พักจากงานหนัก พักจากการสูบบุหรี่ เพราะว่ามันรถนาน นั่งเครื่องบินนานต้องงดสูบบุหรี่ไปโดยปริยาย พ่อจะเป็นผู้นำเสมอในการให้รางวัลหรือสินน้ำใจแก่ผู้ช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวก ในการเดินทางของพ่อ พ่อจะเห็นใจและให้เกียรติมีคฤศกมาก นอกจากพ่อจะหัวเราะเสียงดังสนุกสนานในเวลาไปเที่ยวแล้ว พ่อยังทำให้ทุกคนที่ไปเที่ยวกับพ่อได้หัวเราะไปกับพ่อด้วย

- พ่อเป็นนักดูทีวี พ่อดูข่าวแล้ววิเคราะห์ข่าว สรุปข่าวให้ผมได้ฟังทุกวันตลอด 3 ปีหลัง บางครั้งมีความเห็นเรื่องข่าวไม่ตรงกันก็หาเหตุผลมาวิจารณ์กันสนุกมาก บางครั้งก็โทรศัพท์เข้าไปในรายการทีวี หรือรายการวิทยุ เพื่อแสดงความคิดเห็นบ่อยๆ พ่อจะหัวเราะเสียงดังทุกครั้งที่มีผู้ดำเนินรายการพูดถึงพ่อหรือความคิดของพ่อ พ่อจะชอบมากถ้าได้แสดงความคิดเห็นเรื่องการศึกษา พ่อดูทีวี ผมนั่งดูพ่อ สนุกทั้ง 2 คน พ่อดูกีฬาเกือบทุกชนิด โดยเฉพาะเทนนิส พ่อจะดูทุกรายการแข่งขัน ดูและเชียร์นักกีฬาที่พ่อชอบ เก็บมาเล่ามาคุยกับเพื่อนของพ่อที่ดูเหมือนกัน เล่าให้ผมฟังเวลาผมไม่ได้ดู บางครั้งก็ชวนให้ดูเป็นเพื่อน ปลอ่ยให้ลูกน้องทำงานไปก่อน บางครั้งก็เชียร์นักกีฬาคนละฝ่าย ถ้านักกีฬาที่พ่อเชียร์ชนะก็จะหัวเราะเสียงดัง “เห็นมั๊ยๆ ต้องเล่นแบบนี้” แต่ถ้าแพ้ “ลูกมันกลมๆ ของอย่างงี้ ไม่นั่นอน” บางครั้งตื่นเต้นมากต้องออกมาเดินที่สนาม สูบบุหรี่แล้วกลับไปเชียร์ใหม่ บางครั้งผมนอนหลับไปแล้วประมาณตีสอง พ่อโทรเข้ามาที่ห้อง แล้วบอกว่านักกีฬาที่พ่อเชียร์ชนะ แล้วก็หัวเราะเสียงดัง มีความสุขมาก (บอกให้รู้แล้วก็วางหู)

ตลอด 3 ปีสุดท้าย ผมกับพ่ออยู่ใกล้กันเกือบตลอดเวลาทั้งกลางวัน กลางคืน คำพูดต่างๆ ของพ่อ ยังอยู่รอบๆ ตัวผม เสียงของพ่อยังก้องอยู่ในหูผม แม้กระทั่งวันสุดท้าย เราคุยกันเรื่องเทนนิส ตลอดทางจากบ้านไปโรงพยาบาล พ่อไปแบบไม่ไขคนป่วย พ่อเดินไปบอกพยาบาลว่าเป็นอะไรมา พยาบาลก็บอกว่าคุณลุงแน่นหน้าอก แบบนี้ ให้คุณลุงนั่งรถเข็น (ที่ปรับเป็นเตียงได้) ไปห้องฉุกเฉินจะได้พบหมอเลย พ่อก็ไปเล่าอาการให้หมอฟังในห้องฉุกเฉิน หมอดูประวัติแล้วก็บอกว่า คุณลุงไม่มีเบาหวาน ความดัน ปอดดี เลือดดี หัวใจดี แต่อาจมีอาการของเส้นเลือดหัวใจตีบ เดียวคุณลุงนอนให้พยาบาลวัดความดัน แล้วไปตรวจหัวใจเสร็จแล้วเอาผลมาดูกัน จากนั้นพยาบาลก็ปรับรถเข็นให้พ่อนอน ผมเข้าไปบอกพ่อว่า “ถ้าจะลุกขึ้นบอกผมนะพ่อ เตียงแบบนี้ถ้าลุกจะล้ม” พ่อก็บอกเสียงดังตามเคยว่า “เออ” แล้วพ่อก็เงยไป เวลาขณะนั้นทุกอย่างสำหรับผมเหมือนหยุดนิ่ง หมดความรู้สึทงๆ ที่ยืนอยู่ มีแต่ภาพมัวๆ เห็นพยาบาล หมอ รุ่งผ่านหน้าผมอยู่ไปมา จนกระทั่งหมอเดินเข้ามาบอกผมว่าให้เก็บของส่วนตัวของพ่อ แล้วออกไปนั่งรอข้างนอก พ่อหัวใจหยุดเต้น หมอกำลังช่วยกันอย่างเต็มที่ ผมเก็บของพ่อเดินออกมา พบแม่มากับหนึ่ง ผมพูดไม่ออก ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นบอกแม่กับหนึ่งอย่างไร คิดอยู่นานจนต้องบอกว่า พ่อกลับไปหมอกำลังรักษาอยู่ ลักพักใหญ่จนกระทั่งหมอเดินออกมาบอกเราทั้งสามคนว่าให้ทำใจ อาการของพ่อหนักมาก หมอทุกคนจะพยายามอย่างเต็มที่ แต่แล้วประมาณ 4 นาฬิกาของวันที่ 14 กันยายน หมอก็มาบอกเรา 3 คนว่า “หมอว่าพอเถอะนะคุณลุงไม่ไหวแล้ว ที่อยู่ได้ตอนนี้เพราะมีเครื่องช่วย แล้วคุณลุงก็ไม่รับยาต่างๆ แล้ว คุณลุงมีอาการไตวาย ตับวาย หัวใจคุณลุงก็เดินผิดจังหวะ และหยุดเต้นบ่อยมาก หมอเกรงว่า ถ้าเรายังบีบหัวใจต่อไป กระดูกหน้าอกจะหัก เพราะว่าบีบมาตั้งแต่เย็นเมื่อวานแล้ว โอกาสที่คุณลุงจะกลับมาไม่ถึง 1% แล้ว” หลังจากนั้นพยาบาลก็บอกว่าให้คุณไปเตรียมเสื้อผ้าให้คุณลุงเถอะ พยาบาล

จะช่วยแต่งตัวให้คุณลุง คำพูดที่จะหลุดออกจากปากให้หมดถอดเครื่องมือแพทย์ทุกอย่างออกจากตัวพ่อ
ไม่สามารถพูดออกมาได้ รู้แต่ว่า 1% ก็ยังมีความหวังไม่ใช่หรือครับ แต่สุดท้ายพ่อก็ต้องจาก
เรา 3 คนไป เรา 3 คนยืนอยู่ในห้องฉุกเฉินของโรงพยาบาล จนลมหายใจสุดท้ายของพ่อหมด ต่อไปนี้
เรา 3 คนไม่มีพ่ออีกแล้ว หลานของพ่อที่อยู่ในท้องหนึ่งพึ่งอายุ 5 เดือน พ่อยังไม่เห็นหน้าหลานเลย
พ่อยังไม่ได้พูดว่า“ตัวเล็กของตา”เลย พ่อได้พักผ่อนจริงๆแล้ว

พ่อคือทุกอย่างที่เป็นความทรงจำที่ดี
ไม่มีเวลาเตรียมตัว
ไม่มีเวลาเตรียมใจ
มีแต่ความทรงจำที่ดีที่เก็บไว้
ในใจ..... ตลอดกาล

ขอให้อำนาจแห่งกุศลผลบุญที่พ่อได้ประกอบคุณงามความดีทั้งมวลมาตลอดชีวิตของพ่อ
ได้เป็นพลวปัจจัยนำให้ดวงวิญญาณของพ่อได้สู่สุคติในสัมปรายภพเสวยซึ่งวิมุตติสุขบนสรวงสวรรค์
ตราบชั่ววันรันดร

จุ่ม

อาลัย...พี่ชายที่แสนดี

เมื่อได้รับโทรศัพท์จากสดชื่นว่า ทราบข่าวเรื่องพี่น้องแล้วหรือยัง? ในใจคิดว่า เป็นข่าวดี ชาวเกียรติยศ เพราะพี่น้องเป็นผู้กระทำแต่ความดี เมื่อสดชื่นพูดต่ออีกว่า พี่น้อยเสียแล้วเมื่อเช้ามืดนี้เอง ฟังแล้วไม่น่าเชื่อ ไม่น่าจะเป็นไปได้ เพราะพี่น้องมีสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ ร่าเริง แจ่มใส อารมณ์ดี คุยสนุกสนาน ไม่มีอาการบ่งบอกว่ามีโรคภัยไข้เจ็บอะไร เพิ่งจะพบและพูดคุยกันอยู่เมื่อ 2-3 อาทิตย์ที่ผ่านมาเอง

ชีวิตในวัยเด็กได้อยู่ร่วมบ้านเดียวกันมาในบ้านคุณยายลำเจียก เนติลักษณะนิเวศน์ ที่โรงเรียน เนติศึกษา ปัจจุบันเป็นโรงพิมพ์เนติกุล เป็นเพื่อนเล่นกันมาด้วยความสนุกสนาน ครั้นโตขึ้น จึงได้แยกย้ายกันตามวิถีชีวิต เนื่องจากพี่น้องเป็นพี่ชายคนโตของครอบครัวคุณลุงและคุณป้า จึงสืบทอดเจตนารมณ์ ในกิจการโรงเรียนและโรงพิมพ์ จนกระทั่งกิจการโรงพิมพ์เจริญรุ่งเรืองมาก มีเพื่อนมากมายและเป็นที่รักของเพื่อนๆ น้อยๆ ตลอดจนญาติผู้ใหญ่ทุกคน มีความกตัญญูเคารพต่อญาติผู้ใหญ่ด้วยดีตลอดมา จำได้เสมอว่า เมื่อถึงวันปีใหม่ทุกปี พี่น้อยจะต้องนำกระเช้าผลไม้ขนมมณเฑียรต่างๆ ไปเยี่ยมและขอพรจากคุณแม่ ซึ่งเป็นคุณอาของพี่น้อง ด้วยความกตัญญูต่อญาติผู้ใหญ่นี้ จึงส่งผลให้พี่น้องมีแต่ความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต และมีความสุขในครอบครัวอย่างมาก อีกประการหนึ่ง ที่ยังระลึกถึงพระคุณของพี่ชายที่แสนดีคนนี้อยู่ เสมอมาคือ เมื่อครั้งที่ทำผลงานอาจารย์ 3 ได้ไปรบกวนพี่น้องที่โรงพิมพ์อยู่เป็นเวลาหลายเดือน พี่น้อยก็ใจดีสุดที่จะพรรณานำได้ ให้ความอนุเคราะห์แก่งานนี้ด้วยดีเสมอมา จนน้องได้ประสบผลสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาเป็นที่ชื่นชมของพี่น้องด้วย บุญคุณทั้งหลายที่พี่น้องมีแก่งานนี้ จะขอระลึกไว้ในความทรงจำ ตลอดชีวิตเลยคะ

ขอบุญกุศลที่พี่น้อง "พี่ชายที่แสนดี" ได้สร้างสมมาโดยตลอด จงนำดวงวิญญาณของพี่น้อง ไปสู่สุคติในสรวงสวรรค์ด้วยเทอญ

จากน้อง

จิราภรณ์ บุญยะภักดิ์

น้องสาวพี่น้อง (ลูกอา)

หลานรักของคุณยาย

พี่น้องเป็นหลานคนแรกของ *คุณย่าลำเจียก เนติลักษณ์วิจารณ์* ที่เรียก *คุณยาย* เพราะเรียกตามสายทาง *คุณแม่ระเบียบ* ซึ่งเป็นหลาน ตามคำบอกเล่าของคุณย่า ท่านเลี้ยงพี่น้องตั้งแต่แรกเกิด จึงรักและเอาใจใส่ดูแลมากกว่าหลานทุกคน พี่น้อยได้กลับไปอยู่กับคุณพ่อสุภุตติที่โรงเรียนสตรีเนติศึกษา เมื่อเข้าเรียนที่เซนคาเบรียลและอำนวยการศิลป์จนจบ ม.8 ได้บรรจุเป็นครู และช่วยกิจการด้านโรงพิมพ์ ต่อมาคุณย่าสร้างบ้านใหม่ คือที่อยู่ปัจจุบันนี้ จึงชวนพี่น้องกลับมาอยู่ด้วยกัน ความรักความเอาใจใส่ของคุณย่าที่มีต่อพี่น้องมากมาย เช่นเวลาพี่น้องไปเรียนภาคค่ำที่บางแสน หรือมีธุระยังไม่กลับบ้าน ก็จะนั่งเฝ้ารอจนกว่าจะกลับ นั่งดูหลานรับประทานอาหาร คุยกัน แล้วจึงจะเข้านอน และพูดถึงพี่น้องด้วยความรักและชื่นชมทุกครั้ง เมื่อคุณย่าอายุมากขึ้น พี่น้อยก็ยังเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด ทุกๆวันพระจะขับรถไปส่งที่วัดเบญจมบพิตร และรับกลับตรงเวลา ต้องการไปไหนก็จะพาไปด้วยความเต็มใจ ไม่เคยแสดงอาการเบื่อหน่าย เวลาพูดคุยสุขภาพอ่อนโยน ไม่เคยใช้ถ้อยคำให้เสียใจหรือสะเทือนใจ เมื่อคุณย่าต้องเข้าโรงพยาบาลบ่อยขึ้นด้วยโรครุขรา พี่น้อยก็จะไปดูแลเยี่ยมเยียนทุกเช้าเย็น แสดงความรักความกตัญญูทุกเวลา แม้จะกระทั่งวาระสุดท้ายในงานฌาปนกิจศพคุณย่า วันนั้นฝนตกหนักมาก ทุกคนในงานจะเห็นเจ้าภาพใหญ่ใส่สูทผูกไท ถูกรมคันโต ออกไปรับแขกที่รถมาเข้าศาลาด้วยตนเอง

เจ้านายที่แสนประเสริฐ

ข้าพเจ้าได้เข้ามาร่วมงานกับพี่น้องในฐานะเจ้านายกับลูกน้อง เมื่อคุณย่าลำเจียก เนติลักษณ์วิจารณ์ คุณยายของพี่น้องสิ้นชีวิตลงในปี 2524 หมดภาระหน้าที่ในการปรนนิบัติดูแลรับใช้ จึงกลับไปสอนหนังสือในโรงเรียนสตรีเนติศึกษาอย่างเดิม ขณะนั้นในโรงเรียนยังมีโรงพิมพ์ในชื่อ **โรงเรียนสตรีเนติศึกษา แผนกการพิมพ์** ซึ่งพี่น้องทำการเช่าสถานที่และอุปกรณ์การพิมพ์จากคุณแม่ระเบียบ ข้าพเจ้าได้เข้าไปช่วยงานโรงพิมพ์และสอนหนังสือด้วย โดยพี่น้องเข้าไปดูแลบ้างในบางครั้ง ปีพ.ศ. 2525 ความกดดันเกิดขึ้นหลายด้าน ทั้งตัวเจ้าของโรงพิมพ์ใหม่ อาคารสถานที่ซึ่งชำรุดทรุดโทรมยากแก่การขยายกิจการ ซึ่งกำลังเจริญดี พี่น้อยจึงตัดสินใจเปลี่ยนสถานที่ตั้งโรงพิมพ์ มาอยู่ที่บ้านปัจจุบันนี้ ในชื่อใหม่ว่า **ห้างหุ้นส่วนจำกัด เนติกุลการพิมพ์ เมื่อ 12 ธันวาคม 2527** ข้าพเจ้ารู้ว่า ในใจของพี่น้องมีทั้งความขมขื่น อาลัย และเสียดาย ทุกสิ่งทีสร้างมาด้วยกำลังกายและกำลังใจที่ทุ่มเทให้กับโรงพิมพ์นี้มาตั้งแต่แรกเริ่ม

ข้าพเจ้าได้รู้จักคำว่า **พรหมวิหารสี่** ในการปกครองคนงานอย่างแท้จริงจากพี่น้อง

เมตตา ให้ความรัก สนใจในการทำงาน ให้กำลังใจ ได้ตามความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิต ความเจ็บไข้ได้ป่วย ภาระหนี้สิน

กรุณา อนุเคราะห์ช่วยเหลือปิดเป่าความลำบากทุกข์ยากของลูกน้อง จัดยาบำรุง ยาแก้ไข้แจกจ่ายให้ทั่วถึง ให้รางวัลแก่ผู้ขยันทำงาน มีโบนัส จัดสวัสดิการ ขึ้นเงินเดือน เพิ่มเงินช่วยค่าครองชีพทุกครึ่งปี และสิ้นปี เตรียมอนุมัติเงินให้พนักงานกู้ไปใช้เมื่อเวลาจำเป็น เงินเดือนจ่ายเดือนละ 2 งวด และเบิกไป

ใช้ก่อนได้อีกทุก 7 วัน โครงการสุดท้ายที่พูดไว้คือ การจัดซื้อข้าวสารให้พนักงานหุงกินในที่ทำงาน ทั้งๆที่
ธุรกิจอื่นๆปลดคนงาน ลดเงินเดือน ในภาวะเงินบาทลอยตัว แต่พีน้อยคิดแต่จะให้ลูกน้องอย่างเดียว

มุทิตา แสดงความยินดีที่ลูกน้องมีความสุขความเจริญ รู้จักเก็บออมเงินทอง ใครมีความกตัญญูต่อ
บุพการี ญาติพี่น้องจะชื่นชมยกย่อง พยายามส่งเสริมทุกทางให้มีฐานะดีขึ้น ตักเตือนให้รู้ค่าของเงิน และ
การประหยัดอดออม ให้ตั้งใจทำมาหากิน ขยันต่ออาชีพและที่ทำงาน จะพูดทุกครั้งเวลาเข้าประชุมว่า
“ผมไม่ทิ้งลูกน้องที่ดี นอกจากลูกน้องจะทิ้งผมไป เมื่อเห็นที่อื่นดีกว่าที่นี่”

อุเบกขา ตักเตือน แนะนำลูกน้องด้วยความหวังดี แม้เสียงจะดังฟังชัดดูน่ากลัว แต่ก็มีความจริงใจ
ตรงไปตรงมา ถ้าตักเตือนแล้วไม่เป็นผลก็จะบ่นเพียงว่า อีกหน่อยก็จะรู้สึกเอง

นี่แหละคือเจ้านายที่แสนประเสริฐของพวกเราชาวเนติกุลการพิมพ์

พี่ชายผู้มีพระคุณ

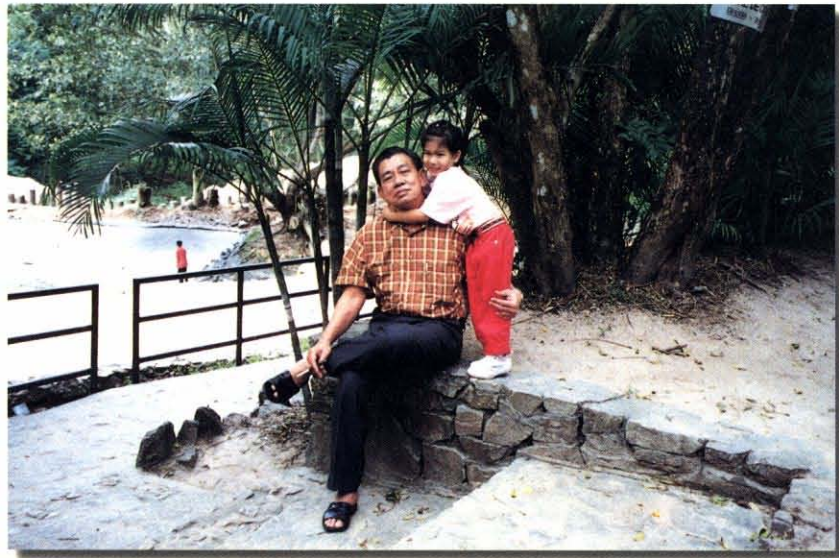
ข้าพเจ้าได้เข้ามาอาศัยในบุญของตระกูลเนติกุลขณวิจารย์ ตั้งแต่อายุ 7 ขวบ ได้เรียนหนังสือ
เป็นครู และทำงานอยู่กับตระกูลนี้จนถึงปัจจุบัน ได้รับใช้ใกล้ชิดกับคุณย่าลำเจียก คุณอาสุภุติ และพีน้อย
มาตลอดชีวิตของทั้งสามท่าน ซึ่งมีความเมตตากรุณาข้าพเจ้าเสมือนเป็นญาติพี่น้อง ให้ความไว้วางใจ
ในการปรนนิบัติดูแลคุณย่า และการงานในโรงพิมพ์ พีน้อยเป็นคนกินง่าย อยู่ง่าย เจริญอาหาร เสียงดัง
ร่าเริง พูดแต่สิ่งที่ทำให้สบายใจ ระวังเหตุผลและข้อคิดเห็น แนะนำตักเตือนให้กำลังใจในการทำงาน ชอบ
ไปจ่ายตลาดที่ อ.ต.ก. จนแม่ค้ารู้จักดี ชอบกวาดสนาม เซ็ดรถ ชั้รถ กลางคืนเป็นยามเดินตรวจโรงพิมพ์
ประตู หน้าต่าง ดูไฟ ดูก๊อกน้ำ และนั่งดูทีวีจนตึกทุกคืน

ข้าพเจ้าได้ทำงานทั้งในบ้านและโรงพิมพ์ เงินเดือนที่ได้คุ้มเกินแรงงาน จนคิดว่า ไม่มีที่ไหนจะ
สุขสบายเท่ากับที่นี่แล้ว เพราะพีน้อยไม่เคยคิดเอาเปรียบ มีแต่จะให้ และบอกเสมอว่า ฉันทสบายเราก็อสบาย
เพราะเรา ลำบากมาตั้งแต่เล็กๆ แล้วขอให้ช่วยทำงานกันไป เราก็อเหมือนสมาชิกคนหนึ่งในรอบครัว

ความซาบซึ่งใจที่ข้าพเจ้าไม่รู้ลืมเลยคือ พีน้อยไม่เคยลืมน้ำใจของคน เมื่อคราวงานฌาปนกิจศพ
คุณย่า ได้กรุณาให้ความยกย่องข้าพเจ้า ถือรูปคุณย่านำหน้าศพจากวัดเบญจมบพิตรไปขึ้นเมรุวัดโสม
นัสรววิหาร โดยบอกกับญาติพี่น้องว่า ให้ชื่นชมน้ำใจ เพราะเขาเป็นคนปรนนิบัติรับใช้คุณยายมาตลอดเวลา

บัดนี้พีน้อยได้ลาลับจากโลกนี้ไป และร่างกายที่เคยเห็นก็มอดไหม้เป็นเถ้าธุลี แต่ความดี
ความเมตตากรุณาที่มีต่อน้องสาวคนนี้ จะสถิตอยู่ในใจไม่รู้ลืม ผู้ประกอบแต่กรรมดีอย่างพีน้อยคงมี
ความสุขในทุกปรโลก

สดชื่น เกาสวรรณ

คุณตาปา

ตอน^๒ น^๒ ของ^๒ พิม^๒ พม^๒ ของ^๒ แล^๒ ว^๒ ค่ะ^๒
 ชื่อ^๒ "น้อง^๒ แทน"^๒ ตอน^๒ น^๒ อายุ^๒ ๖^๒ เดือน^๒
 แล^๒ ว^๒ นะ^๒ ค่ะ^๒ น้อง^๒ แทน^๒ ช^๒ น^๒ มาก^๒ จ^๒ ม^๒ ก^๒
 บ^๒ อ^๒ ง^๒ น^๒ อ^๒ ง^๒ แทน^๒ เ^๒ เ^๒ ม^๒ อ^๒ น^๒ ค^๒ ณ^๒ ต^๒า^๒ มี^๒ พ^๒ ิ^๒ น^๒ ๒^๒ ช^๒
 คุณ^๒ ต^๒า^๒ ป^๒า^๒ น^๒ อ^๒ ง^๒ พิม^๒ พ^๒ ค^๒ ิ^๒ ด^๒ อ^๒ ง^๒ ค^๒ ณ^๒ ต^๒า^๒
 มาก^๒ ค^๒ ะ^๒ อ^๒ ย^๒ ก^๒ ิ^๒ ้^๒ ให้^๒ ค^๒ ณ^๒ ต^๒า^๒ มา^๒ ห^๒า^๒ น^๒ อ^๒ ง^๒ พิม^๒ พ^๒
 ค^๒ ณ^๒ พ^๒ ่^๒ อ^๒ ้^๒ ไม่^๒ ได้^๒ มา^๒ ห^๒ อ^๒ น^๒ ก^๒ บ^๒ น^๒ อ^๒ ง^๒ พิม^๒ พ^๒ เ^๒ ล^๒ ย^๒
 ค^๒ ณ^๒ พ^๒ ่^๒ อ^๒ ้^๒ ต^๒ อ^๒ ง^๒ ต^๒ ำ^๒ ง^๒ า^๒ น^๒ ห^๒ น^๒ ก^๒ เ^๒ พ^๒ ร^๒ ะ^๒ ค^๒ ณ^๒ ต^๒า^๒
 ไม่^๒ อ^๒ ย^๒ แ^๒ ล^๒ ั^๒ว^๒ ต^๒ อ^๒ น^๒ น^๒ น^๒ อ^๒ ง^๒ พิม^๒ พ^๒ ย^๒ ำ^๒ ย^๒ มา^๒ อ^๒ ย^๒ บ^๒ ำ^๒ น^๒
 ท^๒ ำ^๒ ว^๒ เ^๒ ำ^๒ ส^๒ ี^๒ ที่^๒ ค^๒ ณ^๒ ต^๒า^๒ ช^๒ ื่อ^๒ ไว้^๒ ให้^๒ แ^๒ ล^๒ ั^๒ว^๒ ค^๒ ะ^๒
 น^๒ อ^๒ ง^๒ พิม^๒ พ^๒ อ^๒ ย^๒ ก^๒ ิ^๒ ้^๒ ให้^๒ ค^๒ ณ^๒ ต^๒า^๒ มา^๒ อ^๒ ย^๒ ต^๒ ำ^๒ ย^๒ ค^๒ ะ^๒
 รัก^๒ ค^๒ ณ^๒ ต^๒า^๒
 น^๒ อ^๒ ง^๒ พิม^๒ พ^๒

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติ ชีวิตและงาน

นายสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ เกิดเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2479 เป็นบุตรชายคนโต
ของนายสุภุตติ กับ นางระเบียบ เนติลักษณะวิจารณ์ และมีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันอีก 6 คน

นายสุรเจตน์ ได้สมรสกับนางสาวสุนทรีย์ แยมศิริ มีบุตรสาวด้วยกัน 1 คน ชื่อนางสาว
หนึ่งหทัย เนติลักษณะวิจารณ์ สมรสกับนายวิฑูรย์ สุขแดง มีหลาน 2 คน ชื่อเด็กหญิงพิมพ์หทัย สุขแดง
และเด็กชายศุภวิชญ์ สุขแดง

ประวัติการศึกษา : นายสุรเจตน์ ได้รับการศึกษาชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนสตรีเนติศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนเซนต์คาเบียล สอบเทียบวิชาครูจนได้ พ.ป.และ พ.ม. และศึกษาต่อระดับ
ปริญญาตรีที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน เมื่อปี 2508 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา
เมื่อปี 2510 และในปี 2524 ได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทที่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
บางแสน สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา เมื่อปี 2528

ประวัติการทำงาน : นายสุรเจตน์ เริ่มชีวิตการทำงานโดยเป็นครูสอนของโรงเรียน
สตรีเนติศึกษาและงานโรงพิมพ์ของโรงเรียน ซึ่งเป็นกิจการของครอบครัว จากนั้นได้รับตำแหน่ง
เป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนสตรีเนติศึกษา และเป็นผู้จัดการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาของโรงพิมพ์ โรงเรียน
สตรีเนติศึกษา (แผนกการพิมพ์) จนกระทั่งในปี 2527 ได้แยกตัวมาจัดตั้ง ห้างหุ้นส่วนจำกัด
เนติกุลการพิมพ์ โดยเป็นเจ้าของและผู้จัดการ และด้วยความวิริยะอุตสาหะ ได้ดำเนินกิจการโรงพิมพ์
ผลิตผลงานที่มีคุณภาพ เป็นที่เชื่อถือของบุคคลทั่วไป นับเป็นผู้หนึ่งที่ประสบความสำเร็จในการบริหาร
ธุรกิจการพิมพ์

นายสุรเจตน์ เป็นผู้ที่อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยเป็นผู้หนึ่งที่ร่วมก่อตั้งสมาคม
ศิษย์เก่าของวิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน และเป็นนายกสมาคมศิษย์เก่าฯ ถึง 5 สมัย ตลอดระยะเวลา
เวลาร่วม 30 ปี ได้ช่วยสร้างความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นของสมาคมศิษย์เก่าฯ และได้ทำ
คุณประโยชน์ให้กับมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นอย่างมาก จนได้รับยกย่องให้เป็นศิษย์เก่าดีเด่นของ
สโมสรศิษย์เก่า มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน เมื่อปี 2523 และเป็นศิษย์เก่าดีเด่น
ของมหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อปี 2534

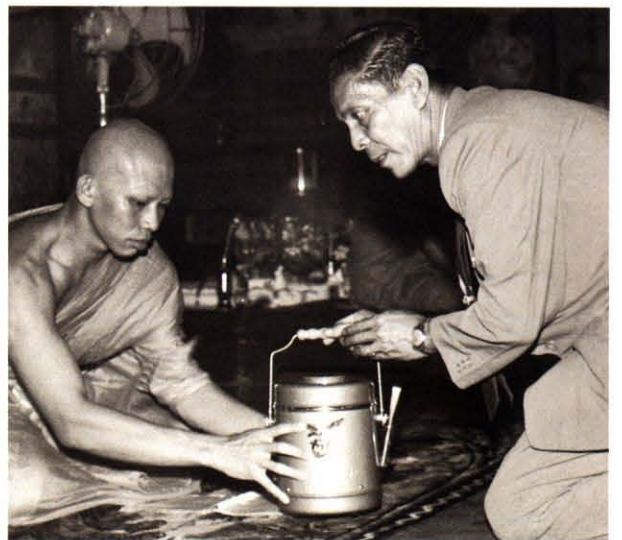
นอกจากการสนับสนุนกิจกรรมของมหาวิทยาลัยบูรพาแล้ว นายสุรเจตน์ ยังทำงานการกุศล
อื่นๆ เช่น เป็นกรรมการมูลนิธิต่างๆ บริจาคเงินเป็นทุนการศึกษาและจัดหาอุปกรณ์การศึกษาให้กับ
สถาบันและโรงเรียนต่างๆหลายแห่ง อย่างสม่ำเสมออีกด้วย

นายสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ ได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2540 ศิริรวมอายุ
ได้ 61 ปี 3 เดือน

“ทำงานเพื่องาน ทำความดีเพื่อความดี”

1

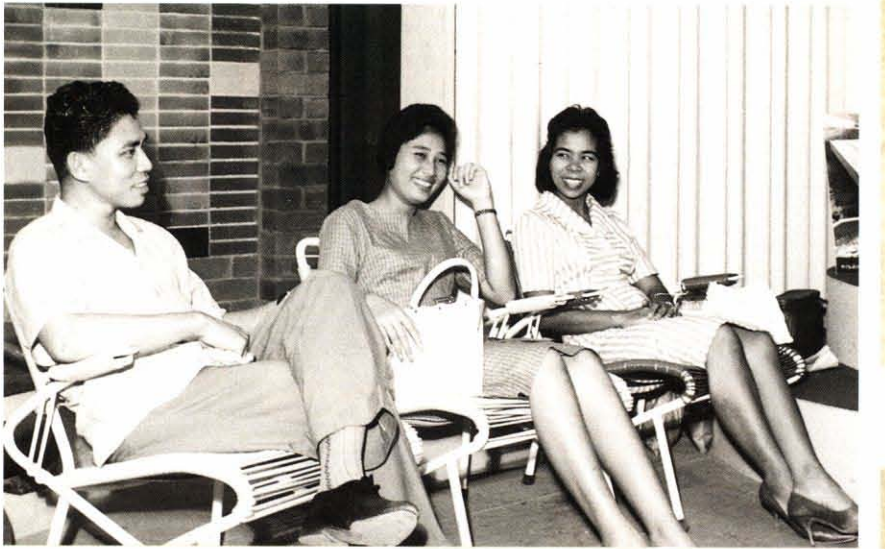

2

ชีวิตในวัยเด็ก

3

4

- 1 คุณยายลำเจียก เนติลักษณะนิจารณ์ (คนกลาง)
ในวันบวชหลานชาย ที่วัดเบญจมบพิตร
- 2 คุณพ่อสุภูต เนติลักษณะนิจารณ์ ขณะถวายของ
พระลูกชาย
- 3 คุณสุรเจตน์ เมื่อวัยเด็ก
- 4 คุณสุรเจตน์ กับคุณสุนทรี (คนกลาง)
ในวัยหนุ่ม-สาว

คุณสุรเจตน์ เป็นบุตรชายคนโตของนายสุภูตกับนางระเบียบ เนติลักษณะนิจารณ์ เกิดเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2479 ในท้องที่อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยมีน้องร่วมบิดามารดาเดียวกันอีก 6 คน เป็นชาย 5 คนและหญิง 1 คน แต่คุณสุรเจตน์นั้น คุณย่าลำเจียก เนติลักษณะนิจารณ์ ซึ่งคุณสุรเจตน์ เรียกว่าคุณยายลำเจียกเป็นผู้เลี้ยงดูมาตั้งแต่เล็กและอาศัยอยู่กับคุณยายมาโดยตลอด

คุณสุรเจตน์ เริ่มการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนสตรีเนติศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนของครอบครัวที่คุณยายลำเจียกเป็นเจ้าของ ต่อมาได้ขยายกิจการโรงเรียน โดยย้ายไปสร้างใหม่ที่เลขที่ 674 ซอยเนติ ถนนพระราม 5 อำเภอดุสิต และคุณพ่อกับ

คุณแม่ก็ย้ายไปพักอยู่ที่โรงเรียนสร้างใหม่ แต่คุณสุรเจตน์ก็ยังคงอยู่กับคุณยายที่บ้านเดิมตลอดมา (อาคารโรงเรียนเก่าที่อยู่กับบ้านพักนั้น ได้ให้โรงเรียนราชวัตรเช่าดำเนินกิจการ จนสิ้นอายุของคุณยาย) เมื่อจบชั้นประถมศึกษาได้เข้าเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนเซนต์คาเบียล จนจบชั้นมัธยมปีที่ 6 เมื่อปี 2496 และได้อุปสมบทตามประเพณี ที่วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม เมื่อปี 2503 (โดยเป็นพระนวกะรุ่นเดียวกับ ศาสตราจารย์ ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต)

คุณสุรเจตน์ถูกอบรมเลี้ยงดูโดยคุณยายอย่างใกล้ชิด จึงไม่ค่อยได้มีโอกาสไปเที่ยวเตร่ชุกชอนเหมือนเด็กๆในวัยเดียวกันทั่วไป เพราะเรียนหนังสือก็เรียนโรงเรียนติดกับบ้านพัก แม้ย้ายไปเรียนโรงเรียนใหม่ก็ต้องกลับบ้านตรงเวลาเสมอ ในวันพระก็ต้องตามคุณยายไปทำบุญที่วัดเป็นประจำอีกด้วย และเป็นกรอบชีวิตที่คุณสุรเจตน์ประพฤติปฏิบัติได้สม่ำเสมอตลอดมา หลังจากเรียนจบชั้นมัธยมแล้ว คุณสุรเจตน์เริ่มสนใจอยากทำงานมากกว่าจะเรียนหนังสือต่อ จึงได้มาฝึกงานเป็นครูสอนหนังสือที่โรงเรียนสตรีเนติศึกษาและงานโรงพิมพ์ของโรงเรียน โดยฝึกทำงานตั้งแต่เป็นช่างเรียงพับกระดาษ ตัดกระดาษและช่างแท่น ซึ่งคุณสุรเจตน์ก็ทำได้ จนสามารถยึดเป็นงานอาชีพหลักในเวลาต่อมา

คุณสุรเจตน์อุปสมบทที่
วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม
เมื่อปี 2503

1 ประตูทางเข้าโรงเรียนสตรีเนติศึกษา
เมื่อปี 2503
2 คุณครูสุรเจตน์ กับนักเรียน
3-5 กิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายใน ของ
โรงเรียนสตรีเนติศึกษา เมื่อ 40 ปีที่แล้ว

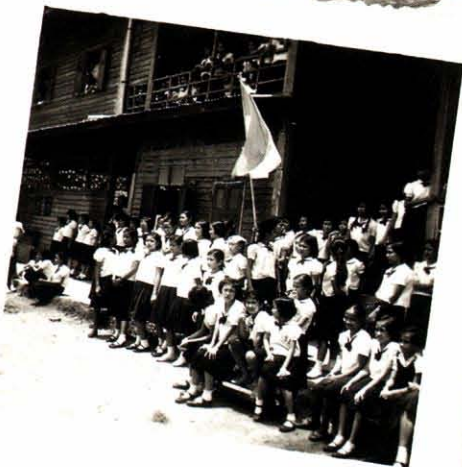

1

2

3

4

5

คู่ชีวิต และชีวิตครอบครัว

2

3

- 1 คุณสุรเจตน์ เข้าพิธีสมรสกับ
นางสาวสุนทรี แยมศิริ ณ หอประชุมคุรุสภา
เมื่อ 4 มีนาคม 2506
- 2 เมื่อคราวไปเที่ยวพักผ่อนกับคู่ชีวิต
- 3 คุณสุรเจตน์เมื่อวัยหนุ่ม

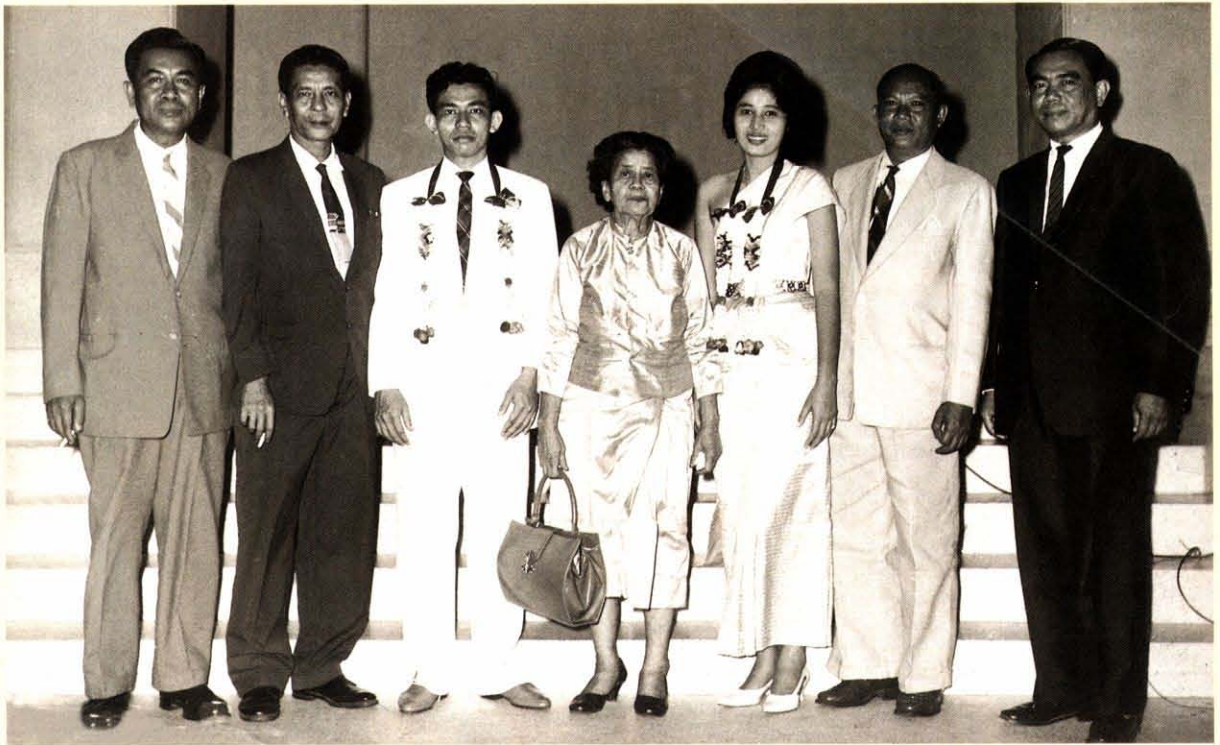
คุณสุรเจตน์เป็นหลานชายคนแรกของคุณยายลำเจียก คุณยายจึงรักและเอ็นดูมาก ได้เลี้ยงดูคุณสุรเจตน์ตั้งแต่เล็กจนโต ซึ่งบ้านคุณยายจะอยู่คนละบ้านกับคุณพ่อคุณแม่ แม้จะอยู่ไม่ไกลกันนัก แต่ก็เป็นที่ให้คุณสุรเจตน์ไม่ค่อยได้มีโอกาสใกล้ชิดสนิทสนมกับคุณพ่อคุณแม่เหมือนน้องๆคนอื่น แต่คุณสุรเจตน์ก็มีความรักเคารพและกตัญญูต่อคุณพ่อคุณแม่เสมอมา

การที่อยู่กับคุณยายมาตลอด คุณยายจะคอยดูแลเอาใจใส่สารทุกข์สุขดิบทุกอย่าง ดังนั้นเรื่องที่จะมีคู่ครอง จึงเป็นเรื่องสำคัญที่คุณยายจะต้องรับรู้และได้รับความเห็นชอบด้วย ใครจะไปคิดว่าคู่ชีวิตของคุณสุรเจตน์จะเป็นเด็กหญิงตัวเล็กๆที่เข้ามาเรียนหนังสือที่โรงเรียนสตรีเนติศึกษาตั้งแต่ชั้น ป.4 เมื่อปี 2492 จนจบชั้น ม.6 และได้เข้ามาทำงานเป็นครูที่โรงเรียนเมื่อปี 2502 คือนางสาวสุนทรี แยมศิริ ซึ่งในขณะนั้นคุณสุรเจตน์ ก็ทำงานเป็นครูอยู่แล้ว แม้คุณครูสุนทรี จะเป็นสาวสวย แต่ก็ไม่ได้เป็นที่สนใจของคุณสุรเจตน์แต่อย่างใด เพราะเคยเห็นมาตั้งแต่เด็กๆจนชินตาและยังเป็นเพื่อนของน้องสาวอีกด้วย คุณครูสุนทรีเองก็เห็นคุณสุรเจตน์เป็นเสมือนพี่ชายมาโดยตลอด

แต่หลังจากที่คุณสุรเจตน์พลาดโอกาสสาวงามหลายคน เพราะไม่เป็นที่ถูกใจของคุณยาย คงจะเป็นด้วยบุพเพสันนิวาสกรรมมัง เมื่อคราวงานกาชาดปีหนึ่งที่โรงเรียนสตรีเนติศึกษา ได้ร่วมออกร้านขายของในงานกาชาด คุณครูสุนทรีก็ไปคุมนักเรียนออกร้านด้วย เธอจะเดินและเป็นทีสนใจของบรรดาหนุ่มๆ เวะเวียนมาอุดหนุนที่ร้าน จนมีมาติดพันหลายคน คุณสุรเจตน์เองก็ซักมอมเห็นแววความสดใสและเริ่มจะสนใจครูสาวน้อยตาม คนนี้เข้าแล้ว โดยที่เธอเองไม่ได้ระแคะระคายเลย เมื่อเห็นมีหนุ่มๆ มาติดพันคุณครูสุนทรี เช่นนี้ หากปล่อยนานไปคงไม่ดีแน่ คุณสุรเจตน์จึงตัดสินใจเข้าหาผู้ใหญ่ซึ่งเป็นคุณป้า ของคุณครูสุนทรี และมีเพียงครูสมปองครูที่โรงเรียนไปเป็นเพื่อนเท่านั้น เพื่อจะขอ หมั้นหมายสาวด้วยตนเอง โดยคุณครูสุนทรีไม่เคยได้รู้ตัวล่วงหน้ามาก่อนเลย และเพื่อให้ คุณยายรับรู้ คุณสุรเจตน์ได้เอารูปถ่ายของคุณครูสุนทรีไปให้คุณยายดู ซึ่งก็เป็นทีพอใจ เมื่อเอารุ่นเดือนปีเกิดไปดูดวงเห็นเหมาะสมกันดี จึงได้ตกลงให้หมั้นหมายและดูใจกันอยู่ ราว 8 เดือน ก็ตกร่องปล่องขันแต่งงานกันในปี 2506 เมื่อแต่งงานแล้ว คุณสุรเจตน์ก็ยัง

นายผู้บ่าว นงรีได้แก่ นงรี นงรี และ นายผู้บ่าว นงรี นงรี นงรี
 นงรี นงรี นงรี นงรี นงรี นงรี นงรี นงรี นงรี นงรี
 ระหว่าง
 นายผู้บ่าว นงรี นงรีได้แก่ นงรี นงรี กับ นงรี นงรี นงรี นงรี นงรี
 นงรี นงรี นงรี นงรี นงรี นงรี นงรี นงรี นงรี นงรี
 วันที่ นงรี นงรี นงรี นงรี นงรี นงรี นงรี นงรี นงรี นงรี
 เวลา ๑๓.๐๐ น.

พิธีมงคลสมรส ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์
เมื่อวันจันทร์ที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2506

คงอยู่กับคุณยายเช่นเดิม ชีวิตครอบครัวเป็นไปด้วยความราบรื่น เพราะคุณสุรเจตน์ เป็นคนรักครอบครัวไม่เที่ยวเตร่ ขยันขันแข็งในการทำงาน คุณครูสุนทรเองก็เป็นคน ขยันขันแข็งในการทำงาน ทั้งคู่ไปกันได้ด้วยดี มีทายาทเพียงลูกสาวคนเดียว คือ ลูกหนึ่งหทัย และได้แต่งงานกับนายวิฑูรย์ สุขแดง เมื่อปี 2534 ซึ่งลูกเขยคนนี้ได้เป็น หัวเรือหัวแรงสำคัญที่ช่วยในการดำเนินกิจการโรงพิมพ์จนก้าวหน้าด้วยดี มีหลานสาว คือ เด็กหญิงพิมพ์หทัยให้คุณตาสุรเจตน์ได้หลงใหล และกำลังจะมีหลานชายอีกคน แต่ คุณตาก็มาจากไปเสียก่อน ที่จะได้มีโอกาสเห็นหลานชายคนนี้เพียงไม่กี่เดือนเท่านั้น

คุณสุรเจตน์มีชีวิตครอบครัวที่เรียบง่าย ค่อนข้างจะอยู่ในกรอบที่ดีงาม เพราะ การอบรมของคุณยายก็เป็นได้ โดยทุกวันเวลาประมาณ 6 โมงเย็น เสร็จจากทำงาน คุณสุรเจตน์จะต้องกลับมาทานข้าวที่บ้านซึ่งคุณยายจัดเตรียมไว้ให้ แม้ช่วงที่คุณสุรเจตน์ ไปเรียนหนังสือที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ซึ่งตอนนั้นคุณสุรเจตน์ได้มีครอบครัว แล้ว แต่คุณยายก็ยังคอยห่วงใย และทุกวันที่คุณสุรเจตน์ไปเรียนหนังสือแม้จะกลับดึก คุณยายจะนั่งรอจนคุณสุรเจตน์กลับถึงบ้านจึงจะเข้านอน ภาวะความเป็นห่วงใยสมาชิก ในครอบครัวนั้น ได้ปลูกฝังติดตัวคุณสุรเจตน์ตลอดมา เมื่อคุณครูสุนทรได้ลาออกจาก การเป็นครูที่โรงเรียนสตรีเนติศึกษา โดยสอบบรรจุเป็นครูที่โรงเรียนวัดดุสิตาราม

1

- 1 ชีวิตที่เรียบง่าย ที่บ้าน
- 2 เมื่อคราวไปเที่ยวชายทะเล กับคู่ชีวิต
- 3 เมื่อพา ลูกหนึ่ง ไปเที่ยวต่างจังหวัด
- 4 พ่อ แม่ ลูก

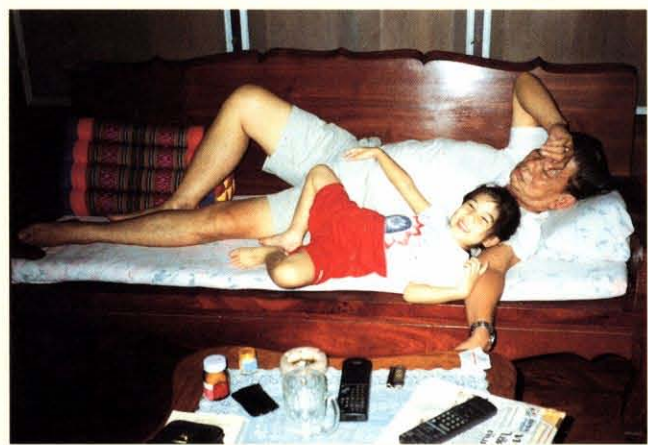
2

3

4

- 1 เมื่อวันที่ลูกสาว "ลูกหนึ่ง" รับปริญญา
- 2 บรรยากาศที่มีอยู่อย่างเป็นประจำ ระหว่างคุณพ่อกับลูกสาว
- 3 ดูนตากับหลานสาว "น้องพิมพ์"

แขวงบางกอกน้อย ทุกๆเช้าตั้งแต่ตี 5 คุณสุรเจตน์จะขับรถไปส่งคุณครูสุนทรีที่โรงเรียน และตอนเย็นเวลาบ่าย 3 โมง ก็ขับรถไปอรับกลับ เมื่อลูกสาวเข้าเรียนที่โรงเรียน สายปัญญา ก็จะไปส่งคุณครูสุนทรีที่โรงเรียนก่อนแล้วก็ไปส่งลูกสาว ส่วนตอนเย็นก็ไปรับลูกสาวแล้วจึงไปรับคุณครูสุนทรี เป็นกิจวัตรที่คุณสุรเจตน์ปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอตลอดมา แม้กระทั่งลูกสาวเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยหอการค้า ก็ยังคงไปส่งไปรับจนกระทั่งลูกสาวอยู่ปีที่ 2 เทอมปลาย จึงได้ยอมให้กลับบ้านเองหรือมีเพื่อนๆมาส่ง

ในปี 2534 คุณครูสุนทรีได้ย้ายมาปฏิบัติราชการตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการที่โรงเรียนวัดเบญจมบพิตร แม้จะใกล้บ้าน แต่คุณสุรเจตน์ก็ยังคงทำหน้าที่รับส่งภรรยา คู่ชีวิตอย่างสม่ำเสมอมิได้ขาด ถ้าคนที่คุ้นเคยจะทราบดีว่า เวลาบ่าย 3 โมง คุณสุรเจตน์จะต้องไปรับคุณครูสุนทรี ดังนั้นไม่ว่าจะมีใครมาหาหรือลูกค้ำมาติดต่องานในเวลานี้ จะต้องขอตัวเพื่อไปรับภรรยา ก่อน และหากยังมีธุระก็ค่อยกลับมาคุยต่อกันใหม่ การทำหน้าที่เป็นกิจวัตรนานนับ 10 ปีเช่นนี้ ทุกวันพอได้เวลาบ่าย 3 โมง คุณสุรเจตน์จะขับรถออกไปจอดหน้าโรงเรียนเพื่อรอรับภรรยา ทั้งๆที่บางวัน คุณครูสุนทรีได้บอกแล้วว่า “วันนี้ไม่ต้องไปรับนะ” เพราะต้องไปประชุมข้างนอกและจะกลับเอง แต่เพราะความเคยชินที่ออกไปรับเป็นประจำนั่นเอง ทำให้บางครั้งคุณสุรเจตน์ก็เผลอออกไปรับเกือบหลายครั้ง

การดูแลรับส่งลูกและภรรยาไม่ได้มีเฉพาะวันธรรมดาเท่านั้น ในวันหยุดก็ยังเป็นภาระขับรถพาไปซื้อข้าวของต่างๆ ซึ่งจะต้องจ่ายตลาดเป็นประจำทุกอาทิตย์ หรือบางครั้งก็ไปซื้อของตามห้างสรรพสินค้าบ้าง นอกจากนั้น ช่วงที่คุณยายยังมีชีวิตอยู่ ก็คอยดูแลรับส่งคุณยายไปวัดทุกวันพระอย่างสม่ำเสมออีกด้วย ความเอาใจใส่ดูแลบุคคลในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอมิได้ขาดของคุณสุรเจตน์นั้น นับเป็นคุณสมบัติเด่นที่น่ายกย่องยิ่ง และนี่เองที่ทำให้ชีวิตครอบครัวอบอุ่นและมีแต่ความสุขตลอดมา

1

- 1 มีความสุขกับการปล่อยปลา
- 2 ฟีนอย กับ ไอ้จุน หมาตัวโปรด ที่บ้านชวนชื่น

2

ชีวิต การทำงาน

ชีวิตของคุณสุรเจตน์น่าจะเป็นชีวิตที่เรียบง่ายและสุขสบาย เพราะเกิดมาในตระกูลที่จัดอยู่ในฐานะพอมืออันจะกิน ซึ่งคุณสุรเจตน์ก็มีชีวิตที่เรียบง่ายจริงๆ แต่ไม่ได้สุขสบายอย่างที่ทุกคนคิด การที่คุณสุรเจตน์เป็นบุตรชายคนโต และเป็นหลานชายที่คุณยายรักและไว้วางใจ จึงต้องทำงานหนัก รับผิดชอบงานหลายอย่างที่เป็นหลักสำคัญของครอบครัวตั้งแต่อายุน้อย คุณสุรเจตน์เริ่มทำงานเป็นครูสอนหนังสือที่โรงเรียนสตรีเนติศึกษา หลังจากสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเท่านั้น และได้สอบเทียบวิชาครูจนได้วุฒิ พ.ป. (พิเศษ ครูประถมศึกษา) และ พ.ม. (พิเศษครูมัธยมศึกษา) และเมื่ออาจารย์สนั่น สุขสมาน ซึ่งเป็นอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนได้ถึงแก่กรรม คุณสุรเจตน์จึงได้รับหน้าที่เป็นอาจารย์ใหญ่แทน แม้อายุจะไม่มากนัก แต่ด้วยความตั้งใจทำงานมีความรับผิดชอบและความมีบุคลิกเป็นผู้นำ คุณสุรเจตน์สามารถทำหน้าที่อาจารย์ใหญ่ได้ดีและเป็นที่เคารพรักของครูในโรงเรียนทุกคน

1

2

- 1 ครูสุรเจตน์ เมื่อคราวพานักเรียนไปทัศนศึกษา
- 2 ครูใหญ่สุรเจตน์ กับลูกสาว หนึ่งหทัย

1

นอกจากสอนหนังสือแล้ว คุณสุรเจตน์ยังช่วยงานโรงพิมพ์ของโรงเรียน ซึ่งรับพิมพ์งานของสมาคมโรงเรียนราษฎร์และงานพิมพ์อื่นๆด้วย นับเป็นภาระงานที่หนักพอสมควร โดยเฉพาะช่วงระหว่างปี 2508-2510 ถือว่าเป็นช่วงสำคัญของชีวิต เพราะคุณสุรเจตน์ได้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในหลักสูตรภาคสมทบ ของวิทยาลัย-วิชาการศึกษา บางแสน จังหวัดชลบุรี ที่ต้องใช้เวลาเรียนในตอนเย็นหลังจากเลิกงาน ตั้งแต่ 5 โมงเย็นถึง 2 ทุ่ม ของทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ โดยต้องเดินทางจากกรุงเทพฯไปจังหวัดชลบุรี ด้วยเส้นทางสายเก่า การคมนาคมยังไม่สู้ดีนัก ใช้เวลาเดินทางราว 2 ชั่วโมง และกว่าจะเลิกเรียนกลับบ้านในแต่ละวันก็ราวเกือบเที่ยงคืน รุ่งเช้าก็ต้องทำงานตามปกติ ตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ศึกษานั้น นับเป็นช่วงเวลาที่ลำบากและเป็นภาระหนักมาก คุณสุรเจตน์เองขณะนั้นก็มีการบวชแล้วด้วย แต่ก็ยังเป็นช่วงชีวิตในวัยหนุ่มที่มีพลัง และด้วยความขยันหมั่นเพียรที่มีเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงทำให้คุณสุรเจตน์สามารถฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆได้

2

จากประสบการณ์ชีวิตในช่วงที่เรียนหนังสือและใช้ชีวิตที่ศึกษา ณ วิทยาลัย-
 วิชาการศึกษา บางแสนนี้ ได้ช่วยหล่อหลอมให้คุณสุรเจตน์มีความแข็งแกร่งและมั่นคง
 มากขึ้น จึงเป็นสิ่งประทับใจและเป็นความภาคภูมิใจของคุณสุรเจตน์ตลอดมา โดยได้
 อุทิศตนทำงานให้กับ สมาคมศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง
 และได้เป็นนายกสมาคมมาถึง 5 สมัยด้วยกัน ทั้งๆที่ภาระงานธุรกิจส่วนตัวในการบริหาร
 โรงเรียนและโรงพิมพ์ก็เป็นภาระหนักมากอยู่แล้ว แต่ด้วยความเป็นผู้มีน้ำใจและมี
 ความรักผูกพันต่อสถาบัน จึงได้อุทิศเวลาและเงินทองให้กับกิจกรรมของสมาคมศิษย์เก่า
 มหาวิทยาลัยบูรพา คุณสุรเจตน์มีได้อุทิศตนให้เฉพาะกับงานของสมาคมศิษย์เก่า
 มหาวิทยาลัยบูรพาเท่านั้น กับเพื่อนๆศิษย์เก่าชาวเซนต์คาเบรียล เอสจี. 96 ก็ยังพบปะ
 สังสรรค์กันเหนียวแน่น และคุณสุรเจตน์เองก็เป็นแกนนำเป็นที่รักของเพื่อนร่วมรุ่นทุกคน
 รวมทั้งยังให้การสนับสนุนกิจกรรมของศิษย์เก่า ร.ร.เซนต์คาเบรียลอีกด้วย

ในระยะหลังๆ กิจการงานทางด้านโรงพิมพ์ได้ขยายตัวมากขึ้น โดยคุณพ่อได้
 มอบหมายงานต่างๆให้คุณสุรเจตน์ดำเนินการเองทั้งหมด คุณสุรเจตน์จึงได้วางมือจาก
 งานสอนหนังสือ ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ใหญ่อย่างเดียว กับการเป็นผู้จัดการโรงพิมพ์
 ดูแลกิจการงานพิมพ์ทั้งหมด ด้วยความขยัน ความวิริยะอุตสาหะ จึงทำให้กิจการของ
 โรงเรียนและโรงพิมพ์มีความก้าวหน้าเป็นลำดับ และเป็นหลักสำคัญของครอบครัว

- 1 เข้ารับพระราชทานปริญญา
 การศึกษามัธยมศึกษา เมื่อปี 2510
- 2 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี
 ที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน
 เมื่อปี 2510
- 3 คุณสุรเจตน์ สังสรรค์กับกลุ่มเพื่อน
 เซนต์คาเบรียล “เอสจี.96”

**มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
บัณฑิตวิทยาลัย**

โดยอภิวุฒิสภามหาวิทยาลัย ให้ปริญญาบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า
นายสุรเจตน์ เนติลักษณ์วิจารณ์

ได้ศึกษาสำเร็จตามหลักสูตรปริญญา

การศึกษามหาบัณฑิต

มีศักดิ์และสิทธิแห่งปริญญานั้นทุกประการ

ตั้งแต่วันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๘

Qu Anul de
นายกสภา

[Signature]
อธิการบดี

[Signature]
คณบดี

1

2

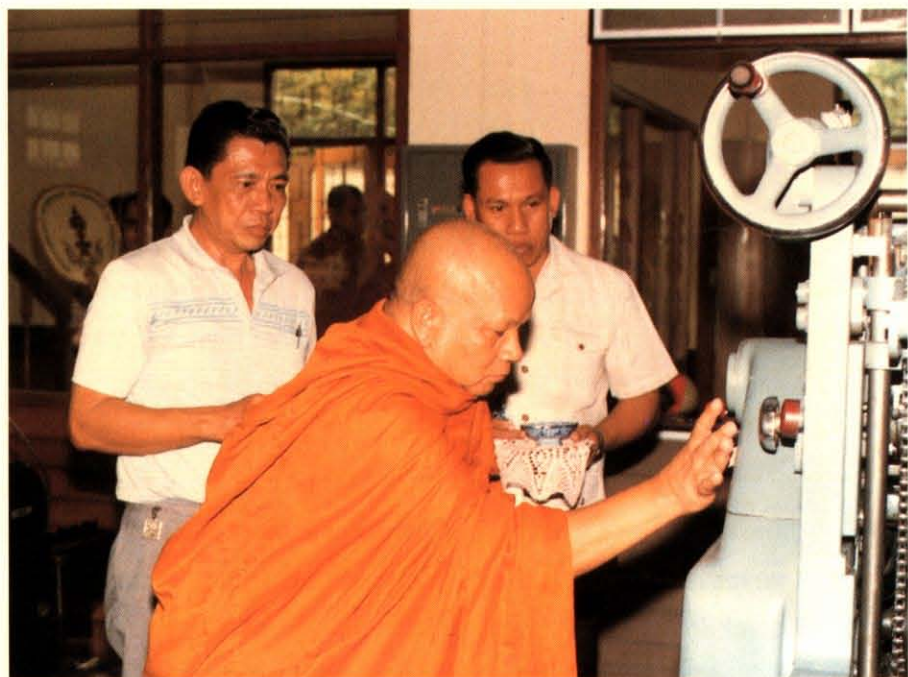
3

เมื่อปี 2524 หลังจากบิดาถึงแก่กรรม คุณสุรเจตน์จึงได้ลาออกจากตำแหน่ง
อาจารย์ใหญ่ ให้น้องชายทำหน้าที่แทน โดยคุณสุรเจตน์ทำหน้าที่เฉพาะผู้จัดการบริหาร
โรงพิมพ์เพียงอย่างเดียว จึงทำให้มีเวลาพอที่จะไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขา
วิชาการบริหารการศึกษา ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน โดยใช้เวลาเรียน
3 ปี สำเร็จได้ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต ในปี 2528

- 1 ปริญญาบัตร การศึกษามหาบัณฑิต
โดยสภามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 2 กับเพื่อนๆปริญญาโท ในวันรับพระราชทาน
ปริญญาบัตร
- 3 เมื่อวันฉลอง มหาบัณฑิต มศว บางแสน

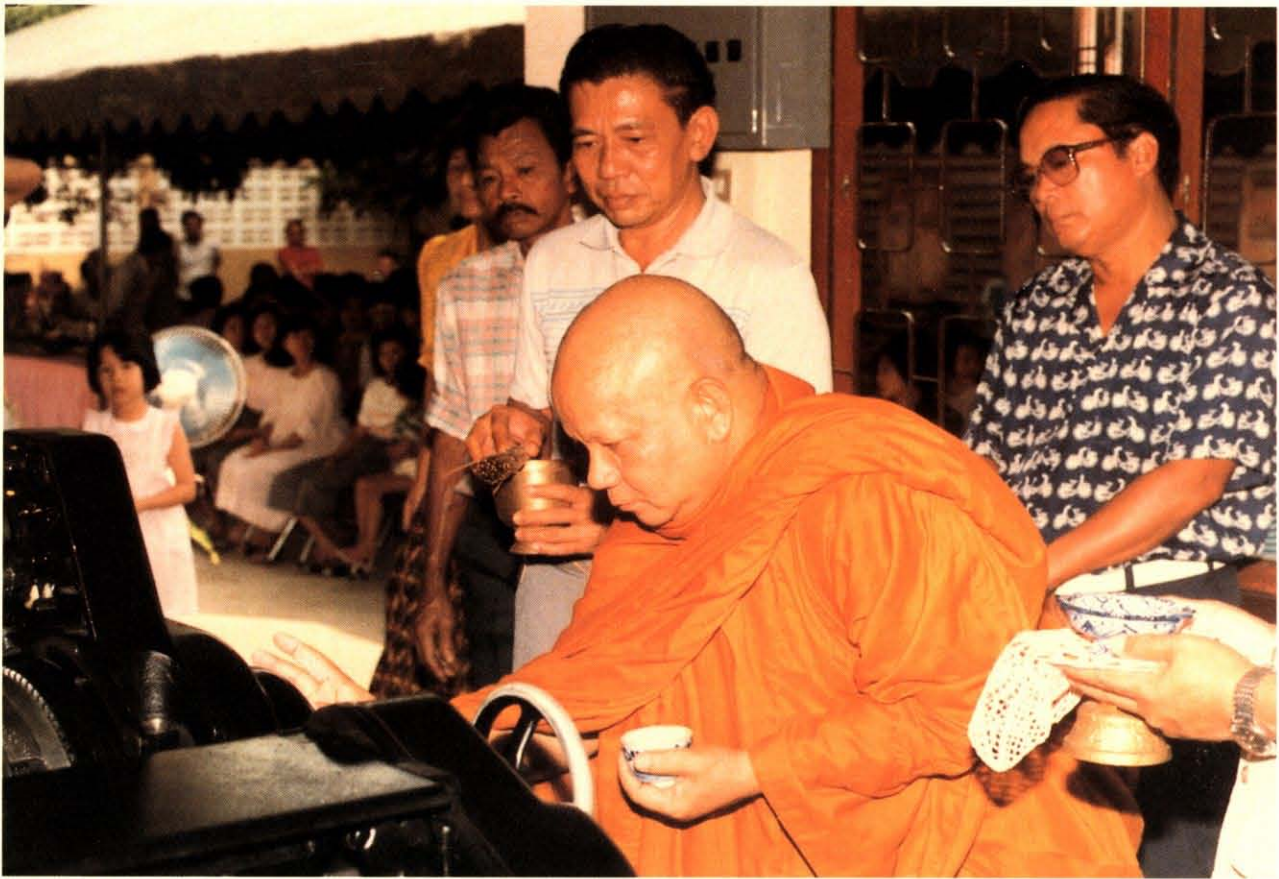
นับเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้รักและสนใจในการศึกษาหาความรู้ แม้คุณสุรเจตน์
จะไม่ได้สอนหนังสือแล้วก็ตาม แต่ก็ยังได้ใช้หลักในการบริหารและวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล
สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนากิจการโรงพิมพ์จนประสบความสำเร็จ

ตั้งโรงพิมพ์ เนติกุลการพิมพ์

พิธีเปิดโรงพิมพ์ เนติกุลการพิมพ์
เจิมป้ายและแท่นพิมพ์
เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2527

คุณสุรเจตน์ แม้จะทำงานหนักกับรับผิดชอบงานในการบริหารกิจการโรงเรียนและโรงพิมพ์ แต่ก็ได้รับเพียงเงินค่าจ้างเป็นรายเดือนเท่านั้น รายได้ของกิจการทั้งหมดเป็นกองกลางของครอบครัว ที่จัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ และจุนเจือครอบครัวทุกคน ที่จะต้องคอยรับผิดชอบดูแลมิให้รั่วไหล เนื่องจากมีพี่น้องหลายคนนั่นเอง หลังจากบิดาถึงแก่กรรม เมื่อปี 2524 เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งต่างๆ คุณสุรเจตน์จึงได้แยกตัวออกมาตั้งโรงพิมพ์ของตนเอง โดยยอมเสียสละทุกอย่าง มิได้เอาทรัพย์สินใดๆ แม้เป็นส่วนที่พึงได้จากมรดกในฐานะเป็นบุตรชายคนโตและเป็นผู้ที่ทำงานหนักมาตลอด จากเงินเดือนที่เก็บหอมรอมริบในการทำงานเป็นเวลาหลายปี เนื่องจากเป็นคนไม่เที่ยวเตร่ จึงพอมีเงินเก็บอยู่บ้าง ประกอบกับมีสถานที่อาคารเรียนเก่าที่คุณยายลำเจียกยกให้ หลังจากที่คุณยายถึงแก่กรรมเมื่อปี 2525 จึงดำเนินการปรับปรุงสร้างเป็น

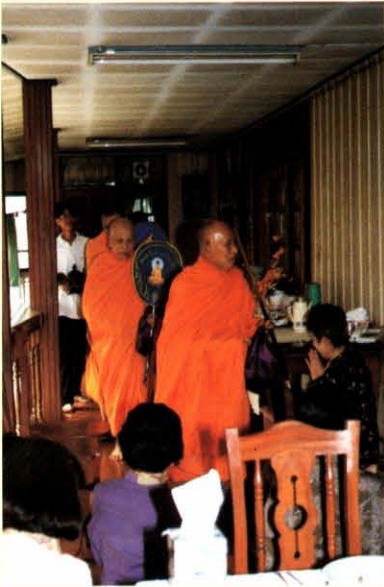

โรงพิมพ์ จัดตั้งเป็น “ห้างหุ้นส่วนจำกัดเนติกุลการพิมพ์” และเปิดดำเนินการได้ในปี 2527 ด้วยเครื่องพิมพ์แท่นเลตเตอร์เพรส 2 แท่น โดยระยะแรกนั้นตั้งใจว่าจะทำเพียงโรงพิมพ์เล็กๆ เพื่อพอเลี้ยงชีพเท่านั้น ไม่ได้คิดขยายให้ใหญ่โตอะไรเพราะกลัวว่าจะดูแลไม่ไหว เนื่องจากอายุก็เริ่มมากขึ้น ไม่ต้องการก่อกองให้เงินเป็นภาระแก่ใคร ลูกสาวคนเดียวก็ทำงานธนาคารเป็นหลักแหล่งแล้ว คงไม่สนใจทำงานโรงพิมพ์ แต่ก็โชคดีที่มี “จุ่ม” (วิฑูรย์ สุขแดง) มาช่วยงาน ซึ่งตอนนั้น “จุ่ม” มีฐานะเป็นเพียงว่าที่ลูกเขยเท่านั้น แต่หลังจากที่คุณสุรเจตน์ได้ทดสอบความตั้งใจ และความเอาจริงเอาจังกับงานโรงพิมพ์แล้วเห็นว่า พอจะช่วยดูแลงานต่างๆ ได้ กอปรกับกระแสการเปลี่ยนแปลงระบบการพิมพ์ที่พัฒนาเปลี่ยนไป ทุกโรงพิมพ์ต่างเปลี่ยนใช้ระบบการพิมพ์เป็นออฟเซตกันทั้งนั้น ดังนั้น ในปี 2530 จึงได้ปรับปรุงเปลี่ยนเครื่องพิมพ์เป็นระบบออฟเซต แต่หลังจากตระเวนดูแท่นพิมพ์มือ 2 แล้วไม่ถูกใจ และเพื่อให้งานใหม่เริ่มต้นได้ดีไม่มีปัญหา จึงได้ตัดสินใจซื้อแท่นพิมพ์ออฟเซตใหม่แบบกะกล่องของเยอรมันี่ มูลค่ารวม 3 ล้านบาท ทำให้ระบบการพิมพ์ทันสมัยขึ้น การดำเนินงานก้าวหน้าด้วยดี เพราะคุณสุรเจตน์เองทำงานด้านนี้มานานเป็นที่เชื่อถือของลูกค้า และก็รู้จักคนมากเกือบทุกวงการก็ว่าได้ ทำให้มีงานพิมพ์เพิ่มมากขึ้น เมื่องานเพิ่มขึ้นเพื่อให้สามารถรับงานได้ จึงได้ซื้อแท่นพิมพ์ออฟเซตเพิ่มขึ้นอีก ปัจจุบันเนติกุลการพิมพ์ มีแท่นพิมพ์ออฟเซตทั้งหมด 3 แท่น แท่นพับกระดาษอัตโนมัติ 2 แท่น แท่นตัดกระดาษที่ทันสมัย 1 แท่น แท่นเย็บเข้าเล่ม 2 แท่น โดยเครื่องจักรทั้งหมดล้วนปลอดหนี้หมดแล้วทั้งสิ้น นอกจากนั้นยังได้นำเอาระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการจัดทำต้นฉบับ อาร์ตเวิร์ค ช่วยให้การจัดพิมพ์งานมีประสิทธิภาพดีรวดเร็ว และผลงานมีคุณภาพเป็นที่ไว้วางใจของลูกค้า

ระบบคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการทำต้นฉบับ อาร์ตเวิร์ค ของเนติกุลการพิมพ์

งานทำบุญเลี้ยงพระในโอกาสครบรอบ 12 ปี
เนติกุลการพิมพ์
เมื่อวันจันทร์ที่ 9 ธันวาคม 2539 ที่โรงพิมพ์

ในโอกาสที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดเนติกุลการพิมพ์ ดำเนินกิจการได้ครบ 12 ปี เมื่อปี 2539 กรอบกับเป็นปีที่คุณสุรเจตน์มีอายุครบ 60 ปี พอดี จึงได้ถือโอกาสนี้ จัดงานฉลอง “ครบรอบ 12 ปี เนติกุลการพิมพ์” ที่แหล่งสมาคมนายทหาร กองพลทหารม้าที่ 2 สนามเป้า (ข้าง ททบ.5) ในวันจันทร์ที่ 9 ธันวาคม 2539 เพื่อเป็นการตอบแทนผู้มีอุปการะคุณ เพราะคุณสุรเจตน์คิดอยู่เสมอว่า การที่กิจการของโรงพิมพ์สามารถยืนหยัดอยู่ได้ และตัวคุณสุรเจตน์เองขึ้นมาอยู่ในตรงนี้ได้ เพราะผู้มีอุปการะคุณทั้งหลายให้การสนับสนุนนั่นเอง

แต่ผู้มีอุปการะคุณ

งานเลี้ยงฉลอง “ครบรอบ 12 ปี เนติกุลการพิมพ์” ณ แหล่งสมาคมนายทหาร กองพลทหารม้าที่ 2 สนามเป้า (ข้าง ททบ.5) เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2539

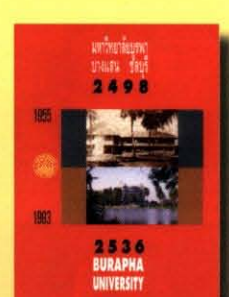
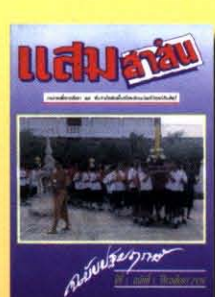
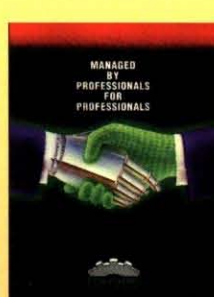
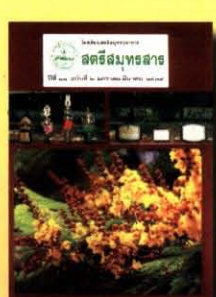
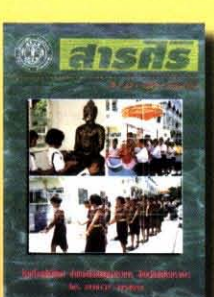
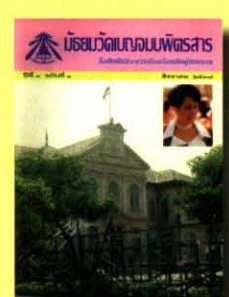
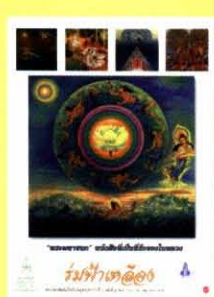
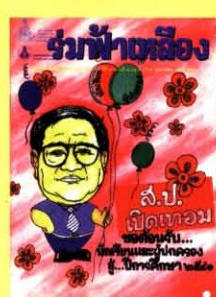
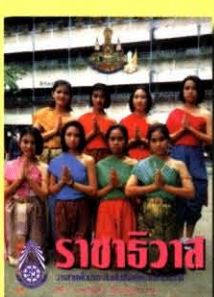
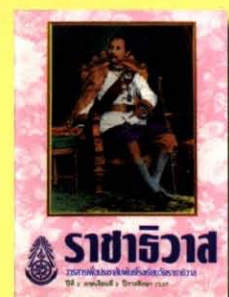
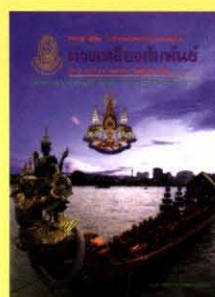
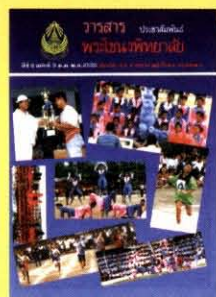
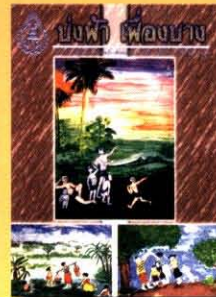
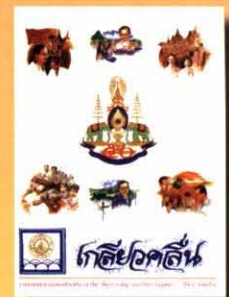
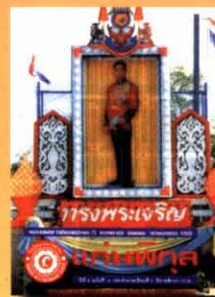
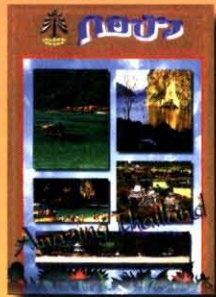
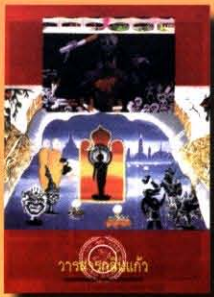

บงกชกาญจน์คดีกลับทำสายกลั่น
 โรยประพินอวลไกลไปทั่วเหล่า
 เนติกุล เริ่มงานด้านอักษรา
 นับตั้งแต่ 9 ธันวาคม.....สิบสองปี
 ลากวันนั้นถึงวันนี้ที่เติบโตใหญ่
 หยาดน้ำใจมิตรเมตตาทุกที่
 พระคุณดุจน้ำฟ้าพายุดี
 สุขชีวิตปัญหาก้าวหน้าพลัน
 อัญเชิญไตรรัตน์มาคุ้มเกล้า
 เนติกุล นานเนาวิเกษมสันต์
 สัตร์นรมย์สุนทรสินชีวัน
 เทาทองประภัสสรสรสินรัตน...คู่ฟ้าไทย

อาจารย์สมประสงค์ ปันจินดา
 ที่ปรึกษาอธิการบดีสถาบันราชภัฏ สวนดุสิต
 ประพันธ์ให้โดยเฉพาะ

คุณสุรเจตน์ยังมีความคิดฝันที่จะขยายงาน จัดตั้งเป็นสำนักพิมพ์ ได้คิดวางแผน
 สร้างอาคารสำนักพิมพ์ 4 ชั้น และเป็นบ้านพักด้วย ได้ให้สถาปนิกเขียนแบบเบื้องต้น
 เสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยตั้งใจจะรื้ออาคารเก่าอีกซีกหนึ่งเพื่อก่อสร้างอาคารใหม่
 แต่ต่อมามีการก่อสร้างทาว์นเฮ้าส์ซึ่งที่ดินติดกับตัวบ้านเดิม จึงเปลี่ยนแผนโดยซื้อ
 ทาว์นเฮ้าส์ 2 ยูนิต ที่ติดกับตัวบ้านก่อน จึงขอโครงการสร้างอาคารสำนักพิมพ์และ
 ได้ปรับแบบอาคาร 4 ชั้นเดิมให้เหลือเพียง 3 ชั้น โดยตัดส่วนที่เป็นบ้านพักออก ได้ตั้งชื่อ
 สำนักพิมพ์ใหม่แล้วว่า "หน้้าแพรกดอกมะเขือ" เพื่อจะสนับสนุนการผลิตหนังสือตำรา
 การเรียนการสอน และหนังสือในแวดวงการศึกษาเป็นหลัก แต่น่าเสียดายที่คุณสุรเจตน์
 ไม่สามารถอยู่ดำเนินการตามที่หวังไว้ได้ คงต้องฝากความหวังไว้กับทายาทผู้สืบทอด
 กิจการ และผู้มีอุปการะทุกท่านที่จะให้การสนับสนุนต่อไป

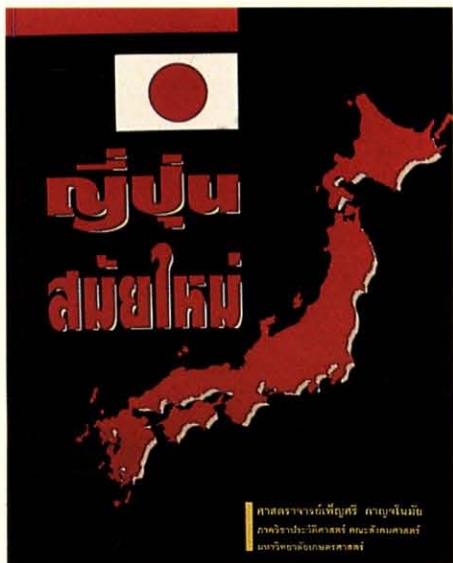

ชีวิต กับบทบาทในการ พัฒนาการศึกษา

ในกระบวนการของการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพนั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ตั้งแต่สถานศึกษา คือ โรงเรียน หรือ สถาบันการศึกษาที่จัดหลักสูตรการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่างๆ ครูผู้สอน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และให้คำแนะนำแก่ผู้เรียน หนังสือหรือตำราเรียน ก็ถือเป็นคลังแห่งวิชาความรู้ ซึ่งนับเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญและมีบทบาทต่อการพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างมาก และผู้ที่พัฒนาหรือสนับสนุนการผลิตหนังสือตำราเพื่อใช้เป็นสื่อในการเรียนรู้ จึงนับเป็นผู้ที่มีบทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาด้วย

คุณสุรเจตน์แม้ไม่ได้เป็นนักการศึกษาและทำงานเกี่ยวกับการศึกษาโดยตรง แต่ก็นับเป็นบุคคลหนึ่ง ที่ให้การสนับสนุนในการพัฒนาการผลิตเอกสารและสิ่งพิมพ์ทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ หากดูอย่างผิวเผินแล้วการดำเนินกิจการโรงพิมพ์ของคุณสุรเจตน์นั้น ก็ไม่เห็นจะแตกต่างอย่างไรกับคนอื่นที่ประกอบธุรกิจการพิมพ์แบบเดียวกัน ซึ่งต่างก็ผลิตหนังสือและสิ่งพิมพ์ที่มีคุณค่ามีความรู้และเป็นประโยชน์ด้วยกันทั้งนั้น แต่ที่แตกต่างกันก็คือ การที่คุณสุรเจตน์เคยเป็นครูสอนหนังสือ เคยเป็นผู้บริหารโรงเรียนมาก่อน คนส่วนใหญ่จึงเรียกคุณสุรเจตน์ติดปากว่า **“อาจารย์สุรเจตน์”** มาตลอด

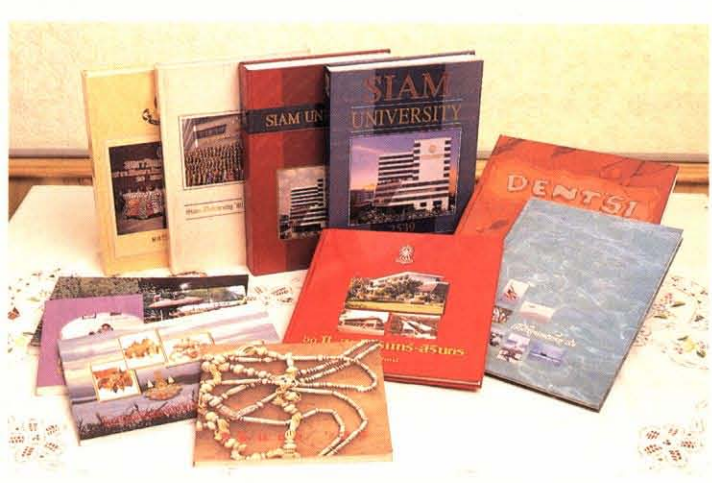
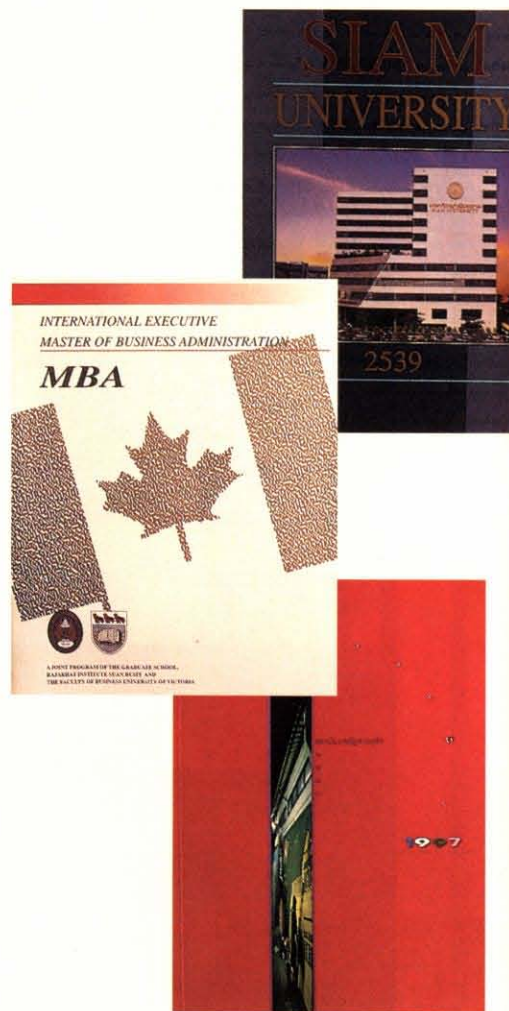
ความที่ เป็นผู้คุ้นเคยรู้จักผู้คนในแวดวงการศึกษาจำนวนมาก เข้าใจปัญหาต่างๆ ของการศึกษาเป็นอย่างดี จึงเห็นความสำคัญในการสนับสนุนการจัดพิมพ์ตำราหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาต่างๆ ให้มีคุณภาพดี เพราะแต่เดิมเอกสารที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน ตำราและสิ่งพิมพ์ของสถานศึกษาต่างๆ นั้น ส่วนใหญ่จะจัดพิมพ์ในระบบโรเนียว การทำรูปเล่มแบบง่าย ๆ หนังสือต่าง ๆ เหล่านั้นจึงไม่น่าดูน่าอ่านเท่าที่ควร คุณสุรเจตน์เข้าใจดีว่า ครูอาจารย์หรือสถานศึกษาต่างๆ แม้ต้องการที่จะผลิตหนังสือดีมีคุณภาพแต่ก็มีงบประมาณจำกัด จึงให้คำแนะนำแก่ครูอาจารย์ทั้งหลายอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้สามารถจัดพิมพ์หนังสือได้ในราคาประหยัด ตามงบประมาณที่มี และได้หนังสือที่มีคุณภาพ บางครั้งก็สนับสนุนจัดพิมพ์ให้ไปก่อนและผ่อนชำระกันเป็นงวดๆ ก็มี (ซึ่งโรงพิมพ์อื่นๆ ที่รับพิมพ์งานนั้น ส่วนใหญ่จะต้องทำสัญญาให้วางเงินมัดจำ ตั้งแต่เริ่มส่งงานและจ่ายเงินให้ครบจึงจะรับหนังสือไปได้) แม้จะมีหลายรายที่จ่ายเงินให้ไม่ครบ แต่คุณสุรเจตน์ก็ยังคงให้การสนับสนุนคนอื่นที่ที่ต้องการพิมพ์หนังสือและตำราเรียนอยู่เสมอ ด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครู ที่อยากจะเห็นวงการการศึกษาไทยมีตำราเรียนหรือเอกสารวิชาการให้นักเรียนนักศึกษาได้ค้นคว้าอย่างเพียงพอ

หนังสือหลากหลายรูปแบบที่ผลิตโดยเนติกุลการพิมพ์

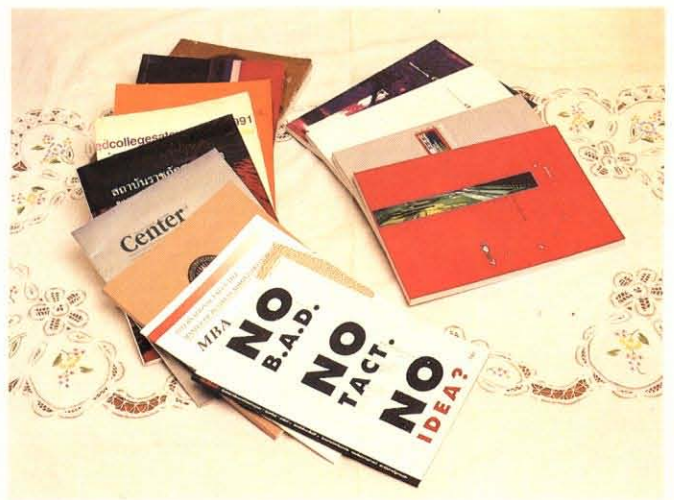
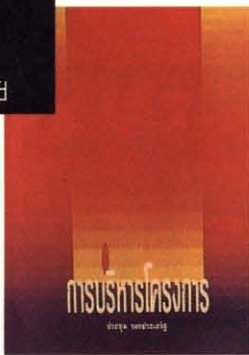
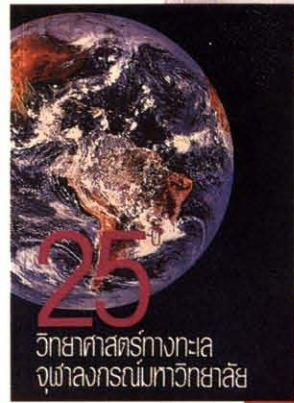
งานพิมพ์ในแวดวงการศึกษา นั้นมีมากมาย นอกจากตำรา คู่มือประกอบการสอน และวารสารต่างๆแล้ว ยังมีหนังสืออนุสรณ์ เอกสารแนะนำสถานศึกษาและหลักสูตร การสอนต่างๆ ซึ่งต้องจัดทำกันเป็นประจำทุกปี นับเป็นเรื่องหนักใจของผู้รับผิดชอบอย่างมาก แต่คุณสุรเจตน์จะให้ความรู้และคำแนะนำต่างๆที่เกี่ยวกับการจัดพิมพ์หนังสือ แก่ผู้ที่ไม่เคยทำหนังสือเลย และต้องมารับผิดชอบงานนี้ โดยจะให้คำแนะนำตั้งแต่ การจัดเตรียมต้นฉบับว่าต้องทำอะไร การจัดหน้าหนังสือ การวางรูปเล่ม (ทำต้นฉบับ) ทำอย่างไร การเลือกใช้ตัวอักษร หัวเรื่อง ตัวเน้นจะต้องใช้แบบไหน ขนาดก็ปอยต์ดี ขนาดรูปเล่มของหนังสือว่าผู้พิมพ์ต้องการหนังสือขนาดไหน 16 หน้ายก หรือ 8 หน้ายก 8 หน้ายกขนาดพิเศษหรือ 16 หน้ายกขนาดพิเศษเป็นอย่างไร กระดาษที่ใช้ในการพิมพ์ กระดาษปรีฟ กระดาษปอนด์ กระดาษอาร์ต กระดาษนอกกับกระดาษผลิตในประเทศ คุณภาพแตกต่างกันอย่างไร ความแตกต่าง ความหนาของกระดาษ ขนาดของกระดาษ ตัด 2 ตัด 4 เป็นอย่างไร รูปที่จะใช้สำหรับทำปก ล็อกควรจะเลือกอย่างไร จะย่อหรือ ขยายได้แค่ไหน (แต่เดี๋ยวนี้พิมพ์ออฟเซตก็ง่ายขึ้น) การทำเพลต การแยกสี การทำ อาร์ตเวิร์ค การตรวจพิสูจน์อักษร รายละเอียดฉพาะในการทำหนังสือให้ได้หนังสือดีๆ ลักเล่มหนึ่ง ซึ่งลูกค้าส่วนใหญ่จะไม่เคยรู้มาก่อนเลยว่า การทำหนังสือแต่ละเล่มนั้น จะมี ขั้นตอนยุ่งยากเพียงไร ส่วนใหญ่จะคิดแค่เพียงว่า เมื่อได้นำต้นฉบับส่งให้โรงพิมพ์แล้ว ก็แล้วกัน โรงพิมพ์ก็จะจัดการทุกอย่างให้เอง แน่นนอน แต่ท่านอาจจะได้หนังสือออกมา ไม่ถูกใจ หรือไม่ก็มีราคาแพงขึ้น เพราะต้องบวกค่าทำอาร์ตเวิร์ค การจัดทำรูปเล่ม บางครั้งต้องตรวจพิสูจน์อักษรกันหลายรอบ กว่าที่จะแก้ไขต้นฉบับได้ถูกต้องพอใจ เสียค่ารถ ค่าเดินทาง ยิ่งถ้าอยู่ต่างจังหวัดด้วยแล้ว อาจจะเสียเวลามาก ปัญหาเหล่านี้ มักเกิดขึ้นเสมอในขั้นตอนของการจัดพิมพ์หนังสือ แต่ถ้าได้รับคำแนะนำและเข้าใจขั้นตอน ในการจัดพิมพ์ จากการอธิบายของคุณสุรเจตน์แล้ว ในไม่ช้าทุกคนก็จะเป็นผู้เชี่ยวชาญ

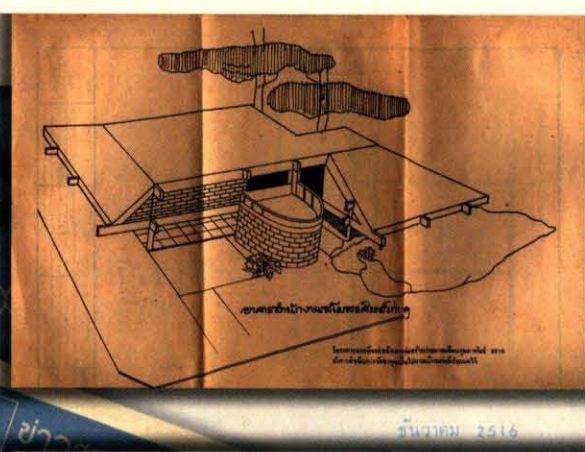

ในด้านการพิมพ์หนังสือได้ไม่ยาก นี่คือนี่สิ่งที่คุณสุรเจตน์คอยถ่ายทอดให้แก่ลูกค้าของท่านเป็นประจำ ดังนั้นจะพบว่า เอกสารและสิ่งพิมพ์ของสถานศึกษาต่างๆที่เนติกุลการพิมพ์จัดพิมพ์ให้ มีการพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างมาก ทั้งรูปเล่ม เนื้อหาสาระ การออกแบบปก และจัดรูปประกอบ ทำให้หนังสือออกมาสวยงามน่าอ่าน และมีหนังสือหลายๆเล่มที่ได้รับรางวัลเป็นหนังสือดีเด่น นับว่าคุณสุรเจตน์ได้ช่วยให้สถานศึกษาต่างๆพัฒนางานพิมพ์ที่มีคุณภาพเป็นอย่างมาก

คุณสุรเจตน์เป็นผู้ที่รักในการศึกษาใฝ่เรียนใฝ่รู้อยู่เสมอ จึงได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน จนสำเร็จ แม้ว่าขณะนั้น ได้มาประกอบธุรกิจโรงพิมพ์โดยไม่ได้สอนหนังสือ และมีอายุมากแล้วก็ตาม จากการศึกษาคุณสุรเจตน์เคยเป็นครูสอนหนังสือ เคยเป็นผู้บริหารโรงเรียน ทำงานสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพามาโดยตลอด เป็นเวลา 20 กว่าปี คลุกคลีอยู่กับผู้คนในแวดวงการศึกษาทุกระดับ ติดตามความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงต่างๆทางการศึกษาอยู่เสมอ จึงเป็นผู้หนึ่งที่มีความรู้กว้างขวาง สามารถจะพูดคุยแลกเปลี่ยนแนวคิดและทัศนคติกับนักวิชาการในแวดวงการศึกษาได้ทุกระดับ บรรดาครูอาจารย์ทั้งหลายที่แวะเวียนมาพิมพ์หนังสือที่โรงพิมพ์เนติกุลการพิมพ์ ต่างมีโอกาสได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน คุณสุรเจตน์ก็มักจะฝากปัญหาต่างๆ และแนวคิดในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาการศึกษาให้ดีขึ้น ไม่ได้จำกัดเฉพาะแต่เรื่องของการผลิตตำราและสิ่งพิมพ์เท่านั้น

จากความสำเร็จในการดำเนินงานธุรกิจการพิมพ์ของคุณสุรเจตน์ สามารถผลิตงานพิมพ์ที่มีคุณภาพมีมาตรฐาน นั้นหมายถึงการพัฒนาสื่อและสิ่งพิมพ์ทางการศึกษาที่มีคุณภาพนั่นเอง เพราะลูกค้าของโรงพิมพ์เนติกุลการพิมพ์ส่วนใหญ่ ล้วนอยู่ในแวดวงการศึกษา สถานศึกษาต่างๆได้ให้ความไว้วางใจในการพิมพ์หนังสือที่ได้คุณภาพ ราคายุติธรรม และอัธยาศัยไมตรีที่เป็นกันเองของคุณสุรเจตน์ นับได้ว่าคุณสุรเจตน์ เนติกุลชนวิจารย์ เป็นบุคคลหนึ่งในวงการพิมพ์ของเมืองไทยที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนางานพิมพ์ด้านตำราและสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆทางการศึกษาอย่างมาก **ซึ่งความก้าวหน้าของสื่อสิ่งพิมพ์ทางการศึกษาเหล่านี้ เป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาของประเทศอีกทางหนึ่งด้วย**

ชีวิต กับงาน สมาคมศิษย์เก่า

ตลอดระยะเวลาเกือบ 30 ปี ของคุณสุรเจตน์ เมื่อสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ก็ได้อุทิศตนทำงานให้กับสมาคมศิษย์เก่าและมหาวิทยาลัยแห่งนี้มาตลอด โดยคุณสุรเจตน์ได้ร่วมการก่อตั้งสมาคมศิษย์เก่า แต่เริ่มแรก ตั้งแต่ร่วมประชุมวางแผนการจัดตั้ง ดำเนินการจดทะเบียนในนามของ “สโมสรศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน” เป็นฐานะในการจัดทำตราของสโมสรฯ และช่วยงานบริหารสมาคมศิษย์เก่าฯตลอดมา ตั้งแต่คณะกรรมการบริหารชุดแรกจนถึงชุดปัจจุบัน (สมัยที่ 14)

คุณสุรเจตน์ได้รับเลือกให้เป็นนายกสมาคมฯถึง 5 สมัยด้วยกัน ได้ผลักดันช่วยก่อสร้างสร้างสมาคมฯจากไม่มีอะไรเลย จนสามารถสร้างอาคารสำนักงานของสมาคมศิษย์เก่าฯได้สำเร็จนับเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในส่วนภูมิภาคแห่งแรกของประเทศ ที่มีอาคารสำนักงานของสมาคมศิษย์เก่าฯเป็นเอกเทศ ซึ่งยังความภาคภูมิใจแก่ศิษย์เก่า เทา-ทอง ทุกคนเสมอมา และยังได้ผลักดันให้มีการสร้างอาคารสัมนนาของสมาคมฯจนสำเร็จ แม้จะยังไม่สมบูรณ์ก็ตาม (โดยมีความตั้งใจที่จะสนับสนุนให้ดำเนินการต่อให้แล้วเสร็จสมบูรณ์ แต่ก็ได้ถึงแก่กรรมเสียก่อน)

การสร้างสมาคมฯในยุคแรกๆ คุณสุรเจตน์ได้ทุ่มเท แรงกาย แรงใจ ให้กับกิจกรรมหลายต่อหลายอย่าง เพื่อเสริมสร้างให้เกิดความรัก ความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของลูกเทา-ทอง ตั้งแต่การจัดทำข่าวสารมะพร้าว การทำเทพเพลงสถาบันทำของที่ระลึกต่างๆจำหน่าย การรณรงค์เพื่อจัดหาทุนในการสร้างอาคารสำนักงานสมาคมฯ เพื่อให้เป็นศูนย์รวมของศิษย์เก่า โดยจัดกิจกรรมเพื่อหาทุนในรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่การจัดงานบอล เทา-ทองคืนถิ่น จัดแข่งขันรถจักรยานยนต์ “บางแสนกรังปรีซ์” ซึ่งถวายพระราชทานของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ เพื่อหาเงิน

สมทบทุนมูลนิธิสายใจไทยและสมทบทุนก่อสร้างอาคารสมาคมฯด้วย จัดแข่งขันเปตอง การกุศล จัดทำ ส.ค.ส. และจัดดูลายมือการกุศล เป็นต้น แต่งานที่เป็นหลักสำคัญของ สมาคมฯก็คืองาน **ททท-ทอง คินถิ่น** เพราะนอกจากจะให้ศิษย์เก่าได้มาพบปะสังสรรค์ กันแล้ว ยังมีรายได้สมทบทุนสร้างอาคารสมาคมฯอีกด้วย แน่นนอนการจัดงาน **ททท-ทอง คินถิ่น** แต่ละครึ่ง ทุกคนต่างทราบดีว่าเป็นงานหนักและเหนื่อย แต่ก็ได้รับความร่วมมือ จากศิษย์เก่าที่มีอยู่เกือบทุกจังหวัด ได้ให้การสนับสนุนช่วยซื้อบัตรที่จัดส่งไปให้ ผู้ประสานงานหรือตัวแทนในแต่ละจังหวัดช่วยจัดจำหน่าย ซึ่งก็ได้มากบ้างน้อยบ้าง ตามแต่ศรัทธา แต่ส่วนในเขตกรุงเทพและปริมณฑลแล้ว คุณสุรเจตน์กับกรรมการอีก 3-4 คน จะดำเนินการเอง โดยขับรถวิ่งตระเวนไปตามโรงเรียนและหน่วยงานใน กระทรวงต่างๆ เพื่อขอความร่วมมือจากศิษย์เก่าในการจัดจำหน่ายบัตร ถึงแม้จะเหนื่อย แต่ก็ได้ผล ดีว่าการส่งไปทางไปรษณีย์แบบเหวี่ยงแห และยังได้รู้จักศิษย์เก่าเพิ่มขึ้นด้วย แม้จะจำหน่ายได้มากบ้างได้น้อยบ้าง แต่คุณสุรเจตน์ก็ไม่เคยท้อแท้ การได้พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับศิษย์เก่า และศิษย์เก่าส่วนใหญ่ที่ให้ความร่วมมือ นับเป็น กำลังใจสำคัญ ที่ช่วยเติมไฟในการทำงานเพื่อสมาคมศิษย์เก่าฯของคุณสุรเจตน์ ให้ลุก โชติช่วงอยู่เสมอ

คุณสุรเจตน์เป็นคนที่ตั้งใจทำงานจริงจัง และอุทิศตนเพื่องานของสมาคมฯโดยแท้ เพราะทุกครั้งที่คุณสุรเจตน์เป็นนายกสมาคมฯนั้น จะต้องประชุมกรรมการบริหารฯ ทุกเดือน อย่างน้อยก็เดือนละครั้ง ถ้าหากช่วงมีกิจกรรมจัดงานด้วยแล้ว การประชุมก็จะ เพิ่มเป็นหลายครั้งเพื่อติดตามงาน ซึ่งกรรมการทุกคนต่างก็เสียสละกันอย่างเต็มที่ ตั้งแต่ มาร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ กรรมการส่วนใหญ่ก็จะอยู่ที่บางแสนและกรุงเทพหรือ จังหวัดใกล้เคียง ในการเดินทางบ้างก็ขับรถมาเองหรือกรรมการที่อยู่กรุงเทพก็จะขับรถ มาพร้อมกับคุณสุรเจตน์ หรือกรรมการท่านอื่นที่ขับรถไป ที่สำคัญทุกคนไม่เคยได้รับเงิน ไม่ว่าเบี้ยประชุม ค่ารถหรือค่าน้ำมันแต่อย่างใด และยังต้องควักกระเป๋าจ่ายค่าอาหาร กันเองหลังการประชุม โดยลงขันกันตามกำลังของแต่ละคน ซึ่งคุณสุรเจตน์จะจ่าย มากกว่าเพื่อนทุกครั้ง และความสำเร็จของงานต่าง ๆ นั้น คุณสุรเจตน์ไม่เคยเลยสักครั้ง ที่จะกล่าวอ้างว่าเป็นผลงานของตน แต่มีก็จะพูดอยู่เสมอว่า **“งานของสมาคมศิษย์เก่าฯ ที่สำเร็จได้นั้น ด้วยหยาดเหงื่อและแรงใจของชาวททท-ทองทุกคน”** นี่เองที่ทำให้ คุณสุรเจตน์เป็นที่รักนับถือของศิษย์เก่าททท-ทอง โดยทั่วกัน

การทำงานคลุกคลีอยู่กับสมาคมศิษย์เก่ามาตลอด ทำให้มีเสียงซุบซิบนินทา บ้างว่า กลุ่มของคุณสุรเจตน์ผูกขาดการบริหารสมาคมมาตลอดมา คงจะมีผลประโยชน์ แอบแฝงอยู่เป็นแน่แท้ แต่คุณสุรเจตน์เองไม่เคยใส่ใจ เพราะทำทุกอย่างเปิดเผย ตรวจสอบได้ และเรียกร้องตลอดมาให้ศิษย์เก่าได้อาสาเข้ามาทำงานสมาคมบ้าง คุณสุรเจตน์เองก็ได้แสดงสปิริตเปิดกว้างให้การสนับสนุนศิษย์เก่าที่มีความพร้อม ทั้งรุ่นเก่ารุ่นใหม่ให้เข้ามาทำงานสมาคมอยู่เสมอ แต่ศิษย์เก่าส่วนใหญ่ต่างก็ทราบดีว่า งานสมาคมเป็นงานเสียสละ และศิษย์เก่าส่วนใหญ่ต่างมีภาระหน้าที่งานประจำ มักไม่มีเวลาเพียงพอ จึงสนับสนุนให้คุณสุรเจตน์เป็นนายกฯเสมอ แต่คุณสุรเจตน์เองก็อยากจะ สนับสนุนคนใหม่ที่มีไฟเข้ามาทำงาน โดยขอเป็นฝ่ายสนับสนุนแม้จะปฏิเสธแล้วก็ตาม แต่บางสมัยเมื่อไม่มีใคร คุณสุรเจตน์ก็อดไม่ได้ที่จะเสียสละรับทำต่อ เพราะความผูกพัน และอยากเห็นงานของสมาคมก้าวหน้าตามที่คิดฝันไว้ จึงทำให้คุณสุรเจตน์ต้องเป็น นายกสมาคมหลายครั้ง

ด้วยความรักในสถาบันอยากเห็นมหาวิทยาลัยมีความก้าวหน้า ดังนั้นคุณสุรเจตน์ จะให้การสนับสนุนทุกคนที่ทำประโยชน์ให้กับมหาวิทยาลัย และไม่เคยคิดที่จะเอา สมาคมฯไปแสวงหาประโยชน์ใด หรือเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองใดๆ โดยเฉพาะเรื่อง การเมืองของมหาวิทยาลัยเพราะถือว่าสมาคมศิษย์เก่าฯนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุน มหาวิทยาลัย ตลอดเวลาที่เป็นนายกสมาคมฯได้ทำหน้าที่เพียงชี้แนะในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นประโยชน์กับมหาวิทยาลัย และสนับสนุนผู้บริหารทุกคนที่เข้ามาทำประโยชน์ให้กับ มหาวิทยาลัย ขณะเดียวกัน ก็ไม่ยอมให้ใครนำสมาคมฯไปแสวงหาประโยชน์หรือเป็น ฐานเสียงสนับสนุนใครทางการเมือง แต่ทว่าบางยุคสมัยที่มีวิกฤติการณ์ทางการเมือง ในมหาวิทยาลัย ก็ส่งผลกระทบต่องานของสมาคมศิษย์เก่าฯบ้าง เพราะคณะกรรมการ บริหารสมาคมฯบางส่วนที่เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยนั้น บังเอิญเป็นกลุ่มที่มีแนวคิด

มะพร้าว

นายกฯ ประชุมคณะศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา
ข่าวสารสัมพันธ์ในขงรดับตลแห่งอีกหลัง

ISSN 0857-7404

จากหมดการะหนึ่ลึนของสมาคม

ตามที่คณะกรรมการบริหารสมาคมศิษย์เก่า มศว.บางแสน สมัยที่ 10 ภายใต้การนำของ นายสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ ได้เริ่มดำเนินการก่อสร้างอาคารเรียนพักรับรองสโมสรศิษย์เก่าฯ (ชื่อเรียกโครงการเดิม ปัจจุบันเรียกว่า อาคารสัมมนา) โดยก่อสร้างขณะนั้นจะต้องใช้งบประมาณราว 1 ล้านบาท 2 แสนบาท ซึ่งสมาคมฯมีเงินสะสมอยู่เพียง 6 แสนบาทเท่านั้น แต่นายกฯสุรเจตน์ ได้พิจารณาเห็นว่า ราคาวัสดุสิ่งก่อสร้างนับวันจะมีราคาสูงขึ้นทุกที การที่จะหาเงินให้พอเพียงกับค่าก่อสร้างอาคารก่อนจึงค่อยลงมือสร้าง เห็นที่จะไม่มีโอกาสได้สร้างแน่ ท่านจึงได้ตัดสินใจให้ดำเนินการก่อสร้างทั้งที่มีเงินเพียง 6 แสนบาทเท่านั้น

โครงการก่อสร้างได้เริ่มลงมือเมื่อเดือนเมษายน 2532 และแล้วเสร็จเปิดบริการให้ศิษย์เก่าใช้ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2533 สำหรับเงินค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างนั้น หลังจากการจัดงานเทา-ทองคืน ครั้งที่ 11 ก็ได้เงินจำนวนหนึ่ง ซึ่งก็ยังไม่พอสำหรับการก่อสร้าง โดยยังขาดอยู่ประมาณ 3 แสน 5 หมื่นบาท คณะกรรมการได้รณรงค์เชิญชวนให้ศิษย์เก่าได้ช่วยกันบริจาค และขอยืมเงินโดยปลอดดอกเบี้ยหรือดอกเบี้ยต่ำ จากผู้มีจิตศรัทธา เพื่อให้ค่าก่อสร้างแก่บริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง ตามที่ข่าวสารมะพร้าวได้เสนอข่าวมาเป็นระยะๆที่ผ่านมา และเนื่องจากยังมีภาระหนี้สินจากการก่อสร้างอาคารสัมมนาค้างอยู่ นายสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ จึงต้องรับภาระทำหน้าที่นายกสมาคมต่ออีกสมัยหนึ่ง เพื่อรับภาระปลดหนี้สินที่มีอยู่ให้หมดไป และจากการดำเนินงานของ คณะกรรมการบริหารสมาคมฯสมัยที่ 11 ก็ได้จัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมลิตซ์บนฝ่ามือ การแข่งขันแปดองการกุศล การรับบริจาคจากศิษย์เก่า ในที่สุดก็สามารถที่จะรวบรวมเงินใช้หนี้สินได้หมดไป พร้อมกับวาระกรรมการบริหารสมัยที่ 11 กำลังจะหมดไปด้วย นายสุรเจตน์ จึงประกาศขอล้างมือในการบริหารสมาคมเสียที และขอให้คนอันเข้ามาทำหน้าที่บริหารสมาคมศิษย์เก่าต่อบ้าง ส่วนการก่อสร้างอาคารสัมมนาโครงการ 2 นั้น ซึ่งจะดำเนินการสร้างต่อหรือไม่ก็แล้วแต่นโยบายของกรรมการบริหารชุดใหม่ และตอนท้ายนี้ นายกฯสุรเจตน์ ได้ฝากขอขอบคุณและขอบพระคุณทุกท่าน ทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการทำงานและกิจกรรมต่างๆของสมาคมฯ ตลอดทุกสมัยที่ท่านได้เป็นกรรมการบริหารสมาคม อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะไม่เป็นผู้บริหารสมาคมฯแล้ว แต่ก็ยังยินดีให้การสนับสนุนงานของสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา ต่อไป

ขอเชิญศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา
เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2535
เสาร์ที่ 4 กรกฎาคม 2535
ณ อาคารสมาคมศิษย์เก่า ม.บูรพา

คณะกรรมการบริหารสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา สมัยที่ 11 ขอเชิญสมาชิกสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่าน เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2535 ในวันเสาร์ที่ 4 กรกฎาคม 2535 เวลา 13.00 น. ณ อาคารเรียนมาร สมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีวาระการประชุม ดังนี้

1. แจ้งผลการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารสมาคมศิษย์เก่าฯ สมัยที่ 11
2. ใจชอบรับรองและสถานะทางการเงินของสมาคมฯ
3. เลือกประธานของคณะศิษย์เก่า มหาวิทยาลัยบูรพา สมัยที่ 12
4. เรื่องอื่นๆ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งข่าวประชุมโดยพร้อมเพรียงกันตามวันและสถานที่ดังกล่าว จึงขอขอบคุณ

นายสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์
นายกสมาคมศิษย์เก่า ม.บูรพา

แตกต่างกับผู้บริหารมหาวิทยาลัย สมาคมศิษย์เก่าฯจึงถูกมองว่า ไม่ให้การสนับสนุนมหาวิทยาลัย แต่ด้วยการวางตัวโดยตรงไปตรงมาและมีจุดยืนที่ชัดเจนของคุณสุรเจตน์ว่าไม่ได้ให้การสนับสนุนใครโดยเฉพาะ แต่จะสนับสนุนทุกฝ่ายที่เข้ามาทำประโยชน์ให้กับมหาวิทยาลัย และก็จะคัดค้านถ้าหากเห็นว่าใครทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดความเสียหายแก่มหาวิทยาลัย ด้วยเหตุนี้เอง คุณสุรเจตน์จึงได้รับความไว้วางใจและเป็นที่เชื่อถือของผู้บริหารมหาวิทยาลัยทุกยุคทุกสมัยเสมอมา

การบริหารงานสมาคมศิษย์เก่าฯ นอกจากจะจัดกิจกรรมหลักของสมาคมฯ ส่วนกลางโดยตรงแล้ว คุณสุรเจตน์ยังให้การสนับสนุนศิษย์เก่าในแต่ละจังหวัด ให้รวมตัวกันตั้งเป็นชมรมศิษย์เก่าในแต่ละจังหวัด เพื่อจะได้สามารถทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และมีส่วนเสริมสร้างความสามัคคีระหว่างศิษย์เก่าในจังหวัดนั้นๆ ได้ และทุกครั้งที่ชมรมศิษย์เก่าหรือกลุ่มของศิษย์เก่าในแต่ละจังหวัดจัดกิจกรรม คุณสุรเจตน์ก็จะช่วยเหลือในเรื่องการพิมพ์บัตรหรือช่วยของรางวัล รวมทั้งไปร่วมงานด้วยเสมอ เช่น ชมรมศิษย์เก่าบางแสน กทม. ชมรมศิษย์เก่าบางแสน จังหวัดสมุทรปราการ หรือที่จังหวัดนครปฐม เป็นต้น นโยบายนี้ นับว่ามีส่วนช่วยกระตุ้นให้ศิษย์เก่าแต่ละจังหวัดจัดกิจกรรมกันแพร่หลายกว้างขวางออกไป สิ่งที่คุณสุรเจตน์ได้ให้การสนับสนุนงานของสมาคมศิษย์เก่าฯ มาตลอดเห็นจะเป็นเรื่องสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น สื่อบัตรการจัดงานเกือบทุกครั้ง พิมพ์บัตร พิมพ์การ์ด และข่าวสารมะพร้าว เป็นต้น พวกสื่อบัตร บัตรงานต่างๆ หรือเอกสารประกอบงานสิ่งพิมพ์เล็กๆ น้อยๆ ส่วนใหญ่คุณสุรเจตน์จะจัดพิมพ์ให้ฟรีเสมอ ส่วนข่าวสารหรือสิ่งพิมพ์พิเศษอื่นๆ ก็จะคิดในราคาถูกหรือต้นทุน และถ้าหากกิจกรรมใดไม่มีเงิน ก็จัดพิมพ์ให้ฟรี ดังนั้นการดำเนินงานของสมาคมศิษย์เก่าฯ ที่ผ่านมา จึงมีเอกสารต่างๆ ออกเผยแพร่ มิได้ขาด นับว่ามีส่วนช่วยประชาสัมพันธ์งานของสมาคมและชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย โดยรวมได้เป็นอย่างดี

การที่คุณสุรเจตน์ได้อุทิศตนทำงานให้กับสมาคมศิษย์เก่ามาโดยตลอด แม้บางยุคสมัยจะไม่ได้เป็นนายกสมาคมฯเอง แต่ก็ให้การสนับสนุนในฐานะที่ปรึกษา ซึ่งมีใช้เพียงให้แต่คำปรึกษาเหมือนอย่างที่ปรึกษาทั่วไป แต่จะช่วยทำงานติดต่อประสานงานต่างๆ เหมือนกับว่าเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการด้วย ดังนั้นตลอดระยะเวลาการดำเนินงานของสโมสรศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ที่ต่อมาได้เปลี่ยนเป็น สโมสรศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน และในปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็น สโมสรศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา เป็นเวลาร่วม 30 ปี มีคณะกรรมการบริหารถึงปัจจุบันเป็นสมัยที่ 14 (สมัยละ 2 ปี) แล้ว คุณสุรเจตน์ไม่เคยขาดในการร่วมกิจกรรมของสโมสรศิษย์เก่าเลย ดังนั้นสมาคมศิษย์เก่าฯโดยคุณนิเวศน์ คำพอง นายกสมาคมฯ สมัยที่ 6 เมื่อปี 2523 จึงได้จัดทำโล่ เพื่อประกาศเกียรติคุณให้กับคุณสุรเจตน์ ในฐานะศิษย์เก่าตัวอย่างของสมาคมศิษย์เก่าฯ เป็นเกียรติประวัติสำหรับคุณสุรเจตน์ที่ได้อุทิศตนทำงานให้แก่สมาคมศิษย์เก่าฯตลอดมา และได้รับพิจารณาเสนอชื่อให้เป็นศิษย์เก่าตัวอย่างของมหาวิทยาลัยบูรพาเมื่อปี 2534 ซึ่งคุณสุรเจตน์ได้ปฏิเสธไม่ยอมให้ใครเสนอชื่อตนเอง เพื่อให้เป็นศิษย์เก่าดีเด่นของมหาวิทยาลัยมาหลายครั้งแล้ว เพราะถือว่าตนเองมีส่วนร่วมเป็นกรรมการคนหนึ่งของสมาคมฯมาตลอด แต่คณะกรรมการได้พิจารณาเห็นว่า คุณสุรเจตน์นั้นเป็นผู้เหมาะสมที่จะได้รับการยกย่องจากมหาวิทยาลัยให้เป็นศิษย์เก่าดีเด่น เพื่อเป็นเกียรติและศักดิ์ศรีของศิษย์เก่า เพราะทุกคนต่างยอมรับในความมีน้ำใจ ความรัก ความผูกพันกับสถาบัน และความเสียสละอันยิ่งใหญ่ที่คุณสุรเจตน์ได้อุทิศตนทำงานเพื่อส่วนรวมของสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยบูรพา อย่างสม่ำเสมอยาวนาน หรือเกือบจะเรียกได้ว่า ตลอดชีวิตของคุณสุรเจตน์ก็ว่าได้ คุณสุรเจตน์จึงถือเป็นศิษย์เก่าดีเด่นของมหาวิทยาลัยบูรพา ที่ทุกคนจะระลึกถึงตลอดไป

ชีวิตในบั้นปลาย

1

- 1 ชีวิตเรียบง่ายที่คุ้นเคยกับวัด กับพระมาตั้งแต่วัยเด็ก
- 2 ชีวิตปกติที่ห้องทำงาน

2

อาจพูดได้ว่าคุณสุรเจตน์เป็นผู้ที่ทำงานหนักมาตลอดชีวิต เพราะชีวิตส่วนใหญ่จะอยู่กับงานอาชีพการพิมพ์และงานการกุศลต่างๆ มีเวลาพักผ่อนบ้าง ส่วนใหญ่ก็จะอยู่บ้านกับครอบครัว ดูทีวีรายการกีฬาเทนนิสที่ชอบ และมีเพื่อนสนิทมาล้งสรรคที่บ้านในวันหยุดบ้างก็เท่านั้น อย่าวว่าแต่จะไปเที่ยวพักผ่อนที่ต่างประเทศเหมือนผู้ที่มีอันจะกินทั้งหลายเลย เฉพาะแคในเมืองไทย คุณสุรเจตน์ก็ยังไม่เคยได้ไปเที่ยวที่ไหน ต่างจังหวัดที่ไปบ่อยที่สุดก็คือ จังหวัดชลบุรี (บางแสน) นี่แหละ เพราะช่วงเรียนหนังสือที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ต้องเดินทางไป-กลับทุกวัน จันทร์ พุธ ศุกร์ อยู่ถึง 3 ปี ในช่วงหลังๆ ที่ไปบางแสน ก็ไปประชุมกรรมการบริหารสมาคมศิษย์เก่าและเกี่ยวกับงานของมหาวิทยาลัยเป็นส่วนใหญ่ นอกนั้นก็มีการเดินทางในจังหวัดใกล้ๆ กรุงเทพฯ ซึ่งก็เป็นเรื่องการทำงานทั้งนั้น จังหวัดไกลที่สุดที่เคยไปเห็นจะเป็นจังหวัดพิษณุโลก เพราะต้องไปพบกับ ศาสตราจารย์ ดร.พนัส ทัศนาคินทร์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่คุณสุรเจตน์เคารพนับถือ

หลายครั้งที่เพื่อนๆ น้อยๆ ชักชวนกันให้ไปเที่ยวพักผ่อนเสียบ้าง โดยได้ตกลงนัดแนะกันอย่างดี แต่พอใกล้ๆ วันก็เปลี่ยนใจไม่ไป เพราะอดเป็นห่วงงานไม่ได้ และอีกประการหนึ่ง ก็ด้วยความห่วงใยคุณยายที่จะต้องคอยดูแล เลี้ยงไม่ได้ไปไหน ดังนั้นโรงพิมพ์จึงเสมือนเป็นศูนย์รวมของเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ที่สามารถมาพบปะพูดคุยกับคุณสุรเจตน์ได้เป็นประจำ เพราะที่ไม่เคยไปไหนนั่นเอง ด้วยความขยันขันแข็งในการทำงานหนักตลอดชีวิต ก็ได้ผลตอบแทนที่เป็นรูปธรรมคือ มีกิจการโรงพิมพ์ที่เป็นปึกแผ่นมั่นคง รวมถึงสมาชิกในครอบครัวทุกคนสุขภาพไม่เดือดร้อน ใครอยากได้อะไรก็ได้ตลอดชีวิตที่ผ่านมา แม้จะต้องทำงานหนักแต่คุณสุรเจตน์ก็พอใจ และมีความสุขกับชีวิตที่ผ่านมา

ช่วงชีวิตในบั้นปลายหลังจากมีลูกเขมาช่วยงานดูแลกิจการ ช่วยแบ่งเบาภาระงานต่างๆ ได้ ก็เริ่มที่จะวางมือในงานต่างๆ ได้บ้าง จึงมีโอกาสและเวลาว่างไปเที่ยวพักผ่อนต่างจังหวัด ในวันหยุดระยะสั้นๆ ได้บ้าง แต่ระยะแรกๆ ก็ยังมีความห่วง

1

2

3

4

5

งานบุญ-งานกุศล

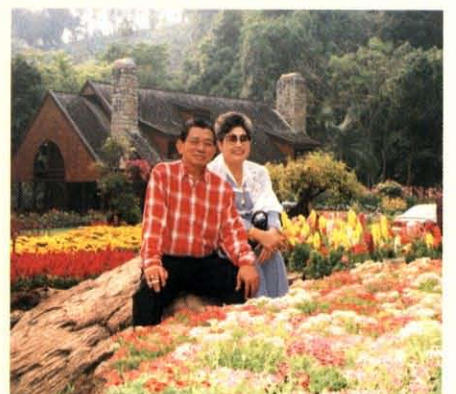
1-2 เป็นประธานทอดผ้าป่าที่วัด
ในจังหวัดนครนายก

3-5 เป็นเจ้าภาพบวชลูกน้องเก่า
ที่เคยทำงานโรงพิมพ์

พักผ่อนกับเพื่อนและน้องๆ
ที่จังหวัดเชียงราย

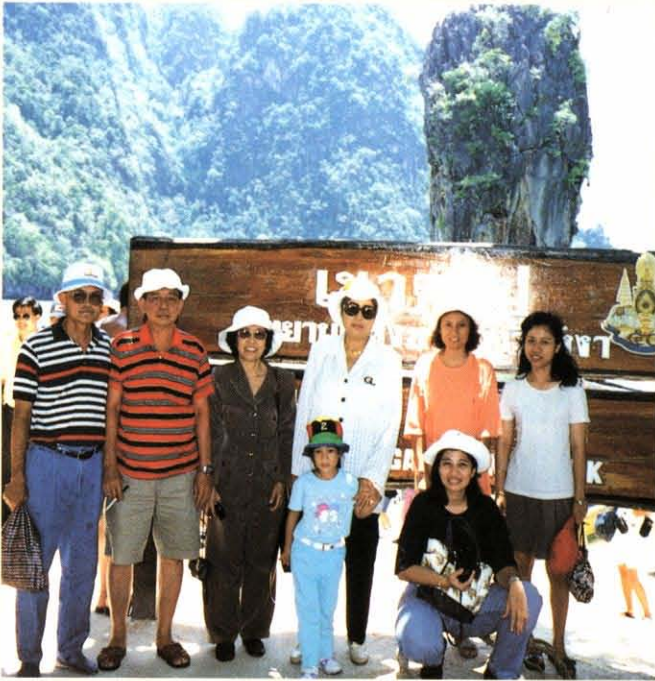

เที่ยวเหนือ:
เชียงใหม่-เชียงราย

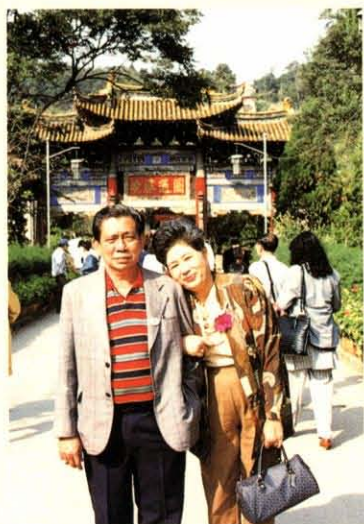

เที่ยวได้:
ประจวบคีรีขันธ์-ชุมพร
กระบี่-พังงา-ภูเก็ต

เที่ยวคุนหมิง

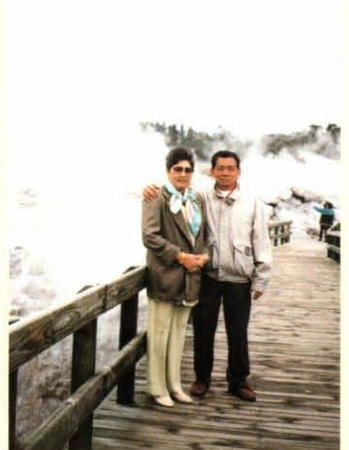

เที่ยวยุโรปตะวันออก:
โรมานี-เยอรมัน
เชค-ออสเตรีย-ฮังการี

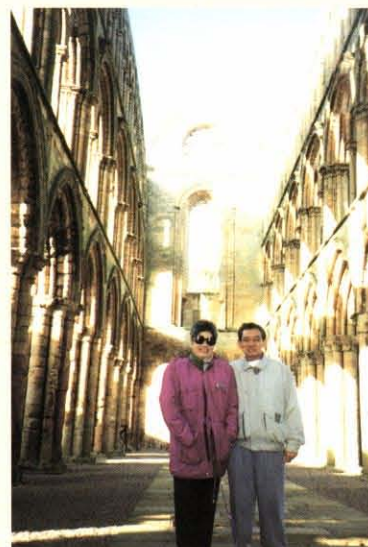

เที่ยวนิวซีแลนด์

เที่ยวอังกฤษ
สก๊อตแลนด์

1

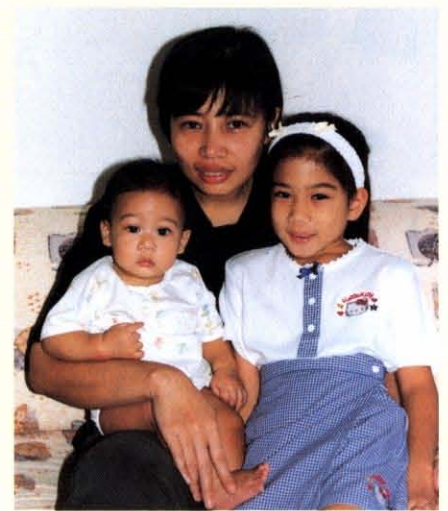
โดยที่คุณสุรเจตน์มักจะพูดเสมอว่าจะไม่ให้ใครเดือดร้อน แต่ก็ลืมนึกถึงตัวเอง ในเรื่องสุขภาพนั้น ได้เคยตรวจร่างกายครั้งหลังสุดเมื่อ 2 ปีมาแล้ว ด้วยความเป็นคนแข็งแรงไม่เคยเจ็บป่วยไม่มีโรคประจำตัวใดๆ แม้คุณสุรเจตน์จะสูบบุหรี่จัดและดื่มกาแฟมากก็ตาม แต่ก็ไม่เคยมีอาการผิดปกติใดๆที่จะเป็นสัญญาณเตือนให้รู้ตัว ในระยะหลังๆ มีการออกกำลังกายบ้างด้วยความรู้สึกตัวว่าอ้วนจนอึดอัดเท่านั้น เพื่อนฝูงคนใกล้ชิดก็คอยเป็นห่วงเตือนให้งดสูบบุหรี่ เพราะด้วยวัยที่ขึ้นหลัก 60 แล้ว การละเลยที่จะตรวจร่างกายไม่ใช่สิ่งดี และสิ่ง que ทุกคนกลัวก็เกิดขึ้นจนได้ เมื่อตอนเย็นของวันที่ 13 กันยายน 2540 คุณสุรเจตน์มีอาการรู้สึกแน่นหน้าอกเหมือนจะหายใจไม่ออก ก็บอกให้ลูกเขยพาไปส่งโรงพยาบาล และเช้าตรู่ของวันที่ 14 กันยายน 2540 คุณสุรเจตน์ก็เสียชีวิตอย่างสงบ ด้วยกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลัน รวมอายุได้ 61 ปี 3 เดือน

2

3

4

- 1 พาลูกสาวหนึ่งหทัยออกงานสมาคมศิษย์เก่า
- 2 น้องๆรุ่นพี่รับขาว มาอวยพรวันเกิดครบรอบ 60 ปี
- 3 พักผ่อนกับหลานสาวที่พุทธมณฑล หลังจากทำบุญปล่อยปลา
- 4 ลูกสาว “หนึ่งหทัย” หลานสาว “พิมพ์หทัย” น้องพิมพ์ หลานชาย “ศุภวิชญ์” น้องแทน

แม้ทุกคนจะรู้ว่า การตายจากนั้นเป็นเรื่องธรรมดาที่ไม่อาจขัดขวางได้ แต่ทุกคนก็เสียดายที่คุณสุรเจตน์ได้จากไปในเวลาที่ยังไม่สมควรนัก เพราะคุณสุรเจตน์ยังแข็งแรง ถ้าหากได้ตรวจร่างกายสม่ำเสมอตามสมควรแก่วัยแล้ว คงจะมีชีวิตอยู่ยืนยาว ทำประโยชน์ให้กับสังคมได้อีกมาก และคุณสุรเจตน์เองก็มีโครงการต่างๆที่คิดทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม อยู่เสมอ

ดังนั้นแม้ว่าคุณสุรเจตน์ได้ละสังขารจากโลกนี้ไปแล้ว แต่ด้วยคุณงามความดีที่ได้เพียรทำมาโดยตลอด การประพฤติปฏิบัติตนที่มุ่งมั่นทำงานด้วยความตั้งใจ ยืนยันชัด ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ความมีน้ำใจโอบอ้อมอารีต่อเพื่อนพ้อง และบริวาร ความรักในครอบครัว และการอุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อสังคมของคุณสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ นับเป็นบุคคลที่มีชีวิตดีงาม ที่อนุชนรุ่นหลังสามารถยึดถือเป็นแบบอย่างได้ และเชื่อว่า *คุณสุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์* จะอยู่ในความทรงจำของทุกคนตลอดไป

เข้าเฝ้าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
เพื่อถวายเงินสมทบทุนมูลนิธิสายใจไทย

มหาวิทยาลัยบูรพาได้จัดให้มีการสดุดีและมอบเกียรติบัตร

ให้แก่ศิษย์เก่าผู้ที่สมควรได้รับการยกย่องให้เป็นศิษย์เก่าดีเด่นของ
มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นประจำทุกปี ในโอกาสวันคล้ายวันสถาปนา
มหาวิทยาลัย “8 กรกฎาคม”

ในปี 2541 นี้ มหาวิทยาลัยบูรพาได้พิจารณาคัดเลือกให้
นายสุรเจตน์ เนติลักษณ์วิจารณ์ เป็น “ศิษย์เก่าดีเด่นเกียรติคุณ
ของมหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปี 2541” โดยทำพิธีมอบโล่เกียรติคุณ
เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2541 และนางสุนทรี เนติลักษณ์วิจารณ์
ได้เป็นตัวแทนรับมอบโล่เกียรติคุณดังกล่าว

คำประกาศเกียรติคุณ นายสุรเจตน์ เนติลักษณวิจารณ์ ศิษย์เก่าดีเด่นเกียรติคุณ มหาวิทยาลัยบูรพา 2541

นายสุรเจตน์ เนติลักษณวิจารณ์ เกิดเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2479 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี การศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน เมื่อ พ.ศ. 2510 และสำเร็จการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน เมื่อ พ.ศ. 2528

นายสุรเจตน์ เนติลักษณวิจารณ์ เริ่มทำงานครั้งแรกเป็นครูที่โรงเรียนสตรีเนติศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนอันเป็นธุรกิจของครอบครัว และได้รับแต่งตั้งเป็นอาจารย์ใหญ่และผู้จัดการโรงเรียน สตรีเนติศึกษา เป็นผู้จัดการ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณาของโรงเรียนสตรีเนติศึกษา แผนกการพิมพ์ ในปี 2527 ได้จัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดเนติกุลการพิมพ์ โดยเป็นเจ้าของและผู้จัดการ ดำเนินธุรกิจ จนประสบความสำเร็จมีกิจการที่มั่นคงในปัจจุบัน

นายสุรเจตน์ เนติลักษณวิจารณ์ เมื่อสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสนแล้ว ได้อุทิศตนทำงานให้กับสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพาตลอดมา ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งและร่วมเป็น กรรมการบริหารและที่ปรึกษาของสมาคมมาตลอด โดยดำรงตำแหน่งนายกสมาคมฯ ถึง 5 สมัยด้วยกัน ทำให้กิจการของสมาคมฯ เป็นปึกแผ่น เป็นศูนย์รวมของศิษย์เก่าทั่วประเทศ โดยสามารถสร้างอาคาร สำนักงานและอาคารสัมนาของสมาคมฯ ได้สำเร็จ ตลอดระยะเวลาเกือบ 30 ปี ที่ดำเนินกิจกรรมให้แก่ สมาคมศิษย์เก่าฯ ได้ทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัยเป็นอย่างดี และให้การสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของ มหาวิทยาลัยมาโดยตลอด เช่น เป็นกรรมการส่งเสริมกิจการของมหาวิทยาลัย (2534-2540) เป็น กรรมการกลั่นกรอง ผู้สมควรได้รับปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ปี 2538 และกรรมการที่ปรึกษา ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัย เป็นต้น

แม้ นายสุรเจตน์ เนติลักษณวิจารณ์ จะได้ถึงแก่กรรมไปแล้วเมื่อเดือนกันยายน 2540 ที่ผ่านมา แต่คุณงามความดีของ นายสุรเจตน์ เนติลักษณวิจารณ์ ที่ได้อุทิศตนทำงานเพื่อส่วนรวมด้วยความ เสียสละ ทั้งร่างกาย แรงใจ และทรัพย์สิน ในการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของสมาคมศิษย์เก่าฯ และ มหาวิทยาลัยบูรพาอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ และยาวนาน นับเป็นผู้ที่มีคุณูปการแก่มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นอย่างยิ่ง มหาวิทยาลัยบูรพา จึงเห็นสมควรยกย่องให้ นายสุรเจตน์ เนติลักษณวิจารณ์ เป็น “ศิษย์เก่าดีเด่นเกียรติคุณ” ของมหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อเป็นเกียรติประวัติแก่วงศ์ตระกูลสืบไป

อาจารย์สุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ เป็นผู้หนึ่งที่อยู่ที่ศตุน
ให้กับงานสาธารณกุศลของสังคมส่วนรวมต่างๆมาโดยตลอด
โดยเฉพาะการสนับสนุน “การศึกษา”
เพื่อระลึกถึงคุณความดีของ อาจารย์สุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์
คณะผู้จัดทำหนังสือที่ระลึกฯ จึงได้คัดเลือกและรวบรวม
บทความ แนวคิดในการพัฒนาและปฏิรูปการศึกษา
โดยให้ชื่อว่า “การศึกษาไทย สู่ยุคสมัย 2000”
ให้เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษา
ตั้งความตอทนทำยคำอาลัยของ ศาสตราจารย์ ดร.สิบปนนท์ เกตุทัต
ที่เขียนถึง อาจารย์สุรเจตน์ เนติลักษณะวิจารณ์ ว่า
“เป็นดวงวิญญาณแห่งความดี ส่องสว่างมายังวงการศึกษาไทย
ตลอดไปชั่วกาลนาน”

การศึกษาไทย

2000

สยุคสมัย

สารบัญ

ภาคที่ 1

ความคิดและความฝัน

1.1	วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย	163
1.2	ความฝันของแผ่นดิน	169
1.3	สังคมไทยที่พึงปรารถนาในอนาคต	173
1.4	วิสัยทัศน์การพัฒนาการศึกษาในอนาคต	187
1.5	ภาพอนาคตการศึกษาไทย	193
1.6	บทเรียนของแผ่นดิน	201
1.7	ฌาคส์ เดอลอร์ส	
	การศึกษา : ความฝันที่ต้องเป็นจริง	207
1.8	การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ :	
	สู่ความก้าวหน้าและความมั่นคงของชาติในศตวรรษหน้า	227

ภาคที่ 2

ฝันที่เป็นจริง

2.1	รัฐธรรมนูญกับการศึกษาของชาติ	241
2.2	ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.	249

ภาคที่ 1

ความคิดและความฝัน

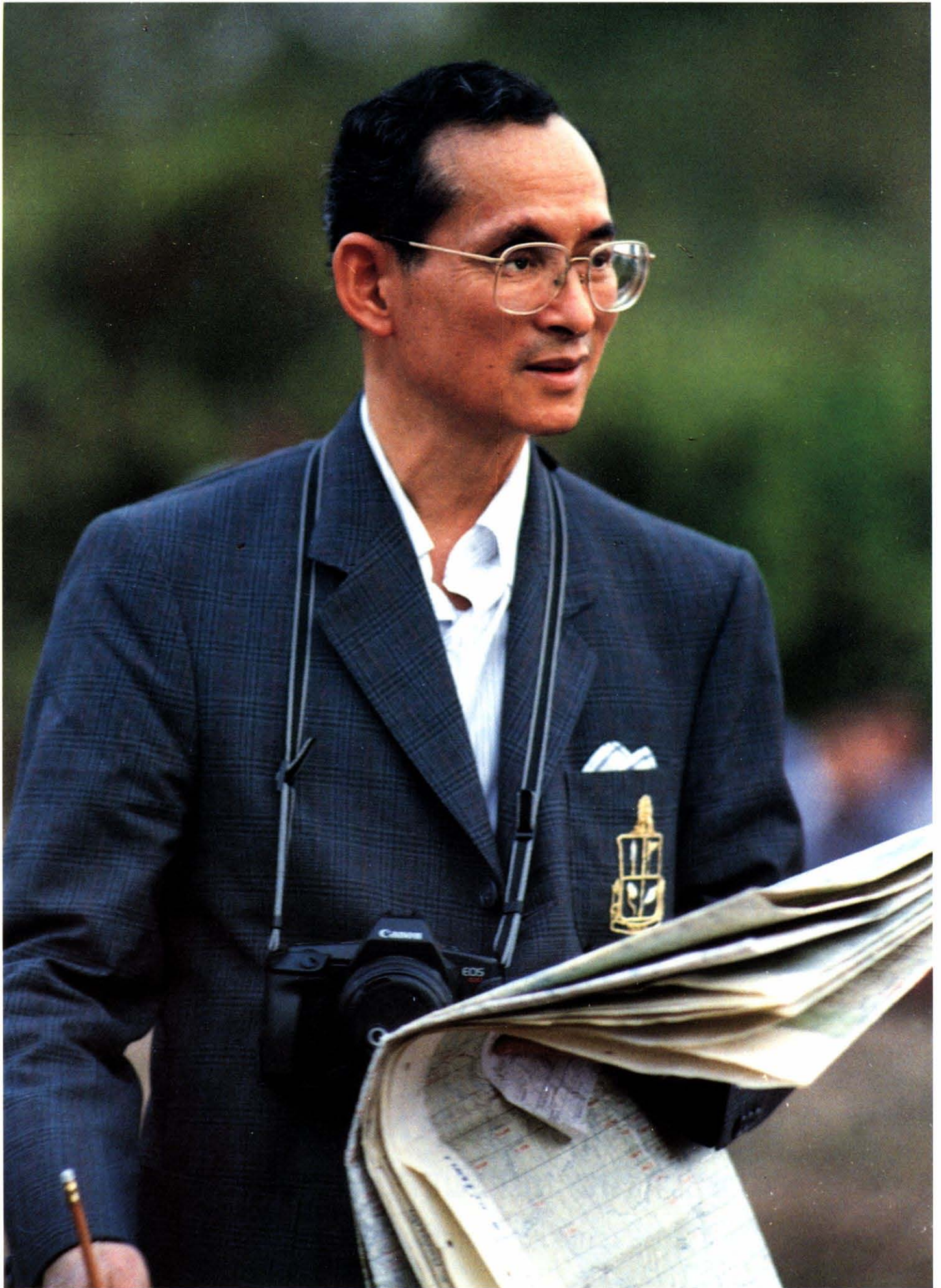
พระมหากษัตริย์
ผู้นำการพัฒนาประเทศไทย

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

พระปฐมบรมราชโองการ

1.1

วิสัยทัศน์
และ
ยุทธศาสตร์การพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาระเทศไทย

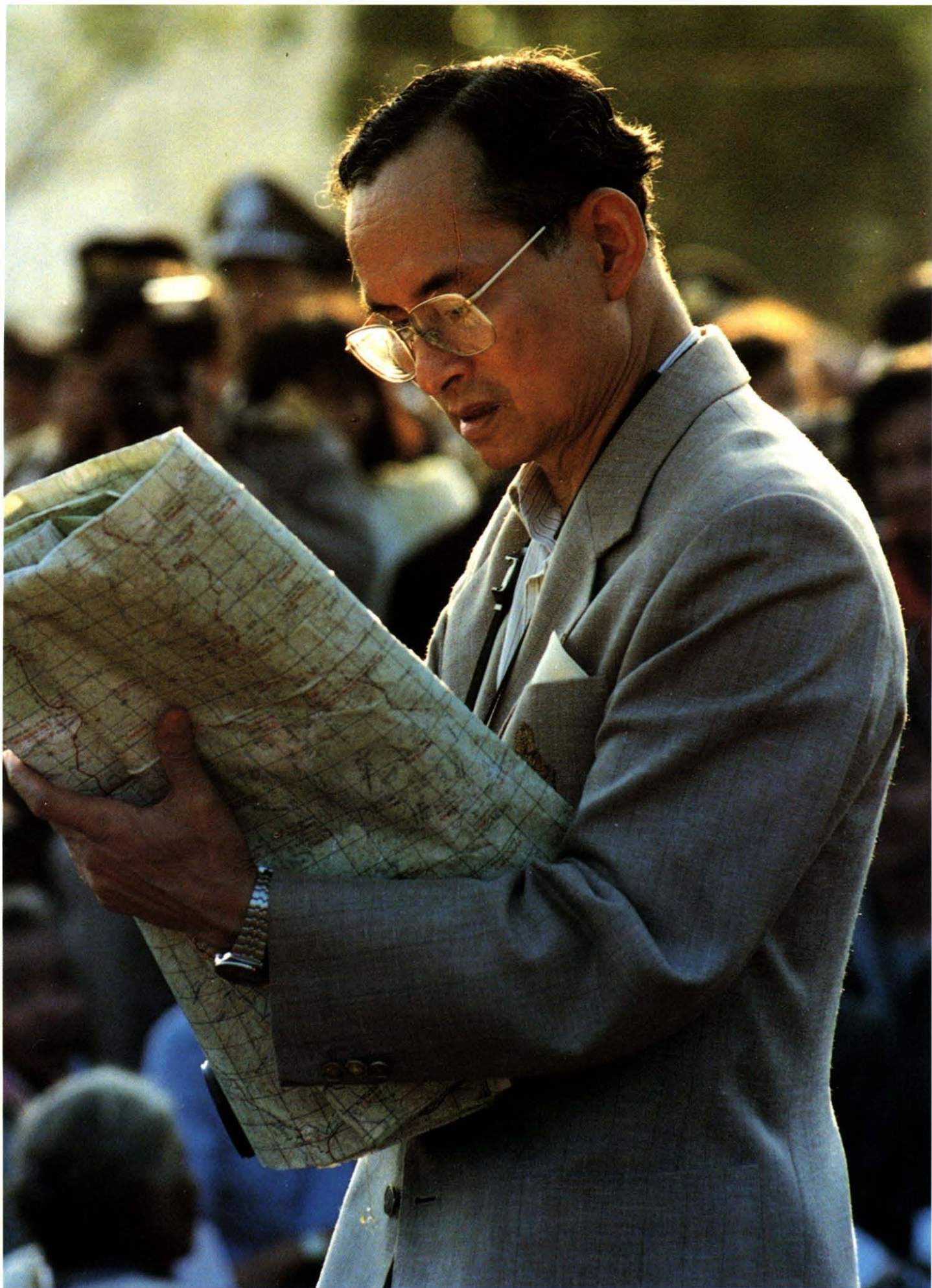

“

“.....การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจที่สูงขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความทุกข์ยาก ล้มเหลวได้ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยประเทศหลายประเทศกำลังประสบปัญหาเศรษฐกิจอย่างรุนแรงอยู่ในเวลานี้ การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพและตั้งตัว ให้มีความพอกินพอใช้ก่อนอื่นเป็นพื้นฐานนั้น เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวด เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าระดับที่สูงขึ้นต่อไปได้อย่างแน่นอน ส่วนการถือหลักที่จะส่งเสริมความเจริญให้ค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับ ด้วยความรอบคอบระมัดระวัง และประหยัดนั้น ก็เพื่อป้องกันความผิดพลาดล้มเหลว และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนบริบูรณ์.....”

”

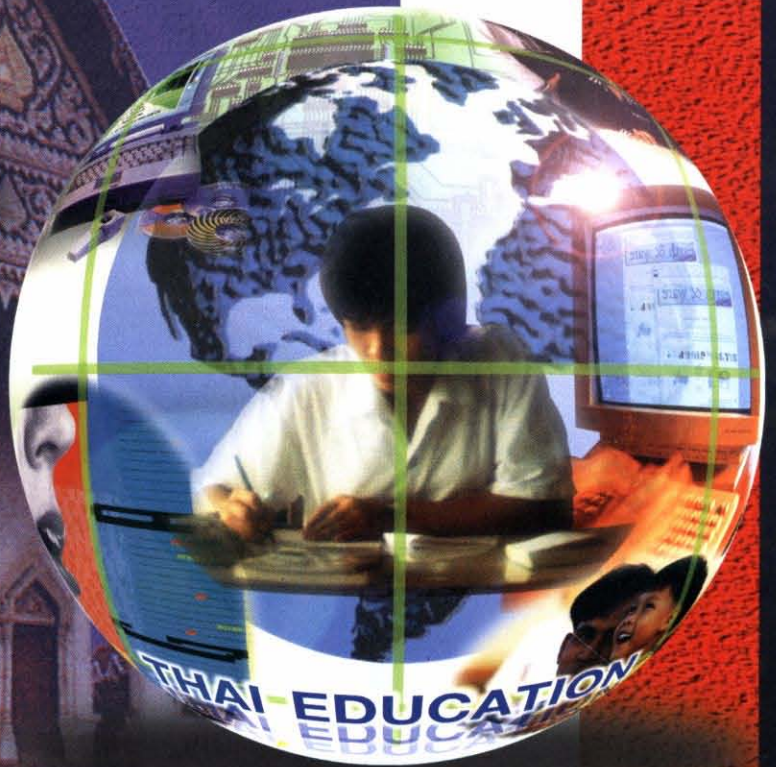
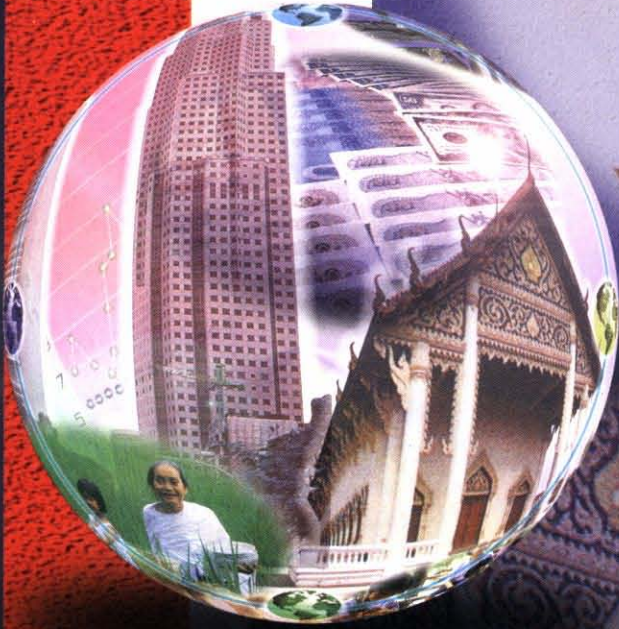
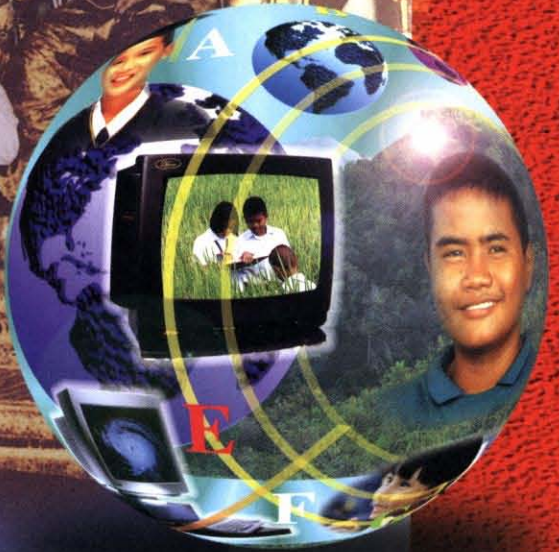
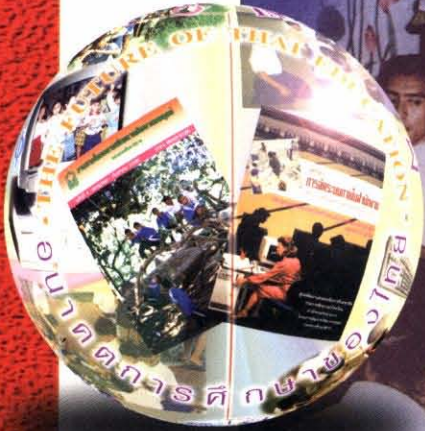

“

“.....การศึกษานั้นเป็นเรื่องของทุกคน และไม่ใช่เฉพาะในระยะหนึ่ง เป็นหน้าที่โดยตรงในระยะเดียวไม่ใช่อย่างนั้น ตั้งแต่เกิดมาก็ต้องศึกษา เติบโต ขึ้นมาก็ต้องศึกษา จนกระทั่งถึงขั้นที่เรียกว่าอุดมศึกษา อย่างที่ท่านทั้งหลาย กำลังศึกษาอยู่ หมายความว่า การศึกษาที่ครบถ้วน ที่อุดม ที่บริบูรณ์ แต่ต่อไป เมื่อออกไปทำหน้าที่การงานก็ต้องศึกษาต่อไปเหมือนกัน มิฉะนั้นคนเราก็อยู่ไม่ได้ แม้จบปริญญาเอกแล้วก็ต้องศึกษาต่อไปตลอด หมายความว่า การศึกษาไม่มี ลิ้นสุด.....”

“.....การศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนพอเหมาะกันทุกๆด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมี พลเมืองมีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้ตลอด.....”

”

1.2

ความฝันของแผ่นดิน

ศาสตราจารย์ ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต

ศาสตราจารย์ ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต

โลกได้เปลี่ยนแปลงไปมากมายในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา เราได้เป็นสักขีพยานต่อการเปลี่ยนแปลงหลายๆอย่างที่คนรุ่นก่อนหน้าเราไม่เคยคิดฝัน เราต้องตกตะลึงต่อการสลายตัวของสหภาพโซเวียต และการสิ้นสุดของการเผชิญหน้าในยุคสงครามเย็นระหว่างโลกเสรี-คอมมิวนิสต์ เราได้ตื่นตื่นกับการย้ายวงโพลขั้วทางเศรษฐกิจจากซีกโลกตะวันตกมาสู่ซีกโลกตะวันออก ที่ไทยเราได้กลายเป็นดาราเด่นดวงหนึ่ง เราได้ฉงนสนเท่ห์ต่อพลานุภาพของเทคโนโลยี ที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของเราอย่างรวดเร็ว เราต้องตระหนักต่อวัฒนธรรมต่างชาติต่างภาษาที่ไหลบ่ามากับกระแสโลกาภิวัตน์และสันคลอนจิตวิญญาณและค่านิยมของเด็กไทยรุ่นใหม่ เรายังได้ร่วมกันหวาดวิตกเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติของไทยและของโลกที่เสื่อมโทรมลง และพิษภัยจากปัญหาสภาพแวดล้อมที่อุบัติขึ้นอย่างน่าสะพึงกลัวยิ่ง

เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง

“การพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพพื้นฐานของเด็กวัยเรียน”

ณ ห้องแกรนด์บอลรูม โรงแรมริเจนท์ กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2540

ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ยังได้บอกอะไรเรามากมายเกี่ยวกับโอกาสและความคาดหวังสำหรับแผ่นดินไทยของเรา ความหวังและความฝันที่ไทยเราจะก้าวไปเป็นประเทศผู้นำ และประเทศคู่ค้าคู่แข่งทางเศรษฐกิจที่ผงาดงามในภูมิภาคนี้ พร้อมด้วยความมั่งคั่งมั่นคงของผองไทยทั่วหน้า ความหวังและความฝันที่เราจะธำรงรักษาเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทยและเยื่อใยแห่งสมานฉันท์ในหมู่เราคนไทยไว้ได้นานเท่านาน ความหวังและความฝันที่เราจะชุบชีวิตป่าไม้และต้นน้ำลำธาร ปลุทธรรษชาติที่งดงาม ให้ฟื้นคืนกลับมาอยู่คู่คุณภาพชีวิตคนไทย อีกครั้งหนึ่ง

สิ่งที่เราต้องร่วมกันตระหนักก็คือกุญแจที่จะไขความฝันเหล่านี้ให้เป็นความจริงของแผ่นดินไทย คือ **“คนไทย”** นั่นเอง ทั้งคนไทยในช่วงชีวิตนี้และคนไทยในรุ่นลูกหลานที่จะต้องสืบสาน **“ความฝันของแผ่นดิน”** ให้เป็นตำนานแห่งความสำเร็จที่จะอยู่คู่สังคมไทยตลอดไป

การใช้ **“การศึกษา”** เป็นเครื่องมือเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้คนไทยและ **“บ่มเพาะ”** ความมองอาจสามารถให้ลูกหลานไทย จึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่งกว่าเรื่องใดๆ ในวันนี้

เราต้องเริ่มที่ **การให้รากฐานชีวิตที่ดีกับเด็กไทยทุกคน** ด้วยการหยิบยื่นการสาธารณสุขและการรักษาสุขภาพอนามัยที่พรักพร้อมถึงเด็กไทยทุกคน ไม่ว่าเขาจะเกิดมาในสภาพที่ขัดสนเพียงไร รัฐมีหน้าที่ต้องนำสวัสดิการที่ดีเข้าไปถึงเขาคอบครัวของเขาและชุมชนของเขาอย่างถ้วนหน้า ไม่ว่าจะ เป็น บริการการแพทย์ การฉีดวัคซีน การบริหารเด็กอ่อน การให้ความรู้พ่อแม่เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกของตน การจัดอาหารที่ถูกหลักโภชนาการไปตามโรงเรียนที่ห่างไกล ไปจนถึงการจัดที่วิ่งเล่น ที่เล่นกีฬา ที่พักผ่อนทางจิตใจให้เด็กไทยทุกคน **นี่คือรากฐานชีวิตที่ดีที่เด็กไทยทุกชีวิตควรจะได้รับ** เพื่อเขา

ทุกชีวิต สามารถตอบแทนสิ่งที่ดีคืนกลับให้สังคม ในวันหนึ่งข้างหน้า

เราต้องตามด้วย **การให้การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดีแก่เด็กไทยทุกคน** นับตั้งแต่การขยายบริการการศึกษาขั้นอนุบาล ในรูปศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลที่เด็กไทยวัย 3-5 ขวบของเราอีกนับล้านคนยังไม่มีโอกาสสัมผัส ไปจนถึงการจัดการศึกษาภาคบังคับที่มีคุณภาพเท่าเทียมกันให้เด็กไทยทุกคน และการศึกษาภาคบังคับของเราไปจนถึง 12 ปี หรือถึงขั้นมัธยมปลายโดยเร็วที่สุด เช่นที่ประเทศผู้นำทางเศรษฐกิจทั้งหลาย ล้วนแล้วแต่ดูแลให้คนของเขาได้รับการศึกษากันถึงระดับมัธยมปลายทั้งสิ้น

เราต้องมีการปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอนสำหรับเด็กไทย ให้มีแต่ **การสอนสิ่งที่ควรรู้ ควรทำเป็น เพื่อการอยู่รอดในโลกแห่งการแข่งขัน** การบอกให้จดบอกให้จำแบบเก่า ต้องเลือนหายไปกับข้อเท็จจริงที่ว่า ความรู้ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้แตกตัวไปมาก จนครูวิเศษที่ไหนก็ไม่อาจตามไปพรั่าสอนได้หมด สิ่งที่เด็กไทยควรมีคือ ความรู้พื้นฐานและความแตกฉานทางภาษาและคอมพิวเตอร์ เพื่อการสื่อสารยุคใหม่ และความมี **“โลกทัศน์สากล”** บนพื้นฐานความเข้าใจในสังคมและวัฒนธรรมต่างชาติต่างภาษา และที่สำคัญยิ่งก็คือ **การสร้างเด็กไทยให้มีความใฝ่รู้ การรู้วิธีเรียนรู้ และการรู้แหล่งแห่งความรู้** ที่จะเป็ปัจจัยที่เป็นที่พึ่งให้เขาได้อย่างแท้จริงไปชั่วชีวิต ไม่ว่าเขาจะเป็นเกษตรกรในทุ่งกว้าง หรือนักธุรกิจข้ามชาติบนตึกสูง

เราต้องให้การศึกษาเป็นกระบวนการตลอดชีวิตที่ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงกิจกรรมการศึกษาและการฝึกอบรมในทุกช่วงเวลาของชีวิต เราต้องปฏิรูประบบการ **“คัด”** คนเข้าศึกษาทุกระดับ ที่จะต้องไม่เน้นแต่คน **“ทำข้อสอบเก่ง”** อีกต่อไป แต่เน้นการพิจารณาเกณฑ์อื่นๆ เพื่อการให้โอกาสคนที่ **“เกิดมาไม่เท่ากัน”** ให้มีโอกาสเท่ากัน เพื่อให้สังคมของเรา **“เท่ากัน”** มากขึ้นในวันหนึ่งข้างหน้า เราต้องมุ่งเน้นการศึกษา ระบบเปิด ที่อาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารทันสมัยเข้าช่วย และความยืดหยุ่นในบริการสอบวัดความรู้ ที่จะทำคนไทย **“เรียนได้ทุกที่ เรียนได้ทุกเมื่อ”** และเทียบวัดความรู้ได้อย่างสะดวก เพื่อพลิกผันโอกาสที่ดีให้ชีวิตและการทำงานของตนเองได้อย่างไม่ยากเย็นนัก

เราต้องเร่งในเรื่องการพัฒนาครูของเราให้เป็นผู้ที่สามารถ **“เบิกทางแห่งปัญญา”** ให้เด็กไทยได้อย่างแท้จริง เราต้องปรับปรุงมาตรการพัฒนาและสรรหาครู ตลอดจนการ

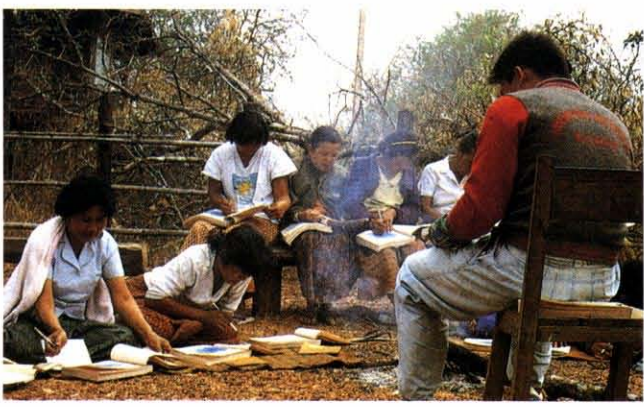
ปรับปรุงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครูให้ **“ได้คนดี ๆ มาเป็นครู และครูดี ๆ เป็นครูอยู่ได้นาน ๆ”** เพื่อครูของเราเป็นผู้มีความสามารถ และช่วยพัฒนาเด็กไทยของเราให้มีคุณลักษณะได้เช่นที่หวัง

เราต้องทำให้การศึกษา มีความหลากหลายตามสภาพชีวิตและความต้องการของท้องถิ่นชุมชนต่างๆ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว นั่นคือ การศึกษาที่ปรับให้สอดคล้องกับภูมิหลังทางสังคมวัฒนธรรม ตลอดจนสภาพความต้องการกำลังคนของท้องถิ่น นั่นคือ การศึกษาที่มุ่งสอนเด็กในท้องถิ่นให้รักท้องถิ่น เข้าใจท้องถิ่น และเติบโตเป็นกำลัง เป็นผู้นำให้ท้องถิ่นได้ในอนาคต

เราต้องมุ่งมั่นในการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ให้สอดคล้องรองรับกับโฉมหน้าการศึกษายุคใหม่ที่กล่าวมาทั้งหมด นับตั้งแต่ การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา เพื่อการตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นที่หลากหลาย การเปิดทางให้องค์กรต่างๆ ในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการ **“ออกแบบ”** และ **“ดำเนินการ”** จัดการศึกษาสำหรับท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นสถาบันศาสนา ภาคเอกชน สื่อมวลชน ไปจนถึงประชาชนและผู้ปกครองของเจ้าตัวเล็กๆทั้งหลาย ที่พึงมีสิทธิ์ มีเสียงในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น การปรับปรุงระบบการระดมทุนและการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา เพื่อให้ทุกท้องถิ่นมีโอกาสรักที่จะสามารถตัดสินใจใช้ไปเพื่อการพัฒนาแก้ปัญหาของลูกหลานในท้องถิ่นของตนเองได้ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพควบคู่กับการกระจายอำนาจ เพื่อให้มั่นใจในการจัดการศึกษาของทุกท้องถิ่นที่จะงอกงามต่อไปไม่สิ้นสุด

นี่คือ **“ความฝันของแผ่นดิน”** ที่เสนอไว้ให้ช่วยกันทำให้เป็นจริง ด้วยการสร้างพลังแห่ง **“ภาคประชาชน”** จะร่วมกันเรียกร้องเรื่องการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สังคมของเรา **“ลงทุนทางปัญญา”** ให้มากอย่างที่ควร ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนในอุปโภคและปัจจัยพื้นฐานทางการศึกษา ไปจนถึงการพัฒนาและรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างที่กล่าวมาทั้งหมด

เพื่อสังคมไทยเป็นปึกแผ่น ก้าวมัน ทันโลก และธำรงรักษาความเป็นไทยไว้คู่แผ่นดินไทยตลอดไป

1.3

สังคมไทย ที่พึงปรารถนาในอนาคต

1. ปฐมบท

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของประเทศไทยไว้ในปฐมบทของแผน ซึ่งระบุถึงสังคมไทยที่พึงปรารถนาในอนาคตรวม 7 ด้านด้วยกัน พร้อมทั้งได้เสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการวางแผนจากแยกส่วนรายสาขาเศรษฐกิจหรือสังคม ที่ขาดความเชื่อมโยงเกื้อกูลต่อกัน มาเป็นการพัฒนาแบบรวมส่วนหรือบูรณาการ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี

● สังคมไทย เป็นสังคมที่มีเอกลักษณ์ นำภาคภูมิใจ เป็นสังคมที่เปิดกว้าง ยอมรับวัฒนธรรมจากภายนอก และนำมาปรับใช้ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมและกลมกลืน เป็นสังคมที่มีความสงบสันติ อบอุ่นใจและเอื้ออาทรต่อกัน ปราศจากความขัดแย้งอย่างรุนแรง มีความยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนา ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักเหตุผล และทางสายกลาง มีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน สืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน

● เมื่อประเทศไทยย่างเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 นับตั้งแต่แผนพัฒนา ฉบับที่ 8 นี้เป็นต้นไป กล่าวได้ว่าเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ในประวัติการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา กระแสโลกาภิวัตน์อันเกิดจากความก้าวหน้าด้านวิทยาการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เทคโนโลยีสารสนเทศได้เป็นปัจจัยผลักดันที่สำคัญ ทำให้โลกอยู่ในภาวะไร้พรมแดนและนำโลกเข้าสู่ยุคแห่งการจัดระเบียบใหม่ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดทั้งโอกาสและภัยคุกคามต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนถาวรของประเทศไทย

● ในด้านเศรษฐกิจ กระแสโลกาภิวัตน์ได้ทำให้ตลาดของโลกกว้างขวางขึ้น มีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตและการลงทุนข้ามชาติทั่วโลก มีการจัดตั้งองค์กรการค้าโลก การรวมกลุ่มการค้า ทั้งในอเมริกาเหนือ ยุโรป อาเซียน แอฟริกา เพื่อช่วยสร้างเสถียรภาพและความเป็นธรรมด้านเศรษฐกิจ และการค้าให้แก่ทุกประเทศ และช่วยเร่งกระบวนการถ่ายทอดและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาให้เป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นด้วย ในขณะเดียวกัน การที่ระบบเศรษฐกิจของโลก ได้มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น โดยทุกๆประเทศให้ความสำคัญกับนโยบายการค้าเสรี ซึ่งจะทำให้เกิดการแข่งขันทางการค้าอย่างรุนแรงมากยิ่งขึ้น

● ทางด้านสังคม คนไทยจะมีโอกาสในการเลือกรับข่าวสารที่หลากหลายตามรสนิยมของแต่ละคน สามารถที่จะเรียนรู้รับข้อมูลข่าวสารรอบโลกภายในบ้านของตนเอง หรือในที่ทำงาน ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และสื่อสำเร็จรูปต่างๆ ในขณะเดียวกัน การเติบโตของภาคธุรกิจและอำนาจของข่าวสารที่เผยแพร่เข้าถึงบุคคลโดยตรง ทำให้หน่วยต่างๆในสังคมมีพลังในการต่อรองที่เพิ่มขึ้น และมีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น เกิดแรงกดดันให้มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามในทางตรงกันข้าม กระแสวัฒนธรรมและข้อมูลข่าวสารที่ขาดการกลั่นกรอง ไหลผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ เช่น ธุรกิจบันเทิง โฆษณา ฯลฯ ก่อให้เกิดวัตถุนิยม และบริโภคนิยม ตลอดจนความฟุ้งเฟ้อต่างๆในหมู่นครุใหม่ รวมทั้งการครอบงำทางวัฒนธรรม

● นอกจากนี้ กระแสโลกาภิวัตน์ยังเป็นแรงผลักดันให้เกิดค่านิยมสากล เช่น กระแสประชาธิปไตย กระแสด้านสิทธิมนุษยชน กระแสความเท่าเทียมกันของหญิงชาย กระแสการร่วมกันพิทักษ์รักษาสภาพแวดล้อม ซึ่งทำให้เกิดการตระหนักร่วมกันอย่างกว้างขวางว่า การพัฒนาที่มุ่งเน้นไปในด้านเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว โดยละเลยมิติความเป็นมนุษย์ ครอบครัว ชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม จะส่งผลให้เกิดสภาพการเสียดุลของการพัฒนาที่รุนแรง ซึ่งในอนาคตหากไม่แก้ไขแล้ว คนและธรรมชาติจะไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืนและเกื้อกูลได้

1.1 สังคมไทย ที่พึงปรารถนาในอนาคต

เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก ทั้งในแง่บวกและลบดังกล่าวมาแล้วข้างต้น การพัฒนาประเทศในระยะต่อไป จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจและสังคมเสียใหม่ให้เข้มแข็งพร้อมรับสถานการณ์ในอนาคต และให้สามารถที่จะช่วงชิงโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงในประชาคมโลก มาใช้เป็นแรงผลักดันในการพัฒนาประเทศ ให้สอดคล้องกับพื้นฐานของวัฒนธรรม และตรงกับความต้องการของคนไทย ทั้งนี้เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวไปสู่ความเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี พ.ศ.2563 โดยเศรษฐกิจไทยจะมีขนาดเป็นลำดับ 8 ของโลก คนไทยมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวไม่ต่ำกว่า 300,000 บาทต่อปี หรือประมาณ 12,000 เหรียญสหรัฐ* ซึ่งวัด ณ ระดับราคาปี 2536 และสัดส่วนคนยากจนจะลดลงต่ำกว่าร้อยละ 5 ควบคู่กันไปกับการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนส่วนใหญ่ ดังรายละเอียดที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันกำหนดขึ้น เป็นวิสัยทัศน์สังคมไทยที่พึงปรารถนาในอีก 25 ปีข้างหน้า ดังนี้

- สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเป็นปึกแผ่น มีความภูมิใจในความเป็นไทย และดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ มีความมั่นคง สงบสุขสันติกับนานาชาติ เป็นที่ยกย่องและเป็นประเทศระดับแนวหน้าในประชาคมโลก เป็นสังคมที่คนมีความสุข อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง เป็นสังคมที่มีสมรรถภาพ มีเสถียรภาพ มีความเสมอภาค มีความยุติธรรม มีระเบียบวินัย มีความเมตตากรุณา เคารพในสิทธิมนุษยชน มีหลักธรรมของศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตของคนในสังคม

- คนไทยทุกคนมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่มากขึ้น ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และมีส่วนร่วมอย่างเต็มภาคภูมิในกระบวนการพัฒนาประเทศ เด็กไทยทุกคนจะได้รับการดูแลเอาใจใส่ด้านสุขภาพ ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา ได้รับสารอาหารครบถ้วนตั้งแต่ปฐมวัย รวมทั้งได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี และทุกคนมีโอกาสเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมที่มีคุณภาพ

- คนไทยมีขีดความสามารถพร้อมที่จะปรับตัวเพื่อรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในระดับที่สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ คนในวัยหนุ่มสาวได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ของคนในกลุ่มอายุ 18-24 ปี กลุ่มคนผู้ด้อยโอกาสในสังคมได้รับโอกาสทางการศึกษา และการมีงานทำอย่างทั่วถึงถ้วนหน้า คนไทยจะมีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ รู้จักตัวเอง รู้เท่าทันโลก และมีศักยภาพที่จะปรับตัวเองอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่าตลอดทุกช่วงวัยของชีวิต

- เศรษฐกิจตั้งอยู่บนรากฐานของการสร้างสรรค์ เป็นศูนย์กลางที่สำคัญในภูมิภาค ทั้งในด้านการผลิต การคมนาคม การเงิน การท่องเที่ยว และบริการ มีระบบการค้าขายแบบเสรีที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ทันโลกทางด้านเทคโนโลยีและนำโลกในมิติที่ประเทศไทยมีความเป็นเลิศ มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ โดยมีความสอดคล้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเป็นฐานการจ้างงานและสร้างโอกาสในการกระจายรายได้ อย่างเป็นธรรม ทั่วทุกกลุ่มคนทุกพื้นที่

- ชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในภูมิภาคและชนบท ไม่แตกต่างจากคนในเมืองหลวง คือ จะมีโอกาสได้รับบริการโครงสร้างพื้นฐานและบริการพื้นฐานทางสังคมที่จำเป็น อย่างมีคุณภาพและทั่วถึง มีหลักประกันด้านสุขภาพอนามัย สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างสะดวก ด้วยเครือข่ายระบบโทรคมนาคม และขนส่งที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ มีโอกาสและทางเลือกในการประกอบอาชีพได้อย่างเสรี และใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการดูแลรักษาและจัดการอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพของคนในปัจจุบัน เพื่อเป็นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนแก่คนรุ่นหลัง คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีเมืองและชุมชนที่น่าอยู่อาศัย มีความปลอดภัย เป็นความภาคภูมิใจของคนไทยทั้งชาติ

- มีระบบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ โดยมีองค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีภาคราชการที่มีประสิทธิภาพ มีนักการเมืองและข้าราชการที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความสามารถสูง ยึดผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นหลัก เป็นที่พึ่งและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

1.2

แนวคิด ทิศทาง และกระบวนการทัศน์ใหม่ของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8

- การก้าวไปสู่วิสัยทัศน์สังคมไทยที่พึงปรารถนา ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องทำอย่างเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องไป ในระยะยาว โดยการสร้างโอกาส หลักประกันและสภาพแวดล้อม ให้ทุกภาคทุกส่วนในสังคมได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมกำหนดแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตามประเมินผล ความต้องการของคนส่วนใหญ่ในสังคมได้มากกว่าทศวรรษที่ผ่านมา

- แผนพัฒนา ฉบับที่ 8 เป็นก้าวแรกของการนำวิธีการใหม่ในการพัฒนาประเทศมาใช้ เพื่อจัดระเบียบทางเศรษฐกิจและสังคม ให้สามารถบรรลุถึงสภาวะอันพึงปรารถนาของคนไทยทั้งชาติในอนาคต การจัดทำแผนพัฒนาฉบับนี้ได้เริ่มต้นจากการเปิดโอกาสให้คนไทยทุกกลุ่มสาขาอาชีพ และทุกภูมิภาคของประเทศ เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็น และกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่การเริ่มจัดทำแผน แทนการกำหนดแผนจากภาคราชการ แต่เพียงฝ่ายเดียวอย่างแต่ก่อน ซึ่งนับได้ว่า เป็นการเปิดศักราชกระบวนการวางแผนที่เน้นสร้างความร่วมมือร่วมใจกัน ผนึกกำลังอย่างสมานฉันท์ของคนในชาติ

- แนวคิดของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในอดีต ได้ให้ความสำคัญกับการเร่งรัด การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์การพัฒนา ได้มุ่งเน้นพัฒนาอุตสาหกรรมและการผลิตเพื่อการส่งออก โดยอาศัยความได้เปรียบทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์ มาใช้ขยายฐานการผลิตเพื่อสร้างรายได้ และการมีงานทำ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในช่วงเวลานั้น อย่างไรก็ตาม การเจริญเติบโตรวดเร็วทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ และความเจริญทางด้านวัตถุที่มากขึ้น มิได้หมายความว่า คนไทยและสังคมไทยจะมีความสุขสมบูรณ์ มีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างทั่วถึง วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ดีงาม

และเรียงบงายของสังคมไทยเริ่มเปลี่ยนไป พร้อมๆกับ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และความไม่มั่นคง ของครอบครัว ชุมชนและสังคม

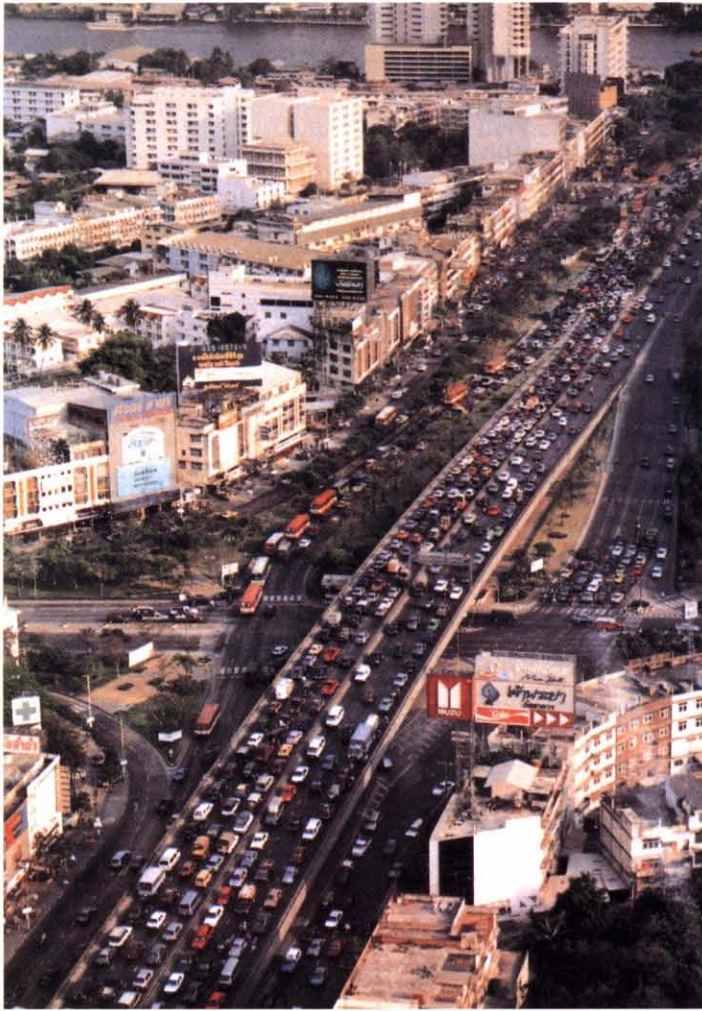
● การพัฒนาที่ท้าทายต่อการอยู่รอดของระบบเศรษฐกิจ และความมั่นคงของสังคมไทยในอนาคต คือ **การพัฒนาคน** ซึ่งหมายถึง การพัฒนาคุณภาพและสมรรถนะของคนไทย ให้สามารถมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ที่จะเป็นการเพิ่มขีด ความสามารถของชุมชน สังคมและของชาติในที่สุด ดังนั้น แผนพัฒนา ฉบับที่ 8 จึงได้ปรับแนวคิดการพัฒนาจากเดิม ที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นจุดมุ่งเน้นหลักของการพัฒนา แต่เพียงอย่างเดียว มาเป็น การเน้นคนเป็นศูนย์กลางของ การพัฒนา เพราะคนเป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จ ของการพัฒนาในทุกเรื่อง โดยการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเพียง เครื่องมืออย่างหนึ่ง ที่จะช่วยให้คนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้นเท่านั้น ไม่ใช่เป็นเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาอีกต่อไป รวมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการวางแผนจากการแยกส่วนรายสาขา เศรษฐกิจหรือสังคม ที่ขาดความเชื่อมโยงเกื้อกูลต่อกัน มาเป็นการพัฒนาแบบรวมส่วนหรือบูรณาการ เพื่อให้เป็น แผนพัฒนา ที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ให้คนไทยส่วนใหญ่ ของประเทศ อย่างแท้จริง

● ยุทธศาสตร์ใหม่ที่เป็นหัวใจสำคัญของแผนพัฒนา ฉบับที่ 8 มีสองประการ คือ

ประการแรก การพยายามเสริมสร้างความสัมพันธ์ อันดีระหว่างรัฐกับประชาชนให้เกิดขึ้นมากที่สุด โดยการใช้ ระบบความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในสังคม รวมทั้งการที่จะให้มีหลักประกันด้านสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี

ประการที่สอง การปรับระบบการบริหารจัดการ เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงแผนไปสู่ภาคปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ การปรับกระบวนการและกลไกในการบริหารจัดการงบประมาณ และบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัวและสัมพันธ์ สอดคล้องกัน โดยยึดหลักการประสานงาน ภายใต้ระบบการ จัดการพื้นที่กับภารกิจของหน่วยงาน และการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการกำหนดแผน โครงการ ตามยุทธศาสตร์ การพัฒนา ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนา ควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผล โดยการจัดทำเครื่องชี้วัด ความสำเร็จของแผนในหลายมิติและหลายระดับ รวมทั้งจัดให้มี ระบบการติดตามประเมินผลเป็นประจำทุกปี โดยเปิดโอกาส ให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในการติดตามผล การพัฒนาอย่างกว้างขวาง

● เป็นที่หวังว่า การเริ่มต้นของแผนพัฒนา ฉบับที่ 8 ในระยะเวลาเดียวกันกับที่ประเทศก้าวเข้าสู่ศักราชใหม่ จะเป็นยุคสมัยของความเบิกบานและความสมานฉันท์ ของคนในชาติ ซึ่งความร่วมมือร่วมใจในรูปแบบต่างๆ ในการ เปลี่ยนแผนสู่ภาคปฏิบัติได้เริ่มเกิดขึ้นแล้ว จึงเชื่อมั่นได้ว่า แผนพัฒนาฉบับที่ 8 จะเป็นการเริ่มกระบวนการที่ทุกภาคส่วน ของสังคม จะร่วมกันก้าวเดินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน และรับผิดชอบร่วมกัน ในการตรวจสอบและประเมินผล การดำเนินงานเป็นประจำทุกปี และที่สำคัญที่สุดคือ **เป็นกระบวนการเรียนรู้ ในอันที่จะอยู่ร่วมกัน อย่างรัฐรักสามัคคี รมเย็นเป็นสุข เป็นธรรม และเป็นไท**

2.

สรุปสาระสำคัญของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8

2.1

สถานการณ์ เศรษฐกิจและสังคมไทย ในช่วง 3 ทศวรรษ ที่ผ่านมา

- สังคมไทยได้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

ในการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังจะเห็นได้จาก อัตราการขยายตัว อยู่ในระดับสูงโดยเฉลี่ยถึงร้อยละ 7.8 ต่อปี รายได้ต่อหัวของคนไทย เพิ่มขึ้นจาก 2,100 บาท ในปี 2504 เป็น 68,000 บาท ในปี 2538 ตามราคาประจำปี สัดส่วนคนยากจนของประเทศ ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 13.7 ในปี 2535 เปรียบเทียบกับ เป้าหมายร้อยละ 20 ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ฐานะการเงินการคลังของประเทศ มีความมั่นคง และได้รับการยอมรับโดยทั่วไปจากนานาประเทศ ส่วนการลงทุนของภาครัฐในด้านโครงสร้างพื้นฐาน และบริการพื้นฐานทางสังคมโดยต่อเนื่องนั้น ได้ทำให้คนไทยมีรายได้ ฐานะความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมาโดยตลอด

● ถึงแม้ว่าการพัฒนาประเทศจะบรรลุเป้าหมาย การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจก็ตาม แต่กิจกรรมและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ก็ยังกระจุกตัวอยู่ในภาคมหานครและปริมณฑล รายได้ต่อหัวของคนไทยในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ยังสูงกว่าภูมิภาคอื่นๆของประเทศมาก โดยเฉพาะภาคตะวันออก

เฉียงเหนือ ซึ่งมีรายได้ต่อหัวต่ำที่สุด ประมาณ 12 เท่า กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20 เปอร์เซนต์แรก มีสัดส่วนรายได้เพิ่มขึ้น จากร้อยละ 54 ในปี 2531 เป็นร้อยละ 59 ในปี 2535 ในขณะที่กลุ่มที่มีรายได้ 20 เปอร์เซนต์ต่ำสุด มีสัดส่วนรายได้ลดลง จากร้อยละ 4.6 ในปี 2531 เหลือเพียงร้อยละ 3.9 ในปี 2535 ช่องว่างระหว่างรายได้และโอกาสที่ได้รับ จากผลของการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ และการพัฒนาประเทศในระยะยาว

● ผลของการพัฒนาที่ผ่านมา ทำให้คนไทยส่วนใหญ่ ได้รับบริการโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมมากขึ้น ในระดับที่น่าพอใจ กล่าวคือ ในปี 2537 ในหมู่บ้านชนบทมีไฟฟ้าใช้แล้ว ร้อยละ 97.7 มีน้ำสะอาดดื่มกินในระบบประปา สำหรับเขตเมือง ในภูมิภาคมากกว่าร้อยละ 75 และร้อยละ 32 ในหมู่บ้านชนบท ในด้านคมนาคมขนส่ง ได้มีถนนเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด อำเภอ และตำบล คิดเป็นระยะทางรวมทั้งสิ้น 210,025 กิโลเมตร ซึ่งเป็นถนนในหมู่บ้านประมาณ 123,400 กิโลเมตร ในด้านการศึกษา นั้น คนไทยมีการศึกษาสูงขึ้น โดยมีอัตราเข้าเรียนในภาคบังคับถึงร้อยละ 97.7 ความสำเร็จของการพัฒนาด้านสาธารณสุข ได้ทำให้อายุขัยเฉลี่ยของคนไทย ในปี 2537 เพิ่มขึ้น เป็น 67.6 ปี เปรียบเทียบกับปี 2533 ซึ่งคนไทยมีอายุขัยเฉลี่ยเพียง 63 ปีเท่านั้น

● การมุ่งเน้นการแข่งขันเพื่อสร้างความมั่งคั่ง ในด้านรายได้ ทำให้คนไทยและสังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมของคนในสังคม คือ การย่อหย่อนในศีลธรรม จริยธรรม ขาดระเบียบวินัย การเอาใจเอาเปรียบ ส่งผลให้วิถีชีวิตและค่านิยมดั้งเดิม ที่ดีงามของไทย เริ่มจางหายไปพร้อมๆกับการล่มสลายของสถาบันครอบครัว ชุมชน และวัฒนธรรมของท้องถิ่น นอกจากนี้ สภาพบีบคั้นทางจิตใจของคนในสังคม เกิดจากความแออัดของชุมชนเมือง สภาวะแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลง ซึ่งมากับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจนั้น ได้ส่งผลให้ภาวะการเจ็บป่วยของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปสู่โรคร้ายใหม่ เช่น

โรคมะเร็ง โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง รวมทั้ง การบาดเจ็บ ล้มตายจากอุบัติเหตุและอุบัติเหตุ ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ตามการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและรายได้ที่สูงขึ้น

● การเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงเป็นลำดับ ในช่วง 2 ปีแรกของแผนพัฒนา ฉบับที่ 7 ป่าไม้ยังคงถูกทำลายลงถึงปีละ 1 ล้านไร่ ที่ดินทำกินถูกชะล้างพังทลายคุณภาพของแม่น้ำ ลำคลอง เปลี่ยนแปลง จนไม่สามารถจะนำมาใช้ประโยชน์ได้อีกต่อไป สิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลงทั้งในด้านคุณภาพของอากาศ ปริมาณฝุ่นละออง รวมทั้งเสียง ในเขตกรุงเทพมหานครและเมืองหลักในภูมิภาคนั้น ได้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทยโดยทั่วไปอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ การพัฒนาที่ไม่ได้คำนึงถึงต้นทุนและการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งมองข้ามการพัฒนาคุณค่าของความเป็นคน ละเลยภูมิปัญญาและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ บนพื้นฐานของความเป็นไทย จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต

2.2

วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8

เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคม ช่วยแก้ปัญหาการพัฒนาที่ขาดความสมดุล คือ เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน และเพื่อก้าวไปสู่วิสัยทัศน์ การพัฒนาที่พึงปรารถนาในระยะยาว การพัฒนาในระยะ 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของการพัฒนาไว้ดังนี้

● วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของคนทุกคน ทั้งในด้านร่างกายจิตใจและสติปัญญา ให้มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง มีความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพ และสามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง
- (2) เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมให้มีความมั่นคง และเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน ให้สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคน รวมทั้งให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศมากยิ่งขึ้น
- (3) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ มั่นคงและสมดุล เสริมสร้างโอกาสการพัฒนาศักยภาพของคนในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา และได้รับผลจากการพัฒนาที่เป็นธรรม
- (4) เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ สามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืน
- (5) เพื่อปรับระบบบริหารจัดการ เปิดโอกาสให้องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศมากขึ้น

● เป้าหมาย

- เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การพัฒนาข้างต้น เห็นสมควรกำหนดเป้าหมาย ซึ่งจะเป็นเครื่องชี้วัดผลการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ตามวัตถุประสงค์หลัก ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ไว้ดังนี้
- (1) เพิ่มปริมาณการเตรียมความพร้อมทุกด้านของเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) อย่างมีคุณภาพ
 - (2) เพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 ปี แก่เด็กในวัยเรียนทุกคน และการเตรียมการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น 12 ปี รวมทั้งให้มีการฝึกอบรม ครู อาจารย์ทุกคนอย่างต่อเนื่อง
 - (3) ยกระดับทักษะฝีมือและความรู้พื้นฐานให้แก่แรงงานในสถานประกอบการ โดยให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกต่อกลุ่มแรงงานอายุ 25-45 ปี
 - (4) ให้ผู้ด้อยโอกาสทุกประเภทได้รับโอกาสการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และได้รับบริการพื้นฐานทางสังคมอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง
 - (5) ลดอัตราการประสบนันตรายจากการทำงาน และลดจำนวนการเกิดอุบัติเหตุต่างๆ โดยเฉพาะการจราจร การขนส่งวัตถุเคมีอันตราย และอัคคีภัยในอาคารสูง

2.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม ของประเทศ

เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การพัฒนาดังกล่าว เห็นควรกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ที่สำคัญ ดังนี้

- **การพัฒนาศักยภาพของคน** ประกอบด้วย การส่งเสริมให้ประเทศมีโครงสร้างประชากรที่เหมาะสม และมีการกระจายตัวของประชากรที่สอดคล้องกับศักยภาพและโอกาส การพัฒนาในแต่ละพื้นที่ของประเทศ การปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ด้านการพัฒนาจิตใจให้เกิดผลในทางปฏิบัติ การพัฒนาสติปัญญาและทักษะฝีมือแรงงานให้คนไทยทุกคน มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้นในกระบวนการผลิต และสามารถปรับตัวได้กับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการพัฒนาสุขภาพและพละนาามัย ที่มุ่งเสริมสร้างโอกาสให้คนไทยทุกคนมีสุขภาพดีถ้วนหน้า และมีความรู้ความเข้าใจ ในการป้องกันโรค

- **การพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน** ประกอบด้วยแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน การสร้างโอกาสให้คน ครอบครัว ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และสังคม การพัฒนาระบบความมั่นคงทางสังคม เพื่อสร้างหลักประกันด้านต่างๆแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง การเสริมสร้างขีดความสามารถในระบบอำนาจความยุติธรรม และระบบความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้แก่ประชาชน และการส่งเสริมให้วัฒนธรรมมีบทบาทในการพัฒนาคนและประเทศ ให้สมดุลและยั่งยืน

(6) รักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจไทย โดยลดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ให้อยู่ในระดับร้อยละ 3.4 ของผลผลิตรวมในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และรักษาอัตราเงินเฟ้อให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เฉลี่ยร้อยละ 4.5 ต่อปี

(7) ระดมการออมของภาคครัวเรือนให้เพิ่มขึ้น เป็นอย่างน้อย ร้อยละ 10 ของผลผลิตรวมในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8

(8) ขยายปริมาณและเพิ่มคุณภาพของบริการ โครงสร้างพื้นฐาน สู่ภูมิภาคและชนบท

(9) ลดสัดส่วนคนยากจนของประเทศให้น้อยกว่า ร้อยละ 10 ในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8

(10) อนุรักษ์และฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ป่า เพื่อการอนุรักษ์ไว้ให้ได้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 25 ของพื้นที่ของประเทศ รวมทั้งรักษาพื้นที่ป่าชายเลนให้คงไว้ไม่ต่ำกว่า 1 ล้านไร่ ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8

(11) สร้างโอกาสและเพิ่มทางเลือก ในการประกอบอาชีพเกษตรกรในรูปแบบของเกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน และวนเกษตร

(12) เพิ่มการลงทุนในการควบคุมและฟื้นฟู คุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในเมือง ภูมิภาค และชนบท

● การเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาของภูมิภาค และชนบท เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึง ประกอบด้วยแนวทางการกระจายโอกาสและความเจริญ ด้วยการพัฒนาพื้นที่ในภูมิภาค การพัฒนาการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาและกระจายการพัฒนาด้วยการเพิ่มศักยภาพ ขององค์กรชุมชน การสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ และขยาย เครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน การเสริมสร้างโอกาสการพัฒนา เพื่อสร้างอาชีพและการมีงานทำ ด้วยการส่งเสริมบทบาท ของภาคธุรกิจเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชน การกระจาย กิจกรรมทางเศรษฐกิจและบริการทางสังคม การแก้ไขปัญหา และรักษาสภาพแวดล้อมเมือง การบริหารจัดการงานพัฒนา ในลักษณะพหุภาคี ทั้งในงานพัฒนาทั่วไปและในระดับพื้นที่

● การพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจ เพื่อสนับสนุน การพัฒนาคนและคุณภาพชีวิต ประกอบด้วยแนวทางการเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจให้เข้มแข็งและเจริญเติบโต อย่างมีเสถียรภาพ การปรับโครงสร้างการผลิตให้เข้มแข็ง เพื่อให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของตลาดโลกและยกระดับ คุณภาพชีวิตของคนไทย การพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เพื่อเป็นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนการพัฒนาพื้นที่ ชุมชน และบริการโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตและยกระดับคุณภาพชีวิต

● การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย แนวทางการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ ให้มีความสมบูรณ์ เกิดความสมดุลต่อ ระบบนิเวศน์ รวมทั้งการดูแลรักษาภาวะแวดล้อม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และเป็นฐาน การพัฒนาประเทศในระยะยาวจัดระบบการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดการใช้ประโยชน์ และควบคุม ดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดสรรอย่างเป็นธรรม เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนอย่างแท้จริง รวมทั้งการ บริหารจัดการ เพื่อป้องกันและบรรเทาภัยอันเกิดจากธรรมชาติ

● การพัฒนาประชาธิปไตย เป็นการพัฒนาภาครัฐให้มี สมรรถนะและพันธกิจหลักในการเสริมสร้างศักยภาพ และ สมรรถนะของคน ทำให้คนในสังคมเป็นพันธมิตรกับเจ้าหน้าที่ ของรัฐ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ซึ่งประกอบด้วย แนวทางการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างหลักนิติธรรม ในการบริหาร ราชการ การจัดการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี สนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมใน กิจกรรมสาธารณะของภาครัฐ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิผลและ ประสิทธิภาพภาครัฐ ด้วยการปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบ

ราชการ ตลอดจนการสร้างความร่วมมือในงานบริหารรัฐกิจ โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านนโยบายสาธารณะ และการกำหนดระเบียบวาระแห่งชาติ

● การบริหารจัดการเพื่อให้มีการนำแผนพัฒนาฯ ไปดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ประกอบด้วยแนวทางการแปลงแผนสู่การปฏิบัติด้วยระบบการจัดการในระดับพื้นที่ ตามภารกิจของหน่วยราชการ และการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในสังคม การพัฒนากลไกของรัฐในการปฏิบัติงาน การเร่งรัดพัฒนาระบบกฎหมาย ให้เป็นไปในแนวทางของระบบกฎหมายมหาชน เพื่อเอื้ออำนวยต่อการจัดให้มีกฎหมายรองรับแผนพัฒนาฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปรับบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีเพื่อการพัฒนา การเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงานกลาง ในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ การพัฒนาสมรรถนะกลไกนอกภาครัฐ และการติดตามและประเมินผล โดยมีการจัดทำดัชนีชี้วัดผลของการพัฒนาแบบองค์รวม

2.4 ลักษณะการใช้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8

- แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 เป็นแผนชี้ทิศทางการพัฒนาประเทศ ทั้งในทศวรรษหน้าและในช่วง พ.ศ. 2540-2544 ซึ่งเน้นการพัฒนาในลักษณะที่เป็นกระบวนการ เพื่อปรับเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาแบบแยกส่วนหรือตามรายสาขาเศรษฐกิจและสังคม มาเป็นแบบองค์รวม คือ **การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม** หรือ **บูรณาการ** ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ อันจะทำให้การพัฒนามีประสิทธิภาพ มีความยั่งยืน และคนไทยทั้งหมดได้รับประโยชน์จากการพัฒนามากกว่าที่ผ่านมา

- ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาซึ่งกำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 เป็นการชี้ทิศทางการพัฒนาตามวัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาประเทศในระยะยาว โดยไม่เน้นรายละเอียดของแนวทางการพัฒนาตามสาขาเศรษฐกิจและสังคม และมาตรการระยะสั้น ซึ่งหน่วยงานปฏิบัติต้องดำเนินการตามปกติอยู่แล้ว ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องจะต้องนำยุทธศาสตร์และแนวทางทั้งหมดไปใช้เป็นกรอบกำหนดแผนงานโครงการและมาตรการ เพื่อให้มีการดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ รวมถึงการกำหนดให้มีเป้าหมายและโครงการที่จะทำให้เกิดผลต่อประชาชน มิใช่ต่อองค์กรของรัฐ หรือเป็นโครงการพัฒนาที่ประชาชนตัดสินใจ หรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและขอรับการสนับสนุนจากภาครัฐ

- การจัดทำแผนงานและโครงการพัฒนาตามยุทธศาสตร์นั้น ควรจะต้องดำเนินการแบบองค์รวม คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกองค์กร จะต้องร่วมกันคิด ร่วมกันทำ มีการประสานการวิเคราะห์ โดยยึดหลักพื้นที่และภารกิจ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้รับผิดชอบ เป็นกรอบในการจัดทำแผนงานและโครงการ แผนเงิน และแผนคน โดยใช้ยุทธศาสตร์และแนวทางของแผน ควบคู่ไปกับพื้นที่ เป็นเครื่องมือในการขอรับสนับสนุนด้านงบประมาณ ตลอดจนการติดตามประเมินผลประจำปี

● การติดตามประเมินผลความสำเร็จ หรือความ

ล้มเหลวของการดำเนินการ ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 จะต้องมีการสร้างดัชนีชี้วัด ทั้งในระดับภาพรวมและแผนงานโครงการใน 5 ระดับ คือ

(1) **ดัชนีชี้วัดผลกระทบขั้นสุดท้ายของการพัฒนา**

สร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องชี้วัดผลความก้าวหน้าแท้จริงของการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวมในทุกๆ ด้าน ทั้งในด้าน การพัฒนาคน สังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ว่าสามารถดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาประเทศ ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาได้มากน้อยแค่ไหนเพียงใด

(2) **ดัชนีชี้วัดประสิทธิผลของการพัฒนาเฉพาะด้าน**

สร้างขึ้นเพื่อติดตามประเมินผลการพัฒนาในแต่ละด้านที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงความสำเร็จและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา ในลักษณะผสมผสานระหว่างภารกิจกับพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย เพื่อจะนำไปใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนงานโครงการในแต่ละสาขา ให้มีประสิทธิภาพ

(3) **ดัชนีชี้วัดประสิทธิผลของยุทธศาสตร์การพัฒนา**

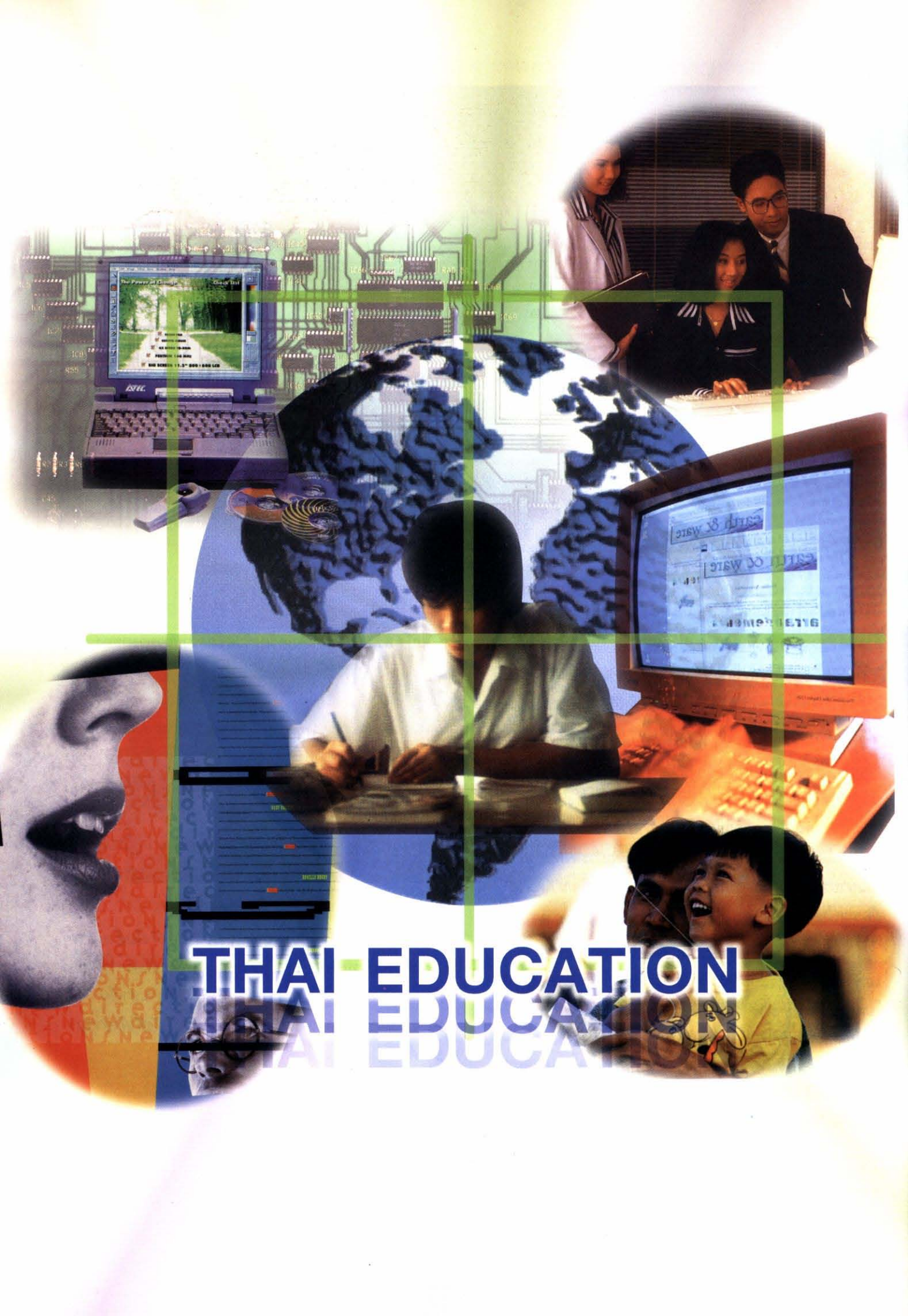
สร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการติดตามประเมินผลความสำเร็จหรือความล้มเหลวของยุทธศาสตร์การพัฒนาที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8

(4) **ดัชนีชี้วัดประสิทธิผลขององค์กรที่ดำเนินงานพัฒนา**

สร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องชี้วัดขีดความสามารถขององค์กรที่รับผิดชอบ ในการดำเนินงานแปลงแผนไปสู่ภาคปฏิบัติ ในทุกระดับ ตามแนวทางการประสานแผนงาน แผนเงิน และแผนคน ที่เน้นการกระจายอำนาจสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น และการประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพและผลงานขององค์กร ทั้งในด้านการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับคนในองค์กร การเพิ่มพูนประสิทธิภาพ การดำเนินงาน การสร้างระบบการติดตามประเมินผล เพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานขององค์กรต่อไป

(5) **ดัชนีชี้วัดสถานการณ์ที่เป็นจริงในด้านต่างๆ**

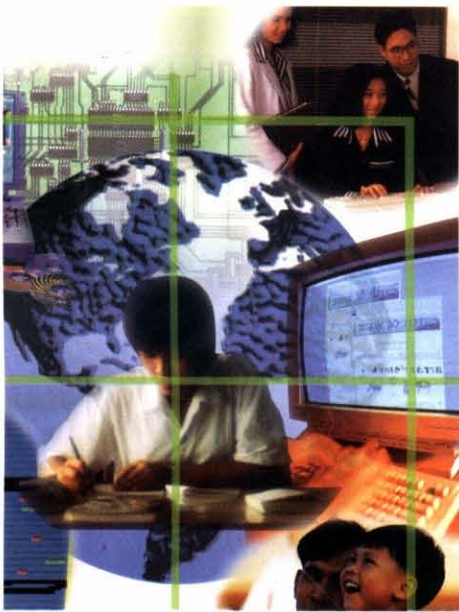
เป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงสถิติหรือข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนา ด้านต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการสร้างดัชนีชี้วัดความสำเร็จหรือประสิทธิผลของการพัฒนาในระดับต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น

THAI EDUCATION
THAI EDUCATION
THAI EDUCATION

1.4

วิสัยทัศน์ การพัฒนาการศึกษาในอนาคต

1. สังคมไทยที่พึงประสงค์

การพัฒนาประเทศที่ผ่านมา แม้จะทำให้ประเทศประสบความสำเร็จอย่างสูง ในการพัฒนาเศรษฐกิจ อันเป็นผลให้ประชาชนโดยเฉลี่ยมีฐานะ และมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และยังมีโอกาสที่จะพัฒนาทางเศรษฐกิจให้เติบโตต่อเนื่องได้อีกในอนาคต ด้วยปัจจัยเกื้อหนุน ทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ แต่เป็นที่ยอมรับว่า ความเจริญทางเศรษฐกิจยังกระจุกตัวอยู่เฉพาะ กรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่ๆ เท่านั้น ยังไม่มีการกระจายรายได้สู่ชนบทอย่างทั่วถึง ทั้งๆที่ทรัพยากรทุกอย่าง ของชนบท ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติและแรงงาน ถูกดึงดูดมาหล่อเลี้ยงความเจริญเติบโตของภาคเมือง ตลอดระยะเวลาการพัฒนาที่ผ่านมา

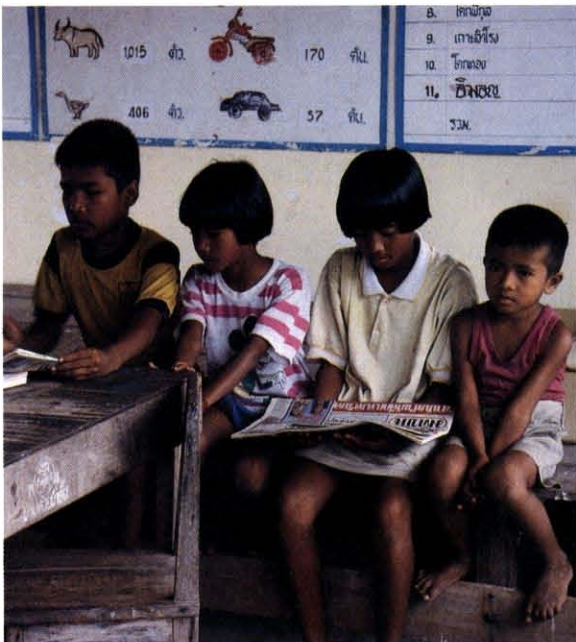
การพัฒนาที่ขาดความสมดุล โดยให้ความสำคัญเติบโตทางเศรษฐกิจ จนการพัฒนาทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมตามไม่ทัน ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ค่อยๆ สะสมพอกพูนจนเกือบถึงจุดวิกฤตในปัจจุบัน ซึ่งหากมิได้รับการแก้ไขอย่างทันที่ และด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว ปัญหาเหล่านี้จะกลายเป็นข้อจำกัด มิให้ประเทศได้พัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์ ดังนั้น ในการพัฒนาประเทศซึ่งปัจจุบันสังคมไทยมีสภาพการพัฒนาแบบผสมผสานกันอยู่ ทั้งส่วนที่เป็นเกษตรกรรม ส่วนที่เป็นอุตสาหกรรมและส่วนที่เป็นบริการ ในยุคโลกาภิวัตน์ที่เป็นคลื่นแห่งความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีระดับการพัฒนาที่แตกต่างกันอย่างมาก สังคมไทยพึงพิจารณาความเปลี่ยนแปลงทุกอย่างอย่าง อยากรู้เท่าทันและด้วยความรอบคอบ อย่างมีสติ ยึดทางสายกลางเป็นแนวปฏิบัติ ให้มีการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

สังคมไทยที่พึงประสงค์ในอนาคต จึงควรมีลักษณะ
เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ รู้เท่าทันโลก แข่งขันและร่วมมือเป็น
มีสมรรถภาพ วินัย คุณธรรมตามหลักธรรมทางศาสนา
เสรีภาพ ความยุติธรรม เมตตากรุณา คนมีความสุข
ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติ เศรษฐกิจสมดุล
มีเสถียรภาพ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน เคารพในสิทธิมนุษยชน
ประเทศชาติมีความมั่นคง สันติกับเพื่อนบ้านและเพื่อนร่วมโลก
และสันติกับธรรมชาติ

2.

วิสัยทัศน์ การพัฒนาการศึกษา ในอนาคต

การพัฒนาสังคมไทยท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในแง่บวกและแง่ลบ อันมีผลกระทบเชื่อมโยงจากบริบทสังคมโลก เพื่อให้สังคมไทยสามารถก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง แข่งขันกับนานาประเทศได้อย่างมีศักดิ์ศรี บนฐานแห่งความเป็นไทย โดยที่ประชาชนมีความสุข ครอบครัว ชุมชนและสังคมมีสันติ การพัฒนาคุณภาพจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด แม้การศึกษาจะเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคน แต่ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพเท่านั้น จึงเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพและความสามารถ ตลอดจนคุณลักษณะต่างๆของคนที่ จะเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเหตุนี้ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของการศึกษาหรือการศึกษาไทยที่พึงประสงค์ในอนาคต ดังนี้

2.1 การศึกษาพึงมุ่งพัฒนาคน ที่สมดุลทั้งด้านปัญญา จิตใจ และสังคม ทั้งในระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ และขีดความสามารถ

(1) พัฒนาคนไทยให้มีคุณลักษณะ “มองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี” กล่าวคือ เป็นผู้ใฝ่การเรียนรู้ รู้จักคิดและวิเคราะห์ ใช้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ มีความคิดรวบยอด มีจินตนาการ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

(2) พัฒนาคนไทยให้มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม เคารพและรักษา กฎเกณฑ์ของสังคม ทำงานด้วยความอดทน มากกว่าการหวังผลสำเร็จด้วยวิธีลัดที่ขาดคุณภาพ ให้คนยึดมั่นในคุณธรรม และจริยธรรมตามแนวพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่แต่ละคน นับถือ รู้คุณค่าวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของไทย ควบคู่ไปกับการเปิดและเลือกรับวัฒนธรรมต่างประเทศ

(3) พัฒนาคนไทยให้มีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกยุคโลกาภิวัตน์ เช่น มีความรู้ภาษาต่างประเทศเป็นอย่างดี โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ รู้จักใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีใหม่ๆ มีความสามารถเชิงจัดการ เห็นความสำคัญและประโยชน์ในวิทยาการสมัยใหม่ควบคู่กับภูมิปัญญาไทย ตลอดจนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้รอบรู้ในความสัมพันธ์เชื่อมโยง ในขณะที่สามารถเพิ่มพูนทักษะความสามารถเฉพาะทาง กับเพิ่มพูนสุนทรียภาพ

2.2 เป็นการศึกษาที่จัดให้สอดคล้อง กับความต้องการของบุคคล ชุมชน สังคม และประเทศชาติ สอดคล้องกับความเป็นจริง ในวิถีชีวิตของคนกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และคุณค่าในสังคมไทย

เพื่อเสริมสร้างความเจริญเติบโตอย่างสมดุลทั้งด้านสังคม การเมือง การปกครอง รวมทั้งความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมของประเทศ ให้สามารถร่วมมือและแข่งขัน อันจะทำให้มี การกระจายรายได้ไปสู่ภาคชนบทมากขึ้น เป็นการขจัดช่องว่างทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม เพิ่มศักยภาพของมนุษย์ โดยเฉพาะการศึกษาจะต้องสร้างคน ให้รู้จักการสร้างงานด้วยตนเอง มีโอกาสมีงานทำอยู่ในท้องถิ่น ของตนเอง

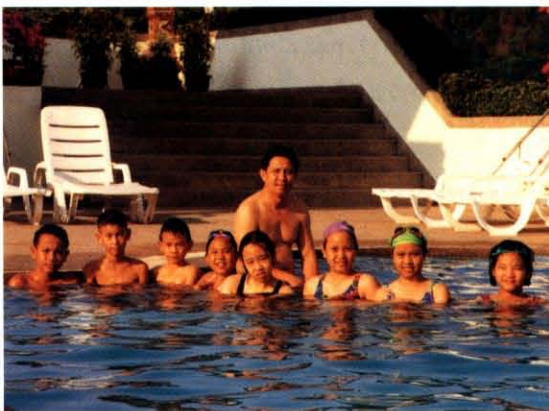
2.3 แนวคิดหรือกระบวนทัศน์ ในการพัฒนาการศึกษา จำเป็นต้องปรับ เพื่อให้การจัดการศึกษาวรรลุตามวิสัยทัศน์ ที่พึงประสงค์ ดังนี้

(1) ให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียน รู้จักการเรียนรู้ รู้วิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ในรูปแบบ และวิธีการหลากหลายต่อไปได้ และรักที่จะเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคม ยุคข้อมูลข่าวสาร และสังคมแห่งการเรียนรู้

(2) เป็นการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของ การพัฒนา ให้โอกาสผู้เรียนมีบทบาทพร้อมในการพัฒนาตนเอง ให้เต็มตามศักยภาพ ให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน แทนการจัดตามศักยภาพของผู้จัดหรือหน่วยงานที่จัด และ ตระหนักถึงสิทธิที่ประชาชนพึงได้รับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นอย่างน้อย

(3) มีรูปแบบการศึกษาที่ให้ทางออกและทางเลือก ที่ดีแก่ทุกคน เพื่อสนองความต้องการ ความสามารถ และความถนัดตลอดจนข้อจำกัดและคุณลักษณะที่แตกต่าง ของบุคคล แม้ผู้เรียนจะมีทางเลือกในการศึกษามากขึ้น แต่ต้องเน้นให้ผู้เรียน รู้จักใช้วิจารณญาณในการเลือกช่องทาง ที่เหมาะสม เพื่อการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถ และวุฒิภาวะความเป็นมนุษย์ มากกว่าการมุ่งได้วุฒิบัตร เป็นสำคัญ

(4) ระดมสรรพกำลังทุกส่วนในสังคม เพื่อการศึกษา ทุกส่วนของสังคม ทั้งครอบครัว ชุมชน รัฐ เอกชน องค์กรเอกชน สื่อมวลชน จะต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วมกัน ในการจัดการศึกษาทุกขั้นตอน แทนการผลักภาระ ให้เป็นความรับผิดชอบของรัฐอย่างเดียว แต่รัฐต้องมีเจตจำนง แน่วแน่ที่จะสนับสนุนการลงทุน และสร้างโอกาสให้เอื้อ ต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพราะการศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ เป็นโครงสร้าง พื้นฐานทางสติปัญญา ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคล และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยส่วนรวมด้วย

3. วัตถุประสงค์ นโยบาย พัฒนาการศึกษาของ แผนพัฒนาการศึกษา แห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544)

จากการพิจารณา วิสัยทัศน์โลก วิสัยทัศน์สังคมไทย สังคมไทยที่พึงประสงค์ วิสัยทัศน์การศึกษาไทยในอนาคต รวมทั้งการศึกษาวเคราะห์สภาพและปัญหาการศึกษาที่ผ่านมา จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย แผนงานหลัก เป้าหมาย และมาตรการของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ซึ่งนโยบายที่นำเสนอมี 5 ด้าน และแต่ละด้านมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน มีความเกี่ยวพันและเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน เป็นแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ และมีผลมากที่สุดต่อการแก้ปัญหาโดยรวมและการพัฒนาการศึกษาในอนาคต ซึ่งจำเป็นต้องระดมความร่วมมือจากทุกๆ ส่วนในสังคม ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน เอกชน สถาบันต่างๆ ในสังคม เข้าร่วมจัดการศึกษา

สำหรับภาครัฐจะต้องทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ และลงทุนจัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกระดับและประเภทการศึกษา รวมทั้งการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน การสร้างและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้แก่ชุมชนและประชาชน และการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในสาขาที่ขาดแคลนและจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ ส่วนการศึกษาที่สูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ควรส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษามากขึ้น โดยรัฐให้การสนับสนุนด้วยมาตรการและวิธีการต่างๆ

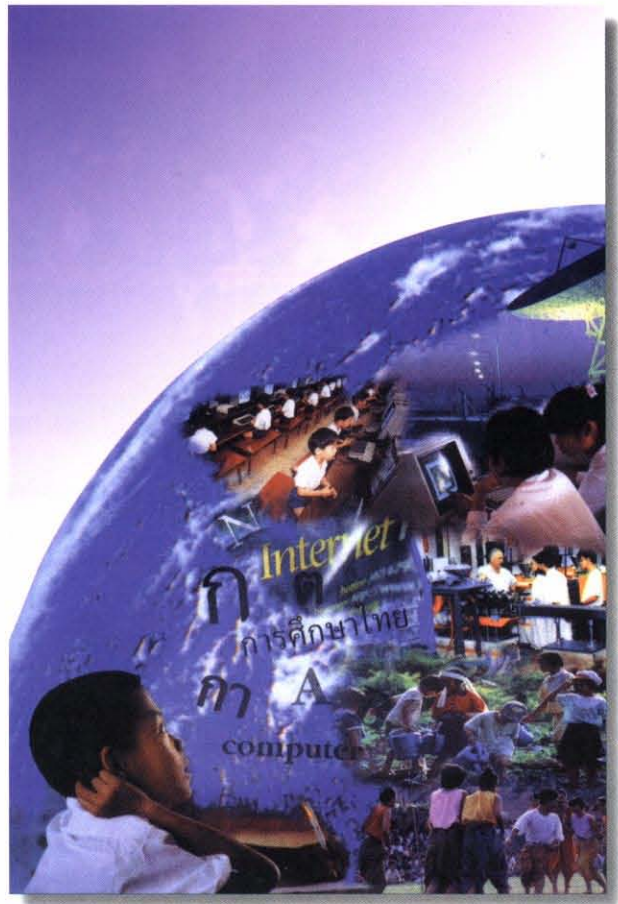
3.1 วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อขยายและยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชนทั้งหมด ให้กว้างขวางและสูงขึ้นถึงระดับมัธยมศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน
- (2) เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ สอดคล้องสัมพันธ์กับความต้องการของบุคคลชุมชนและประเทศ ให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- (3) เพื่อให้การศึกษาไทยสร้างศักยภาพของประเทศในการพึ่งพาตนเอง และสร้างความก้าวหน้าและมั่นคงของเศรษฐกิจไทยในประชาคมโลก บนฐานแห่งความเป็นไทย

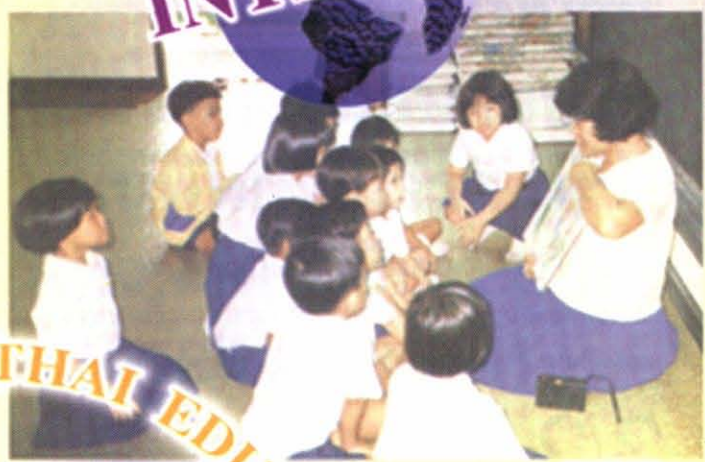
3.2 นโยบายการพัฒนาการศึกษา

เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาของประเทศ ในช่วงปี 2540-2544 เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จึงกำหนดนโยบายการพัฒนาการศึกษาเป็น 5 ด้าน ดังนี้

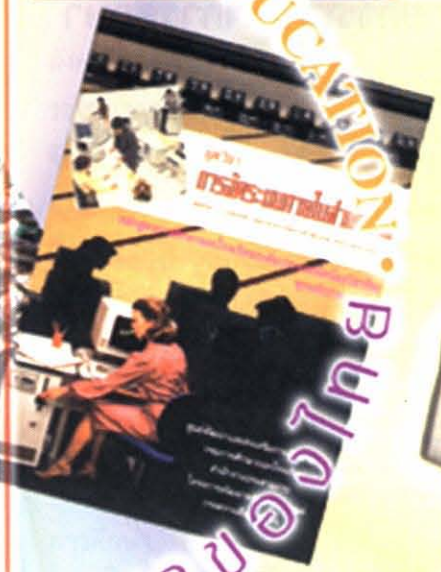
- (1) **เร่งขยายและยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชนอย่างทั่วถึง เท่าเทียมกันและมีคุณภาพ**
- (2) **ปฏิรูประบบการเรียนการสอน** ให้ผู้เรียนพัฒนาขีดความสามารถได้เต็มตามศักยภาพ ตามจุดประสงค์ของการศึกษาแต่ละระดับ/ประเภท โดยมีทั้งความรู้ความสามารถ และทักษะพื้นฐานที่ดี รวมทั้งมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- (3) **ปฏิรูประบบการผลิตและพัฒนาครู** ให้ครูมีศักยภาพ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข รวมทั้งพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง เป็นที่ยอมรับในสังคม
- (4) **เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางและสูง** เพื่อสร้างศักยภาพและความก้าวหน้า ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศในประชาคมโลก บนฐานแห่งความเป็นไทยและการพึ่งพาตนเอง
- (5) **ปฏิรูประบบบริหารและการจัดการการศึกษา** ให้มีอิสระมากขึ้น กระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้ทุกส่วนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบการจัดการศึกษา ให้มีรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย มีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และสร้างความเป็นธรรมในสังคมให้มากขึ้น

INTERNET

THE FUTURE OF THAI EDUCATION
อนาคตการศึกษาไทย
By คุณอภินันท์

WEB SITE

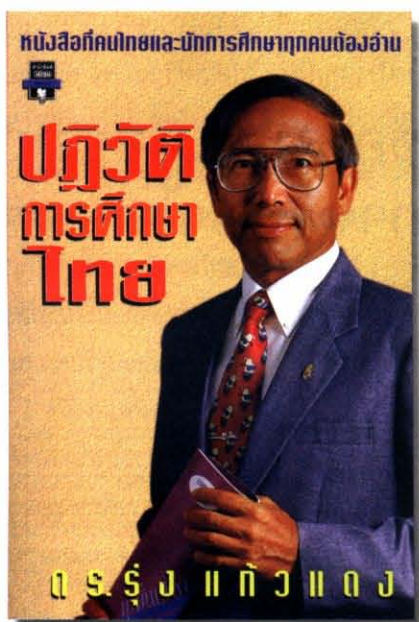

การศึกษาค้นคว้า
การศึกษาค้นคว้า
การศึกษาค้นคว้า
การศึกษาค้นคว้า

1.5

ภาพอนาคต การศึกษาไทย

ดร.รุ่ง แก้วแดง

กระบวนการทัศน์ใหม่ ของการศึกษาไทย

“การปฏิวัติการศึกษาไทย” ที่นำเสนอมาตามลำดับนี้ ได้ใช้แนวคิดเดียวกับ “การรีอับระบบ” หมายถึง การพิจารณาทบทวน (Rethink) สภาพการจัดการศึกษาตั้งแต่ขั้นรากฐาน และออกแบบใหม่ (Redesign) หรือเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ใหม่ (Paradigm Shift) ให้ได้กระบวนการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไป โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร ประสิทธิภาพของการบริหาร คุณภาพของการศึกษา การนำเทคโนโลยีและภูมิปัญญาไทย มาใช้ในการจัดการศึกษาอย่างสมดุล ความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษา ครอบครัวและชุมชน เพื่อให้เกิดการปฏิวัติการศึกษาไทยอย่างแท้จริง เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่และรวดเร็ว นำไปสู่ “การศึกษาไทยที่พึงปรารถนา” โดยมีกระบวนการทัศน์ใหม่ ดังนี้

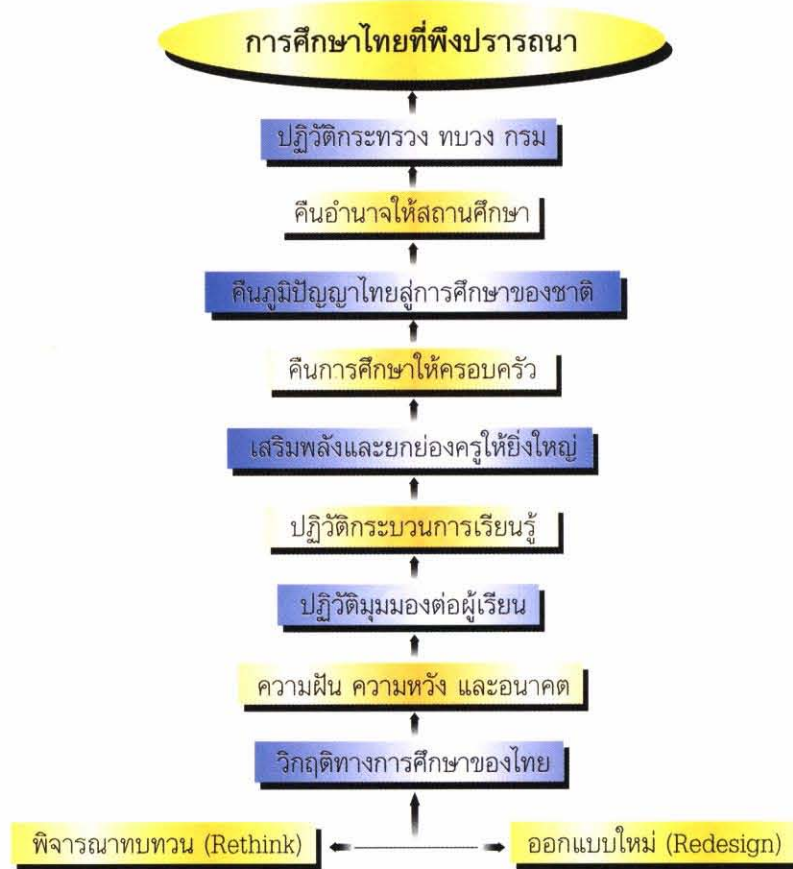
ปฏิวัติการศึกษาไทย

โดย ดร.รุ่ง แก้วแดง

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

แผนภูมิที่ 41 กระบวนการศึกษาศึกษาไทยที่พึงปรารถนา

ใน “การพิจารณาทบทวน” นั้น ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการวิจัย เพื่อหาข้อมูลของต่างประเทศและของประเทศไทย เกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ส่วน “การออกแบบใหม่” ได้เน้นให้เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมสู่อนาคต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด คือความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ ในการพัฒนาการศึกษาไทย

ข้อเสนอเพื่อปฏิวัติการศึกษาไทย

ในการพิจารณาทบทวนนั้น เริ่มต้นตั้งแต่ ตัวผู้เรียนเอง เดิมเรามองว่าผู้เรียนเป็นเพียงผู้รับความรู้ แต่เมื่อเราเปลี่ยนมุมมองใหม่ว่า ผู้เรียนมีเซลล์สมองถึง 1 แสนล้านเซลล์ มีศักยภาพในการเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง คล้ายๆกับแนวคิดใหม่ด้านการศึกษาของกลุ่ม Constructivism ผู้เรียนจึงกลายเป็นลูกค้ำที่โดดเด่นของระบบการศึกษาขึ้นมาทันที

เมื่อเปลี่ยนมุมมองผู้เรียนแล้ว ต้องเปลี่ยน กระบวนการเรียนรู้ ด้วย การศึกษาในรูปแบบเดิมเป็นการสอนแบบครอบงำให้ท่องจำ เด็กท่องแล้วก็ลืมเกือบหมด แต่แนวคิดใหม่คือ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ สามารถรวบรวม

ความรู้ต่างๆมาสะสมบูรณาการเข้าด้วยกัน สร้างเป็นองค์ความรู้ ทดลอง และนำไปใช้ จนเกิดการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยครูให้ความช่วยเหลือเฉพาะบางส่วน กิจกรรมการเรียนการสอนกว่าร้อยละ 80 จึงเปลี่ยนมาเป็นของผู้เรียน และจำเป็นต้องออกแบบกระบวนการเรียนรู้แนวใหม่ให้สอดคล้องกับแนวคิดนี้ เพื่อให้เรียนแล้วรู้จริงและปฏิบัติได้เรียนอย่างมีความสุข และรักที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต

สำหรับผู้สอนนั้น เดิม **ครู** เป็นผู้ผูกขาดองค์ความรู้ เป็นผู้บอก เป็นผู้ถ่ายทอด ต้องตะโกนสอนเด็กที่นั่งเรียนเป็นรายชั้น แต่แนวคิดใหม่คือ เปลี่ยนเป็นการเรียนรายบุคคลหรือกลุ่มเล็กๆ ครูเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เป็นผู้กำหนดเป้าหมายของการเรียน ช่วยนักเรียนในเรื่องการวางแผนในเรื่องการแสวงหาความรู้ ให้ข้อมูลสารสนเทศ กระตุ้นและเสริมพลังให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเอง

ครอบครัว เป็นสถาบันที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษ แต่ได้ถูกละเลยมานาน ต้องเพิ่มบทบาทในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น ครอบครัวที่มีความพร้อม อาจจะจัดการเรียนการสอนเองทั้งหมด หรือแบ่งความรับผิดชอบในการสอนระหว่างโรงเรียนกับบ้าน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการบริหารโรงเรียน

การศึกษาไทยมุ่งเน้นให้เรียนเรื่องที่ห่างไกล ไม่ได้เรียนเรื่องที่เป็นวัฒนธรรมของชุมชน การเรียนจึงไม่เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต การออกแบบใหม่ครั้งนี้ได้กำหนดให้ **ภูมิปัญญาไทย** เป็นส่วนสำคัญสำหรับการเรียนรู้โดยเปลี่ยนแนวคิดว่าอย่างน้อยครึ่งหนึ่งของเนื้อหาที่เรียน ต้องเป็นภูมิปัญญาไทย ถ้าสามารถพัฒนาและถ่ายทอดภูมิปัญญาไทยให้กลมกลืนกับวิถีชีวิตของชุมชนได้ จะสร้างความสมดุลให้กับสังคมไทย ได้มากกว่าการศึกษาแต่ภูมิปัญญาที่นำเข้ามาจากต่างประเทศล้วนๆ

ต้องคืนการศึกษาให้ชุมชนได้มีบทบาทเป็นผู้จัดมากขึ้น การที่ต้องใช้จ่ายเพื่อการศึกษาเป็นจำนวนมากและงบประมาณไม่เคยเพียงพอ นั้น เป็นเพราะเราได้ดึงทุกสิ่งทุกอย่างเข้าไปไว้ในโรงเรียน เป็นการเรียนเรื่องสมมุติ ไม่ใช่เรื่องจริง เรียนเฉพาะทฤษฎี แนวความคิด การอ่านและการเขียนเท่านั้น การเรียนที่ยิ่งใหญ่กว่านั้นคือ การเรียนจากของจริง และเรียนโดยปฏิบัติ สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน และค่าใช้จ่ายไม่แพงด้วยซึ่งหาได้โดย การศึกษาจากชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น นักเรียนไม่จำเป็นต้องอยู่ที่โรงเรียนตลอดเวลา และจะได้เรียนจากของจริงมากกว่าของเทียมที่โรงเรียน

โรงเรียน ในฐานะหน่วยงานบริการที่อยู่แนวหน้าของระบบการศึกษานั้น ปัจจุบันมีสภาพเปรียบประดุจเมืองขึ้นของศูนย์อำนาจที่ส่วนกลาง ผู้บริหารโรงเรียนต้องคอยเอาใจประจบประแจงและให้ความสำคัญกับผู้บังคับบัญชาระดับสูงมากกว่านักเรียนผู้เป็นลูกค้ำ ในอนาคต ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับงานการเรียนการสอนมากขึ้น ส่วนกลางจะต้องปล่อยโรงเรียนให้เป็นอิสระ บริหารในรูปแบบคณะกรรมการบริหารโรงเรียนที่เข้มแข็ง และต้องปรับรูปแบบงบประมาณจากเดิมที่เป็นรายการ (Line Item) ให้เป็นการอุดหนุนรายหัว เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณมีความเสมอภาคให้โรงเรียนสามารถหารายได้เองมาสมทบ โดยชุมชนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ จำเป็นต้องให้ความรู้กับคณะกรรมการบริหารโรงเรียนอย่างจริงจัง เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ

อีกเรื่องหนึ่งที่ต้องพิจารณาบททวนคือ **บทบาทกระทรวง ทบวง กรม** ที่ผูกขาดอำนาจในการจัดการศึกษา มากเกินไป และเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมด ในอนาคตหน่วยงานกลางควรเป็นเพียงผู้เสนอแนะ กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และมาตรฐานศึกษา แต่ให้การดำเนินงานเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา การปฏิบัติบทบาทของส่วนกลาง จะช่วยประหยัดงบประมาณได้มาก และสามารถนำงบประมาณที่เหลือนี้ไปเพิ่มให้กับส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการเรียนการสอนในสถานศึกษาได้ ความหวังที่จะให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาถึง 12 ปี ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ก็จะมีความเป็นไปได้อย่างสูงยิ่ง

บันไดสี่ก้าว : สู่อนาคตที่ท้าทาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
ในฐานะหน่วยงานนโยบายและแผนการศึกษาแห่งชาติ
ได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการปฏิวัติการศึกษา
เพื่อที่จะให้การจัดการศึกษาของไทยได้มีคุณภาพ
และมาตรฐานเป็นสากล

ในรอบ 20 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มีความพยายาม
ที่จะปฏิรูปการศึกษาแล้วหลายครั้ง

ในปี พ.ศ.2517 คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูป
การศึกษา ซึ่งมี ดร.ลิปพนนท์ เกตุทัตเป็นประธาน ได้จัดทำ
ข้อเสนอไว้หลายเรื่อง เพื่อปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้อง
กับสภาพเศรษฐกิจและสังคม แต่ไม่ได้รับการตอบสนอง
ในการนำไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะเรื่องการปฏิรูประบบ
บริหารการศึกษา

ในปี พ.ศ.2536 นายสัมพันธ์ ทองสมัคร รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้มีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติ
การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยัง
คณะกรรมการการศึกษาจังหวัดและสถานศึกษา

ในปี พ.ศ.2539 นายสุวิชัย รั้งสิตพล รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้มีการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษา
ส่วนที่กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบ

การดำเนินการแต่ละครั้ง สามารถสร้างกระแส
ความเคลื่อนไหวเพื่อการปฏิรูปการศึกษาและได้รับการตอบสนอง
ในระยะแรก แต่อุปสรรคที่สำคัญคือ **“การเปลี่ยนแปลง
รัฐบาล”** ทำให้การปฏิรูปการศึกษาสะดุด ขาดความต่อเนื่อง
และไม่บรรลุผลสำเร็จ **“การศึกษากลายเป็นงานของพรรค
ไม่ใช่ภารกิจของชาติ”**

จากการศึกษาวิจัยการปฏิรูปการศึกษาของ 7 ประเทศ
คือ สหรัฐอเมริกา นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น เกาหลี
เวียดนาม และมาเลเซีย โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ (สกศ.) พบว่า ประเทศต่างๆ ได้ปฏิรูปการศึกษาแล้ว
เมื่อกว่า 10 ปีก่อน และประสบความสำเร็จ โดยใช้ยุทธศาสตร์
ที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมของบุคคลหลายฝ่ายและ **“มีกฎหมาย
รองรับการปฏิรูปการศึกษา”** ซึ่งช่วยให้สามารถดำเนินงาน
ได้อย่างต่อเนื่อง แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลก็ไม่ทำให้
การปฏิรูปการศึกษาต้องหยุดชะงักไป

สำนักงานฯตระหนักดีถึงสาเหตุแห่งความล้มเหลวในอดีต
จึงได้กำหนดนโยบายและแผนให้มี **กระบวนการปฏิวัติ
การศึกษาไทย** อย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ
4 ขั้นตอน ด้วยกัน

ก้าวแรก :

บทบัญญัติการศึกษาในรัฐธรรมนูญ

ความพยายามของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา-
แห่งชาติที่จะให้มีกฎหมายเพื่อปฏิรูปการศึกษาได้เริ่มต้น
โดยการเสนอให้มีบทบัญญัติการศึกษาไว้ในรัฐธรรมนูญ
ฉบับใหม่ ซึ่งได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากสมาชิกสภาร่าง
รัฐธรรมนูญ (สสร.) สื่อมวลชนและประชาชนทั่วไป ที่ร่วม
แสดงความคิดเห็นในการทำประชาพิจารณ์ จนกระทั่งเราได้
“**ปีกองการศึกษา**” ไว้ในกฎหมายสูงสุดของประเทศเป็นผล
สำเร็จ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้
กำหนดให้มี “**กฎหมายการศึกษาแห่งชาติ**” และจัดให้มี
“**การปฏิรูปการศึกษา**” ดังความใน มาตรา 81 ตอนหนึ่งที่ว่า

“...จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ
ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง
ทางเศรษฐกิจและสังคม...”

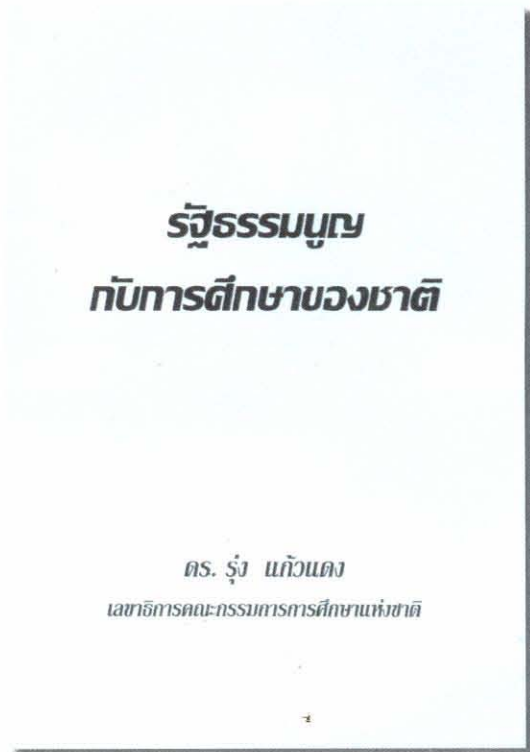
ก้าวที่สอง :

พระราชบัญญัติสภาปฏิรูปการศึกษา

เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการจัดทำกฎหมาย
การศึกษาแห่งชาติและการปฏิรูปการศึกษา โดยเริ่มต้นที่การ
จัดตั้งสภาปฏิรูปการศึกษาไทย

สำนักงานกำลังเตรียมเสนอร่างพระราชบัญญัติ
สภาปฏิรูปการศึกษา เพื่อจัดตั้งสภาปฏิรูปการศึกษาขึ้น
ให้ทำหน้าที่ ดังนี้

- **ศึกษาวิเคราะห์วิจัยปัญหาการศึกษาของชาติ**
- **เสนอแนะการปฏิรูปการศึกษา**
- **จัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**
ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2540 มาตรา 81
- **ดำเนินการประชาสัมพันธ์และประชาพิจารณ์**
เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา และ
(ร่าง) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

สภาปฏิรูปการศึกษาประกอบด้วย

- **กรรมการโดยตำแหน่ง** จำนวน 10 คน ได้แก่
ประธานกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร
ประธานกรรมการการศึกษาและวัฒนธรรม วุฒิสภา
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการคลัง
ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงมหาดไทย
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข
ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
และปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
- **กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ** จำนวน 15 คน เลือกโดย
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- **กรรมการจากสภาผู้แทนราษฎร** จำนวน 15 คน
เลือกตามสัดส่วนของพรรคการเมือง

ก้าวที่สาม : พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้ 2 กระบวนการหลัก คือ กระบวนการศึกษาวิจัย และกระบวนการจัดทำร่างพระราชบัญญัติ

1. กระบวนการศึกษาวิจัย

เพื่อสร้างองค์ความรู้สำหรับใช้เป็นข้อมูลสนับสนุน ในประเด็นสำคัญๆ ที่ควรกำหนด ไว้ในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ ซึ่งจะมีฐานะเป็นกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ และมีผลต่อการปฏิรูปการศึกษา รวม 42 ประเด็น โดยได้เชิญ นักวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มาร่วมในการศึกษาวิจัย ในประเด็นต่างๆ คือ

- 1) ปรัชญาการศึกษาของไทย หลักการและจุดมุ่งหมาย ของการจัดการศึกษาไทย
- 2) สิทธิและเสรีภาพทางการศึกษาของบุคคล
- 3) ความเสมอภาคทางการศึกษาและการไม่เลือกปฏิบัติ ในการให้การศึกษาอบรม
- 4) การศึกษาเป็นหน้าที่ของบุคคล
- 5) เสรีภาพทางวิชาการ
- 6) แนวนโยบายพื้นฐานด้านการศึกษา
- 7) ระบบการศึกษา
- 8) การวางรากฐานชีวิตในปฐมวัย
- 9) การศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 10) การอุดมศึกษา
- 11) การศึกษาพิเศษ
- 12) การศึกษาของเด็กด้อยโอกาส
- 13) การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ
- 14) การศึกษาเฉพาะกิจเฉพาะกลุ่ม
- 15) การศึกษาตลอดชีวิต
- 16) การศึกษาเพื่อการมีงานทำ
- 17) การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ
- 18) การศึกษากับการพัฒนาคุณธรรม
- 19) การศึกษากับศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย
- 20) การศึกษากับการพัฒนาประชาธิปไตย
- 21) การศึกษากับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 22) แนวทางการจัดการเรียนการสอนแห่งชาติ
- 23) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 24) การบริหารการศึกษา

- กรรมการจากผู้ปกครอง ครู และผู้บริหารการศึกษา จากภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 15 คน

- กรรมการจากองค์กรเอกชน จำนวน 5 คน

- กรรมการจากองค์กรวิชาชีพ ประเภท สถาบันการเงิน หอการค้า อุตสาหกรรม และสื่อสารมวลชน จำนวน 8 คน

- เลขานุการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ

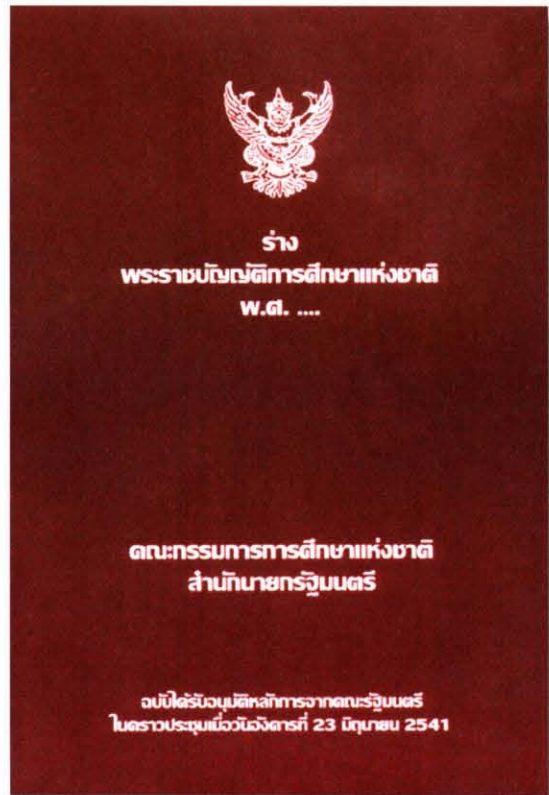
โดยให้สภาพัฒนาการศึกษาดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายในเวลา 1 ปี นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ เป็นระยะๆ และนำเสนอกฎหมายฉบับสมบูรณ์ต่อ คณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้เสร็จสิ้นภายใน 90 วัน

- 25) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- 26) ทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 27) ภาษการศึกษา
- 28) การพัฒนาวิชาชีพครู
- 29) ระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
แห่งชาติ : ระดับก่อนอุดมศึกษา
- 30) ระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
แห่งชาติ : ระดับอุดมศึกษา
- 31) บทบาทสถาบันศาสนากับการศึกษา
- 32) บทบาทของครอบครัวกับการศึกษา
- 33) บทบาทของชุมชนกับการศึกษา
- 34) การศึกษาเอกชน
- 35) บทบาทของเอกชนภาคธุรกิจและสถานประกอบการ
กับการศึกษา
- 36) บทบาทขององค์กรวิชาชีพกับการศึกษา
- 37) บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนกับการศึกษา
- 38) บทบาทของหน่วยงานอื่นของรัฐกับการศึกษา
- 39) การใช้ทรัพยากรสื่อสารของชาติด้านโทรคมนาคม
เพื่อการศึกษา
- 40) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา
- 41) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศแห่งชาติ
เพื่อการศึกษา
- 42) บทบาทสื่อมวลชนกับการศึกษา

2. กระบวนการจัดทำ

ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ผลการวิจัยที่จัดทำในข้อ 1 จะเป็นข้อมูลสนับสนุน
การร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ของกรรมการ
สภาพัฒนาการศึกษา ต่อไป

ก้าวกระโดด : มาตรฐานการศึกษาระดับโลก

ความสำเร็จของการพัฒนาประเทศ ขึ้นอยู่กับการ
พัฒนาคน เครื่องมือของการพัฒนาคนก็คือ **การศึกษา**
โดยเฉพาะการแข่งขันของสังคมโลกในศตวรรษต่อไป จะทวี
ความรุนแรงยิ่งขึ้น การศึกษาจะมีบทบาทและความสำคัญ
มากขึ้น แต่จากการเปรียบเทียบการศึกษาไทยกับต่างประเทศ
มีข้อมูลหลายแหล่งยืนยันตรงกันว่า การศึกษาของไทย
ด้อยกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ
เราแพ้แม้กระทั่งเวียดนาม และคงไม่ต้องพูดถึงสิงคโปร์
มาเลเซีย ไต้หวัน เกาหลี ซึ่งก้าวไปไกลกว่าไทยนานแล้ว
ถ้าคนไทยทุกคนทุกฝ่ายไม่ช่วยกันปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่บัดนี้
ประเทศไทยจะไม่สามารถยืนอยู่บนเวทีโลกในศตวรรษที่ 21
อย่างมีศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิได้เลย

“ผม” หวังว่า “ท่านผู้อ่าน” ทุกท่านจะเห็น
ความสำคัญของการศึกษา ขอเชิญทุกท่านมาช่วยกันปฏิวัติ
การศึกษาของชาติ เพื่อที่ลูกหลานของเราจะได้รับการศึกษา
ที่มีมาตรฐานระดับโลก (World Class Education)

1.6

บทเรียนของแผ่นดิน

ดร.อมรวิชัย นาครทรรพ

ความจริงของแผ่นดิน ลำดับที่ 1 : กระบวนการเรียนรู้เพื่อเด็กๆ และ
ชุมชนของเรา โครงการ “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์” หนึ่งในกิจกรรม
เนื่องในโอกาสครบรอบ 50 ปี ของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)
เรียบเรียงโดย ดร.อมรวิชัย นาครทรรพ

๖๖ แผ่นดินของเราในรอบ 2-3 ปีนี้ มีความฝัน
มากมาย เมื่อแรกที่กระแสโลกาภิวัตน์
ได้เปิดพรมแดนการค้าระหว่างประเทศ และผลักดัน
ให้เราต้องแข่งขันในการทำมาค้าขายกับประเทศต่างๆ
อย่างเข้มข้นขึ้นนั้น แผ่นดินของเราเริ่มต้นอย่างสวยงาม
ด้วยการมีอัตราการเติบโตของเศรษฐกิจและรายได้
ต่อหัวประชากรเพิ่มขึ้นเร็วที่สุดแห่งหนึ่งในโลก และ
ถูกคาดหวังว่า จะเป็นเสือเศรษฐกิจอันเกรียงไกร
ในภูมิภาค ความเจริญเติบโตนี้ ยังทำให้เรามีความฝัน
ต่อไปอีกมากมาย ฝันที่จะเป็นศูนย์กลางการค้า
การผลิตในภูมิภาค ฝันที่จะเป็นผู้ให้ เป็นพี่ใหญ่
ในย่านอินโดจีน ฝันที่จะมีปากมีเสียงในเวทีการเมือง
ระดับโลก

แต่แล้ววันหนึ่ง เรากลับต้องพบว่า ความฝัน
ของเรานั้น ต้องเจือนางไป กลายเป็นความจริง
และบทเรียนอันเจ็บปวด ของคนไทยทั่วทั้งแผ่นดิน

บทเรียนจากการถูกมองจากชาวโลกว่า แทนที่จะเป็นประเทศที่ค่อยๆสร้างเนื้อสร้างตัวจนก้าวขึ้นมามีฐานะมั่นคง และมั่งคั่ง กลับเป็นประเทศที่บังเอิญโชคดีจากการที่มีค่าแรงต่ำ และต้นทุนการผลิตถูกกว่าประเทศอื่นๆชั่วคราว เลยกลายเป็นประเทศที่รวยชั่วแล่นที่ปราศจากฐานอันมั่นคง

บทเรียนจากการถูกมองจากทั่วโลกว่า เป็นประเทศที่รวยขึ้นมาแล้ว ก็กระทำตัวเหมือนเศรษฐกิจใหม่ใช้เงินไม่เป็น ด่าน้ำพริกละลายแม่น้ำไปกับการฟุ้งเฟ้อและการฉกฉวยโอกาสระยะสั้น ขาดฐานที่มั่นคงทางเศรษฐกิจ ขาดฐานการแข่งขันกับนานาประเทศอย่างจริงจังยั่งยืน ขาดการพัฒนากำลังคน ให้แก่สังคมสามารถเทียบได้กับนานาประเทศ

ในที่สุด เราจึงต้องเผชิญความจริง ด้วยการกลับมาเป็นยาจกคนเดิมอีกครั้งหนึ่ง

คงไม่มีประโยชน์อะไร ที่เราจะมาพยายามหาว่า ความผิดพลาดนี้เป็นฝีมือหรือน้ำมือของใคร เพราะความผิดพลาดที่เกิดขึ้นกับแผ่นดินของเรา เป็นความผิดพลาดที่สะสม และส่งสัญญาณอันตรายมานาน นับตั้งแต่ภาวะการถดถอยของการส่งออก การปลดลูกจ้างในหลายภาคการผลิต ออกนับหมื่นคน ภาวะตลาดหุ้นที่ซบเซาลงเป็นลำดับ การปิดสถาบันการเงินลงจำนวนมาก มาจนถึงล่าสุดคือ การปล่อยค่าเงินบาทลอยตัว และการที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือไอเอ็มเอฟ ต้องเข้ามาคุมประพฤติการใช้จ่ายเงินของเรา ซึ่งมีนักเศรษฐศาสตร์บางคนวิจารณ์ว่า ปรากฏการณ์สุดท้ายนี้ เทียบได้กับน้องๆการเสียกรุงครั้งที่ 3 ที่เดียว เพราะประเทศของเราถูกมองว่า เป็นบุคคลเหลวไหล ไม่มีวินัย ในการใช้จ่ายเงิน จนต้องให้กองทุนการเงินระหว่างประเทศ เข้ามามากับควบคุม หมดสิ้นอิสรภาพและอธิปไตยทางการเงินของประเทศ อีกต่อไป

สิ่งที่เกิดขึ้นไม่ใช่ฝีมือของรัฐบาลใดรัฐบาลหนึ่ง หรือพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเพียงชั่วคราว **ดร.อัมมาร์ สยามวาลา** นักวิชาการเกียรติคุณ จากมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) พุดไว้เมื่อไม่นานมานี้ว่า กลยุทธ์ที่เกิดขึ้นกับบ้านเมืองของเรานั้น มีรากเหง้าที่สะสมมานานตั้งแต่ความผิดพลาดในการดำเนินนโยบาย มาจนถึงระบบราชการที่อ่อนแอ

แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดที่สะท้อนให้เห็นในภาวะตกต่ำของสังคมไทยเช่นนี้ก็คือ การขาดภูมิปัญญาของสังคมไทยเองที่จะอยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์อย่างมั่นคง

นั่นคือ การขาดภูมิปัญญาในการแข่งขันทางเศรษฐกิจระยะยาว ขาดการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพที่จะสามารถเจาะตลาดและรักษาตลาดไว้ได้อย่างจริงจังยั่งยืน ขาดการพึ่งพาตนเองทางเทคโนโลยี เป็นเหตุให้ประเทศต้องก่อหนี้จำนวนมหาศาล จนเกิดสภาพล้มละลายเช่นที่เป็นอยู่

การขาดภูมิปัญญาโดยรวมไปถึง ภูมิปัญญาทางสังคมที่จะช่วยป้องกันหรือบรรเทาผลกระทบที่ไม่พึงปรารถนาต่างๆ ที่กลับทวีความรุนแรงขึ้นในรอบ 2-3 ทศวรรษมานี้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาคุณภาพชีวิตที่เสื่อมทรามลงในทุกหย่อมหญ้า ปัญหาบ้านแตกสาแหรกขาด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ไปจนถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เข้าขั้นวิกฤต

ความอ่อนแอทางภูมิปัญญานี้เอง จึงเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นว่า หากจะแก้ปัญหากที่รากเหง้าของสังคมไทยในระยะยาวให้ได้แล้ว **จะต้องแก้ปัญหาที่การปฏิรูปการศึกษาสำหรับลูกหลานไทยทุกคนเสียก่อน เพื่อเพาะภูมิปัญญาของคนไทยให้กล้าแข็ง เป็นอาวุธที่จะฟันฝ่าอุปสรรคอันท้าทายยิ่งขึ้นในกระแสโลกาภิวัตน์ที่จะยิ่งรุนแรงเร้าเรามากขึ้นในอนาคต**

ปฏิรูปการศึกษา : จากรากฐานชีวิตเด็ก ถึงชุมชนแห่งการเรียนรู้

เมื่อพูดถึงการปฏิรูปการศึกษาในฐานรากฐานแห่งการแก้ปัญหาของประเทศนั้นก็ชี้ให้เห็นว่า เรามีอะไรที่จะต้องทำอีกมากมาย เพื่อพัฒนาการศึกษาของเราได้ดีขึ้น

- นับตั้งแต่ การให้รากฐานชีวิตที่ดีแก่เด็กไทยของเรา ไม่ว่าเขาจะเกิดมาเป็นใคร จนยากแค่ไหน ให้เด็กเขาได้มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีโอกาสพัฒนาตนเองและทำประโยชน์แก่บ้านเมืองเท่าเทียมกันทุกคน

- การยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของคนไทยให้สูงขึ้น ทดเทียมประเทศที่เจริญแล้วทั้งหลาย ที่ให้การศึกษาของคนของเขาอย่างต่ำๆคนละ 10-12 ปีทั้งสิ้น

- การปรับปรุงการเรียนการสอน ให้คนไทยและเด็กไทยมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ในการแก้ปัญหาในการใช้เหตุผล ในการใช้วิจารณ์ญาณ ในการปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลง ที่จะเป็พลังในการแข่งขันที่แท้จริง ไม่ว่าจะอยู่ในภาคการผลิตใด

- การลงทุนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา เพื่อการเรียนรู้สมัยใหม่ อย่างเช่นอีกหลายประเทศที่ได้นำคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และเทคโนโลยีมัลติมีเดีย มาเนรมิตโลกแห่งการเรียนรู้ของเด็กของเขา ให้ตื่นตื่นขึ้นอีกมากมาย

- การลงทุนด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างเต็มกำลัง โดยเฉพาะด้านการวิจัยพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนการพัฒนากำลังคน เพื่อให้ประเทศไทยพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี อันเป็นเหตุหนึ่งแห่งความวิบัติทางเศรษฐกิจ

- การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความภูมิใจในเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนไทยเอง เพื่อเป็นหลักคิดและหลักใจในการพัฒนาความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ โดยไม่ทอดทิ้งความมั่นคงทางสังคมและวัฒนธรรมของตนเอง รวมไปถึงค่านิยมแห่งการกินพอดี อยู่พอดี เพื่อต้านกระแสวัตถุนิยมที่โถมทับบ้านเมืองเราอยู่ในเวลานี้

- การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมความเข้มแข็งทางปัญญาและการรวมพลังในชุมชน เพื่อการเรียนรู้และแก้ไขปัญหทางเศรษฐกิจและสังคมร่วมกัน ที่หมุนไปพร้อมกับกระแสการปฏิรูปการเมือง ที่กระจายอำนาจการตัดสินใจลงไปสู่ท้องถิ่น

นี่คือ การวางรากฐานทางการศึกษาที่สมบูรณ์ เพื่อสร้างทั้งภูมิปัญญาในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและภูมิปัญญาในการธำรงรักษาเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทย

นี่คือรากฐานการศึกษา ที่จะช่วยรักษาความมั่งคั่งของวิถีชีวิตแบบไทย โดยไม่ทอดทิ้งความเป็นจริงของการแข่งขันในประชาคมโลก

ปฏิรูปการศึกษา : บนฐานวิถีชีวิตไทย ด้วยเป้าหมายของเราเอง

ปัจจุบันนี้ แทบทุกประเทศต่างก็ทุ่มเทพัฒนาการศึกษา เพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญา ด้วยความเชื่อร่วมกันว่า ประเทศที่เจริญด้วยกำลังปัญญาเท่านั้น จะมีความสามารถแข่งขัน ผงาดได้ในเวทีโลก มิใช่ประเทศที่มีแต่กำลังทหาร หรือกำลัง ทรัพยากรอย่างที่เคยเป็นมาในอดีตของมนุษยชาติ

ประเทศอย่างอเมริกาอันเป็นมหาอำนาจทางการศึกษา อย่างที่รู้จักกันดี ยังผลักดันการพัฒนาศึกษาไม่หยุดหย่อน ล่าสุดประธานาธิบดีคลินตันพูดสั้นๆแต่ชัดเจนว่า การศึกษา ของสหรัฐอเมริกาต้องดีที่สุดในโลก เด็กอเมริกันพอขึ้น ชั้นมัธยมต้องใช้อินเทอร์เน็ตเป็นทุกคนและทุกชั้นเรียนในอเมริกา ต้องติดตั้งคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ตให้หมดภายในปี 2000

หรืออย่างสิงคโปร์นั้น ฟังแล้วยิ่งสะท้อนใจเพราะ ประธานาธิบดี โก๊ะ ชก ตง ประกาศชัดเมื่อไม่นานมานี้ว่า “เพื่อการเป็นชาติที่เข้มแข็ง เราต้องการพลเมืองที่แข็งแรง มีวินัย และได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ เมื่อนั้นเราจะดึง การลงทุนจากต่างประเทศได้มากขึ้น เราจะเห็นและฉกฉวย โอกาสการค้าได้เร็วกว่าใครๆ เราจะผลิตและพัฒนาสินค้าและ บริการที่โดดเด่นเชิงคุณภาพ เราจะครองตลาดทางการค้า ในภูมิภาคนี้”

ดูเหมือนว่า การศึกษาตามวิสัยทัศน์ของสิงคโปร์นั้น เป็นมรรคเพื่อไปสู่ผลสำคัญ นั่นคือ การแข่งขันเพื่อความ เป็นหนึ่งในภูมิภาค

แล้วเราเล่า เราจะพัฒนาภูมิปัญญาของสังคมเรา เพียงเพื่อการฉกฉวยโอกาสการค้าเหนือประเทศอื่น เท่านั้นหรือไม่ใช่วิธีคิดแบบนั้นหรือหรือที่ทำให้ประเทศ มหาอำนาจทั้งหลาย ชว่งชิงความเป็นหนึ่งจนเกิดสงครามโลก มา 2 ครั้ง และการทำลายทรัพยากรธรรมชาติอย่างบ้าคลั่ง ของมนุษย์จนเกิดสภาพวิปริตทั่วโลกอย่างทุกวันนี้

เราต้องการกำลังปัญญาและพลังการเรียนรู้เพื่อที่คนไทย จะสามารถคิดผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สามารถจะ แข่งขันกับนานาประเทศได้ เท่าๆกับต้องการกำลังปัญญาที่ จะช่วยให้สังคมไทย ยังคงสามารถรักษาความเป็นตัวของตัวเอง ทางวัฒนธรรมไว้ได้ ไม่ว่าโลกจะเจริญรุดหน้าไปเพียงไร เรายัง

ต้องการกำลังปัญญาที่จะฟื้นฟูคุณภาพชีวิต และสภาพ แวดล้อม อันอุดมสมบูรณ์ให้กลับคืนมาเป็นของคนไทย อีกครั้งหนึ่ง

เราต้องการกำลังปัญญาที่จะสร้างกระแสการพัฒนา แบบของเราเอง ที่ไม่เน้นแต่ความมั่งคั่งทางวัตถุเป็นใหญ่ เราต้องการกระแสการพัฒนาใหม่ เพื่อความสันติสุขในสังคม สันติสุขกับประเทศอื่นๆ สันติสุขกับธรรมชาติ โดยสันติสุขนั้น อาจมีขึ้นได้ โดยที่ประเทศของเราไม่จำเป็นต้องร่ำรวย เสมอไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทาน พระราชดำรัสแก่คณะรัฐมนตรี ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ และประชาชนทุกหมู่เหล่า เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ที่ผ่านมานี้ว่า ชาติของเราต้องการ “เศรษฐกิจพอเพียง” มากกว่า “เศรษฐกิจแบบค้าขาย” ที่ส่งให้คนไทยทำอะไร “เกินตัว” อันเป็นเหตุแห่งวิกฤตการณ์ปัจจุบัน เป็นเหตุที่ทำให้ชาวนา ต้องซื้อข้าวกิน และคนชนบทอยู่ชนบทไม่ได้

ใน “เศรษฐกิจพอเพียง” นี้ เราต้องการกำลัง ปัญญาที่จะสร้างดุลยภาพใหม่ในสังคมไทยที่มีความพอดี ระหว่างความมั่งคั่งทางวัตถุ ความเจริญของจิตใจ และความมี สันติสุขในสังคมในแบบของไทยเราเอง ที่ไม่ต้องไปเอาอย่าง ชาติใด ไม่ว่าจะเป็สิงคโปร์ อเมริกาหรือชาติไหนๆ ที่ต่าง ต้องการเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ

แต่แน่นอนที่เราคงไม่ปล่อยให้ลูกหลานไทยต้องไปถูกเหยียดตายทางเศรษฐกิจ เพราะมีว่แต่รักสันติสุขจนลืมนี่จะอยู่รอดและแข่งขันกับชาติอื่นๆ

เพียงแต่เราอาจต้องเริ่มด้วยการสอนลูกหลานเราให้รู้จักรักตนเอง รักผู้อื่น รู้จักให้ มิใช่เรียนหนังสือเพิ่มปัญญาเพื่อจะไปเอาชนะหรือไป “เหยียบ” ผู้อื่นอีกทีหนึ่ง

ชาติของเรา โลกของเราจะสันติสุขได้ ก็ด้วยระบบเศรษฐกิจผสมผสานที่เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่น **“มีความสุขกับความพอดี”** ด้วยระบบเศรษฐกิจการเกษตรและการระดมทุนระดับท้องถิ่นที่จริงจังยั่งยืน อาจไม่รวยแต่ไม่จนและไม่ทุกข์ ในขณะที่ประเทศของเราในภาพรวมก็ยิ่งแข่งขันกับใครๆ ได้ด้วยอุตสาหกรรมอาหาร สิ่งทอ รถยนต์ แผงวงจร การท่องเที่ยว และอื่นๆ ที่เรายังแข่งขันได้

เราไม่ต้องการการศึกษาไปเป็นอาวุธเพียงเพื่อการแข่งขันในสงครามการค้า เพื่อให้ตัดเทียมเสื่อเศรษฐกิจ 3-4 ตัว ในเอเชีย เราไม่ต้องการเป็นเพียงชาติที่สักแต่ร่ำรวย แต่ผู้คนในชาติปราศจากจิตวิญญาณแห่งการเป็นมนุษย์และความเอื้อเฟื้อต่อกัน ไม่รู้จักการให้เท่ากับที่ไม่รู้จักคำว่าพอ แต่เรายังต้องการ เป็นประชาชาติที่มีความพอดีระหว่างการแสวงหา ความมั่งคั่ง มั่นคงทางวัตถุ ตามความเป็นจริงแห่งการอยู่รอดของโลกยุคปัจจุบันเท่ากับ การสงวนรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและคุณภาพชีวิตแบบไทย การรักษาสายใยผูกพันและความปรองดองในสังคม การรักษาความเป็นมิตรที่กตัญญูต่อธรรมชาติ

ชาติของเรากำลังล้มละลาย และต้องการการกอบกู้วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ เท่ากับที่กำลังป่วยหนักทางสังคม และจริยธรรม และต้องการการเยียวยาอย่างเร่งด่วน

นี่คือ ความฝันของแผ่นดินที่เรามุ่งมั่นอย่างแรงกล้า ที่จะทำให้เป็นความจริงและเชื่อว่า ด้วยการศึกษานั้น ที่จะทำให้ความฝันของแผ่นดินนี้ ให้เป็นจริงขึ้นมา สำหรับลูกหลานไทย ทุกคน

सानฝันของแผ่นดิน: หัวใจอยู่ที่ชุมชนท้องถิ่น ทั่วแผ่นดินไทย

แน่นอน ที่บนเส้นทางสู่ความฝันนี้ย่อมมีอุปสรรคและขวากหนามมากมาย เพราะบนเส้นทางนี้เราไม่ได้มุ่งหวังแต่การปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้เด็กไทยและคนไทยมีการศึกษาสูงขึ้น ดีขึ้น และเป็นสมาชิกของสังคมที่มีคุณภาพขึ้นเท่านั้น แต่เรายังมุ่งหวังปฏิรูปการศึกษา เพื่อเสริมคุณค่าของความเป็นชุมชนท้องถิ่น ที่พึงมีความภูมิใจในเกียรติและศักดิ์ศรีของตนเอง มีความพอดีในวิถีชีวิตที่ไม่จำเป็นต้องร่ำรวย หากมีวิถีการทำมาหากินที่จริงจังยั่งยืน ไม่กัดกร่อนสายใยทางสังคมในชุมชนเช่นที่ผ่านมา ซึ่งจะไปสู่ภาวะนั้นได้ชุมชนหรือท้องถิ่นเราต้องมีการศึกษาเป็นอาวุธทางปัญญาที่สำคัญยิ่ง

เราเชื่อว่า ความเข้มแข็งของประเทศที่แท้จริง ต้องมาจากฐานของบุคคล ครอบครัว ชุมชน ถ้าเราทำให้ชุมชนเล็กๆ 60,000 หมู่บ้านของเรามีความเข้มแข็งทางความคิด มีระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองเป็นฐาน สามารถสานวิถีชีวิต และวัฒนธรรมชุมชนได้อย่างมั่นคง ก็จะเป็นการ **“สานฝันของแผ่นดิน”** อย่างแท้จริง

เราเชื่อมั่นว่าการเสริมสร้างความกล้าแข็งทางภูมิปัญญาของคนไทยเช่นนี้ จะทำให้บ้านที่เรารัก เมืองที่เราหวงแหน แผ่นดินที่เราผูกพัน จะดำรงอยู่อย่างมีเอกลักษณ์และมีศักดิ์ศรี ในประชาคมนานาชาติได้ชั่วกาลนาน

MAGAZINE

DAILY NEWS

1.7

ฌาคส์ เดอลออร์ การศึกษา : ความฝันที่ต้องเป็นจริง EDUCATION : THE NECESSARY UTOPIA

การเรียนรู้ : ขุมทรัพย์ในตน (Learning : The Treasure Within)
รายงานเสนอต่อยูเนสโก โดยคณะกรรมการนานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21
มี ฌาคส์ เดอลออร์ เป็นประธาน แปลและเผยแพร่เป็นภาษาไทยโดย
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่ง ดร.วิชัย ต้นศิริ เป็นประธานคณะกรรมการ

เมื่อต้องเผชิญหน้ากับปัญหาท้าทายต่างๆที่
รออยู่ในอนาคต มนุษยชาติก็มองเห็น
คุณค่าอันอเนกอนันต์ของการศึกษา ในอันที่จะช่วยให้
ได้มาซึ่งสันติภาพ เสรีภาพ และความเป็นธรรมใน
สังคมตามอุดมคติ คณะกรรมาธิการฯ ซึ่งจัดทำรายงาน
ฉบับนี้เมื่อทำงานเสร็จสิ้นลง ก็สามารถยืนยันความ
เชื่อมั่นที่ว่า การศึกษามีบทบาทสำคัญอันเป็นรากฐาน
ในการพัฒนาสังคมและมนุษย์ คณะกรรมาธิการฯ มิได้
มองการศึกษาเป็นยาวิเศษหรือสูตรมหัศจรรย์ ที่จะ
เปิดประตูออกไปสู่โลกใหม่ที่ซึ่งความฝันและอุดมคติ
ต่างๆ สามารถกลายมาเป็นความจริงได้อย่างง่ายดาย
แต่มองการศึกษาว่าเป็นวิธีการหลักวิธีหนึ่งที่เรา
มีอยู่ เพื่อช่วยเสริมสร้างรูปแบบการพัฒนามนุษย์
ให้ลึกซึ้งและสอดประสานกลมกลืนยิ่งขึ้น อันจะนำไป
สู่การลดปัญหาเรื่องความยากจน การกีดกันด้วย
ความรังเกียจเพียงฉฉันท์ ความโง่เขลา การกดขี่
ข่มเหงและสงคราม

ฌาคส์ เดอลอร์ส

การศึกษา : ความฝันที่ต้องเป็นจริง
EDUCATION : THE NECESSARY UTOPIA

ในขณะที่นโยบายต่างๆทางการศึกษากำลังถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงหรือถูกผลักดันให้มีความสำคัญลำดับท้ายๆ ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจและการเงิน แต่**คณะกรรมการการศึกษา**ก็ยังปรารถนาที่จะเผยแพร่ความคิดดังกล่าวข้างต้นไปให้ถึงกลุ่มผู้อ่านให้ทั่วทุกแห่งในโลก ด้วยการวิเคราะห์ อภิปราย แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ ดังที่นำเสนอไว้ในรายงานฉบับนี้

จำเป็นหรือไม่ที่จะต้องเน้นย้ำว่า คณะกรรมการการศึกษา คิดถึงและให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับกลุ่มของเด็กและเยาวชนหนุ่มสาว ผู้ซึ่งจะต้องเติบโตขึ้นรับภาระต่อจากกลุ่มพวกผู้ใหญ่ในปัจจุบัน ที่ต่างกำลังสาละวนอยู่กับปัญหาที่กลุ่มของตนเผชิญอยู่ การศึกษาเป็นการแสดงออกถึงความรักที่เรามีต่อเด็กและเยาวชนหนุ่มสาว ผู้ซึ่งเราจะต้องให้การต้อนรับและจัดให้เขาได้อยู่ในที่ที่เขามีสิทธิ์จะเป็นเจ้าของโดยไม่มีภารกิจกดดัน นั่นคือ ในระบบการศึกษา ในครอบครัว ในชุมชน และในประเทศชาติ สิ่งนี้เป็นเรื่องที่เราควรจะต้องรำลึกถึงอยู่ตลอดเวลา เพื่อกระตุ้นให้เราให้ความสนใจด้านการศึกษามากขึ้น แม้ในยามที่จำเป็นต้องเลือกระหว่างการศึกษากับปัจจัยอื่นๆทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและการเงิน เหมือนดังที่กวีท่านหนึ่งเคยจรรยาไว้ว่า **“เด็กน้อยนั้นหรือ ก็คือผู้ให้กำเนิดของผู้ใหญ่ในอนาคตนั่นเอง”**

ศตวรรษที่กำลังจะผ่านไป เป็นศตวรรษที่มีทั้งความสงบเรียบร้อยและความรุนแรง เช่นเดียวกับความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นความก้าวหน้าที่คนแต่ละกลุ่มไม่ได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์เท่าเทียมกัน ดังนั้น ในรุ่งอรุณของศตวรรษใหม่เช่นขณะนี้ คนทั้งปวงจึงเกิดมีทั้งความวิตกกังวลและความหวังในสิ่งที่ควรจะต้องดีขึ้น จึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่คนทุกคนที่มีความรู้สึกรับผิดชอบอยู่ในสามัญสำนึก จะหันมาให้ความสนใจอย่างจริงจังกับเป้าหมายและแนว

ดำเนินการทางการศึกษา สำหรับคณะกรรมการการศึกษาเอง มีมุมมองว่า ในขณะที่การศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาด้านความรู้ และทักษะ แต่การศึกษาก็มีความสำคัญมาก ในฐานะเป็นวิถีทางที่จะพัฒนาตัวบุคคล และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลระหว่างกลุ่มต่างๆ และระหว่างชนชาติ

มุมมองดังกล่าวเป็นที่ยอมรับกันตั้งแต่ต้น เมื่อคณะกรรมการการศึกษาเริ่มเข้ามารับหน้าที่ และคณะกรรมการศึกษายังมุ่งหวังที่จะได้เน้นบทบาทอันสำคัญยิ่งของยูเนสโก ซึ่งเป็นบทบาทที่เกิดจากความคิดอันเป็นรากฐานในการก่อตั้งยูเนสโก นั่นเอง บทบาทนี้อยู่บนพื้นฐานของความหวังที่จะเห็นโลกมนุษย์เป็นโลกที่น่าอยู่ยิ่งขึ้น เป็นโลกซึ่งผู้คนได้เรียนรู้ที่จะเคารพสิทธิของทั้งสตรีและบุรุษ ได้แสดงออกซึ่งความเข้าใจในกันและกัน และได้ใช้ความก้าวหน้าทางวิทยาการเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของมนุษยชาติ ไม่ใช่เพื่อสร้างความแปลกแยกระหว่างกลุ่มคน

คณะกรรมการการศึกษาของเรา ได้รับภารกิจซึ่งดูเกือบจะเป็นไปไม่ได้ ในการเอาชนะอุปสรรคที่เกิดจากความแตกต่างหลากหลายของสถานการณ์ในโลก และพยายามวิเคราะห์และสรุปให้ได้ข้อสรุปที่ถูกต้อง เป็นสากล และยอมรับได้โดยคนทุกๆกลุ่ม

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการการศึกษา ได้พยายามอย่างดีที่สุด ที่จะนำเสนอความคิดเกี่ยวกับอนาคตซึ่งถูกครอบงำอยู่ด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ ที่จะเลือกเสนอคำถามที่ทุกคนกำลังอยากรู้อยากเห็น และที่จะปูแนวทางซึ่งเชื่อว่า สามารถประยุกต์ใช้ได้ทั้งกับแต่ละประเทศและกับโลกโดยส่วนรวม

ฌาคส์ เดอลอร์ส

การศึกษา : ความฝันที่ต้องเป็นจริง
EDUCATION . THE NECESSARY UTOPIA

มองไปข้างหน้า

ในช่วง 25 ปีที่ผ่านมาได้มีการค้นพบและการเปิดศักราชใหม่ที่สำคัญๆทางวิทยาศาสตร์หลายเรื่อง หลายประเทศได้ก้าวพ้นจากความเป็นประเทศด้อยพัฒนาและมาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น แม้ว่าจะมีอัตราแตกต่างกันในแต่ละประเทศก็ตาม แม้กระนั้น ก็ยังคงมีกระแสของความรู้สึกที่ไม่ไว้ใจ ไม่เชื่อถือแผ่ขยายวงกว้าง ตรงกันข้ามกับความกระตือรือร้นและความหวังที่เกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง จบลงใหม่ๆ

อาจกล่าวได้ว่า ความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้นำมาซึ่งความจริงที่ปฏิเสธไม่ได้บางประการ ความจริงที่ว่านี่ก็คือ ในประเทศที่จัดว่าร่ำรวยทั้งหลาย มีอัตราคนว่างงานสูงขึ้น โดยไม่เกี่ยวกับจำนวนประชากรที่เพิ่ม แต่ประการใด นอกจากนั้น ยังมีความไม่เสมอภาคกันในเรื่องการพัฒนาประเทศต่างๆทั่วโลก และในขณะที่มนุษยชาติมีความตระหนักเพิ่มขึ้นถึงภัยคุกคามที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ แต่ก็ยังไม่มีใครยอมลงทุนอย่างจริงจังที่จะช่วยแก้ไขสถานการณ์ให้ดีขึ้น แม้ว่าจะมีการประชุมระดับนานาชาติในเรื่องนี้หลายครั้งแล้ว เช่น การประชุมสหประชาชาติเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (United Nations Conference on Environment and Development หรือ UNCED) ที่กรุงริโอ เดอ จาเนโร เมื่อปี 1992 และแม้ว่าจะมีสิ่งเตือนภัยบอกร่องที่เกิดขึ้นอยู่เนืองๆ ทั้งภัยพิบัติที่เกิดจากธรรมชาติและที่เกิดจากความผิดพลาดในระบบอุตสาหกรรมก็ตาม

ความจริงที่ต้องยอมรับกันก็คือ การเจริญเติบโตอย่างสูงสุดทางเศรษฐกิจ ไม่ใช่หนทางที่จะประกันความสอดคล้องสมดุลระหว่างการพัฒนาทางด้านวัตถุ กับความเป็นธรรมในสังคม กับความเคารพต่อสถานภาพความเป็นมนุษย์ และกับการให้ความสำคัญต่อสมบัติทางธรรมชาติ ซึ่งเราทุกคนมีหน้าที่ที่จะต้องรักษาไว้ให้อยู่ในภาพที่ดี เพื่อส่งต่อไปให้กับคนรุ่นต่อไป

คณะกรรมการฯ จึงได้ถือเอาสิ่งที่กล่าวข้างต้นเป็นทั้งเป้าหมายและวิธีการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และให้เกิดรูปแบบใหม่ของความร่วมมือระหว่างนานาประเทศ เพราะเรื่องนี้เป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่ง ที่ท้าทายทั้งในเชิงวิชาการและเชิงการเมืองสำหรับศตวรรษหน้า

อย่างไรก็ตาม ประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย ก็ไม่ควรละเลยต่อองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความจำเป็นที่จะต้องก้าวสู่โลกของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งจะต้องพิจารณาในแง่ของการปรับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และการพัฒนาทางสติปัญญา

ฌาคส์ เดอลอร์

การศึกษา : ความฝันที่ต้องเป็นจริง
EDUCATION . THE NECESSARY UTOPIA

ผู้ที่เคยเชื่อว่า การสิ้นสุดของยุคสงครามเย็นจะนำไปสู่ยุคของโลกใหม่ที่ดีกว่าและสงบสุขกว่าเดิม บัดนี้มีเหตุผลที่ทำให้เริ่มจะไม่เชื่อและเริ่มมองเห็นความจริงอย่างอื่น ไม่จำเป็นจะต้องตอกย้ำว่าเรื่องในประวัติศาสตร์เป็นเรื่องเศร้า เพราะเราทราบกันอยู่แล้ว ประวัติศาสตร์บอกเราว่ามีคนตายในสงครามโลกครั้งที่ 2 ถึง 50 ล้านคน และประวัติศาสตร์ก็บอกกับเราเช่นกันว่า หลังจากสงครามครั้งนั้นมาจนถึงยุคทั้งก่อนและหลังการรื้อกำแพงเบอร์ลิน มีคนประมาณ 20 ล้านคนตายไปเนื่องจากสงครามต่างๆอีก 150 ครั้งเช่นกัน การมองเรื่องที่เกิดขึ้นว่าเป็นสัญญาณอันตรายแบบเดิมๆ หรือสัญญาณอันตรายในรูปแบบใหม่ไม่ใช่เรื่องสำคัญ เพราะความขัดแย้งจบลงแล้วก็เกิดขึ้นอีกเสมอมาระหว่างประเทศต่างๆ และระหว่างชนชาติเผ่าต่างๆ ซึ่งบางทีก็เกิดเนื่องจากความไม่เป็นธรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ ในท่ามกลางชนกลุ่มต่างๆ ที่ประกาศตัวเป็นอิสระเสรีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และปัญหาต่างๆ ที่ถูกกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้กลายเป็นปัญหาของโลก กลุ่มคนผู้มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ จึงมีหน้าที่ที่จะต้องวัดประเมินสัญญาณอันตรายเหล่านี้ และหาทางขจัดความเสี่ยงที่จะทำให้โลกเกิดความยุ่งยากขึ้นอีก

แต่ทว่า เราจะเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมที่เป็น “หมู่บ้านโลก” ได้อย่างไร ถ้าหากเรายังไม่สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมที่เป็นของเราเองได้ เช่น สังคมประเทศ ภูมิภาค จังหวัด หมู่บ้าน และชุมชนเพื่อนบ้านของเรา

เราต้องการที่จะเสียสละทำอะไรให้กับส่วนรวม หรือเปล่า และถ้าหากเราต้องการเราจะสามารถทำได้จริงหรือ

คำถามข้างต้น เป็นหัวใจของประชาธิปไตย “เจตนารมณ์ที่จะมีส่วนร่วมในสังคม” จะต้องฝังอยู่ในความทรงจำของเรา อยู่เสมอและจะต้องเกิดจากความรู้สึกรับผิดชอบอย่างแท้จริง

ของแต่ละคน แม้กระนั้น ในขณะที่กระแสประชาธิปไตยได้ช่วยชนะ และแผ่ขยายไปในดินแดนที่เคยถูกปกครองด้วยระบอบเผด็จการแบบต่างๆ แต่ก็ยังมีปัญหาเกิดขึ้นในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยมานานแล้วเช่นกัน จึงดูเหมือนว่ามนุษยชาติมีความต้องการที่จะเริ่มต้นใหม่ อยู่เสมอ และทุกสิ่งทุกอย่างจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

เรื่องที่ทำทลายดังกล่าวข้างต้น จะไม่เป็นที่ต้องนำมาพิจารณาในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาได้อย่างไร

คณะกรรมการการศึกษาชุดนี้ก็เช่นกัน จะละเลยได้อย่างไรในการเน้นย้ำวิถีทางที่จะ ใช้นโยบายทางการศึกษาช่วยสร้างโลกที่ดีกว่าเดิม โดยการพัฒนามนุษย์อย่างยั่งยืน ช่วยสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างกลุ่มคน และช่วยปรับปรุงให้ได้ระบอบประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับยุคสมัยอยู่ตลอดเวลา

ความขัดแย้ง ที่จะต้องถูกขจัด

ถึงตอนนี้ เราจำเป็นต้องเผชิญหน้าและจะต้องเอาชนะความขัดแย้ง ซึ่งถึงไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่ก็ยังเป็นหัวใจของปัญหาที่จะเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ความขัดแย้งดังกล่าว ได้แก่

- **ความขัดแย้งระหว่างการเป็นสมาชิกของโลกกับการเป็นคนของท้องถิ่น** มนุษย์จำเป็นจะต้องค่อยๆกลายเป็นสมาชิกของโลก โดยต้องไม่สูญเสียรากเหง้าพื้นฐานเดิมของตน และโดยที่ยังคงร่วมมีบทบาทเพื่อการคงอยู่ของประเทศชาติและของท้องถิ่นของตน

- **ความขัดแย้งระหว่างความเป็นสากลกับความเป็นปัจเจกบุคคล** บางส่วนของวัฒนธรรมต่างๆ จะกลายเป็นวัฒนธรรมโลก โดยที่เราไม่อาจเพิกเฉยต่อกระแสโลกาภิวัตน์นี้ได้ทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่เป็นเรื่องเสี่ยงต่อการสร้างปัญหา โดยเฉพาะปัญหาการละเลยต่อลักษณะเฉพาะส่วนตัวของมนุษย์แต่ละคน มนุษย์ย่อมมีสิทธิ์ที่จะเลือกอนาคตของตนเองและพัฒนาไปให้เต็มศักยภาพ ภายในกรอบแห่งวัฒนธรรมประเพณีของตน ซึ่งถ้าไม่ระวังรักษาให้ดี เราก็อาจสูญเสียวัฒนธรรมประเพณีเหล่านี้ให้กับกระแสการพัฒนาในปัจจุบันได้

- **ความขัดแย้งระหว่างประเพณีดั้งเดิมกับความทันสมัย** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาแบบเดียวกัน มนุษย์จะปรับตัวให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงใหม่ๆได้อย่างไร โดยไม่ต้องหันหลังให้กับความเป็นมาในอดีตโดยสิ้นเชิง จะเป็นไปได้อย่างไรที่จะส่งเสริมการพึ่งตนเอง โดยให้สอดคล้องกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นผู้มีอิสระเช่นกัน และพัฒนาการทางวิทยาศาสตร์จะถูกยอมรับเข้ามาในวิถีชีวิตได้อย่างไร สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นประเด็นท้าทายต่อเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ทั้งสิ้น

- **ความขัดแย้งระหว่างการพิจารณาเรื่องที่เป็นระยะยาวและระยะสั้น** ที่จริงปัญหานี้มีมานานแล้ว แต่ปัจจุบันดูจะเป็นปัญหามากขึ้น ด้วยการเน้นสิ่งที่ต้องทำอย่างรวดเร็วฉับพลันและเป็นไปในช่วงระยะสั้นๆ ซึ่งเป็นเรื่องของโลกยุคปัจจุบันที่ปัญหาเฉพาะหน้าต่างๆ มักถูกแก้ไขโดยใช้อารมณ์บวกกับข้อมูลที่ได้มาอย่างรวดเร็วและมากมาย สาธารณชนต้องการคำตอบที่รวดเร็วและสำเร็จรูป ในขณะที่ปัญหาหลายเรื่องต้องการเวลาในการคิด ไตร่ตรองและการต่อรองเพื่อแก้ไขโดยการปฏิรูป ซึ่งเป็นกรณีที่นโยบายทางการศึกษาเกี่ยวข้องอยู่โดยตรง

- **ความขัดแย้งระหว่างความจำเป็นที่จะต้องแข่งขันกับความตระหนักในเรื่องความเสมอภาคของโอกาส** เรื่องนี้ออกจะเป็นประเด็นซึ่งพูดกันมาตลอด ที่ผู้กำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจและสังคม กับผู้กำหนดนโยบายด้านการศึกษา ต่างก็ประจบอยู่ตั้งแต่ต้นของศตวรรษนี้แล้ว มีผู้เสนอทางแก้ปัญหาความขัดแย้งนี้อยู่เหมือนกัน แต่ก็ล้วนใช้ได้ผลไม่นาน คณะกรรมาธิการฯจึงลองสรุปดูว่า ความกดดันในเรื่องการแข่งขัน มีผลทำให้ผู้มีอำนาจหลงลืมพันธกิจที่แท้จริงของพวกเขาในการช่วยให้มนุษย์ทุกคนได้รับประโยชน์เต็มที่จากทุกโอกาส เราจึงต้องกลับมาคิดทบทวนใหม่ ภายใต้กรอบแนวคิดของรายงานฉบับนี้ และปรับความคิดรวบยอดเกี่ยวกับ เรื่องการศึกษาตลอดชีวิตเสียใหม่ เพื่อให้กลมกลืนกับแรงผลักดันทั้ง 3 เรื่อง อันได้แก่ การแข่งขันซึ่งนำมาสู่รางวัลหรือ สิ่งจูงใจ การร่วมมือซึ่งก่อให้เกิดพลัง และการตกลงร่วมกันซึ่งจะช่วยฉีกกำลังให้เป็นปึกแผ่น

● ความขัดแย้งระหว่างความเจริญเติบโตและการแผ่ขยายของความรู้กับความสามารถของมนุษย์ที่จะซึมซับความรู้ นั้น แม้คณะกรรมการการศึกษาเอง ก็ยังอดไม่ได้ที่จะเพิ่มเติมเรื่องที่จะศึกษาเข้าไปอีก เช่น เรื่องความรู้เกี่ยวกับตัวเอง เรื่องหนทางที่จะประกันการอยู่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ และเรื่องหนทาง ที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่ดีขึ้นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และวิธีสงวนรักษา เนื่องจากได้มีความกดดันเพิ่มขึ้นทางด้านเนื้อหาในหลักสูตรอยู่แล้ว ยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปใดๆที่จะให้ความแจ่มชัด จึงจะต้องเป็นยุทธศาสตร์ที่มีเรื่องการให้ทางเลือกแก่ปัจเจกชน และการรักษาไว้ซึ่งสาระสำคัญของการศึกษาขั้นพื้นฐานอันเป็นการศึกษาที่สอนให้ผู้เรียนปรับปรุงชีวิตตนให้ดีขึ้นจากการมีความรู้ รวมทั้งการได้ทดลองต่างๆ และการพัฒนาวัฒนธรรมส่วนตัว

● ท้ายที่สุด เรื่องที่พูดกันเป็นประจำอีกเรื่องหนึ่งได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างจิตใจกับวัตถุ โดยที่ไม่ค่อยจะได้ตระหนักหรือพูดออกมาตรงๆในเรื่องนี้นัก แต่โลกของเราที่มีความใฝ่หาสิ่งที่เป็นอุดมคติหรือคุณค่าที่เรียกว่า “*คุณธรรม*” มาช้านานแล้ว ดังนั้นจึงเรียกได้ว่า เป็นภารกิจอันสูงส่งของการศึกษา ที่จะกระตุ้นทุกคน ซึ่งต่างก็ประพฤติปฏิบัติตามประเพณี ความเชื่อของตน และซึ่งยอมรับในการอยู่ร่วมกันของคนต่างชาติต่างเผ่าพันธุ์ ให้ยกระดับความคิดและจิตวิญญาณของตน ให้เข้าสู่ระดับที่เป็นสากล และในบางกรณีทำให้เหนือกว่าระดับนั้นขึ้นไปอีก ซึ่งในบทบาทของคณะกรรมการการศึกษาแล้ว นับว่าไม่เป็นเรื่องเกินจริงเลยที่จะกล่าวว่า การอยู่รอดของความเป็นมนุษย์ ขึ้นอยู่กับเรื่องนี้นั่นเอง

การกำหนดและสร้างอนาคตร่วมกัน

คนทุกวันนี้ต่างก็รู้สึกปวดเคียรเวียนเกล้ากับการที่ต้องแบ่งตัวเป็น 2 ภาค ระหว่างเรื่องของโลกาภิวัตน์ ที่แม้บางทีไม่ชอบใจนัก แต่ก็ต้องทนอยู่กับกระแสดังกล่าว และเรื่องที่เราอยากจะเสาะแสวงหารากเหง้า ทาที่อ้างอิงที่เป็นของตนเอง รวมทั้งความรู้สึกที่ว่าตนเป็นของกลุ่มของพวกเขาใดพวกหนึ่งโดยเฉพาะ

การศึกษาในปัจจุบัน ต้องเจอกับปัญหามากกว่าแต่ก่อน เพราะกระแสของการรวมกันเป็นสังคมโลกที่กำลังพยายามก่อตัวขึ้น และการศึกษาก็เป็นหัวใจของการพัฒนา ทั้งในแง่เฉพาะตัวบุคคลและในแง่ของชุมชนโดยส่วนรวม **พันธกิจสำคัญของการศึกษาก็คือ ช่วยพวกเราทุกคนโดยไม่มีข้อยกเว้น ให้พัฒนาจนเต็มขีดความสามารถให้ตระหนักในศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของเรา รวมทั้งให้รู้จักรับผิดชอบต่อชีวิตของเราเอง และให้มีสัมฤทธิ์ผลในเป้าหมายชีวิตส่วนตัวของเราด้วย**

พันธกิจดังกล่าวของการศึกษามีความสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด ถึงแม้จะยากและจะต้องใช้เวลาอันยาวนาน แต่ถ้าทำได้สำเร็จ ก็จะเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่จะช่วยเอื้อต่อการแสวงหาโลกที่ดี และเป็นธรรมมากกว่าเดิมให้เราได้อยู่อาศัย คณะกรรมการการศึกษาจึงประสงค์ที่จะเน้นย้ำเรื่องนี้อย่างแรงกล้า ในขณะที่ยังมีบางคนเกิดความสงสัยอย่างมาก ต่อบทบาทของการศึกษา ในการช่วยให้คนมีโอกาสมากขึ้นในชีวิต

เป็นความจริงที่ว่ายังมีปัญหาอื่นๆที่จะต้องแก้อีกหลายเรื่อง และเราจะพูดเรื่องเหล่านี้ทีหลัง แต่รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้น ในช่วงเวลาที่มนุษยชาติต้องประสบความหายนะ

ฌาคส์ เดอลอร์

การศึกษา : ความฝันที่ต้องเป็นจริง
EDUCATION : THE NECESSARY UTOPIA

อันเนื่องมาจากสงคราม อาชญากรรม และความด้อยพัฒนา จนกระทั่งเกิดความไม่แน่ใจว่า ควรจะเดินต่อไปหรือจะยอมแพ้ จึงขอให้เราได้มีโอกาสเสนอทางเลือกอีกทางหนึ่ง แก่เขาเหล่านั้น

ดังนั้น จึงนับว่ามีเหตุผลอย่างยิ่ง ที่จะกลับมาเน้น **ให้ความสำคัญกับมิติของการศึกษาด้านคุณธรรมและวัฒนธรรม** เพื่อช่วยให้แต่ละคนได้รู้จักความเป็นปัจเจกชน ของบุคคลอื่น และได้เข้าใจพัฒนาการที่ไม่ค่อยอยู่กับร่องกับรอย ของโลกนี้อันจะนำไปสู่ความสมัคสมานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ แต่กระบวนการนี้จะต้องเริ่มด้วยการรู้จักตัวของตนเอง เสียก่อน โดยอาศัยความรู้ สมาธิ และการวิจารณ์ตนเอง

ข้อความดังกล่าวข้างต้น ควรจะเป็นเครื่องนำทาง ความคิดทางการศึกษา โดยประสานกับการสร้างความร่วมมือ ระดับนานาชาติในรูปแบบที่กว้างขวาง และเข้าถึงคนกลุ่มใหญ่ขึ้น อันจะได้กล่าวถึงในลำดับต่อไป

ภายใต้บริบทดังกล่าวแล้ว ทุกเรื่องก็จะอยู่ในที่ในทาง ของมัน ไม่ว่าจะเป็นข้อกำหนดด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้เกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อมหรือการพัฒนาทักษะ ที่จะช่วยให้คนแต่ละคนทำหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ ในฐานะสมาชิกของครอบครัว ของสังคม หรือในฐานะพลเมือง ของประเทศ

ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมาธิการฯ ไม่ได้ให้คุณค่าที่ต่ำกว่าความเป็นจริงเลย ในเรื่องบทบาทของพลังสมอง และนวัตกรรม เรื่องการเปลี่ยนแปลงในสังคมสารสนเทศ ที่ชักนำด้วยความรู้ และเรื่องกระบวนการในการสังคมนามธรรม รวบรวมข้อค้นพบใหม่ๆ และนำมาประยุกต์ใช้กับกิจกรรม ด้านต่างๆ ตั้งแต่ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมไปจนถึงด้าน สินค้าและบริการ นอกจากนี้ คณะกรรมาธิการฯยังตระหนักดี

ถึงข้อจำกัดและแม้แต่ความล้มเหลวของความพยายามที่จะ ถ่ายทอดเทคโนโลยีไปสู่บรรดาประเทศที่จัดว่ายากจนที่สุด เนื่องมาจากธรรมชาติของวิธีการสังคมนิยมและประยุกต์ใช้ความรู้ ต่างกันไปของแต่ละสังคมนี้เอง จึงทำให้จำเป็นที่จะต้อง ทำความรู้จักกับวิทยาศาสตร์และประโยชน์ของมันเสียตั้งแต่ต้น รวมทั้งรู้จักกับความยุ่งยากในการทำให้เกิดความก้าวหน้า โดยยังต้องคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และคุณค่าโดยรวมของมนุษยชาติ และในการนี้ จะต้องไม่หลงลืมประเด็นด้านจริยธรรมเป็นอันขาด

จะเห็นได้ว่า คณะกรรมาธิการฯตระหนักดีถึง การที่ การศึกษาจะต้องเอื้อต่อพัฒนาการด้านเศรษฐกิจและสังคม เรามักกำหนดระบบการศึกษา เมื่อมีการพูดถึงปัญหาการว่างงาน ซึ่งที่จริงก็นับว่าถูกต้องเพียงบางส่วนเท่านั้น เพราะ เราจะต้องไม่ละเลยความจริงที่ว่า การที่ให้ทุกคนมีงานทำ หรือจะให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศที่ด้อยพัฒนาก้าวหน้า ไปได้นั้น จะต้องอาศัยปัจจัยนำอื่นๆ อันได้แก่ ปัจจัยด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมด้วย สำหรับด้านการศึกษา นั้น คณะกรรมาธิการฯเชื่อว่า ทางแก้ปัญหาก็ได้ผลสำหรับปัญหา ความไม่สอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทานของตลาดแรงงาน ควรอยู่ที่การมีระบบที่ยืดหยุ่น เพื่อให้มีหลักสูตรได้หลากหลาย และให้มีตัวเชื่อมระหว่างการศึกษาประเภทต่างๆ หรือระหว่าง ชีวิตการทำงานกับการฝึกอบรมต่อเนื่อง ความยืดหยุ่นในระบบ ดังกล่าว ยังจะช่วยลดความล้มเหลวเนื่องมาจากการสอบตก อันเป็นสาเหตุของการสูญเปล่าอย่างมหาศาลด้านศักยภาพ ของมนุษย์อีกด้วย

ฌาคส์ เดอลอร์ส

การศึกษา : ความฝันที่ต้องเป็นจริง
EDUCATION : THE NECESSARY UTOPIA

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้น แม้จะเป็นสิ่งพึงประสงค์และเป็นไปได้จริง แต่ก็ไม่ใช่ว่าสิ่งที่จะมาขัดขวางนวัตกรรมทางปัญญาและการนำรูปแบบการพัฒนาที่ยั่งยืนบนฐานของลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละประเทศไปสู่การปฏิบัติเมื่อคำนึงถึงสภาพปัจจุบันและพัฒนาการที่จะคาดเดาได้ล่วงหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีบวกกับการทวีความสำคัญยิ่งขึ้นของความรู้และปัจจัยที่เป็นนามธรรมอื่นๆ ในการผลิตสินค้าและบริการ เราก็จำเป็นต้องคิดทบทวนใหม่ถึงเรื่องสถานที่ทำงาน และบทบาทของมันที่จะเปลี่ยนแปลงไปในสังคมอนาคต ในการรังสรรค์สังคมอนาคตใหม่นั้น จะต้องให้จินตนาการนำหน้าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดปัญหาเพิ่มขึ้น เกี่ยวกับการว่างงาน การกีดกันทางสังคม หรือความไม่เสมอภาคในการพัฒนา

จากเหตุผลข้างต้น เราจึงเห็นว่า **ความคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตพร้อมด้วยข้อได้เปรียบของมัน ในแง่ความยืดหยุ่น ความหลากหลาย และการจัดให้มีได้ในเวลาและสถานที่ต่างๆกัน ควรจะได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวาง** นับได้ว่า ขณะนี้มีความจำเป็นที่จะต้องนำเรื่องของการศึกษาตลอดชีวิต มาคิดทบทวนใหม่และขยายแนวคิดให้กว้างขวางขึ้น โดยไม่เพียงแต่ปรับให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการจ้างงานในอนาคตเท่านั้น แต่จะต้อง **ให้การศึกษาดูตลอดชีวิต ทำให้เกิดกระบวนการที่ต่อเนื่องในการสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์** ทั้งทางด้านความรู้ ความถนัด และความสามารถในการคิดและการปฏิบัติ กับจะต้องช่วยให้คนได้พัฒนาความตระหนักในเรื่องของตนเองและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมให้เขาได้แสดงบทบาททางสังคมของตน ทั้งในการทำงานและต่อชุมชนอีกด้วย

โดยนัยดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมาธิการฯ ได้พิจารณาถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้เกิด **“สังคมแห่งการเรียนรู้”**

โดยเห็นว่า ความจริงที่ว่า ทุกแง่มุมของชีวิตมนุษย์ทั้งระดับส่วนบุคคลและระดับสังคม ล้วนเปิดโอกาสให้กับการเรียนรู้และการลงมือกระทำทั้งสิ้นนั้น อาจเป็นความจริงที่ลวงให้เราหลงเน้นไปในด้านเดียว คือให้ความสำคัญกับสื่อสมัยใหม่ของโลกของงานหรือกับการแสวงหาด้านวัฒนธรรมและนันทนาการในแง่ที่จะเป็นทรัพยากรอันจะช่วยให้การศึกษา กับมนุษย์โดยลิ้มความจริงพื้นฐานที่ว่า ถึงแม้มนุษย์จำเป็นจะต้องฉวยทุกโอกาสเพื่อเรียนรู้และพัฒนาตนเอง แต่มนุษย์ก็ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวข้างต้นได้เท่าใดนัก ถ้าหากเขาไม่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดีเสียก่อน และถ้าจะให้ดียิ่งขึ้นกว่านั้น โรงเรียนก็ควรจะได้สอนให้ผู้เรียนมีทั้งความใฝ่ที่จะเรียนรู้และความสุขที่ได้เรียนรู้ รวมทั้งให้มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ และความอยากรู้อยากเห็นเพื่อพัฒนาสติปัญญาของตนด้วย ดังนั้นใครก็ตามที่อาจลองนึกวาดภาพดูได้ ถึงสังคมที่คนแต่ละคนสามารถผลิตเปลี่ยนแปลงได้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนตลอดเวลา

ถ้าจะให้เป็นไปได้ตามที่กล่าวมาแล้ว ก็จะไม่มีความสามารถมาแทนที่การศึกษาในระบบได้ เพราะเป็นระบบการศึกษาซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รู้จักความรู้ในรูปแบบต่างๆ และในทำนองเดียวกัน ก็จะไม่มีความสามารถมาแทนที่ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในฐานะหน้าที่ของครูและซึ่งพัฒนาได้โดยการสนทนาโต้ตอบระหว่างครูกับนักเรียน เรื่องนี้เป็นที่ถกเถียงกันมานาน ในกลุ่มนักคิดผู้ยิ่งใหญ่ทั้งหลายที่สนใจศึกษาคำถามต่างๆเกี่ยวกับการศึกษา และก็สรุปว่าครูมีความรับผิดชอบโดยตรงในการให้ความรู้แก่ผู้เรียน ความรู้ที่ว่านี้คือความรู้ที่มนุษย์ชาติมีเกี่ยวกับตนเองและธรรมชาติ รวมทั้งเรื่องสำคัญทุกเรื่องที่มีมนุษย์สร้างสรรค์และประดิษฐ์ขึ้น

ฌาคส์ เดอลอร์ส

การศึกษา : ความฝันที่ต้องเป็นจริง
EDUCATION : THE NECESSARY UTOPIA

การเรียนรู้ตลอดชีวิต: จังหวะเต้นของหัวใจ ของสังคม

ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับ การเรียนรู้ตลอดชีวิต ปรากฏขึ้น เป็นกุญแจสำคัญดอกหนึ่งสำหรับเปิดเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ความคิดรวบยอดที่ว่านี้ ก้าวไปไกลกว่าความคิดเดิมๆ ที่เคยแยกระหว่างการศึกษาเบื้องต้นกับการศึกษาต่อเนื่อง เป็นความคิดรวบยอดที่ตอบสนองกับสภาพของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และอันที่จริงก็ไม่ใช่ความคิดที่ใหม่เอี่ยมเสียทีเดียว เพราะรายงานเกี่ยวกับการศึกษาล่วงก่อนๆ ก็ได้เคยเน้นย้ำถึงความจำเป็นที่คนจะต้องกลับมารับการศึกษาใหม่อีก เพื่อให้สามารถรับมือได้กับสภาพการณ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งในชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงาน ความจำเป็นดังกล่าวนี้ ยังเป็นที่รู้จักกันอยู่และดูจะยิ่งมีความรุนแรงมากขึ้นหนทางเดียวที่จะแก้ปัญหานี้ก็คือ ต้องทำให้บุคคลแต่ละคนได้เรียนรู้ว่าจะแสวงหาความรู้ได้อย่างไร

แต่การจะทำดังกล่าวได้ ก็ยังต้องคำนึงถึงเรื่องอื่นอีก ในการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของรูปแบบการดำรงชีวิต จากแบบเดิมเป็นแบบใหม่ที่ยากจะไปถึงนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องมีความเข้าใจที่ชัดเจน ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับบุคคลอื่นๆ และที่เกี่ยวกับโลกมนุษย์โดยส่วนรวม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเข้าใจร่วมกันของมนุษยชาติ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสันติวิธี และมีความปรองดองกัน ซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่ยากที่สุดในโลกทุกวันนี้

เมื่อมีจุดยืนดังกล่าว คณะกรรมาธิการฯ จึงได้เน้นให้ความสำคัญพิเศษกับหนึ่งในสี่เสาหลักที่เป็นรากฐานของการศึกษา ซึ่งได้เสนอไว้ในรายงานเล่มนี้ นั่นก็คือเรื่อง การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน โดยพัฒนาความเข้าใจในผู้อื่น ทั้งแง่ประวัติศาสตร์ ธรรมเนียมประเพณี และค่านิยมทางจิตใจ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำหรับการรังสรรค์จิตวิญญาณใหม่ อันเป็นจิตวิญญาณที่ถูกนำทางด้วยความตระหนักสำนึกถึงการต้องพึ่งพาอาศัยกัน รวมทั้งการวิเคราะห์ความเสี่ยงและความท้าทายของอนาคตร่วมกัน จึงเป็นจิตวิญญาณที่จะชักนำผู้คนให้หันมาทำโครงการต่างๆ ร่วมกัน หรือพยายามจัดการกับข้อขัดแย้งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ด้วยการใช้ปัญญาและสันติวิธี บางคนอาจคิดว่าภาวะกรณีเช่นนี้เป็นความฝันที่เป็นอุดมคติเท่านั้น แต่มันก็เป็นความฝันที่เราจำเป็นต้องทำให้เป็นจริง ถ้าหากเราต้องการจะหนีให้พ้นจากวงจรอันตรายที่ดำรงอยู่ เพราะความรู้สึกหมดศรัทธาหรือท้อแท้ของมนุษย์

ในขณะที่คณะกรรมาธิการฯ มีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับ ชนิดของการศึกษา ซึ่งจะช่วยรังสรรค์และแผ่ดวงทางสำหรับ จิตวิญญาณใหม่ดังกล่าวข้างต้น แต่ก็มีได้ละเลยเสาหลักทางการศึกษาที่เหลืออีก 3 ประการ ซึ่งสร้างพื้นฐานสำคัญให้กับ การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันดังกล่าวมาแล้ว

เสาหลักแรก คือ การเรียนเพื่อรู้ โดยที่ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และรูปแบบใหม่ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคม ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างรวดเร็วมาก จุดเน้นของเรื่องนี้จึงต้องอยู่ที่การรวมความรู้สามัญอย่างกว้างๆ เข้าด้วยกัน โดยให้มีความเป็นไปได้ที่จะมีการศึกษาลงลึก ในบางวิชาที่เลือกไว้ ภูมิหลังกว้างๆ เช่นนี้ จะเป็นใบเบิกทางนำไปสู่การศึกษาตลอดชีวิต โดยช่วยวางรากฐานที่มั่นคงสำหรับให้คนมีจิตใจชอบแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา

ฌาคส์ เดอลอร์ส

การศึกษา : ความฝันที่ต้องเป็นจริง
EDUCATION : THE NECESSARY UTOPIA

อีกเสาหลักหนึ่ง ได้แก่ **การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง** นอกเหนือจากเรียนเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานอาชีพได้แล้ว การเรียนรู้ควรจะต้องเป็นไปในลักษณะที่จะช่วยสร้างความสามารถให้มนุษย์ดำรงชีพอยู่ได้ในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่มักไม่ได้คาดไว้ล่วงหน้า และให้สามารถทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งลักษณะดังกล่าวยังไม่ได้รับความสนใจมากนักจากระเบียบวิธีทางการศึกษาในปัจจุบัน ทั้งที่ในหลายกรณี ความสามารถและทักษะดังกล่าวจะสามารถสร้างขึ้นได้ ถ้าผู้เรียนมีโอกาสได้ทดลองและพัฒนาความสามารถของตนขณะกำลังเรียนโดยมีส่วนร่วมในโครงการประสบการณ์ในงานอาชีพ หรืองานทางสังคมอย่างจริงจัง

เสาหลักสุดท้าย ที่มีได้หมายความว่ามีความสำคัญ เป็นลำดับท้ายไปด้วยได้แก่ **การเรียนรู้เพื่อชีวิต** ซึ่งประเด็นนี้เป็นเค้าโครงหลักของรายงานของ Edgar Faure เรื่อง *การศึกษาเพื่อชีวิต : โลกของการศึกษาในปัจจุบันและอนาคต* (Learning to Be : The World of Education Today and Tomorrow) ที่จัดพิมพ์โดยยูเนสโกในปี 1972 ข้อเสนอแนะต่างๆ จากรายงานดังกล่าว ยังใช้ได้ในปัจจุบัน เพราะว่าในศตวรรษที่ 21 ทุกคนยังจำเป็นต้องมีความเป็นอิสระและรู้จักตัดสินใจ ประกอบกับมีความรู้สึกรับผิดชอบโดยส่วนตัวอย่างแรงกล้าต่อการที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกันกับผู้อื่น

รายงานของเราเล่มนี้จะยิ่งเน้นหนักในเรื่องดังกล่าวยิ่งขึ้น จะไม่มีความสามารถพิเศษใดๆ ที่ซ่อนอยู่ในตัวบุคคลดูจดัง ชุมทรัพย์ที่ถูกฝังไว้ แล้วไม่ถูกปลุก ถูกกระตุ้นให้ปรากฏขึ้น ตัวอย่างของความสามารถพิเศษดังกล่าว ได้แก่ ความสามารถในการจำ การคิดใช้เหตุผล การมีจินตนาการ ความสามารถ

ทางร่างกาย ความมีสุนทรียภาพ ความถนัดในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น และการมีบุคลิกภาพที่เป็นเสน่ห์โดยธรรมชาติของพวกผู้นำซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเน้นย้ำถึงความจำเป็นที่มนุษย์จะต้องรู้จักตัวเองให้มากยิ่งขึ้น

คณะกรรมการการศึกษา ได้กล่าวถึงความคิดที่เป็นเชิงอุดมคติอีกเรื่องหนึ่ง : นั่นคือสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการได้รับความรู้ การหมั่นสร้างเสริมเติมต่อความรู้เดิม และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ซึ่งทั้ง 3 ประการนี้ควรจะได้รับ การเน้นย้ำเป็นพิเศษในกระบวนการของการศึกษา ในขณะที่พัฒนาการของ **“ยุคสารสนเทศ”** ทำให้คนมีโอกาสมากขึ้นที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ การศึกษาก็ควรจะช่วยให้คนได้ รู้จักรวบรวมข้อมูล รวมทั้งเลือกสรร จัดลำดับ จัดการ และนำข้อมูลนั้นไปใช้ประโยชน์

ถึงแม้ว่าการศึกษาคงจะได้มีการปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในสังคม และการศึกษาก็จะต้องไม่ละเลยต่อการทำหน้าที่ถ่ายทอดสืบต่อประสบการณ์รวมทั้ง สิ่งเป็นพื้นฐานและประโยชน์จากประสบการณ์ของมนุษย์รุ่นก่อนด้วย

ในขณะที่การศึกษามีการพัฒนาขยายตัวมากขึ้น ความต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพก็ทวีขึ้นเช่นกัน ก็เกิดปัญหาว่า นโยบายทางการศึกษาจะบรรลุจุดหมายที่เป็นฝาแฝดได้อย่างไร คือมีคุณภาพมาตรฐานสูง และขณะเดียวกันก็มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน สิ่งเหล่านี้ เป็นคำถามที่คณะกรรมการศึกษายกขึ้นมาในประเด็นที่เกี่ยวกับวิชาเรียน วิธีการและเนื้อหาทางการศึกษา รวมทั้งเงื่อนไขหรือสิ่งที่จะต้องมีการศึกษาได้ผลตามที่ต้องการ

ฌาคส์ เดอลอร์ส

การศึกษา : ความฝันที่ต้องเป็นจริง
EDUCATION : THE NECESSARY UTOPIA

ขั้นตอน และสะพานเชื่อมโยง การเรียนรู้ : วิธีการใหม่เยี่ยม

ถึงแม้ว่าจะเน้นย้ำให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดรวบยอด เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต คณะกรรมการการศึกษาที่มีความมุ่งหมายที่จะเสนอว่า การก้าวกระโดดไปไกลในเชิงคุณภาพ จะทำให้สามารถหลีกเลี่ยงไม่ต้องกล่าวถึงการศึกษาในระดับต่างๆแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้าม คณะกรรมการฯ กลับพยายามเน้นย้ำถึงหลักการสำคัญบางเรื่องที่ยูเนสโกสนับสนุนอยู่แล้ว เช่น ความจำเป็นของการศึกษาขั้นพื้นฐาน การกระตุ้นให้มีการทบทวนบทบาทของมัธยมศึกษา และการตรวจสอบประเด็นที่เกิดจากการพัฒนาอุดมศึกษา โดยเฉพาะปรากฏการณ์เรื่องอุดมศึกษาของปวงชน

เห็นได้ง่ายๆว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตทำให้สามารถจัดแบ่งการศึกษาเป็นขั้นตอนต่างๆ โดยมีช่วงต่อที่เชื่อมระหว่างขั้นตอน และยังทำให้สามารถจัดเส้นทางตลอดระบบการศึกษาได้อย่างหลากหลาย โดยที่คุณค่าของแต่ละขั้นตอนหรือเส้นทาง ยังจะได้รับการส่งเสริมเพิ่มพูนขึ้นอีกด้วย นี่อาจจะเป็นทางหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิด เมื่อคนต้องเลือกระหว่างการศึกษาที่เน้นการคัดเลือกตามความสามารถ ซึ่งทำให้เกิดกลุ่มผู้ล้มเหลว หรือผู้ต้องถูกคัดออกนอกระบบ กับการศึกษาเพื่อปวงชนทั้งมวล ซึ่งอาจทำให้ความสามารถพิเศษเฉพาะตัวของคน ถูกปิดกั้นไม่ให้เห็นออกได้เต็มที่

ที่กล่าวมาข้างต้นไม่ได้หมายความว่า จะลดความสำคัญของนิยามอันดีเยี่ยมของสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ ซึ่งถูกเรียบเรียงขึ้นเมื่อปีค.ศ.1990 ในการประชุมระดับโลกเรื่องการศึกษาเพื่อปวงชน (จอมเทียน, ประเทศไทย)

สิ่งจำเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้เหล่านี้ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการเรียนรู้ (เช่น การรู้หนังสือ การแสดงออกด้วยการพูด การคิดคำนวณ และการแก้ปัญหา) กับ ส่วนที่เป็นเนื้อหา พื้นฐานของการเรียนรู้ (เช่น ความรู้ ทักษะ ค่านิยมและเจตคติ) ซึ่งทั้ง 2 ส่วนล้วนเป็นสิ่งที่มีมนุษย์จำเป็นต้องมี เพื่อที่จะให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ รวมทั้งให้สามารถพัฒนาได้เต็มขีดความสามารถ ใช้ชีวิตและประกอบการทำงานอาชีพอย่างมีศักดิ์ศรีมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนให้ดียิ่งขึ้น สามารถตัดสินใจจากข้อมูลที่ได้รับ และศึกษาหาความรู้ต่อไปได้เรื่อยๆ (ปฏิญญาโลก เรื่องการศึกษาเพื่อปวงชน ข้อ 1 วรรค 1)

เนื้อความที่ยกกล่าวมาข้างต้น แม้จะมองดูมีรายการมากมายน่าตื่นใจ แต่ก็ได้หมายความว่า จะต้องนำไปสู่การมีหลักสูตรที่บรรจุเนื้อหามากมายเกินจำเป็นเสมอไป ทั้งนี้เพราะการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว และการใช้ประโยชน์จากสื่อสมัยใหม่ๆ(ถ้ามี) ล้วนช่วยได้ในการพัฒนานักเรียน ทั้งในด้านบุคลิกภาพส่วนตัว และด้านสติปัญญา โดยที่วิชาการอ่าน เขียน เรียนเลข ก็ยังคงเป็นวิชาที่มีความสำคัญอยู่เหมือนเดิม นอกจากนั้น การประชุมประสานระหว่างการสอนแบบเดิมกับการสอนแบบนอกระบบโรงเรียน ก็น่าจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ครบทั้ง 3 มิติของการศึกษา อันได้แก่ มิติทางจริยธรรมและวัฒนธรรม มิติทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และมิติทางเศรษฐกิจและสังคม

ฌาคส์ เดอลอร์ส

การศึกษา : ความฝันที่ต้องเป็นจริง
EDUCATION : THE NECESSARY UTOPIA

ถ้าจะกล่าวอีกอย่างหนึ่ง การศึกษาเป็นประสบการณ์ทางสังคมที่ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ได้พัฒนาทักษะในการเกี่ยวข้องกับผู้อื่น รวมทั้งได้มีทักษะและความรู้ที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ประสบการณ์ดังกล่าวนี้ เด็กควรได้รับตั้งแต่วัยเด็กตอนต้น โดยอาจมีรูปแบบที่แตกต่างกันไป ตามสภาพ แต่ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด ก็จะต้องเกี่ยวข้องกับครอบครัวและชุมชนท้องถิ่นเสมอ

คณะกรรมการการศึกษาฯ มีข้อสังเกตสำคัญ 2 ประการ ที่ควรระบุไว้ในนี้ได้แก่ **เรื่องการศึกษาขั้นพื้นฐาน** และ **เรื่อง การอุดมศึกษา** :

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรจะขยายไปทั่วโลก โดยครอบคลุมผู้ใหญ่ 900 ล้านคน ที่เป็นผู้ไม่รู้หนังสือ เด็ก 130 ล้านคนที่ไม่ได้เข้าโรงเรียน และเด็กอีกกว่า 100 ล้านคนที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน งานใหญ่เรื่องนี้มีความสำคัญเป็นลำดับสูงมาก สำหรับความช่วยเหลือทางวิชาการและโครงการที่ทำร่วมกัน อันเป็นส่วนหนึ่งของงานความร่วมมือระหว่างประเทศ

เรื่องของการศึกษาขั้นพื้นฐาน นับเป็นประเด็นสำคัญในทุกประเทศ รวมทั้งกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมด้วย เพราะเนื้อหาสาระของการศึกษาตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นนี้เป็นต้นไป ควรจะต้องออกแบบให้สามารถกระตุ้นผู้เรียนให้รักการเรียนรู้และรักความรู้ เพื่อจะได้ไปพัฒนาความปรารถนาที่จะเรียนและสร้างโอกาสในการเรียนรู้ต่อไปตลอดชีวิต

สิ่งที่กล่าวมานี้ นำเราไปสู่ปัญหาสำคัญอีกเรื่องหนึ่งของการปฏิรูป นั่นก็คือ นโยบายที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในช่วงเวลาที่คนอยู่ในวัยรุ่นและในวัยเยาวชน ซึ่งเป็นวัยที่อยู่ตรงกลางระหว่างประถมศึกษากับการทำงานหรือกับอุดมศึกษา พุดอีกอย่างหนึ่งคือในแง่คิดทางการศึกษา **โรงเรียนมัธยมศึกษาจัดอยู่ในสภาพที่น่าเห็นใจ เพราะตกเป็นเป้าของการวิพากษ์**

วิจารณ์ค่อนข้างมาก และโรงเรียนเองก็เป็นตัวกระตุ้นให้เกิด กระแสความไม่พอใจค่อนข้างมากเช่นกัน

สาเหตุของความไม่พอใจมีหลายประการ ส่วนหนึ่งมาจาก **ความต้องการของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้นทั้งด้านปริมาณและด้านความหลากหลายของเนื้อหา** ซึ่งนำไปสู่การที่มีผู้เข้าเรียนระดับนี้เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว **กับการที่หลักสูตรมีเนื้อหาแน่นมากเกินไป** ซึ่งเป็นปัญหาคล้ายๆ กับที่กล่าวถึงในเรื่องการศึกษาเพื่อปวงชน ซึ่งประเทศที่ยังพัฒนาน้อย ไม่สามารถแก้ได้ง่ายๆ ทั้งในด้านงบประมาณและด้านการบริหารองค์กร นอกจากนี้ กลุ่มผู้สำเร็จการศึกษายังมีความไม่พอใจที่โอกาสต่างๆ ถูกจำกัด เป็นอันมากและยังถูกซ้ำเติมด้วยระบบการคัดเลือกเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ซึ่งอยู่บนความคิดที่ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงว่า **ผู้ชนะ ได้ทั้งหมด หรือ ผู้แพ้ไม่ได้อะไรเลย** สภาวะการณ์อันไม่เป็นที่พึงพอใจนี้ยังรวมทั้งภาวะการว่างงานของคนจำนวนมากในหลายประเทศอีกด้วย คณะกรรมการฯ จึงได้เน้นย้ำให้ระวางอันตราายที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นนี้ ทั้งในเขตชนบทและเขตเมือง ทั้งในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศอุตสาหกรรม ไม่เฉพาะแต่เรื่องการไม่มีงานทำ แต่รวมไปถึง **เรื่องการจ้างงานที่ต่ำกว่าศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ด้วย**

คณะกรรมการฯ เชื่อมั่นว่า ทางเดียวที่จะแก้ไขสถานการณ์อันไม่พึงประสงค์ดังกล่าวได้ ก็คือการทำให้มีการศึกษาหาความรู้ประเภทต่างๆ อย่างกว้างขวางหลากหลาย สำหรับผู้ประสงค์จะเรียน สิ่งนี้สะท้อนถึงเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่คณะกรรมการฯ ให้ความสนใจอย่างมาก นั่นคือ **การใช้ประโยชน์สูงสุดจากความสามารถพิเศษทุกด้าน ทุกรูปแบบของมนุษย์** เพื่อลดปัญหาเรื่องความล้มเหลวทางวิชาการ และ ป้องกันไม่ให้กลุ่มผู้อยู่ในวัยเยาว์เกิดความรู้สึกที่อาจแพร่สะพัดไปได้อย่างกว้างขวางว่า พวกเขาถูกกีดกันหรือถูกละทิ้งไว้โดยไร้อนาคต

ฌาคส์ เดอลอร์ส

การศึกษา : ความฝันที่ต้องเป็นจริง
EDUCATION : THE NECESSARY UTOPIA

การศึกษาหาความรู้ประเภทต่างๆที่กล่าวข้างต้น ควรจะต้องรวมทั้งวิธีการศึกษาแบบเดิมซึ่งเน้นเรื่องที่เป็นนามธรรมและความคิดรวบยอด กับวิธีการแบบใหม่ที่นำประสบการณ์ในการทำงาน มาสลับกับการเรียนในโรงเรียน ด้วยวิธีที่ดึงความสามารถและความสนใจด้านอื่นๆ ของผู้เรียนออกมา แต่ไม่ว่าจะเป็นการใดก็ตาม ก็ควรจะต้องมีตัวเชื่อมโยงระหว่างวิธีการแบบต่างๆ เพื่อว่าหากมีการเลือกผิดพลาดขึ้นซึ่งอาจเป็นไปได้ค่อนข้างน้อย ก็จะสามารถแก้ไขได้

นอกจากนั้น คณะกรรมการฯ ยังเชื่อว่า การได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษารูปแบบใหม่ จะสามารถเปลี่ยนแปลงบรรยากาศทั่วไปได้ ด้วยการทำให้เยาวชนเกิดความเชื่อมั่นว่า อนาคตของพวกเขาไม่ได้ถูกกำหนดอย่างตายตัวตลอดกาล ตั้งแต่ตอนช่วงอายุ 14-20 ปี

การอุดมศึกษา ก็ควรจะต้องได้รับการพิจารณาด้วยมุมมองเดียวกันนี้

ประเด็นแรกที่จะต้องรำลึกไว้เสมอก็คือว่า ยังมีสถาบันอุดมศึกษาประเภทต่างๆอีกมากอยู่ในนานาประเทศ คู่ขนานไปกับสถาบันประเภทมหาวิทยาลัย ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาประเภทแรกนี้ บางแห่งก็ได้คัดเลือกผู้เรียนกลุ่มที่เก่งที่สุด ในขณะที่บางแห่งตั้งขึ้นเพื่อการฝึกทางด้านอาชีพเฉพาะ ที่มีคุณภาพสูงและมีหลักสูตรตั้งแต่ 2-4 ปี การจัดให้มีการหลากหลายดังกล่าวนี้น่าจะเป็นที่ชัดเจนว่า ตรงกับความต้องการของสังคมและสภาพเศรษฐกิจ ดังปรากฏทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น

วิธีการคัดเลือกที่เข้มงวดมากขึ้นในกลุ่มประเทศที่ร่ำรวยที่สุด เพื่อหวังผ่อนคลายความกดดันจากระบบการจ้างอุดมศึกษาเพื่อปวงชน เป็นวิธีที่ไม่ได้รับการยอมรับทั้งด้านการเมืองหรือสังคม ข้อเสียสำคัญประการหนึ่งของ

คัดเลือกแบบเข้มงวดนี้ก็คือ เยาวชนจำนวนมากถูกปิดกั้นจากระบบการศึกษา ก่อนจะได้ประกาศนียบัตรที่เป็นที่ยอมรับ พวกเขาต้องตกอยู่ในภาวะที่สิ้นหวัง เนื่องจากไม่มีทั้งวุฒิและการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับตลาดงาน

วิวัฒนาการของการรับเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษา จึงจำเป็นจะต้องถูกจัดการให้อยู่ในกรอบที่สอดคล้องกับผลการปฏิรูปมัธยมศึกษา ตามแนวทางกว้างๆ ที่คณะกรรมการฯ เสนอ

มหาวิทยาลัยต่างๆจะมีส่วนร่วมในกระบวนการนี้ โดยขยายฐานการให้บริการให้หลากหลายยิ่งขึ้น ดังนี้ :

- **ในฐานะเป็นสถาบันทางวิทยาศาสตร์** และศูนย์การเรียนรู้ ที่ซึ่งนักศึกษาจะได้ทำงานต่อไปทางด้านการวิจัยเชิงทฤษฎีหรือเชิงประยุกต์ หรือทางด้านการสอน
- **ในฐานะเป็นสถาบันที่ให้ความรู้ด้านอาชีพ** ที่ประสมประสานความรู้ระดับสูงกับทักษะปฏิบัติ ด้วยการเปิดสอนวิชาต่างๆ ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจ อยู่ตลอดเวลา
- **ในฐานะเป็นหนึ่งในบรรดาสถานที่ซึ่งจัดสำหรับการศึกษาดูแลชีวิต** ซึ่งเปิดประตูรับพวกผู้ใหญ่ที่ต้องการกลับมาศึกษาต่อ หรือมาปรับปรุงพัฒนาความรู้เดิม หรือมาเพื่อสนองความต้องการในการเรียนรู้ในทุกด้านของชีวิตทางวัฒนธรรม และท้ายที่สุด
- **ในฐานะหุ้นส่วนที่เป็นผู้นำในการร่วมมือระหว่างประเทศ** ช่วยอำนวยความสะดวกเรื่องการแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษา และช่วยประกันให้มีการสอนที่ดีที่สุดอย่างแพร่หลาย โดยการร่วมกับคณาจารย์จากต่างประเทศ

ฌาคส์ เดอลอร์ส

การศึกษา : ความฝันที่ต้องเป็นจริง
EDUCATION : THE NECESSARY UTOPIA

โดยวิธีดังกล่าวข้างต้น มหาวิทยาลัยก็จะก้าวพ้นสิ่งที่เคยถูกเข้าใจผิดๆว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างตรรกของการให้บริการสาธารณะกับตรรกของตลาดอาชีพ และยังสามารถกอบกู้ฐานะของตนในเชิงวิชาชีพทางปัญญาและสังคมกลับคืนมาได้ คณะกรรมาธิการเห็นว่า สิ่งเหล่านี้เป็นเหตุผลที่หนักแน่น ในการเรียกร้องให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นอิสระมากยิ่งขึ้น

หลังจากยกยกร่างข้อเสนอต่างๆแล้ว คณะกรรมาธิการเห็นว่า ประเด็นเหล่านี้มีความสำคัญมากเป็นพิเศษในกลุ่มประเทศที่ยากจน ที่มหาวิทยาลัยมีบทบาทในการตัดสินใจสำหรับบรรดาประเทศที่กำลังพัฒนานั้น มหาวิทยาลัยจะต้องเรียนรู้จากอดีต และวิเคราะห์ปัญหาของประเทศ แล้วทำงานวิจัยเพื่อหาทางแก้ปัญหาที่จำเป็นต้องแก้เร่งด่วนที่สุด นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังมีความรับผิดชอบในการนำเสนอวิสัยทัศน์ของการพัฒนาที่ปรับปรุงให้เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ประเทศก้าวไปสู่อนาคตที่ดีขึ้นอย่างแท้จริง รวมทั้งยังจะต้องให้การฝึกอบรมด้านอาชีพและเทคโนโลยี แก่กลุ่มที่จะเป็นผู้นำประเทศในอนาคต และจัดการศึกษาทั้งระดับสูงและระดับกลางที่จำเป็นสำหรับช่วยให้ประเทศพ้นจากสภาพความยากจนและด้อยพัฒนา มีความจำเป็นมากเป็นพิเศษที่จะต้องสร้างรูปแบบการพัฒนาแบบใหม่สำหรับบางภูมิภาค เช่น แอฟริกาใต้ ทะเลทรายสะฮารา ทำนองเดียวกับเคยทำมาแล้วในบางประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออก ทั้งนี้โดยจะต้องพิจารณาดำเนินการเป็นกรณีๆไป

ทำยุทธศาสตร์ การปฏิรูปให้ถูกต้อง

โดยที่ไม่ได้ลดความสำคัญของความจำเป็นที่จะต้องจัดการกับปัญหาระยะสั้น และไม่ได้ละเลยต่อความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงระบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน คณะกรรมาธิการฯ ประารถนาที่จะเน้นความจำเป็นในการต้องมีวิธีดำเนินการระยะยาว เพื่อให้การปฏิรูปประสบความสำเร็จ โดยทำนองเดียวกัน คณะกรรมาธิการฯ ขอย้ำว่าการปฏิรูปหลายเรื่องมากมายเกินไป ก็อาจจะทำให้การปฏิรูปจบลงได้ยากเช่นกัน เนื่องจากระบบโดยส่วนรวมจะไม่มีเวลาพอในการชิมชั้บการเปลี่ยนแปลงหรือในการจัดให้คนที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่มได้เข้ามาร่วมในกระบวนการปฏิรูป นอกจากนั้น **ความล้มเหลวที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่า นักปฏิรูปจำนวนมากใช้วิธีการที่ก้าวหน้ามากเกินไป หรือแก่ทฤษฎีมากเกินไป โดยไม่สนใจสิ่งที่อาจเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ หรือโดยปฏิเสธความสำเร็จในอดีต** ผลก็คือ ครู ผู้ปกครอง และตัวนักเรียนเอง ก็ถูกชักนำไปในทางที่ผิด และไม่เต็มใจที่จะยอมรับหรือร่วมในการปฏิรูป

สำหรับกลุ่มบุคคลที่เป็นกลุ่มหลักที่มีส่วนสำคัญในความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา **กลุ่มแรก** ได้แก่ **กลุ่มชุมชนท้องถิ่น** ซึ่งประกอบด้วย ผู้ปกครอง อาจารย์ใหญ่ และครูผู้สอน **กลุ่มที่สอง** ได้แก่ **กลุ่มผู้มีอำนาจฝ่ายรัฐ** และ **กลุ่มที่สาม** ได้แก่ **ชุมชนนานาชาติ** ความล้มเหลวในอดีต ล้วนเนื่องมาจากการไม่ได้มีส่วนร่วมเท่าที่ควรของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่มดังกล่าวข้างต้น ความพยายามที่จะปฏิรูปการศึกษาที่สั่งลงมาจากเบื้องบน หรือจากภายนอก ล้วนแต่ล้มเหลวทั้งสิ้น ประเทศที่ประสบความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา คือ

ฌาคส์ เดอลอร์ส

การศึกษา : ความฝันที่ต้องเป็นจริง
EDUCATION : THE NECESSARY UTOPIA

**ประเทศที่ดำเนินการโดยมีความร่วมมืออย่างจริงจังจาก
ชุมชนท้องถิ่น ผู้ปกครองและครูผู้สอน** พร้อมทั้งมีการร่วม
หาหรือและการช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆจากภายนอกชุมชน
ทั้งด้านการศึกษา เทคโนโลยีและวิชาชีพ จึงเป็นที่ชัดเจนว่า
ชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อยุทธศาสตร์กับ
การปฏิรูปที่ประสบความสำเร็จทุกกรณี

การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการวัดความต้องการ
โดยการเจรจากับผู้มีอำนาจฝ่ายรัฐและกลุ่มอื่นที่เกี่ยวข้องใน
สังคม นับเป็นขั้นตอนสำคัญขั้นแรกในการขยายโอกาสเข้ารับ
การศึกษาและการปรับปรุงคุณภาพ การเจรจากันต่อไปโดย
อาศัยสื่อต่างๆ การพูดจาหารือในระดับท้องถิ่น การให้การศึกษา
แก่ผู้ปกครอง และการฝึกอบรมครูประจำการ ล้วนเป็นวิธีที่จะ
ช่วยสร้างความตระหนัก ช่วยทำให้การตัดสินใจแหลมคมขึ้น
และช่วยพัฒนาสมรรถนะของท้องถิ่นให้เพิ่มมากขึ้น เมื่อคน
ในท้องถิ่นเริ่มมีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาของตนเองมากขึ้น
พวกเขาก็จะยอมรับความสำคัญของบทบาทของการศึกษา
ในฐานะที่เป็นหนทางนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ของ
สังคม และการปรับปรุงคุณภาพชีวิตอย่างที่พึงประสงค์

ในประการนี้ คณะกรรมการการศึกษาได้ต่อยอดไปยังคุณค่า
ของมาตรการที่รอบคอบ ในการกระจายอำนาจเพื่อช่วยให้
สถาบันการศึกษาเพิ่มความรับผิดชอบและขยายขอบเขต
ในการใช้นวัตกรรมต่างๆมากขึ้น

ไม่ว่าในเหตุการณ์ใด การปฏิรูปจะไม่มีทางสำเร็จได้
ถ้าหากไม่ได้รับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง
ของครูอาจารย์ ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้คณะกรรมการ
เสนอว่า สถานะของนักการศึกษาเหล่านี้ทั้งทางด้านสังคม
วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ควรจะได้รับการพิจารณา
ให้ความสำคัญในลำดับต้นๆ

ที่จริงเรามักจะเรียกร่องจากครูบางครั้งก็มากเกินไป
เมื่อเราคาดหวังว่าครูจะต้องทำได้ดี ในสิ่งที่สถาบันอื่นๆที่มี
ความรับผิดชอบต่อการศึกษาและการฝึกอบรมเยาวชนเช่นกัน
ล้วนพากันล้มเหลว ข้อเรียกร้องเอาจากครูนี้ เป็นเรื่องที่ต้อง
พิจารณาอย่างจริงจัง ในขณะที่โลกภายนอกก็รุกล้ำเข้ามาใน
โรงเรียนมากขึ้น โดยเฉพาะผ่านทางวิธีการติดต่อสื่อสารใหม่ๆ
และสื่อที่จะให้ข้อมูลแบบต่างๆ ดังนั้นพวกเขาจะต้อง
เกี่ยวข้องกับ จึงเป็นพวกที่ได้ข้อมูลแบบต่างๆมาดีพอสมควร
แม้ว่าอาจจะได้รับการแนะนำจากผู้ปกครองหรือจากสถาบัน
ศาสนาน้อยลงก็ตาม ครูจึงจะต้องคำนึงถึงเรื่องสภาพการณ์
ใหม่นี้ ถ้าต้องการให้พวกกลุ่มเยาวชนยอมรับและเข้าใจ
ครูจะต้องให้พวกเขาเกิดความชอบที่จะเรียนรู้ **แสดงให้เห็นว่าเขา**
เห็นว่า สิ่งที่เป็นข้อมูลข่าวสารกับความรู้ที่ต่างกัน และ
การจะมีความรู้จะต้องอาศัยความอดทนพยายาม สมาริ
วินัย และความตั้งใจจริงประกอบกัน

จะผิดหรือถูกก็ตาม ครูมักรู้สึกที่ตัวเองโดดเดี่ยว ทั้งนี้
มิใช่เพราะว่าการสอนเป็นกิจกรรมเดี่ยวของแต่ละบุคคลเท่านั้น
แต่ยังเป็นเพราะความคาดหวังอันถูกกระตุ้นด้วยการศึกษา
และการวิพากษ์วิจารณ์ที่มักไม่ค่อยยุติธรรม ซึ่งพุ่งมาที่ตัวครู
โดยตรง เห็นสิ่งอื่นใด ครูก็ยังต้องการได้รับความนับถือใน
ศักดิ์ศรีของตน ครูส่วนใหญ่มักเป็นสมาชิกของสหภาพ
ซึ่งในบางกรณีเป็นสหภาพที่มีอำนาจ สหภาพเหล่านี้จะต่อสู้
ปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มตน แม้กระนั้นก็ยังมีความจำเป็น
ที่จะต้องมีการติดต่อเจรจาระหว่างสมาชิกในสังคมกับครู
และระหว่างผู้มีอำนาจฝ่ายรัฐกับสหภาพครูเพื่อให้ทั้ง 2 ฝ่าย
ต่างมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น และให้ถูกมองจากอีกฝ่ายในแง่มุม
ใหม่ด้วย

ฌาคส์ เดอลอร์ส

การศึกษา : ความฝันที่ต้องเป็นจริง
EDUCATION : THE NECESSARY UTOPIA

แม้จะต้องยอมรับว่า การสืบต่อการเจรจกันตามแบบดังกล่าวข้างต้น ไม่ใช่สิ่งที่จะทำได้ง่ายๆ แต่ก็เป็นเรื่องที่จำเป็น ต้องทำให้ได้ เพื่อช่วยให้ครูหมดความรู้สึกว่าถูกโดดเดี่ยว หรือรู้สึกคับข้องใจ รวมทั้งเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นที่ยอมรับ และเพื่อเป็นหลักประกันว่าทุกคนจะมีส่วนร่วมในความสำเร็จ ของการปฏิรูปที่จำเป็นต้องมี

ในบริบทดังกล่าว จึงมีความเหมาะสมที่จะเพิ่มเติม ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาของการศึกษา การให้ครูเข้าถึง การศึกษาต่อเนื่อง การปรับปรุงสภาพของครูที่รับผิดชอบ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการให้ครูมีส่วนร่วมมากขึ้นสำหรับการ ศึกษาของกลุ่มเด็กด้อยโอกาสและเด็กในกลุ่มเสี่ยงต่างๆ เพื่อครูจะได้ช่วยปรับปรุงการบูรณาการกลุ่มเด็กและวัยรุ่น เข้าในสังคม

นี่คือคำร้องขอเพื่อให้ระบบการศึกษาได้มี ไม่เฉพาะแต่ ครูที่ได้รับการเตรียมมาอย่างดีเท่านั้น แต่ให้ถึงบรรดาพ่อ สำหรับจัดการศึกษาที่มีมาตรฐานสูง รวมทั้งมีหนังสือเรียน สื่อที่ทันสมัย สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมทางวัฒนธรรมและ เศรษฐกิจอื่นๆ

ด้วยความตระหนักในสภาพของโรงเรียนในปัจจุบัน คณะกรรมการฯ จึงได้ให้ความสำคัญอย่างมาก กับปริมาณ และคุณภาพของสื่อการสอนแบบดั้งเดิม เช่น หนังสือ และ ของสื่อสมัยใหม่ เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งควรจะถูกใช้ ด้วยความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของนักเรียน ในส่วนของครูเอง ก็จะต้องทำงานเป็นกลุ่ม โดยเฉพาะใน โรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อช่วยให้ความยืดหยุ่นในวิชาต่างๆ ที่เปิดสอนอย่างที่เราควรจะเป็น เพื่อป้องกันความผิดพลาดหลาย เรื่องที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งช่วยดึงความสามารถพิเศษโดย ธรรมชาติของนักเรียนบางคนออกมา และให้คำแนะนำที่ดี

กว่าเดิมทางด้านการเรียนและด้านอาชีพ โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ ที่จะเกิดต่อไปตลอดชีวิต

เมื่อมองในมุมนี้ การปรับปรุงการศึกษาที่จำเป็น จะต้องอาศัยผู้กำหนดนโยบายที่มีความกล้าทำอย่างตรงไป ตรงมา ตามที่ตนรับผิดชอบ โดยไม่ปล่อยให้ไปตามเรื่อง ความกดดันของภาวะการตลาด หรือปล่อยให้สถานการณ์ แก่ไขตัวเอง

ด้วยความเชื่อมั่นในความสำคัญของผู้กำหนดนโยบาย คณะกรรมการฯ จึงได้เน้นย้ำเรื่องความคงทนของค่านิยม ความท้าทายของข้อเรียกร้องต่างๆ ในอนาคต และหน้าที่ของ ครูและสังคม เมื่อพิจารณาถึงตัวแปรอื่นๆ ทั้งหมดแล้ว ทั้ง 3 เรื่องนี้เท่านั้น คือจุดเริ่มที่จะก่อให้เกิดการอภิปราย ได้แย้งกันเรื่องผลประโยชน์ของส่วนรวมเกี่ยวกับทุกคน เพราะอนาคตข้างหน้าของเรากำลังอยู่ในภาวะที่เสี่ยง อย่างมาก และเพราะการศึกษาสามารถช่วยทำให้ชีวิตของ ทุกคนดีขึ้นได้

สิ่งที่กล่าวมานี้ นำเราให้หันความสนใจมาสู่บทบาทของ ผู้มีอำนาจฝ่ายรัฐ ผู้ซึ่งจะต้องเสนอทางเลือกที่ชัดเจน และ หลังจากหารือกับทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้องแล้ว จะต้องเลือกให้ นโยบายที่ชี้ทิศทาง ช่วยสร้างพื้นฐานและศูนย์กลางอันเป็น หลักของระบบการศึกษาและช่วยควบคุมระบบการศึกษา โดยให้มีการปรับเปลี่ยนได้เมื่อจำเป็น ทั้งนี้ไม่ว่าระบบ การศึกษาดังกล่าวจะเป็นของรัฐ เอกชน หรือแบบผสมก็ตาม

โดยธรรมชาติแล้ว การตัดสินใจทุกเรื่องเกี่ยวกับนโยบาย สาธารณะ จะมีผลกระทบด้านการเงินอย่างกว้างขวางเสมอ และคณะกรรมการฯ ก็ได้มองเห็นความยากลำบากของ เรื่องนี้ น้อยกว่าที่เป็นจริงแต่อย่างใด โดยที่ไม่ต้องเข้าไปอยู่ ในความซับซ้อนของระบบต่างๆ คณะกรรมการฯ ก็มีมุมมองว่า

ฌาคส์ เดอลอร์ส

การศึกษา : ความฝันที่ต้องเป็นจริง
EDUCATION : THE NECESSARY UTOPIA

การศึกษาเป็นสมบัติสาธารณะที่จะต้องมีให้กับทุกคน เมื่อหลักการนี้เป็นที่ยอมรับ ก็จะต้องเองงบประมาณทั้งของรัฐและเอกชนมาผสมผสานกัน โดยมีสูตรในการผสมแตกต่างกันไปตามธรรมเนียมประเพณี สถานภาพในการพัฒนา วิถีชีวิต และการกระจายรายได้ของแต่ละประเทศ

การตัดสินใจเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าในสถานการณ์ใด ควรจะต้องอยู่บนหลักการเบื้องต้นที่ว่าด้วยการให้ความเสมอภาคในโอกาสแก่ทุกคน

ในระหว่างการอภิปราย ข้าพเจ้าได้เสนอข้อเสนอนี้ใหม่กว่า ในขณะที่การเรียนรู้ตลอดชีวิตกำลังจะค่อยๆเป็นจริงขึ้นมานี้ ผู้เยาว์ทุกคนควรจะได้รับจัดสรรสิทธิเวลาสำหรับการเรียน (study-entitlement) ตั้งแต่เมื่อเริ่มเข้ารับการศึกษา โดยกำหนด จำนวนปีที่เขามีสิทธิได้รับการศึกษาไว้ตั้งแต่ต้น จำนวนปีตามสิทธิ์ดังกล่าวนี้ จะถูกใส่ไว้ในบัญชีที่สถาบันการศึกษา ซึ่งจะดูแลจัดการให้กับผู้เรียนแต่ละคน ทั้งเรื่องทรัพย์สินทางเวลาที่เขามีสิทธิรับการศึกษากับจำนวนเงินทุนเรียนที่เหมาะสม ทุกคนจะสามารถใช้ “ทรัพย์สิน” ทางเวลาของตนได้ตามที่เห็นสมควร บนฐานของประสบการณ์เพิ่มเติมทางการศึกษาของตน บางส่วนของทรัพย์สินทางเวลานี้ อาจเก็บสะสมเอาไว้ในตอนหลัง เมื่อผู้เรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ และต้องการกลับสู่การศึกษาต่อเนื่องอีกก็ได้

นอกจากนั้น แต่ละคนยังสามารถเพิ่มทุนทรัพย์สินทางเวลาของตนได้ โดยเอาไปฝาก “ธนาคาร” ภายใต้แผนการออมทรัพย์สินการศึกษา (educational saving scheme) ต่อมาหลังจากอภิปรายกันจนทะเลาะลูบปรุไปร่า คณะกรรมการการศึกษา ก็สนับสนุนความคิดนี้ แม้จะตระหนักดีถึงความเสี่ยงที่จะพึงมี แม้แต่ต่อเรื่องความเสมอภาคทางโอกาส ตามสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สิทธิเวลาสำหรับการเรียน ควรจะถูกจัดให้เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้เขาเหล่านั้นสามารถ

เลือกเส้นทางเดินของตนได้ โดยไม่ต้องยอมทิ้งอนาคตอันสดใส

อย่างไรก็ตาม หลังจากก้าวสำคัญที่เกิดจากการประชุมเรื่องการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จ่อมเทียนแล้ว ถ้าจะต้องชี้ลงไปตรงสภาพเร่งด่วนที่จะต้องรีบดำเนินการต่อ ก็เห็นจะเป็นการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่เราจะต้องหันมาให้ความสนใจ โดยที่รู้กันอยู่ว่า ฆะตกรรมของเด็กหญิงชายจำนวนเป็นล้านคน ได้ถูกตัดสินในระหว่างช่วงเวลาที่เราเขาจบจากโรงเรียนประถมศึกษา กับเวลาที่เริ่มประกอบอาชีพหรือเรียนต่อระดับอุดมศึกษา นี่เอง และนี่คือจุดที่ความยุ่งยากได้เข้ามาสู่ระบบการศึกษาต่างๆ ซึ่งอาจเป็นเพราะระบบเหล่านั้น เน้นการสร้างชนชั้นผู้นำมากเกินไป หรือเป็นเพราะไม่อาจสนองการเข้าเรียนของมวลชนได้ เนื่องจากความเฉื่อยชาและการไม่สามารถปรับปรุงให้ได้ดีขึ้นได้ของระบบโดยส่วนรวม ในขณะที่กลุ่มผู้เยาว์เองก็กำลังมีปัญหาอันเป็นปัญหาปกติของวัยรุ่น นั่นคือ การที่รู้สึกตัวเป็นผู้ใหญ่แล้ว ในขณะที่ความจริงยังไม่ได้เป็น รวมทั้งการที่ต้องมาวิตกกังวลกับอนาคตแทนที่จะเบิกบานสดใสตามวัย ดังนั้น สิ่งสำคัญก็คือ จะต้องให้มีสถานที่เพื่อพวกเขาจะได้เรียนรู้และค้นหาจัดสถานการณ์เพื่อช่วยให้เขาได้คิดถึงอนาคตและเตรียมตัวให้พร้อม กับให้ทางเลือก เพื่อเขาจะได้ค้นพบเส้นทางที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา ที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งก็คือ จะต้องให้พวกเขาได้มั่นใจว่า หนทางข้างหน้า ไม่ได้ถูกปิดกั้น และการดำเนินการเพื่อปรับปรุงแก้ไขหรือไปเรียน เพื่อปรับปรุงงานอาชีพของเขาเป็นสิ่งที่ทำได้ตลอดเวลา

ฌาคส์ เดอลอร์ลี

การศึกษา : ความฝันที่ต้องเป็นจริง
EDUCATION : THE NECESSARY UTOPIA

ขยายความร่วมมือ ระหว่างประเทศ ในหมู่บ้านโลก

คณะกรรมการการศึกษาฯ ตั้งข้อสังเกตถึงแนวโน้มที่เกิดขึ้นในแวดวงการเมืองและเศรษฐกิจ นั่นคือ การหันมาใช้การดำเนินงานระหว่างประเทศเป็นหนทางให้ได้คำตอบที่น่าพอใจสำหรับแก้ปัญหาต่างๆ ที่เป็นปัญหาระดับโลก ด้วยว่ามีการเน้นย้ำกันอยู่เสมอถึงการต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมากขึ้นของประเทศต่างๆ แต่คณะกรรมการฯ ก็เสียใจ ที่ผลซึ่งได้จากกรณีนี้ไม่ดีเท่าที่ควร และอยากจะทำให้ มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูประบบระหว่างประเทศ เพื่อให้การดำเนินงานได้ผลอย่างจริงจัง

เรื่องทำนองเดียวกันนี้ก็สามารถเอามากกล่าวได้กับแวดวงทางสังคมและการศึกษา ซึ่งให้ความสำคัญอย่างมากกับการประชุมสุดยอดระดับโลกด้านการพัฒนาสังคม ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงโคเปนเฮเกน เมื่อเดือนมีนาคม 1995 จากแนวทางที่ตกลงยอมรับร่วมกันในการประชุมครั้งนั้น เรื่องของการศึกษาเป็นเรื่องที่ถือว่าสำคัญโดดเด่นอย่างมาก จนเป็นเหตุให้คณะกรรมการฯ ต้องนำมาพิจารณาจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ :

- นโยบายเรื่องการสนับสนุนอย่างจริงจัง สำหรับการศึกษาศรีและเด็กหญิงตามแนวทางของข้อเสนอแนะจากการประชุมระดับโลกเรื่องสตรี ครั้งที่ 4 ที่กรุงปักกิ่ง เมื่อเดือนกันยายน 1995

- การจัดสรรส่วนหนึ่งของเงินช่วยเหลือการพัฒนาให้กับการศึกษาโดยกำหนดร้อยละขั้นต่ำไว้ (1 ใน 4 ของยอดรวม) การจัดสรรโดยโน้มเอียงไปทางการศึกษาเช่นนี้ ควรจะเอาไปประยุกต์ใช้กับสถาบันเงินทุนระหว่างประเทศด้วย โดยเฉพาะที่สำคัญที่สุดคือธนาคารโลก ซึ่งมีบทบาทในเรื่องนี้อย่างมากอยู่แล้ว

- การพัฒนา “ระบบแลกหนี้เพื่อการศึกษา” (debt for education swaps) เพื่อปรับแก้ไขผลเสียที่มีต่อการใช้จ่ายทางการศึกษาของรัฐบาล อันเนื่องมาจากนโยบายในการปรับปรุง และนโยบายในการลดการเสียดุลทั้งภายในและภายนอกประเทศ

- การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ สำหรับ “สังคมสารสนเทศ” เข้าสู่ประเทศต่างๆอย่างกว้างขวาง เพื่อป้องกันการเกิดช่องว่างระหว่างประเทศที่ร่ำรวยกับยากจน และ

- การใช้ประโยชน์จากศักยภาพอันสูงขององค์กรเอกชน โดยการริเริ่มจากระดับล่าง ซึ่งจะเป็นหน่วยสนับสนุนที่มีคุณค่ายิ่งในการร่วมมือกับต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะเหล่านี้ ควรจะถูกมองในบริบทของการร่วมมือเหมือนเป็นหุ้นส่วนกัน มากกว่าการที่ใครจะเป็นฝ่ายให้ความช่วยเหลือข้างเดียว ประสพการณ์จากความล้มเหลวและการสูญเปล่าหลายต่อหลายครั้ง ทำให้การร่วมมือกันแบบเป็นหุ้นส่วน กลายเป็นสิ่งอันพึงปรารถนา ซึ่งกระแสโลกาภิวัตน์ยิ่งช่วยทำให้เห็นเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ นอกจากนั้นยังมีหลายตัวอย่างที่ช่วยส่งเสริมแนวคิดนี้ เช่นความสำเร็จในการร่วมมือและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันระหว่างภูมิภาคในกรณีของสหภาพยุโรป เป็นต้น

ฌาคส์ เดอลอร์ส

การศึกษา : ความฝันที่ต้องเป็นจริง
EDUCATION . THE NECESSARY UTOPIA

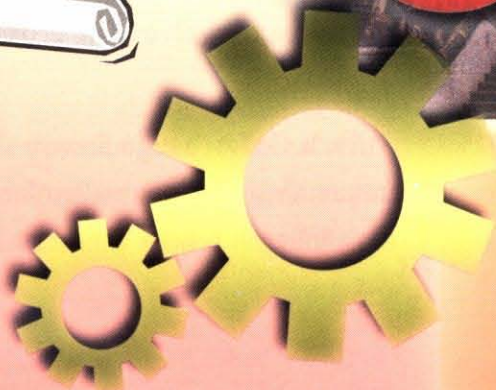
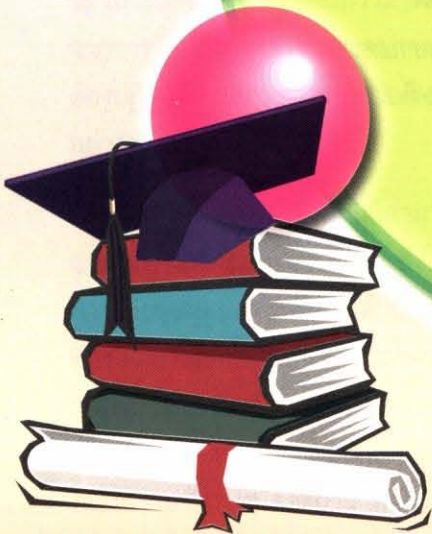
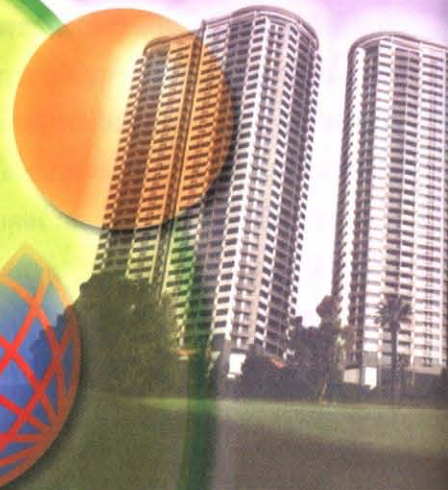
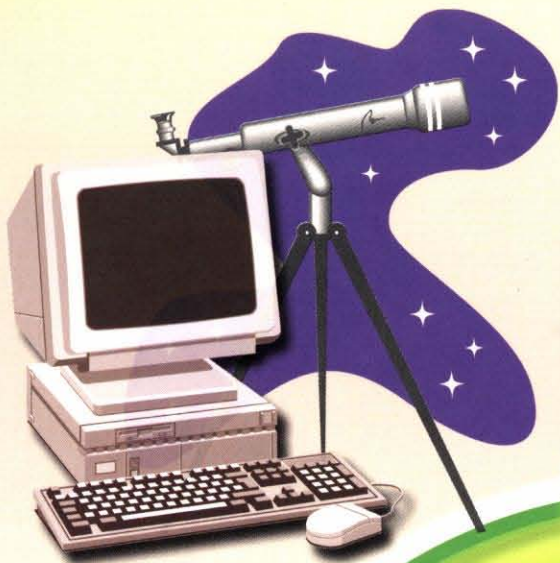
อีกเหตุผลหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนแนวคิดเรื่องความเป็น
หุ้นส่วนก็คือ การก่อให้เกิด “**สถานการณ์แบบชนะทั้ง 2 ข้าง**”
(*win-win situation*) ในขณะที่ประเทศอุตสาหกรรม
สามารถช่วยเหลือประเทศที่กำลังพัฒนา ด้วยการให้ตัวอย่าง
ประสบการณ์ที่ทำให้งานสำเร็จ รวมทั้งให้เทคโนโลยี และ
ความช่วยเหลือทั้งด้านการเงินและวัสดุอุปกรณ์ประเทศเหล่านั้น
ก็สามารถเรียนรู้จากประเทศที่กำลังพัฒนา ถึงวิธีการถ่ายทอด
มรดกทางวัฒนธรรม วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และที่เป็นพื้นฐาน
ยิ่งกว่านั้นก็คือ ได้รู้จักวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจาก
ของตนเอง

คณะกรรมการการศึกษาได้กล่าวแสดงความหวังไว้ว่า
ประเทศสมาชิกทั้งหลายคงจะให้ความร่วมมือกับยูเนสโก
โดยช่วยเหลือในสิ่งต่างๆ เพื่อให้ยูเนสโกสามารถ
เสริมสร้างความร่วมมือแบบเป็นหุ้นส่วนกันทั้งในแง่เจตนารมณ์
และในการลงมือกระทำจริงตามแนวที่คณะกรรมการฯ
เคยเสนอไว้ต่อที่ประชุมใหญ่ของยูเนสโกในคราวประชุม
ครั้งที่ 28 สำหรับยูเนสโกแล้ว สามารถทำเรื่องนี้ได้โดยการ
พิมพ์เผยแพร่ นวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จและช่วยสร้าง
เครือข่ายบนพื้นฐานของข้อเสนอที่ขึ้นมาจากกลุ่มองค์กรเอกชน
ไม่ว่าจะเป็น ข้อเสนอเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาในระดับ
มาตรฐานขั้นสูง (ระดับศาสตราจารย์ของยูเนสโก) หรือ
เกี่ยวกับการกระตุ้นความร่วมมือกันในการทำงานวิจัยก็ตาม
และพวกเขายังเชื่อว่า ยูเนสโกมีบทบาทสำคัญในการเป็น
ศูนย์กลางที่จะช่วยพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ๆ
ในแนวทางที่จะสนองความต้องการให้มีการศึกษาที่มีคุณภาพ

อย่างไรก็ตาม เมื่อพูดกันถึงพื้นฐานจริงๆแล้ว
องค์การยูเนสโกจะช่วยในเรื่องการเสริมสร้างสันติภาพ
และความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยเน้นคุณค่าของ
การศึกษาในแง่ที่เป็นเครื่องแสดงออกถึงจิตใจ ซึ่งเป็น
มิตรต่อกัน อันเกิดจากเจตนารมณ์ที่จะอยู่ร่วมกันในฐานะ
สมาชิกที่ขยันขันแข็งของหมู่บ้านโลก และโดยความคิด
และช่วยจัดระบบสำหรับชีวิตที่ดีของชนรุ่นต่อไป
ด้วยวิธีนี้เอง ที่ยูเนสโกจะได้มีส่วนช่วยให้เกิดวัฒนธรรม
แห่งสันติภาพขึ้น

ฌาคส์ เดอลอร์ส

ประธานคณะกรรมการมานาชาชาติ
ว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21

1.8

การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ สู่ความก้าวหน้าและความมั่นคงของชาติ ในศตวรรษหน้า

1. ความเป็นมา

1.1 โครงการ “การศึกษาไทย ในยุคโลกาภิวัตน์”

โครงการได้ก่อกำเนิดขึ้นในปี 2537 ภายใต้การสนับสนุนของ ธนาคารกสิกรไทย โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านต่างๆ รวมกลุ่มกันเป็นคณะศึกษา “การศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์” เพื่อร่วมกันระดมความคิดกัน มองไกลไปสู่การศึกษาไทยในโลกอนาคต

1.2 กระบวนการทำงาน ของโครงการ

เริ่มจากการประมวลข้อคิดเห็น จัดทำเป็นร่างวิสัยทัศน์
ขั้นต้น หลังจากนั้น ได้เปิดเวทีความคิดในวงกว้างทั่วทุกภาค
ของประเทศ โดยเชิญผู้มีประสบการณ์หลากหลายทุกอาชีพ
มาร่วมประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ระดับภาคและสัมมนา
เฉพาะกลุ่ม เพื่อระดมความคิดและให้สาระต่างๆเพิ่มเติม
รวมทั้งการสัมมนาระดับชาติ เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2538
ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ และการสำรวจข้อคิดเห็น
สาธารณชนในหัวข้อ **“โฉมใหม่การศึกษาไทยเป็นอย่างไร”**

1.3 คณะศิษษาฯ ได้รวบรวม ผลแห่งความคิด

ทั้งหมดเป็นเอกสาร **“การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ :
สู่ความก้าวหน้าและความมั่นคงของชาติในศตวรรษหน้า”**
และใช้ประกอบการประชุมสมัชชาการศึกษา ที่จัดขึ้นเมื่อ
วันที่ 26 มกราคม 2539 ณ ธนาคารกสิกรไทย สำนักงานใหญ่
ราชภัฏวชิรเวศน์ เอกสารนี้เป็นการเสนอรูปแบบแนวคิดใหม่
โดยมุ่งหวังที่จะฉายภาพที่พึงประสงค์หรือวิสัยทัศน์ของ
การศึกษาไทยในวันข้างหน้า ตลอดจนข้อเสนอแนะ ในการ
แก้ไขปรับปรุงระบบการศึกษา เพื่อรองรับการปฏิรูป ไปสู่
ภาพที่พึงประสงค์ดังกล่าว โดยมีสาระสำคัญประกอบด้วย

- วิสัยทัศน์ของโลกในอนาคต
- วิสัยทัศน์ของสังคมไทยในอนาคต
- วิสัยทัศน์ของการศึกษาไทยในอนาคต
- ยุทธศาสตร์การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ และ
- ข้อเสนอปฏิรูปการศึกษาไทย

2. วิสัยทัศน์ของโลก ในอนาคต : “โอกาส”และ“ภัยคุกคาม” ต่อสังคมไทย

2.1 กระแส โลกาภิวัตน์

● ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา วิทยาการก้าวหน้า
ด้านการสื่อสาร โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้เป็นปัจจัย
ผลักดันสำคัญที่ทำให้โลก **“ไร้พรมแดน”** และทำให้พลโลก
มีการติดต่อสัมพันธ์กันได้รวดเร็วยิ่งขึ้น นำไปสู่การผสมผสาน
ความคิด ค่านิยม ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ระหว่าง
มวลมนุษยชาติ หรือที่เรียกว่า **“กระแสโลกาภิวัตน์”** ที่นำโลก
เข้าสู่ยุคแห่งการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
ระหว่างประเทศใหม่ ซึ่งมีผลกระทบต่อทุกชาติทุกภาษา

● เทคโนโลยีก้าวหน้า นำมาซึ่งแนวโน้มที่น่าสนใจ
หลายประการ คือ

- เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้ให้เสรีภาพแก่มนุษย์
เพิ่มขึ้น ทั้งเสรีภาพในการบริโภค เสรีภาพในการให้ข่าวสาร
เสรีภาพในการศึกษาเล่าเรียน และที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ
“เสรีภาพในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง” ทำให้สังคมมีพลัง
ในการต่อต้านดิฉัน ระบบรัฐอุปถัมภ์แบบดั้งเดิมลดน้อยลง
มีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น และกระตุ้นให้มีการ
อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

- ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ **“สภาพ
ไร้พรมแดน”** ทำให้ **“รัฐชาติ”** ลดความสำคัญลง ขณะที่
“รัฐภูมิภาค” ทวีความสำคัญยิ่งขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ
และการเมือง ก่อให้เกิดรูปแบบ **“เศรษฐกิจข้ามชาติ”** ที่ส่งผล
ต่อทุกประเทศในโลก

● **“กระแสโลกาภิวัตน์”** ที่กำลังไหลมาสู่สังคมต่างๆ
ทั่วโลกดังกล่าว ย่อมมีทั้ง **“คุณ”** และ **“โทษ”** ต่อสังคม
ประเทศหรือสังคมที่จะอยู่รอดหรือก้าวต่อไปได้อย่างมั่นคง คือ
ประเทศหรือสังคมที่เข้าใจกระแสโลกาภิวัตน์อย่างถ่องแท้
สามารถพิเคราะห์และเลือกสรรสิ่งดี ที่เป็น **“โอกาส”** ออกจาก
สิ่งไม่ดี ที่เป็น **“ภัยคุกคาม”** ได้

2.2 “ความร่วมมือระหว่างชาติ” และ “ค่านิยมสากล”

- กระแสโลกาภิวัตน์มีผลโน้มนำให้เกิดความร่วมมือด้านต่างๆระหว่างประเทศ โดยเฉพาะทางเศรษฐกิจ อาทิ การรวมกลุ่มการค้าในระหว่างภูมิภาค และการจัดตั้งองค์การการค้าโลกขึ้น อันคาดว่าจะช่วยกันสร้างเสถียรภาพและความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและการค้าแก่ทุกประเทศ ทั้งกระแสโลกาภิวัตน์ยังช่วยเร่งกระบวนการถ่ายทอด และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาของประเทศต่างๆ เป็นไปโดยรวดเร็วยิ่งขึ้นด้วย

- กระแสโลกาภิวัตน์เป็นแรงผลักดันให้เกิด “ค่านิยมสากล” ที่เอื้อประโยชน์ร่วมกันของมนุษยชาติ อาทิ ค่านิยมประชาธิปไตย ค่านิยมว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค่านิยมดังกล่าว มีส่วนสำคัญในการสร้างความตระหนักและสำนึกต่อการแก้ปัญหาหลักบางเรื่องร่วมกันระหว่างประเทศ หรืออีกนัยหนึ่ง ได้ทำให้ปัญหาหลักบางเรื่องกลายเป็นปัญหาร่วมกันระหว่างมนุษยชาติ ประเทศใดละเลยความจริงข้อนี้ ก็ย่อมถูกขจัดจากประชาคมนานาชาติ

2.3 “ภัยคุกคาม” ที่ต้องระวัง

- ยุคการค้าเสรี ทำให้การแข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เป็นไปอย่างเข้มข้นและรุนแรงยิ่งขึ้น โดยเฉพาะระหว่าง “**กลุ่มการค้าภูมิภาค**” การรวมกลุ่มการค้าและการวางกติกากการค้าสากลยิ่งทำให้การแข่งขันรุนแรงยิ่งขึ้น

- กระแสโลกาภิวัตน์ที่กัดกร่อนวัฒนธรรมดั้งเดิมของประเทศต่างๆ ยังก่อให้เกิดปฏิกิริยาโดยธรรมชาติ ในการแสวงหาเอกลักษณ์และเสรีภาพของกลุ่มชนต่างๆ ทั้งในรูปความคลั่งลัทธิเผ่าพันธุ์นิยมและลัทธิชาตินิยมทางวัฒนธรรม และปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐชาติกับชนกลุ่มน้อยต่างๆ ทำให้ประเทศต่างๆยังขาดสันติสุข ที่พึงปรารถนาในอนาคต

- ธุรกิจบันเทิงแบบข้ามชาติที่ใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อ ได้กลายเป็นกระบวนการครอบงำทางวัฒนธรรม ทำลายวัฒนธรรมดั้งเดิมของแต่ละชนชาติและท้องถิ่น ทั้งธุรกิจโฆษณาที่ล่อใจ ยังเป็นการเร่งกระแสบริโภคนิยมให้กับคนรุ่นใหม่ ทำลายสามัญสำนึกและจริยธรรมของประชาชน เกี่ยวกับแก่นสารและสาระในชีวิต

2.4 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง ภายใต้กระแส “โลกาภิวัตน์”

- กระแสโลกาภิวัตน์ที่เปิดโอกาสให้มีการเคลื่อนย้ายทุนและปัจจัยการผลิต ระหว่างประเทศได้อย่างคล่องตัวชี้ว่า ความได้เปรียบของประเทศทั้งหลาย มิได้ขึ้นกับความร่ำรวยของทรัพยากรธรรมชาติแต่อย่างใดอีกต่อไป แต่จะขึ้นกับความพร้อมด้านกำลังคนและเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น ทรัพยากรบุคคลที่มีขีดความสามารถสูง จะสามารถนำประเทศไปสู่ความก้าวหน้าและมั่นคงในท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์

- พลเมืองของแต่ละประเทศ ต้องมีความเป็น “พลโลก” และต้องมีขีดความสามารถสูงขึ้น “รู้เขา-รู้เรา” สามารถติดต่อและเข้าเป็นเพื่อนร่วมโลกได้ดี นอกจากนี้ประเทศต่างๆต้องมีพลวัต คือ ความสามารถในการปรับตัวสูง คนในชาติต้องมีความสามารถในการเรียนรู้และปรับตัวต่อสถานการณ์ใหม่ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมได้ดี ซึ่งจะส่งผลต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางสังคม

- ประเทศต่างๆต้องมีหลักที่ดี ในการสงวนรักษาเอกลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมของตนเอง คนในชาติจึงต้องมีปัญญาที่จะไตร่ตรองและมีความรู้เท่ากับความเจริญทางวัตถุ มีความพอดีระหว่างการแสวงหาปัจจัยในชีวิตกับการรักษาค่านิยมและวัฒนธรรมอันดีงาม เพื่อให้สามารถก้าวไปกับโลกได้อย่างมั่นคงและรู้เท่าทัน

2.5 “กำลังปัญญา” คือ “อาวุธ”

- เมื่อมองย้อนไปยังประเทศทั้งหลายที่เป็นผู้นำในเวทีโลกในอดีต จะประจักษ์ว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่อธิบายความสำเร็จของประเทศชาตินั้น ดังนั้น ไม่ว่ากระแสโลกาภิวัตน์จะชักนำประเทศไปในทิศทางใด การศึกษาจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบุคคลให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และเป็นพื้นฐานที่จะช่วยเสริมสร้างให้ประเทศมีทั้งความสามารถในการร่วมมือและแข่งขันกับนานาประเทศ มีความจริงจังยั่งยืนในการพัฒนา สามารถแสวงหาโอกาสอย่างเหมาะสม และหลีกเลี่ยงภัยคุกคามต่างๆได้อย่างทันการ

- โลกในอนาคต จึงมีเวทีโลกที่จะประชันกันด้วยกำลังอาวุธอีกต่อไป แต่จะเป็นโลกที่ประชันกันด้วยกำลังปัญญา ประเทศใดที่กำลังปัญญามาก ก็ย่อมมีหนทางสร้างโอกาสแสวงหาความร่วมมือและสร้างสถานะในเวทีโลกได้มาก

3. วิสัยทัศน์ของ สังคมไทยในอนาคต: สู่การพัฒนาที่ “บูรณาการ”และ“ยั่งยืน”

3.1 “แนวโน้ม” ที่ต้องเฝ้าระวัง

ประเทศไทยยังมีสภาพการณ์และแนวโน้มสำคัญในสังคม ที่พึงพิจารณาทั้งด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

- แนวโน้มสัดส่วนประชากรวัยเด็กลดลง ขณะที่วัยสูงอายุเพิ่มขึ้น นำมาซึ่งปัญหาอัตราการพึ่งพิงของประชากรสูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งถึงความจำเป็นในการพัฒนาการสาธารณสุขพื้นฐานและคุณภาพประชากรทุกระดับอย่างต่อเนื่องเพื่อขยายช่วง “วัยผลิต” ของวัยแรงงานให้นานออกไป

- แนวโน้มเศรษฐกิจที่ชี้ถึงความสำเร็จระดับมหภาค แต่สร้างปัญหาการกระจายรายได้และความเหลื่อมล้ำทางสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชน หากไม่รีบพบทวนแก้ไข ย่อมจะนำมาซึ่งภาวะทางสังคมต่อไปในอนาคต

- แนวโน้มสังคมวัฒนธรรมที่ชี้ว่า กระแสวัฒนธรรมใหม่ที่มากับสื่อสารสนเทศและสื่อบันเทิงต่างๆจากนอกประเทศ กำลังเข้าแทนที่เอกลักษณ์และคุณค่าแบบดั้งเดิมของสังคมไทย และกระแสวัฒนธรรมใหม่ยังไหลบ่าจากประเทศไทย ไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านด้วย นอกจากนี้ยังมีแรงกดดันทางเศรษฐกิจที่ยังนำมาซึ่งปัญหาสังคมอีกหลายเรื่อง

- แนวโน้มการเมืองชี้ให้เห็นว่า ระบบการเมืองไทยมีปัญหาเรื้อรัง แม้การเคารพกติกาประชาธิปไตยจะมีมากขึ้น แต่ก็มิระบบอุปถัมภ์จากผู้มีอิทธิพล ภายใต้โครงสร้างอำนาจทางการเมืองที่สลับซับซ้อน โดยมีกลุ่มพลังทางการเมืองที่หลากหลายขึ้น สภาพปัญหาดังกล่าว ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์เป็นระยะๆและจะแก้ไขไม่ได้เลย ตราบใดที่ยังไม่มีการปฏิรูปการเมือง

- แนวโน้มระบบราชการไม่สามารถดึงดูด “คนดี-คนเก่ง” เข้าสู่ระบบได้อีกต่อไป จึงมีพลังในการสร้างสรรค์และพัฒนาน้อยลง กระแสวัตถุนิยมและแรงกดดันทางเศรษฐกิจกำลังกัดกร่อนอุดมคติดั้งเดิมของข้าราชการ ให้อ่อนแอลงเป็นลำดับ

- แนวโน้มแสดงว่าอิทธิพลของเทคโนโลยีสารสนเทศได้นำการเปลี่ยนแปลงมาสู่ทุกสาขาการผลิต การบริการ และการเรียนรู้ของประเทศ แต่เป็นอัตราที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับขีดความสามารถในการปรับเปลี่ยนและใช้ประโยชน์เทคโนโลยี

- แนวโน้มสภาวะสิ่งแวดล้อมระบุถึงการทำลายทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ อย่างรุนแรงและรวดเร็วจนเข้าถึงขีดวิกฤต เพราะชาดลกโลกที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมดูแลการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม

3.2 “กระบวนทัศน์” ในการพัฒนาสังคมไทย

กระบวนทัศน์หรือแนวคิดอย่างเป็นระบบในการมองทิศทางการพัฒนาของไทยในอนาคต ได้แก่

- กระแสโลกาภิวัตน์เป็นแรงผลักดันให้ไทยต้องปรับตัวตลอดเวลาท่ามกลางภาวะการแข่งขันและการแสวงหาข้อได้เปรียบทางการค้าในตลาดโลก จึงจำเป็นต้องเร่งสร้างความได้เปรียบในด้านปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะทรัพยากรมนุษย์และเทคโนโลยี เพื่อรองรับอุตสาหกรรมการผลิตและบริการยุคใหม่ที่มีความสามารถแข่งขันในเวทีการค้าโลกสูงขึ้น

- ทิศทางการพัฒนาประเทศต้องเน้นการร่วมมือและแข่งขันทางเศรษฐกิจไปพร้อมๆ กับความเจริญยั่งยืนทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ การพัฒนาประเทศให้เกิดดุลยภาพในด้านต่างๆ จะเกิดขึ้นและดำรงอยู่ไม่ได้ ถ้าไม่สร้างขีดความสามารถอย่างเพียงพอของสังคมไทย ทั้งในการร่วมมือและการแข่งขัน

- สังคมไทยจะดำรงอยู่อย่างมั่นคงได้ในประชาคมโลกทั้งมีความพอดีระหว่างวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี กับคุณค่าทางสังคม สังคมไทยต้องก่อปรด้วย **“คนดีที่ทันสมัย”** กุศโลบายการพัฒนาประเทศในอนาคตเป็นแค่ความมั่นคงและประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจอย่างเดียวไม่ได้ แต่ต้องเน้นให้ **“คนมีความสุข ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสิ่งแวดล้อมยั่งยืน”** และคนไทยในอนาคต พึงมีโลกทัศน์ข้ามวัฒนธรรมและโลกทัศน์สากล เพื่อการปรับตัวและการอยู่ร่วมกันในประชาคมโลก

- สังคมไทยในอนาคต พึงเป็นสังคมที่มีการรักษาคุณค่าวัฒนธรรมและค่านิยมที่ดี อันเป็นเอกลักษณ์แบบไทย ให้ดำรงอยู่อย่างมั่นคง โดยจะต้องเร่งบรรเทาและขจัด **“วิกฤตการณ์ทางคุณค่า”** และ **“วิกฤตการณ์ทางปัญญา”** ของสังคมไทย เพื่อให้สังคมมีสันติสุขและเจริญยั่งยืนในอนาคต

3.3 “รากฐาน” ลำคัญของการพัฒนา

- การเสริมสร้างขีดความสามารถ ศักยภาพและความเข้มแข็งในระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาไปในทิศทางดังกล่าว สังคมไทยในอนาคต พึงเป็นสังคมที่ประกอบด้วยชุมชนเมืองและชุมชนชนบทที่ประชาชนมีความสามารถในการไตร่ตรอง แก้ปัญหาและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการรู้เท่าทันในความสัมพันธ์กับสังคมภายนอก ที่ในระดับชาติและนานาชาติ

- สังคมไทยพึงมีการกระจายอำนาจการปกครอง และการกระจายกิจกรรมการผลิตทางเศรษฐกิจไปสู่ท้องถิ่นและชุมชน มีการเรียนรู้วิจัย สร้างสรรค์ปัญญา พึ่งมีเสถียรภาพในการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดความรู้และความคิดระหว่างสมาชิกในสังคม เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ริเริ่มและดำเนินการต่างๆ ในชุมชนของตนเองอย่างจริงจัง อันจะส่งผลดีคือความเข้มแข็งและศักยภาพ ของชุมชนและประเทศเกิดผลต่อการพัฒนาตนเองในระยะยาว

4.

วิสัยทัศน์ของ การศึกษาไทยในอนาคต : สู่ “สังคมแห่งปัญญา และการเรียนรู้”

4.1 ชีวิตแห่งการ “เรียนรู้ และ สร้างปัญญา”

การศึกษาที่จะเอื้อต่อสภาพสังคมไทยในอนาคตให้เป็น “สังคมแห่งการเรียนรู้” และมีปรัชญาร่วมกันว่า “ชีวิตที่มีความสุข คือชีวิตที่มีการเรียนรู้” ต้องเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาที่ตัวบุคคล ครอบครัวและชุมชนให้สามารถเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ มีความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับ “กระบวนการเรียนรู้” ปรับตัวเข้ากับสภาวะโลกที่ก้าวหน้ารวดเร็ว และผนึกกำลังกันเป็นชุมชนและเครือข่ายการเรียนรู้ ที่สร้างความสมดุลให้แก่สังคม สู่สภาพที่พึงประสงค์คือ “คนมีความสุข ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน”

4.2 การศึกษาเพื่อ “คน” “ชุมชน” และ “สังคม”

รูปแบบการจัดการศึกษาในอนาคต พึงเป็นการศึกษาที่ให้อิสระแก่ผู้เรียน ให้ทางออกและทางเลือกที่ดีแก่ทุกคน ต้องมีความหลากหลายเพื่อสนองความต้องการและลักษณะที่แตกต่างกันของบุคคลและชุมชน กระบวนการศึกษาในอนาคต ควรสะท้อนประสิทธิภาพของ “เครือข่ายการเรียนรู้” ที่มีการประสานสัมพันธ์กันและใช้ความหลากหลายขององค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายข้อมูลจากทั่วโลก ให้เป็นประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนรู้

4.3 “ความสมดุล” และ “ความพอดี”

เป้าหมายการศึกษาไทยในอนาคต ต้องช่วยสร้างความสมดุลระหว่างภาคเศรษฐกิจที่ทันสมัยกับคุณค่าแบบไทย เป็นการสร้างความสมดุลให้แก่สังคม ให้คนไทยมีความพอดีระหว่างการแสวงหาและการพัฒนาสิ่งต่างๆในชีวิต เพื่อสังคมที่สงบสุขและจีรังยั่งยืน

5.

ยุทธศาสตร์การศึกษาไทย ในยุคโลกาภิวัตน์

เน้นการวางรากฐานเพื่อนำไปสู่ที่สำคัญในการแก้ปัญหาการศึกษาของชาติ และการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ รวมยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 4 ประการ คือ

5.1 การปฏิรูปการศึกษาและ การเรียนรู้เพื่อเพิ่มคุณภาพคน

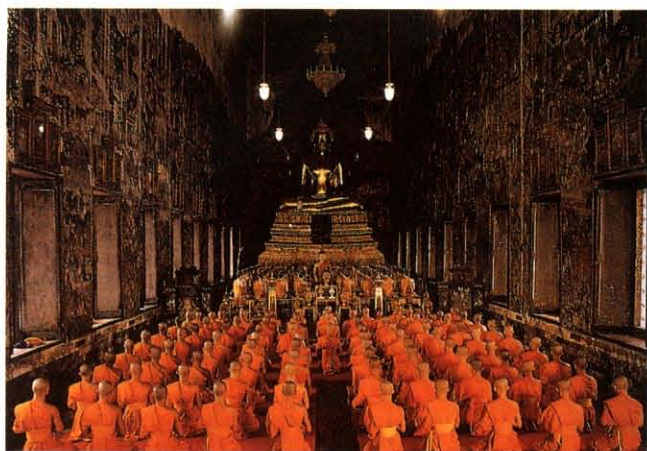
โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับชีวิตครอบครัวแก่เยาวชน และคู่สมรส ที่เตรียมตัวเป็นพ่อแม่ การปรับปรุงหลักสูตร เนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอน การปรับระบบการวัดผลและการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น การปฏิรูประบบการผลิต การพัฒนา การบริหารงานบุคคล ครู และบุคลากรทางการศึกษา และการยกระดับการขยายโอกาสของการศึกษาพื้นฐานให้ทั่วถึง

5.2 เพิ่มขีดความสามารถของประเทศ ในการสร้างความก้าวหน้า และความมั่นคง ของเศรษฐกิจและสังคมไทย

โดยการยกระดับฝีมือและความรู้พื้นฐานของกำลังแรงงานให้สูงขึ้น การเพิ่มการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอัตราเร่งที่สูงขึ้น การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการผลิต และพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การเพิ่มขีดความสามารถและทักษะด้านการจัดการในการผลิตและพัฒนากำลังคนทุกระดับ และการเพิ่มการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการวิจัยและพัฒนาโดยเร็ว ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน

5.3 การเสริมสร้างการเรียนรู้ ของชุมชน และการรวมพลัง เพื่อการเรียนรู้

โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้และการขยายเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ และการสนับสนุนบทบาทของสถาบันทางสังคมที่สำคัญให้เข้มแข็ง

5.4 การปฏิรูประบบการบริหาร และการจัดการศึกษา

โดยการจัดให้มีโครงการนำร่องเป็นต้นแบบ ระดับจังหวัด การเปิดการศึกษาเสรีส่งเสริมให้เอกชน ชุมชน องค์กรเอกชน และสถาบันศาสนา เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น การสร้างแรงจูงใจด้านภาษี แก่ผู้บริจาคเงินและทรัพย์สินเพื่อการศึกษา การผ่อนคลายกฎระเบียบและวิธีการงบประมาณ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เงินได้คล่องตัว มีประสิทธิภาพ การให้สถานศึกษามีรายได้ไว้ใช้จ่ายสำหรับการศึกษา โดยไม่ต้องส่งคืนคลัง การให้สถาบันอุดมศึกษามีอิสระในการหารายได้เพื่อการพึ่งตนเอง การกระจายอำนาจทางการคลังให้กับท้องถิ่นและปรับเปลี่ยนโครงสร้างภาษีท้องถิ่น การปรับค่าเล่าเรียนการศึกษาระดับสูงให้สูงขึ้น การจัดสรรงบประมาณให้เป็นธรรมมากขึ้น และการเพิ่มงบประมาณด้านการศึกษาให้มากขึ้น

6.

ข้อเสนอ ปฏิรูปการศึกษาไทย

หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาไทยคือ การปฏิรูปแนวความคิดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาคน ที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติบทบาทหน้าที่ของตนเองเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อเป็น “เครือข่าย” ที่ก้าวสู่การเป็น “สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้” โดยมีประเด็นหลัก ดังนี้

6.1 ข้อเสนอปฏิรูประบบ และกระบวนการเรียนรู้

(1) การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิต เริ่มที่การพัฒนาครอบครัวที่อบอุ่น เด็กและเยาวชน มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ โดยพ่อแม่ ชุมชน สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสถาบันในสังคมต่างๆ ต้องผนึกกำลังร่วมกันให้ความรู้แก่เด็ก เยาวชนและคู่สมรส เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการทุกด้าน ทั้งระบบวิธีคิด ลักษณะนิสัย เจตคติ และบุคลิกภาพ รวมถึงครอบครัวศึกษาและการป้องกันโรค

(2) การพัฒนาความรู้และทักษะพื้นฐาน ให้เด็กและเยาวชนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ในการเข้าถึงบริการการศึกษา พื้นฐานที่มีคุณภาพ และสามารถพัฒนาเต็มศักยภาพของตน และพัฒนาบุคคลให้มีทักษะอาชีพ สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ มีพื้นฐานความเข้าใจสังคมและประชาคมโลก โดยเน้นบทบาทภาครัฐ ธุรกิจเอกชน ชุมชนและองค์กรเอกชน ในการเร่งปรับหลักสูตรเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้และปรับปรุงประสิทธิภาพของครู อาทิ

- การปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร ให้มีหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น เป็นร้อยละ 60 : 40
- การพัฒนาเนื้อหาสาระ และสื่อการเรียนการสอน โดยความร่วมมือขององค์กรธุรกิจเอกชน
- การจัดงบประมาณเป็นพิเศษ สนับสนุนการศึกษาของกลุ่มเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส รวมทั้งเด็กปัญญาเลิศ
- การสร้างเครือข่ายครู เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง

- การรื้อปรับระบบวัดผลผู้เรียน ที่เน้นการวัดผลเป็นกลุ่ม ควบคุมการวัดผลเป็นรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดมากกว่าจำ

- การปฏิรูปการฝึกหัดครู โดยพัฒนาครูทั้งปริมาณและคุณภาพ จัดงบประมาณเพื่อจูงใจผู้เป็นครู รวมถึงยกย่องและส่งเสริมอาชีพครู

(3) การพัฒนาสมรรถนะเพื่อการก้าวทันโลก เสริมสร้างสมรรถนะกำลังคน โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และให้กำลังคนมีความรู้และทักษะในเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อการแข่งขันกับนานาชาติ พร้อมทั้งสร้างสรรค์ปัญญา เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และวิธีการเรียนรู้ โดยเน้นบทบาทภาครัฐ องค์กรธุรกิจเอกชน และสถาบันอุดมศึกษาในการเร่งผลิต “สมอง” ให้กับประเทศ ด้วยการพัฒนาการศึกษาและการวิจัยที่สำคัญ คือ

- **ด้านการพัฒนาฝีมือแรงงาน** จะต้องผนึกกำลังกัน จัดฝึกอบรม เพื่อยกระดับทักษะฝีมือและพื้นฐานความรู้ให้แก่แรงงานอย่างทั่วถึง จัดตั้งศูนย์ฝึกเทคโนโลยีที่ทันสมัย และพัฒนาการเรียนรู้และฝึกอบรมกำลังคนในภาคเกษตร

- **ด้านการวิจัยและพัฒนา** ต้องเร่งสร้างเครือข่าย การวิจัยควบคุมการพัฒนา นักวิจัยและคณาจารย์ในสาขาวิชาชีพ เป็นรากฐานของการพัฒนาเทคโนโลยี สนับสนุนการวิจัย ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในบริบทของสังคมไทย สร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษากับธุรกิจ เอกชน ในการผลิตอาจารย์และนักวิจัย รวมทั้งการสร้างเครือข่าย ของสถาบันอุดมศึกษาในการวิจัยและพัฒนา เพื่อให้บริการ ทางวิชาการแก่ชุมชนและยกระดับคุณภาพชีวิตในชุมชน

- **ด้านการผลิตกำลังคน** ต้องปรับระบบการสอบ ข้อสอบมาตรฐาน เพื่อวัดเจตคติต่ออาชีพความถนัดด้านต่างๆ รวมถึงผลประเมินคุณธรรมมาประกอบการพิจารณา พร้อมทั้งปรับหลักสูตรอุดมศึกษาให้รู้ กว้าง ลึก และรู้เขารู้เรา โดยหลักสูตรต้องครอบคลุมวิชาการศึกษาทั่วไป ในเชิงกล้า เน้นการคิดวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้าง ความสามารถในการร่วมมือหรือแข่งขันในทางสร้างสรรค์ และต้องมีเนื้อหาสาระวิชาเฉพาะด้านในระดับลึก เพื่อสร้างสม องค์กรความรู้และความเป็นเลิศเฉพาะทาง ซึ่งต้องเน้นการเรียนรู้ ที่ประสานและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

(4) การเรียนรู้ตลอดชีพ พัฒนากระบวนการเรียนรู้ ของคนอย่างต่อเนื่องยาวนาน และต้องเชื่อมสัมพันธ์กับ การทำงานและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ให้คนสามารถปรับตัวกับ การเปลี่ยนแปลงของโลกได้ทันการ สร้างสรรค์คุณภาพชีวิตที่ดี

และการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยความร่วมมือของรัฐ เอกชนและทุกฝ่าย ทุกองค์กร

- การเรียนรู้จากการทำงานร่วมกันในชุมชน ที่บริหารจัดการโดยชุมชน โดยรัฐจัดให้มีระบบการตรวจสอบประเมินผล ที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนงบประมาณและมาตรการจูงใจ ธุรกิจเอกชนและองค์กรเอกชน ในการส่งเสริมกระบวนการ เรียนรู้ของชุมชนและเชื่อมโยงองค์กรชุมชนเป็นเครือข่าย

- การเรียนรู้จากผู้รู้ตัวอย่าง สนับสนุนและร่วมกัน สร้างศูนย์การเรียนรู้ของท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ ปรับปรุง คุณภาพการศึกษาของสงฆ์และบุคลากรทางศาสนา ให้มี บทบาทในการพัฒนาการเรียนรู้ จิตใจและคุณภาพของคน ตลอดจนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านสารสนเทศเชื่อมเครือข่าย การเรียนรู้

- การเรียนรู้จากสื่อมวลชน สร้างเครือข่ายสื่อมวลชน ที่สามารถมีบทบาทในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารให้เป็นไป ในทางสร้างสรรค์แก่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐต้องสนับสนุน การสร้างเครือข่ายผู้บริโภคสื่อ ให้เป็นกลไกการติดตาม กำกับ ดูแล และเสริมสร้างวิจรณ์ญาณในการเลือกสรรและเลือกใช้ สื่อต่างๆ รวมทั้งรัฐต้องสร้างแรงจูงใจให้ธุรกิจเอกชนลงทุน ผลิตสื่อที่มีมาตรฐานและคุณภาพ

6.2 ข้อเสนอ ปฏิรูประบบการจัดการ

การเร่งปรับระบบการจัดการศึกษาของไทย

มีเป้าหมาย มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 3 ประการ คือ

ประการแรก ให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมและรับผิดชอบการจัดการการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ

ประการที่สอง ปรับระบบการจัดการศึกษาให้มีการตัดสินใจในระดับต่างๆ ตามภารกิจและความรับผิดชอบ และ

ประการสุดท้าย ให้มีการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

ในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นต้องปรับและนำรูปแบบใหม่ของการจัดการมาใช้ ดังนี้

(1) การจัดรูปแบบการบริหารการศึกษา โดยกลุ่ม

สถานศึกษาและชุมชน ให้สถานศึกษาและชุมชนเป็นผู้มีอำนาจและรับผิดชอบต่อตัดสินใจ จัดการศึกษาในท้องถิ่นให้มากที่สุด โดยรัฐในส่วนกลางลดบทบาททำหน้าที่สนับสนุนและเร่งกระจายอำนาจการบริหารงานทุกด้านสู่หน่วยงานระดับปฏิบัติ

● การจัดการในรูปขององค์คณะบุคคล

ประกอบด้วยผู้แทนชุมชน ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนองค์กรท้องถิ่นเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาของรัฐและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีหน้าที่กำหนดนโยบายกำกับดูแลและตรวจสอบการบริหารงานของกลุ่มสถานศึกษาในท้องถิ่น รวมทั้งร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการเรียนการสอน ตลอดจนการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

● ผู้บริหารสถานศึกษา

มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานนโยบายและงานด้านวิชาการ การเงินและการบริหารงานบุคคล ให้เป็นไปตามนโยบายและแนวทางขององค์คณะบุคคล

● ปัจจัยเกื้อหนุน

รัฐต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดสรรงบประมาณ โดยเฉพาะงบประมาณให้มีลักษณะเป็นเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นก้อน ให้แก่ชุมชนโดยตรง และผ่อนคลายกฎระเบียบและแก้ไขปรับปรุงให้เอื้อต่อการสนับสนุนและประสานงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องระยะยาว รวมทั้งวางแผนระยะยาวที่สามารถปรับองค์กรฝ่ายอำนาจการในส่วนกลาง ให้เป็นองค์กรหลักในการกำกับดูแลงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามนโยบายระดับชาติ และได้มาตรฐานสากล

(2) การระดมความร่วมมือจากภาคเอกชน

เพื่อจัดการศึกษาอาชีพ โดยเน้นให้ภาคเอกชนเป็นตัวนำ และร่วมการจัดการศึกษาอาชีพ การจ้างงาน การตรวจสอบประเมินคุณภาพฝีมือแรงงานและการพัฒนาฝีมือแรงงานอย่างต่อเนื่อง

● รัฐใช้มาตรการภาษีเป็นแรงจูงใจ ให้ธุรกิจเอกชน

จัดฝึกอบรมผู้ใช้แรงงาน เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะฝีมือแรงงานของตนและร่วมมือกับสถานศึกษา ในการจัดการศึกษาอาชีพ

● การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับสูง รัฐสนับสนุนและอุดหนุนให้ภาคเอกชนเข้าร่วมลงทุนในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

● การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาต้องร่วมกับภาคเอกชน ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาอาชีพ และผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกงานจริงมากขึ้น

● การสนับสนุนด้านวิทยากร สถานประกอบการควรอนุญาตให้หน่วยงานที่มีทักษะฝีมือระดับสูงเป็นวิทยากรฝ่ายอบรม ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาอาชีพ

● การติดตามประเมินคุณภาพแรงงาน

สถานประกอบการและชุมชนต้องร่วมกับสถานศึกษา ติดตามประเมินคุณภาพของแรงงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

(3) การรื้อปรับระบบอุดมศึกษา ปรับแนวคิดและ

รูปแบบการจัดให้มีความหลากหลายตามกลุ่มเป้าหมายและภารกิจ และยืดหยุ่นในโครงสร้างการบริหารจัดการภายในมากขึ้น เปิดรับความร่วมมือจากองค์กรอื่นๆได้

● รัฐต้องจัดระบบการศึกษาใหม่เป็น 3 ระบบย่อย คือ

1) ระบบวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษา ที่เน้นการสอนและการฝึกอบรม

2) ระบบมหาวิทยาลัยและสถาบันชั้นสูง ที่เน้นการวิจัยและบุกเบิกองค์ความรู้ใหม่ และ

3) ระบบวิทยาลัยชุมชน ที่เน้นการจัดการศึกษาต่อเนื่อง บริการวิชาการแก่ชุมชนและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นเป็นหลัก ทั้งนี้**เงื่อนไขสำคัญ** จำเป็นต้องปรับระบบบริหารส่วนกลางทั้งทบวงมหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการ ให้กระจายอำนาจการบริหารให้สถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะด้านการเงินและบุคลากร โดยดำเนินการและปรับบทบาทของส่วนกลาง เป็นหน่วยอำนาจที่เน้นการกำกับดูแลแผนและนโยบาย คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ดังนี้

- ทบวงมหาวิทยาลัย เร่งดำเนินการให้มหาวิทยาลัยของรัฐมีการจัดการแบบเสรี และปรับบทบาทเป็นหน่วยอำนวยความสะดวก ที่เน้นการกำกับดูแลระดับแผนและนโยบาย การประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา

- กระทรวงศึกษา เร่งกระจายอำนาจให้มีการตัดสินใจ เบ็ดเสร็จในระดับสถาบัน และปรับลดขนาดองค์กรและจำนวน องค์กรภายในของกระทรวง ให้สอดคล้องกับการเป็นหน่วย อำนวยความสะดวก ด้านแผน นโยบาย และมาตรฐานการศึกษา

- รื้อปรับระบบบริหารภายในสถาบันอุดมศึกษา ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างอิสระและเบ็ดเสร็จ ในระดับ สถาบันมากขึ้น

- รัฐปฏิรูประบบการจัดสรรงบประมาณไปสู่รูปแบบ ของเงินอุดหนุนทั่วไป ที่สอดคล้องกับระบบบริหาร ที่ให้ อำนาจเบ็ดเสร็จสู่สถาบันอุดมศึกษา

- ภาคเอกชน ประชาชนและชุมชน มีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบาย ติดตามตรวจสอบและประเมินผล การดำเนินงาน

- เชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา ของต่างประเทศ และองค์กรธุรกิจเอกชน ในการวิจัยและ พัฒนากำลังคนระดับสูง

(4) การตรวจสอบและการประกันคุณภาพการศึกษา

รัฐและเอกชนต้องร่วมกันสร้างกลไกกำกับตรวจสอบดูแล การบริหารงาน และประกันคุณภาพของการศึกษาทุกระดับ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประมวลข้อมูลแก้ไขปัญหา และ เสนอข้อวิจารณ์ด้านคุณภาพการศึกษาให้ประชาชนได้รับรู้ โดย

● พัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพการดำเนินงาน ให้สามารถ ตรวจสอบและแก้ไขปัญหาได้ทันการณ

● พัฒนาระบบข้อมูลการบริหาร โดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ เพื่อการตรวจสอบติดตามประเมินผลได้อย่าง มีประสิทธิภาพ และเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

● ใช้ข้อมูลการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน ประกอบการจัดสรรงบประมาณอุดหนุน เพื่อกระตุ้นให้สถาบัน เข้มงวดกวดขันด้านคุณภาพการศึกษายิ่งขึ้น

● เผยแพร่ข้อมูลคุณภาพการศึกษาสู่สาธารณชน ให้รับรู้และใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกสถานศึกษา ทำให้มี การแข่งขันและปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

(5) การระดมทรัพยากรและสรรพกำลัง

ต้องระดมกำลังจากทุกฝ่าย มีวิธีการจัดสรร สนับสนุน ใช้จ่าย งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ จูงใจการระดมส่งเสริม ให้สถาบันการศึกษาพึ่งตนเอง และร่วมงานกับสถาบันชุมชน ในท้องถิ่นให้มากขึ้น

● รัฐเพิ่มงบประมาณการศึกษามากขึ้น เป็นไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 4 ของ GDP ในช่วงแผนฯ 8 และไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 5 ในช่วงแผนฯ 9 และเพิ่มขึ้นจนถึงระดับ ร้อยละ 6-7 ของ แผนฯ ฉบับต่อไป และเปลี่ยนหลักการจัดสรรงบประมาณ ให้สอดคล้องและสนับสนุนแนวทางปฏิรูปการศึกษาไทย รวมตลอดทั้งการเพิ่มงบประมาณเพื่อการวิจัย จากร้อยละ 0.2 ของ GDP เป็นร้อยละ 0.5 ในช่วงแผนฯ 8 และให้ถึงร้อยละ 1 ในช่วงแผนฯ 9 และเร่งหามาตรการจูงใจให้เอกชนลงทุน ในการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น ให้ถึงร้อยละ 0.5 ภายใน 10 ปี

● จัดตั้งกองทุน เพื่อใช้จ่ายในการจัดสรรทุนให้นักเรียน นักศึกษาที่ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจหรือให้กู้ไปใช้ในการเรียน เปิดโอกาสให้สถานศึกษาเอกชนกู้เพื่อพัฒนาคุณภาพ

● ใช้มาตรการภาษี เพื่อสร้างแรงจูงใจให้มีผู้บริจาคเงิน และทรัพย์สินเพื่อการศึกษา และเอกชนจัดฝึกอบรมและ พัฒนาฝีมือแรงงานมากขึ้น

● ผ่อนคลายกฎระเบียบ ให้สถานศึกษาสามารถ ทหารายได้จากบริการและผลผลิต และนำมาใช้ในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาได้คล่องตัว

● ภาคเอกชนร่วมรับภาระมากขึ้น ในการจัดและขยาย บริการการศึกษาทุกระดับ ส่วนรัฐลดบทบาทที่จะแข่งกับ เอกชนลง ผ่อนคลายกฎระเบียบยกเลิกเพดานค่าเล่าเรียน แล้วทำหน้าที่เพียงกำกับดูแลคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

● ภาคเอกชนจัดตั้งกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยจัด เงินสมทบและเป็นผู้จัดการพัฒนาบุคลากร

● สถานศึกษาเอกชนและสถาบันอุดมศึกษา จะต้อง ปรับค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมศึกษาให้สูงขึ้น โดยใช้ฐานของ ค่าใช้จ่ายจริง ให้ผู้ได้รับโอกาสศึกษามีส่วนร่วมรับภาระ ค่าใช้จ่ายมากขึ้น ขณะเดียวกัน มีการจัดเพื่อช่วยเหลือ ผู้ด้อยโอกาสด้วย เช่น กองทุนสินเชื่อ การให้ทุนการศึกษา

● สถาบันอุดมศึกษา ต้องมีบทบาทด้านการฝึกอบรม และพัฒนาฝีมือแรงงานร่วมกับสถานประกอบการภาคเอกชน มากขึ้น ทั้งด้านวิชาการและบุคลากร

● ชุมชนร่วมกับสถานศึกษาและหน่วยงานในท้องถิ่น ต้องจัดการฝึกอาชีพร่วมกับแรงงานในชนบท โดยเน้น สาขาอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

6.2 เจือนไซ สู่ความสำเร็จ

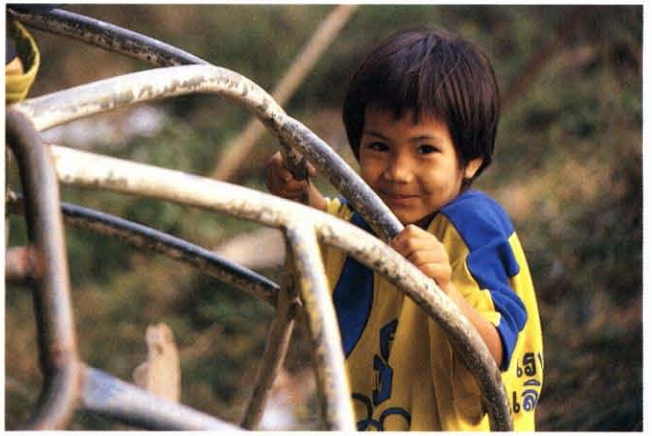
จำเป็นต้องสร้างสำนึกใหม่ให้เป็นหน้าที่ของทุกคนทุกฝ่ายและทุกวงการ ที่จะผนึกกำลังร่วมกันรับผิดชอบในกระบวนการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต โดยมีปรัชญาหลักคือ การศึกษาเป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบทวนกระแสหรือโนเชิงสร้างสรรค์

(1) **ครอบครัว** เป็นการศึกษา พ่อแม่ผู้ปกครอง ต้องเป็นผู้แนะนำโลกกว้างสร้างภูมิคุ้มกันแก่ลูก พ่อแม่จึงต้องมีบทบาทในเชิงรุกคือ เป็นผู้แสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อสามารถอบรมเลี้ยงดูลูกหลานได้ดีขึ้น สร้างความอบอุ่นในครอบครัว

(2) **สถานศึกษา** สำนึกของครูและสถานศึกษาต่อการปรับบทบาทของตนเอง ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นการกระตุ้นให้เด็กคิด วิเคราะห์และตัดสินใจ มากกว่าการสอนความรู้สำเร็จรูปหรือซ้ำซากจำเจ จนเด็กคิดไม่ได้ประยุกต์ใช้ความรู้ไม่เป็น ดังนั้น ครูต้องเป็นผู้ประสานความร่วมมือจากฝ่ายต่างๆ ให้มาร่วมจัดการศึกษาเรียนรู้ ผูกอบรมเด็ก อันเป็นการขยายโลกการเรียนรู้ของเด็กให้กว้างกว่าห้องเรียน

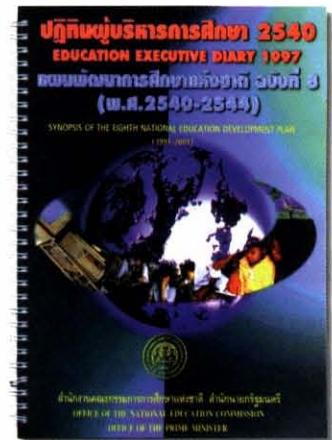
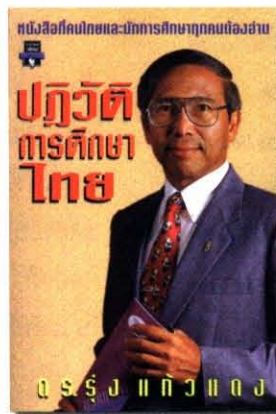
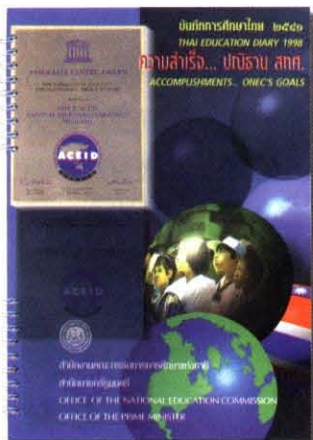
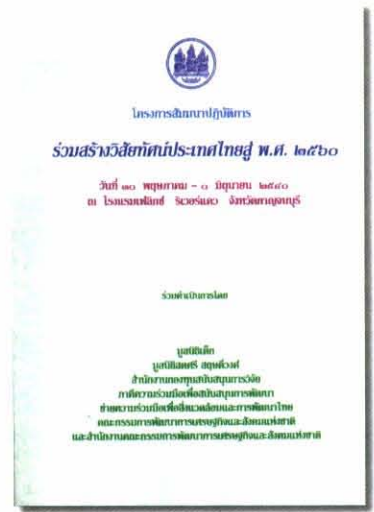
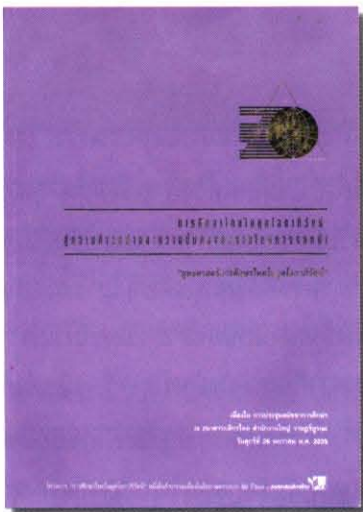
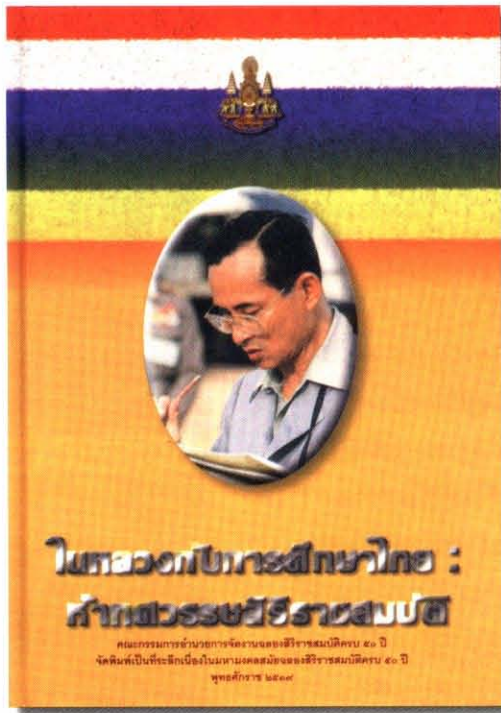
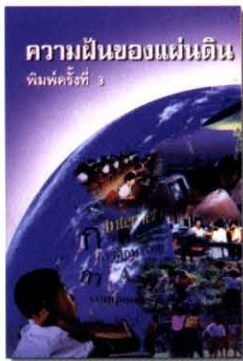
(3) **สถาบันทางศาสนา** มีศักยภาพในการเกื้อกูลคุณธรรมและภูมิธรรม สามารถกระตุ้นให้เกิดการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนของฝ่ายต่างๆ ในการปฏิรูปการศึกษาของเด็กและชุมชน ซึ่งจะต้องผนึกกำลังในการปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ดำเนินงานพัฒนาการศึกษาเด็ก ครอบครัว และสร้างเครือข่ายพระสงฆ์และบุคลากรทางศาสนา ให้เป็นกลไกสำคัญที่จะเพิ่มบทบาทที่มีคุณค่าทางสถาบันศาสนา ในการพัฒนาสติปัญญาและจิตใจคนในสังคม

(4) **ภาคเอกชน** ต้องมีบทบาทสำคัญในการริเริ่มสร้างเสริมและร่วมมือ ก่อกระบวนการเรียนรู้ใหม่ๆ และการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพ โดยองค์กรเอกชน สถานประกอบการมีกลไกลดลงถึงระดับล่าง ขณะที่ภาคธุรกิจเอกชนสร้างความก้าวหน้าทางธุรกิจเศรษฐกิจ สร้างความริเริ่มและความแข็งแกร่งของการพัฒนา และนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาไทยในอนาคต

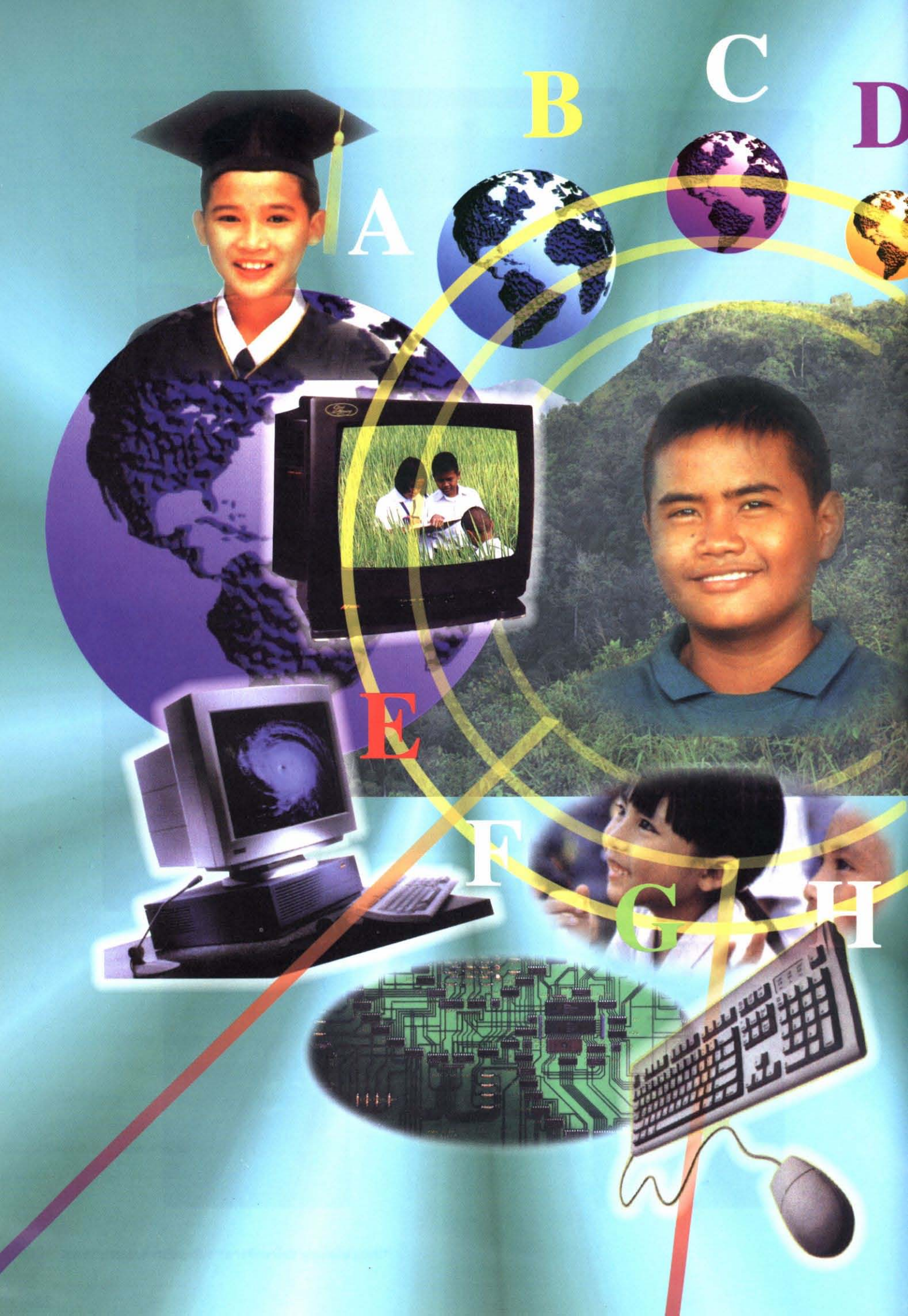
(5) **สื่อมวลชน** เป็นกลไกที่ทรงอำนาจที่สุด จึงจำเป็นต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และปรับตัวเองในการสื่อข่าวสารที่สร้างสรรค์สังคมสู่สติปัญญาและการเรียนรู้ กระตุ้นการตื่นตัวและสร้างสำนึกของสาธารณชนในการปฏิรูปการเรียนรู้และการจัดการศึกษา ทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐและเอกชน

(6) **รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ** ต้องปรับเปลี่ยนตัวเอง ทั้งแนวคิด วิธีคิด และเปิดใจกว้าง รับการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆที่จะนำไปสู่ระบบการศึกษาใหม่ที่ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเน้นการปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการของระบบราชการ ให้มีลักษณะคล่องตัว เพียงพอต่อการริเริ่มสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลงในระดับปฏิบัติการ

ภาคที่ 2

ฝันที่เป็นจริง

A

B

C

D

E

F

G

H

2.1

รัฐธรรมนูญ กับ การศึกษาของชาติ

ดร.รุ่ง แก้วแดง

รัฐธรรมนูญ
กับการศึกษาของชาติ

ดร. รุ่ง แก้วแดง
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ก่อนอื่น ผมขอแสดงความชื่นชมยินดี และขอบคุณสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) โดยเฉพาะ สสร.สายการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาของชาติ โดยรับฟัง การสำรวจความคิดเห็นของประชาชน และนำ ประเด็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง สำหรับการศึกษามาบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ซึ่งผมขอสรุปว่าเป็น “รัฐธรรมนูญฉบับการศึกษา” ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาอย่างชัดเจนและ สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่ประเทศไทยเคยมีรัฐธรรมนูญมา

จากการวิเคราะห์สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ผมพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจหลายจุด คือ

รัฐธรรมนูญกับการศึกษาของชาติ

โดย ดร.รุ่ง แก้วแดง

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

1.

ทรัพยากรสื่อสารของชาติกับการศึกษา

“ มาตรา 40 คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง
วิทยุโทรทัศน์และวิทยุโทรคมนาคมเป็น ทรัพยากรสื่อสารของชาติ
เพื่อประโยชน์สาธารณะ

ให้มือเครื่องของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่
ตามวรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง
วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินการตามวรรคสองต้อง คำนึงถึงประโยชน์สูงสุด ของ
ประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม
ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขัน
โดยเสรีอย่างเป็นธรรม ”

ปัจจุบัน การจัดสรรคลื่นความถี่สำหรับวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม
เพื่อการศึกษาของประเทศไทยเรายังนับว่ามีน้อยมาก ส่วนใหญ่มุ่งเพื่อประโยชน์ทางการค้า บันเทิงและ
ข่าวสาธารณะ ถ้าสามารถนำคลื่นความถี่เหล่านี้มาใช้เพื่อการศึกษาได้ตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนดังกล่าว
จะสามารถเสริมพลังอำนาจการจัดการศึกษาในยุคข้อมูลข่าวสาร ช่วยให้คนไทยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษา
ได้มากขึ้น ทั้งในรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย
ซึ่งจะเป็นการปฏิวัติสังคมไทยให้เป็น “สังคมแห่งการเรียนรู้” และคนไทยมีแหล่งความรู้สำหรับการศึกษาได้
ตลอดชีวิต

2.

เสรีภาพทางวิชาการ

มาตรา 42 ได้ให้หลักประกันด้านเสรีภาพทางการศึกษาไว้ดังนี้

“ **มาตรา 42 บุคคลย่อมมี เสรีภาพในทางวิชาการ การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อม ได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน** ”

การให้หลักประกันด้านเสรีภาพทางการศึกษาอบรมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก จะทำให้ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ศึกษาวิจัย มีเสรีภาพในการเรียนการสอน ช่วยส่งเสริมให้มีการคิดค้นหารูปแบบการ จัดการเรียนการสอนใหม่ๆ สอดรับกับการใช้ทรัพยากรสื่อสารเพื่อการศึกษาดังกล่าวมาแล้ว อันจะนำไปสู่การ พัฒนาการศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานยิ่งขึ้น

3.

การศึกษาขั้นพื้นฐาน

นอกจากเสรีภาพทางการศึกษาแล้ว รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ยังได้ระบุสิทธิทางการศึกษาไว้ดังนี้

“ **มาตรา 43 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับ การศึกษาอบรม ขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย**

การจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ..... ”

เป็นเวลานานมาแล้วที่นักการศึกษาไทยพยายามยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของคนในชาติ ให้สูง เท่าเทียมกับประเทศอื่นๆ แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวัง โดยเฉพาะแรงงานไทย ซึ่งเป็น กำลังสำคัญ สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ของประเทศให้สามารถแข่งขันในสังคมโลกได้นั้น ยังได้รับการศึกษาเฉลี่ยเพียง 5 ปี ฉะนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านและกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม ใหม่ๆ ประเทศไทยจึงยังด้อยกว่าอย่างมาก เพราะแรงงานของเรามีการศึกษาน้อยเกินไป

นับเป็นครั้งแรกที่รัฐธรรมนูญจะระบุสิทธิทางการศึกษาของคนไทยว่า ต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และจะส่งเสริมให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาพื้นฐานด้วย ซึ่งจะทำให้การขยายโอกาส ทางการศึกษาพื้นฐาน ถึง 12 ปี มีความเป็นไปได้สูงยิ่งขึ้น

การกำหนด “สิทธิของผู้เรียน” ไว้เป็นกฎหมายเช่นนี้เท่ากับเป็นการรักษาผลประโยชน์ของคน ทั้ง 60 ล้านคน เพราะถ้ารัฐจัดไม่ทั่วถึง หรือไม่มีคุณภาพ ผู้เรียนสามารถเรียกร้องบริการจากรัฐได้ ดังเช่น เคยมีกรณีเกิดขึ้นในมลรัฐ Kentucky ของประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว ประชาชนของมลรัฐนั้นได้ฟ้องศาลว่า รัฐผิดพลาดในการจัดการศึกษา ผลปรากฏว่า ศาลได้พิพากษาให้ยุบสำนักงานการศึกษาของรัฐ แล้วจัดตั้งใหม่ ให้สอดคล้องกับสิทธิของประชาชนตามที่กฎหมายระบุไว้ ซึ่งเป็นคดีตัวอย่างที่ทำให้รัฐต้องมีความรอบคอบ มากขึ้น ในการจัดการศึกษาเพื่อประชาชน

นอกจากนี้ มาตราดังกล่าวยังคุ้มครองสิทธิของเอกชนซึ่งปัจจุบันเอกชนมีบทบาททางการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่อนุบาลถึงอุดมศึกษา แต่ก็ครั้งแรกที่รัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญกับเอกชน ซึ่งถ้ารัฐไม่เปิดโอกาส ให้เอกชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด เอกชนก็มีสิทธิเรียกร้องหรือฟ้องได้ ตามบทบัญญัตินี้เช่นกัน

4.

การศึกษาเป็นหน้าที่ของประชาชน

นอกจากจะกำหนดเสรีภาพและสิทธิแล้ว รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ระบุหน้าที่ด้านการศึกษาไว้ด้วย

“ มาตรา 69 บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รัชการทหาร เสี่ยงอาชีพอากร ช่วยเหลือราชการ รัชการศึกษาอบรม พักษ์ปกป้อง และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติ และภูมิปัญญาท้องถิ่นและอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ”

เมื่อรัฐธรรมนูญระบุว่า การเข้ารับการศึกษาอบรมเป็นหน้าที่ของประชาชน จึงกล่าวได้ว่า ประชาชนมีทั้งเสรีภาพ สิทธิและหน้าที่อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ในอันที่จะรับการศึกษาอบรมซึ่งผมเห็นด้วย อย่างยิ่ง เพราะในอดีตเราไม่เคยพูดถึงว่าประชาชนมีหน้าที่ต้องรับการศึกษาอบรม ทั้งๆ ที่ การศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคน เพื่อให้คนพัฒนาประเทศต่อไป การกำหนดให้การศึกษาเป็นหน้าที่ ของประชาชน จะทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ประชาชนมีการศึกษาอย่างแท้จริง

5.

การอนุรักษ์และฟื้นฟูภูมิปัญญาไทย

ได้ระบุไว้ในมาตรา 46 ดังนี้

**“ มาตรา 46 บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิ
อนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรม
อันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ บำรุงรักษา
และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุล
และยั่งยืน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ ”**

การที่ผมยกประเด็นในมาตรา 46 ซึ่งพูดถึง**“ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม”** และ **“ภูมิปัญญาท้องถิ่น”** ขึ้นมา แสดงความชื่นชกก็เพราะว่า สังคมไทยเราได้ละเลยภูมิปัญญาดั้งเดิมอันทรงคุณค่าของเรา แล้วรับภูมิปัญญา ตะวันตกเข้ามาเป็นเวลากว่าร้อยปี โดยผ่านระบบการศึกษาสากลที่สอนในโรงเรียนและปราศจากการเลือกสรร ประยุกต์ใช้ จนนำมาซึ่งการทำลายวัฒนธรรมดั้งเดิม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดปัญหา ความไม่สมดุลในการดำรงชีวิตนานัปการ การอนุรักษ์และฟื้นฟูภูมิปัญญาไทยจะทำได้ก็ด้วยกระบวนการ ให้การศึกษาแก่ประชาชน การศึกษาเท่านั้นที่จะช่วยนำภูมิปัญญาที่เป็นความภูมิใจของชาติกลับคืนสู่สังคมไทยได้ รัฐธรรมนูญฉบับนี้จะช่วยให้มีการเรียนการสอนเรื่องภูมิปัญญาไทยมากขึ้นแทนที่จะมีแต่ภูมิปัญญาสากลอย่างเดียว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเองได้เห็นความสำคัญของเรื่องนี้มานานแล้ว จึงได้กำหนด แผนงานโครงการ **“นำภูมิปัญญาไทยกลับคืนสู่การศึกษาไทย”** ซึ่งจะเห็นผลในทางปฏิบัติได้ ภายในปี 2541

6.

การคุ้มครองและให้การศึกษอบรมแก่เด็ก

ปรากฏในมาตรา 53 และมาตรา 55 ดังต่อไปนี้

“ มาตรา 53 เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม

เด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแล มีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษอบรมจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ”

“ มาตรา 55 บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ”

จากมาตราข้างต้น เด็กและเยาวชนทุกคน ซึ่งรวมทั้งที่ไม่มีผู้ดูแล และบุคคลพิการ จะมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง ได้รับการเลี้ยงดูและศึกษอบรมจากรัฐ นอกจากนี้ยังคุ้มครองถึงคนด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ในมาตรา 80 ดังข้อความต่อไปนี้

“ มาตรา 80 รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนา เด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและความเข้มแข็งของชุมชน

รัฐต้องสงเคราะห์ คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาส ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้”

ดังนั้น ต่อไปนี้ เด็กที่ยากไร้ เด็กเร่ร่อน ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสทุกคนจะได้รับการคุ้มครองดูแล และการศึกษอบรมอย่างทั่วถึงทุกคนซึ่งผมเห็นว่าเป็นข้อดีของรัฐธรรมนูญ ฉบับนี้ เพราะที่ผ่านมา กลุ่มบุคคลดังกล่าวถูกทอดทิ้งให้เสียเปรียบ และรัฐเลือกให้บริการการศึกษาเฉพาะผู้ที่ผ่านการสอบแข่งขัน ซึ่งเป็นผู้ได้เปรียบทางสังคมอยู่แล้ว การโอบอุ้มกลุ่มคนด้อยโอกาส จึงเป็นนิมิตหมายที่ดียิ่งของสังคมไทย

7.

แนวทางการจัดการศึกษาของรัฐ

รัฐธรรมนูญได้วางแนวทางการจัดการศึกษาในหมวดที่ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐอย่างชัดเจน ในมาตรา 81 ดังนี้

“ มาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรม ให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ”

ในมาตรา 81 จะเห็นได้ว่ามีคำหลักๆที่สำคัญและระบุเจตนารมณ์ของแนวนโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวกับการศึกษาไว้อย่างชัดเจนหลายประการ ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่มิใช่ประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะการสนับสนุนเอกชน การสนับสนุนการวิจัย การพัฒนาการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรม

การที่รัฐต้อง **“ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม”** หมายความว่า เมื่อมีความจำเป็นรัฐจะต้องพิจารณา **“ปฏิรูปการศึกษา”** ให้ก้าวหน้าเหมาะสมกับยุคสมัยอยู่เสมอ ซึ่งจะทำให้มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อปรับปรุงการศึกษาอยู่ตลอดเวลา

การสร้างความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกเรื่องประชาธิปไตยก็เป็นส่วนที่มีความสำคัญ กระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยจะทำได้ก็ด้วยการศึกษา การให้ความรู้ต้องเริ่มตั้งแต่เด็ก เพื่อให้มีพื้นฐานที่ดีแต่แรก การปกครองระบอบประชาธิปไตยจึงจะฝังรากอย่างมั่นคงและยั่งยืน

การพัฒนาวิชาชีพครู ก็เช่นกัน ความสำเร็จของการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพครู ซึ่งต้องพัฒนาให้เป็นวิชาชีพ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้มีครูใหม่ๆเข้ามามากขึ้น เรื่องการพัฒนาวิชาชีพครูนี้มีอยู่ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้เริ่ม **“โครงการครูแห่งชาติ”** โดยจะสร้างเกณฑ์มาตรฐานครูดีเด่น คัดเลือกเพื่อยกย่องให้ครูแห่งชาติได้ทำหน้าที่ที่แสดงถึงศักยภาพอย่างเต็มที่ และให้ค่าตอบแทนที่สูงเป็นพิเศษ การที่รัฐธรรมนูญให้ความสำคัญกับครู จะทำให้อาชีพครูกลับมายิ่งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง

8.

บทบาทของการปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษา

*“ มาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษา
ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรม
และการศึกษาอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น
และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ แต่ต้องไม่ขัดต่อ
มาตรา 43 และมาตรา 81 ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ.....”*

มาตรานี้ เน้นการเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดการศึกษา ซึ่งผมเห็นว่า จะนำไปสู่การกระจายอำนาจ จากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และจะเป็นการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการ ของประชาชนในชุมชนมากขึ้น ผมคิดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะประสบความสำเร็จ และได้รับความชื่นชมยกย่องจาก คนทั่วประเทศ ถ้าเราได้เสริมบทบาทในด้านการศึกษาอบรมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้น จะไม่กลายเป็น องค์กรทางผลประโยชน์หรือการเมืองอย่างเดียวเช่นที่ผ่านมา หรือที่หลายคนเกรงว่าจะเกิดในอนาคต

ถ้ามองในภาพรวม บทบัญญัติว่าด้วยการศึกษาในรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน สามารถให้คำตอบได้อย่างชัดเจน ครบถ้วนสามประการ คือ

ประการที่หนึ่ง ทำให้สามารถมองภาพในอนาคตของการศึกษาได้ชัดเจนและให้ความหวังที่เป็นไปได้มาก ว่าจะ สามารถแก้ปัญหาการศึกษาอบรมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ให้เป็นการศึกษาอบรมที่พึงประสงค์สำหรับอนาคตของชาติ

ประการที่สอง การวางบทบัญญัติเป็นไปตามหลักวิชาผ่านกระบวนการศึกษาวิเคราะห์ เชื่อมโยงแนวความคิด และการดำเนินงานของหลายประเทศ ทำให้สามารถยอมรับได้ว่า การศึกษาไทยจะมีรูปแบบที่ได้มาตรฐานสากล

ประการที่สาม สิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพทางการศึกษาเป็นไปตามความต้องการของประชาชน โดยมีการประมวลจาก การทำประชาพิจารณ์ของทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอบรมทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกับสมาชิกสภาจังหวัดรัฐธรรมนูญ

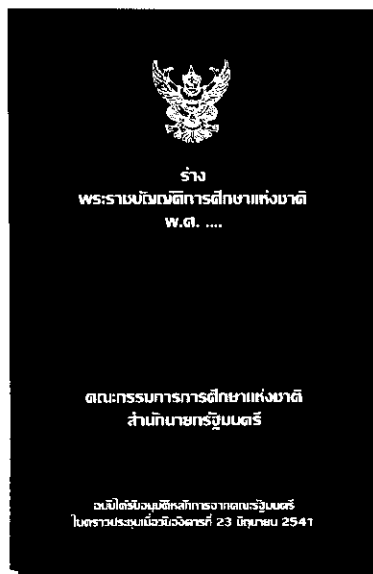
ภารกิจด้านการศึกษาของเราตามรัฐธรรมนูญนี้ ยังไม่ถึงว่าสิ้นสุด เพราะว่า บทบัญญัติกำหนดไว้เพียงคำหลัก (Key Words) จะต้องช่วยกันเร่งดำเนินการจัดทำรายละเอียดในขั้นต่อไป คือการยกร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานกลางในการวางนโยบายและจัดทำแผนพัฒนา การศึกษาแห่งชาติ ได้ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนหน่วยงานและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ระดมความคิด ในอันที่จะหยิบยกประเด็นของรัฐธรรมนูญมาทำการศึกษาวิเคราะห์ และเตรียมการยกร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้เป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาต่อไป

การจัดทำกฎหมายแม่บททางการศึกษามีความสำคัญยิ่งเพราะการศึกษามีความสำคัญต่อการสร้างพลเมืองให้เป็น ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ การศึกษาไทยจะเจริญหรือไม่ขึ้นอยู่กับรัฐธรรมนูญสำนักงานเห็นว่านี่เป็นรัฐธรรมนูญที่ดีที่สุด ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา เพราะให้ทั้งโอกาส ให้สิทธิแก่ผู้เรียนคนจน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ครู ออกชน และชุมชน เป็นผลประโยชน์อันใหญ่หลวงสำหรับคนทั้งประเทศ

2.2

ร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

(ร่าง) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

ฉบับนี้เป็นฉบับที่ยกร่างโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรี ลงมติรับหลักการเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2541 และได้มอบหมายให้คณะกรรมการกฤษฎีกา นำไปสังเคราะห์ กับร่างฉบับอื่น แล้วนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณาและประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและการจัดการศึกษาอบรมและปฏิรูปการศึกษา ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการเมือง การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน จัดการศึกษาอบรมสนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวินิจฉัยคดี ส่งเสริมฟื้นฟูภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมอันดี ของท้องถิ่นและของชาติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ เรียกว่า “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 บรรดาบท กฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ในส่วนที่บัญญัติไว้แล้ว ในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“**การศึกษา**” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้ การถ่ายทอดความรู้ การฝึก การศึกษาอบรม การสร้างองค์ความรู้ของบุคคลอันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุน ให้บุคคลเรียนรู้ด้วยตนเองและจากกลุ่ม อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

“**การศึกษาขั้นพื้นฐาน**” หมายความว่า การศึกษาทุกรูปแบบที่จัดเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย เพื่อให้คนไทยดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข มีความรู้ มีความสามารถ และทักษะในการแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการประกอบอาชีพพึ่งตนเองได้ ดำรงชีวิตอย่างมีคุณธรรมและศักดิ์ศรี พัฒนาตนเอง และมีบทบาทร่วมในการพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม และให้หมายความถึงการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

“**สถานศึกษา**” หมายความว่า โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา และให้หมายความรวมถึงครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา องค์กรเอกชน และสถานประกอบการ ที่จัดการศึกษาด้วย

มาตรา 5 ให้นายกรัฐมนตรี รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบและประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

หลักการการศึกษาไทย

มาตรา 6 การศึกษาไทย มีหลักสามประการ คือ

- (1) เป็นการศึกษาสำหรับคนทั้งมวลตลอดชีวิต
- (2) ให้สังคมทั้งมวลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- (3) ให้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้เป็นไปตามหลักทั้งสามประการ ตามวรรคหนึ่ง

มาตรา 7 ให้สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความสมบูรณ์ทางสติปัญญา ความรู้ คุณธรรม สุขภาพกาย สุขภาพจิต มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน การอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีทางประชาธิปไตย มีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมไทยและสังคมโลก สร้างสังคมการเรียนรู้ อยู่พอดี กินพอดี มีความสามารถที่จะร่วมมือกัน ทั้งในระบบเศรษฐกิจชุมชนและเศรษฐกิจโลก มีความเจริญที่สมดุลระหว่างวัตถุและจิตใจ การอนุรักษ์และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

มาตรา 8 การจัดการศึกษาตามมาตรา 6 และมาตรา 7 ให้คำนึงถึงการจัดการศึกษาที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนทุกกลุ่มและต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งมีความสัมพันธ์สอดคล้อง สามารถถ่ายโอนกันได้ ทั้งนี้ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในกระบวนการจัดการศึกษา

หมวด 2

สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของบุคคล ในด้านการศึกษา

มาตรา 9 บุคคลมีสิทธิได้รับ มีส่วนร่วม มีความเสมอภาค ในการได้รับโอกาสทางการศึกษา ตลอดชีวิต โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความสามารถและความสนใจของบุคคลนั้น บุคคลมีหน้าที่ศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง ตามหลักการการศึกษาไทย

มาตรา 10 บุคคลมีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี โดยรัฐไม่เก็บค่าใช้จ่าย ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

บุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ บุคคลซึ่งไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส หรือบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ มีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปหรือในรูปแบบที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการ และความสามารถของตนเอง ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 11 บุคคลมีเสรีภาพในการศึกษา การเรียนการสอนการวิจัยและการเผยแพร่งานวิจัย ตามหลักวิชาการ ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองและศีลธรรมอันดีของประชาชน

บุคคลมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารของทางราชการหรือที่อยู่ในความครอบครองของทางราชการ เพื่อประโยชน์ในทางวิชาการ ตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการ

การใช้เสรีภาพตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงหลักการการศึกษาไทย ความเสียหายที่อาจเกิดแก่ผู้อื่น และสังคมในด้านสิทธิของผู้บริโภค สิทธิในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียง และความเป็นส่วนตัว อันได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษา ความเป็นอิสระ มีเสรีภาพทางวิชาการ สามารถทำการวิจัยและเผยแพร่งานวิจัยได้ตามหลักวิชาการ

มาตรา 12 บิดา มารดาหรือผู้ปกครอง มีสิทธิหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) อบรมบ่มนิสัยและจัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด
- (2) ส่งเสริม สนับสนุนและร่วมมือกับสถานศึกษา ในการจัดการศึกษาแก่บุตร หรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล เพื่อให้บรรลุตามหลักการการศึกษาไทย
- (3) รับผิดชอบการอบรมเลี้ยงดูบุตร หรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลตั้งแต่แรกเกิด จนถึงสามปี หรือจัดให้ได้รับการเตรียมความพร้อมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อวางรากฐานชีวิต และพัฒนาให้มีความเจริญเติบโตทั้งทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคม
- (4) จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล ที่มีอายุสามปีถึงห้าปี ให้ได้รับการเตรียมความพร้อมระดับก่อนประถมศึกษาโดยจัดให้เอง หรือให้เข้ารับการศึกษากับองค์กรของรัฐ เอกชนหรือชุมชน
- (5) จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล ตามความพร้อมของครอบครัว ตามมาตรา 44

มาตรา 13 บิดา มารดาหรือผู้ปกครอง มีหน้าที่ส่งบุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลที่มีอายุครบหกปีบริบูรณ์ เข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ดำเนินการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้แทนกฎหมายว่าด้วยการประถมศึกษา

มาตรา 14 บิดา มารดาหรือผู้ปกครอง มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ ดังต่อไปนี้

- (1) ได้รับการอบรมวิธีการเลี้ยงดูและการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล
- (2) ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล
- (3) ได้รับลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี ตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 15 เด็กและเยาวชนซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป มีสิทธิเลือกเข้ารับการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและความสามารถของตนเองได้

หมวด 3

ระบบการศึกษา

มาตรา 16 ระบบการศึกษา มีสามรูปแบบ ดังต่อไปนี้

(1) **การศึกษาในระบบ** เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

(2) **การศึกษานอกระบบ** เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบและเนื้อหาที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม แต่ต้องมีหลักสูตร กำหนดระยะเวลาของการศึกษา และมีการวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

(3) **การศึกษาตามอัธยาศัย** เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งความรู้อื่นๆ

ให้สถานศึกษามีสิทธิและหน้าที่จัดการศึกษาได้ทั้งสามรูปแบบ และให้เทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ได้ ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข การเทียบโอนที่กำหนดไว้ในระเบียบ

การศึกษาตลอดชีวิต เป็นการศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพ ชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง

มาตรา 17 การศึกษาในระบบ มีสี่ระดับคือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา

ให้สถานศึกษาจัดการศึกษาทั้งสี่ระดับ ตามหลักการการศึกษาไทย และให้สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัยของผู้เรียน

การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการวางรากฐานชีวิตและการเตรียมความพร้อมของเด็กที่มีอายุสามปีถึงห้าปี

การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งวางรากฐานเพื่อให้ผู้เรียน ได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้และความสามารถขั้นพื้นฐาน โดยปกติใช้เวลาเรียนหกปี

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็นสองตอน คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยปกติใช้เวลาเรียนตอนละสามปี

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ ต่อจากระดับประถมศึกษา รวมทั้งได้ค้นพบความต้องการ ความสนใจและความถนัดของตนเองทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนมีความสามารถในการประกอบการงานและอาชีพตามควรแก่วัย

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมผู้เรียน ให้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพ รวมทั้งการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม และทักษะ ทางสังคมที่จำเป็น

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งออกเป็นสามสาย คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแบบผสมผสานระหว่างสายสามัญและสายอาชีพ

การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการค้นคว้าวิจัยเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ในศิลปวิทยาการแขนงต่างๆที่หลากหลาย ถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพขั้นสูงและกระบวนการเรียนรู้

เพื่อผลิตกำลังคนที่มีความสามารถ สนองตอบความต้องการของบุคคลและประเทศโดยส่วนรวม รวมทั้งให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

การศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็นสามระดับ คือ

ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นการศึกษาเพื่อผลิตบุคลากร สนองตอบความต้องการของชุมชนและกำลังคนระดับกลาง

ระดับปริญญาตรี เป็นการศึกษาที่มุ่งผลิตบัณฑิต และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

ระดับสูงกว่าปริญญาตรี เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาวิชาการ และส่งเสริมการวิจัยขั้นสูง

มาตรา 18 การจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ให้จัดในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

(1) **สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย** ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการ และเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น

(2) **โรงเรียน** ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนในกำกับของรัฐ และโรงเรียนเอกชน

(3) **ศูนย์การเรียนรู้** ได้แก่ สถานที่เรียนที่ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา โรงพยาบาล สถานันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ องค์กรเอกชนหรือสถานประกอบการเป็นผู้จัด

การจัดการศึกษาใน (1) (2) และ (3) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้จัดในมหาวิทยาลัย วิทยาลัย สถาบันเฉพาะทาง หรือสถาบันที่เรียกชื่ออย่างอื่น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายจัดตั้ง หรือกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษานั้น

มาตรา 19 ให้มีกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน หรือโดยความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษากับสถานประกอบการ

มาตรา 20 หน่วยงานของกระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐ อาจจัดการศึกษาเฉพาะทาง ตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานนั้นได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่หน่วยงานตามวรรคหนึ่ง ประสงค์จะจัดการศึกษาระดับปริญญา ให้กระทำได้ ตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 21 เพื่อประโยชน์ในการศึกษา สถานศึกษาระดับต่ำกว่าอุดมศึกษาใด มีความจำเป็นและมีความพร้อม ที่จะใช้หลักสูตรต่างประเทศและใช้ภาษาต่างประเทศในการเรียนการสอน ก็ให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในการกำหนดกฎกระทรวงนั้น ให้คำนึงถึงวัฒนธรรมและความเป็นไทย รวมทั้งต้องไม่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ และไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองและศีลธรรมอันดีของประชาชน

หมวด 4

ครูและผู้บริหารการศึกษา

มาตรา 22 บทบัญญัติในหมวดนี้ ไม่ใช้บังคับแก่ครูและผู้บริหารการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

มาตรา 23 ครูและผู้บริหารการศึกษาซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษา ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู หรือใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา แล้วแต่กรณี
ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่ ผู้ทำหน้าที่วิทยากรพิเศษของสถานศึกษา

มาตรา 24 เพื่อเป็นการส่งเสริม พัฒนาและยกย่องครูและผู้บริหารการศึกษา ให้จัดให้มีกฎหมาย ว่าด้วยเงินเดือน และเงินประจำตำแหน่งครูและผู้บริหารการศึกษา

มาตรา 25 ให้มีคณะกรรมการการผลิตครูและพัฒนาครู ประกอบด้วย ผู้แทนจากสถาบัน การผลิตครูทั้งภาครัฐและเอกชน ตัวแทนจากสถาบันการศึกษาหรือองค์กรที่ทำหน้าที่ให้การศึกษ และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่ง เป็นกรรมการ

คุณสมบัติ จำนวนกรรมการ หลักเกณฑ์ วิธีการแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการดำเนินงานของคณะกรรมการ ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษากำหนด

ให้คณะกรรมการการผลิตครูและพัฒนาครูมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (1) กำหนดนโยบายของชาติด้านการผลิตครูและพัฒนาครูให้พอเพียง และเหมาะสมกับสภาพการณ์ ของประเทศ
- (2) ส่งเสริมการผลิตครูและพัฒนาครูในทุกระดับการศึกษา เพื่อให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน และสอดคล้องกับนโยบายของชาติด้านการผลิตครูและพัฒนาครู
- (3) ติดตามและประเมินผลการผลิตครูและพัฒนาครู ของสถาบันการผลิตครู

มาตรา 26 เพื่อยกมาตรฐานวิชาชีพครู ให้ปรับปรุงพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 เพื่อให้ ครูสภาเป็นองค์กรอิสระ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการอำนวยการครูสภา

นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 ให้ครูสภามีอำนาจ หน้าที่ ในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครู ดังนี้

- (1) กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู
- (2) ออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และเพิกถอนใบอนุญาตได้

มาตรา 27 เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู ให้จัดให้มีคณะกรรมการสรรหาครู ที่มีผลการ ปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อให้การยกย่องและเชิดชูเกียรติของครู ตามที่คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษากำหนด

มาตรา 28 ให้ปรับปรุงสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ในกระทรวงศึกษาธิการ เป็นสถาบันมาตรฐาน
ผู้บริหารการศึกษา เป็นองค์กรอิสระ ภายใต้การกำกับดูแลของ คณะกรรมการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา
คุณสมบัติ จำนวนกรรมการ หลักเกณฑ์ วิธีการแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง
และการดำเนินงานของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษากำหนด

ให้สถาบันตามวรรคหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน ของผู้บริหารการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน
- (2) ออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาและเพิกถอนใบอนุญาตได้
- (3) ควบคุมจรรยาและมารยาท ของผู้บริหารการศึกษา
- (4) ส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารการศึกษา โดยการรับรองหลักสูตรของสถาบันการศึกษาของรัฐ
หรือสถาบันการศึกษาของเอกชน ที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาฝึกอบรมผู้บริหารการศึกษา

หมวด 5

แนวการจัดการศึกษา

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาจัดการศึกษาและฝึกอบรม โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ การจัดการศึกษาและการเรียนการสอนต้องถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาจึงต้อง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 30 ให้ผู้จัดการศึกษาและฝึกอบรม ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เน้นความสำคัญทั้งความรู้ กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการในเรื่องต่อไปนี้

- (1) ความรู้เรื่องในตนเอง รู้จักตนและเรื่องรอบตัว ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ เรื่องของโลก และธรรมชาติ เพื่อเชื่อมโยงสรรพสิ่งสัมพันธ์เป็นหนึ่งเดียว
- (2) ประสบการณ์เกี่ยวกับธรรมชาติ ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลยั่งยืน
- (3) ความรู้ ทักษะ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- (4) ความรู้ ทักษะ ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพเพื่อให้เป็นคนที่มีสุขภาพดีและมีคุณภาพ
- (5) คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาศิลปวัฒนธรรม
- (6) กระบวนการคิด การแก้ปัญหาและการจัดการ
- (7) จิตสำนึกและการปฏิบัติที่ถูกต้องในเรื่องการเมือง การปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา 31 ให้สถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและครู ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

- (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- (2) เน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด กระบวนการเผชิญสถานการณ์ สามารถจับประเด็น ค้นหา คำตอบ แก้ปัญหาได้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง
- (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ได้จริง รวบรวมความรู้จากผู้รู้ ปรากฏชาวบ้าน และเครือข่ายข้อมูลข่าวสาร ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้และทำเป็น เรียนรู้ทักษะชีวิต เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
- (4) จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน สอดแทรก คุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไว้ในทุกวิชา
- (5) ครูต้องเป็นผู้จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมผู้เรียนให้คิดเป็น ทำเป็น ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ครูเป็นผู้ประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนให้สูงสุดตามศักยภาพ
- (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ครูและศิษย์ อาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้รู้จริง รู้รอบ

มาตรา 32 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน ด้วยระบบสะสม จากพัฒนาการของผู้เรียน การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ให้สถานศึกษานำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่ง และใช้วิธีการที่หลากหลายในการคัดเลือก เข้าศึกษาต่อในแต่ละระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรา 33 ให้หน่วยงานบริหารราชการส่วนกลาง จัดหลักสูตรการศึกษาในส่วนสาระหลัก ที่เป็นแกนกลาง สำหรับการดำรงชีวิตความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติและของโลก ให้สถานศึกษา มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน หลักสูตรทุกระดับ ต้องมีลักษณะหลากหลาย มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมตามวัย สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ วิชาชีพ มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ และความดีงาม รวมทั้งหลักสูตรสำหรับบุคคลพิการ และบุคคลซึ่งมีความต้องการพิเศษด้วย

มาตรา 34 ให้สถานศึกษาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาและฝึกอบรม การแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และการรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการอย่างอื่น ๆ เพื่อให้ชุมชนพัฒนาได้สอดคล้อง กับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการต่างๆ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาด้านต่างๆระหว่างชุมชน

มาตรา 35 ให้สถานศึกษาทำการวิจัยและพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยการ ประมวลองค์ความรู้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งฝึกอบรมครูให้สามารถวิจัยและจัดกระบวนการ เรียนรู้ที่ดี

หมวด 6

คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

มาตรา 36 ให้จัดตั้งสำนักงานมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระ และมีอำนาจหน้าที่ในการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ภายใต้การกำกับดูแลของ คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

คุณสมบัติ จำนวนกรรมการ หลักเกณฑ์ วิธีการแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการดำเนินงานของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษากำหนด

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ดำเนินการและสนับสนุนให้มีการพัฒนามาตรฐานการศึกษาแห่งชาติและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้บรรลุถึงหลักการการศึกษาไทยตามพระราชบัญญัตินี้

(2) เสนอแนะนโยบายและกำหนดมาตรฐานการศึกษาต่อรัฐมนตรี

(3) ส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีการประเมินคุณภาพและมาตรฐานภายในของสถานศึกษา

(4) ส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีการประเมินคุณภาพและมาตรฐานภายนอก โดยให้สำนักงานมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติเป็นผู้ประเมิน หรือมอบให้ผู้ประเมินภายนอก ที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ทำการประเมิน

(5) จัดทำรายงานการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาประจำปี เสนอต่อรัฐสภา และเผยแพร่ต่อสถานศึกษาและสาธารณชน ทุกสิ้นปีงบประมาณ

หลักเกณฑ์ เงื่อนไข ในการแต่งตั้งและกำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอกตาม (4) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 37 ให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดให้มีการประเมินคุณภาพและมาตรฐานภายใน โดยคณะกรรมการสถานศึกษานั้น เพื่อให้มีการติดตามและประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้เป็นไปตามธรรมนูญของสถานศึกษา และให้สอดคล้องกับหลักการการศึกษาไทย ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่า การประเมินภายในสถานศึกษานั้น เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารสถานศึกษา

ให้กระทรวง ทบวง กรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา ทำหน้าที่ในการนิเทศและส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาภายใน ของสถานศึกษาที่อยู่ภายในกำกับ

ให้สถานศึกษาจัดให้มีการประเมินตามวรรคหนึ่งทุกปี ตามที่คณะกรรมการสถานศึกษากำหนด และให้จัดทำรายงานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้เปิดเผยต่อสาธารณชนด้วย

มาตรา 38 ให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาภายใน และรับการประเมินดังกล่าวจากภายนอก ตามแบบและวิธีการที่คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติกำหนด และให้ถือว่า ผลการประเมินดังกล่าวนั้น เป็นการประเมินที่ให้การรับรองคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้

ให้สถานศึกษารับการประเมินคุณภาพและมาตรฐานจากภายนอก อย่างน้อยหนึ่งครั้งภายในห้าปี และจะต้องมีการเสนอผลการประเมินนั้น ต่อสาธารณชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย

มาตรา 39 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานใด ที่ผ่านการประเมินคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาจากภายนอก ให้สำนักงานมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ออกหลักฐานการรับรองให้แก่ สถานศึกษา นั้นได้

ในกรณีที่ปรากฏว่า ผลของการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากภายนอก ไม่ถึงมาตรฐาน ที่กำหนดไว้ ให้สำนักงานมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ให้คำแนะนำและช่วยเหลือทั้งในด้านวิชาการ บุคลากร หรือทรัพยากรตามความเหมาะสม ตลอดจนขอความร่วมมือจากภาครัฐหรือภาคเอกชน ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่สำนักงานมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการตามวรรคสองแล้ว แต่สถานศึกษา ดังกล่าว ไม่ดำเนินการพัฒนาตามคำแนะนำและความช่วยเหลือดังกล่าว หรือพัฒนาแล้ว แต่ไม่ถึงคุณภาพ และมาตรฐานที่กำหนด หรือสำนักงานมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติพิจารณาเห็นว่า สถานศึกษานั้นไม่สามารถ ที่จะปรับปรุงการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ให้เสนอแนะไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อสั่งปรับปรุงผู้บริหาร หรือคณะกรรมการสถานศึกษาเสียใหม่ แล้วแต่กรณี

ให้สำนักงบประมาณ พิจารณารายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ของสำนักงาน มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ เพื่อประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษาด้วย

มาตรา 40 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา ให้มี ระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นเป็นการเฉพาะ

หมวด 7

การบริหารและการจัดการการศึกษา

มาตรา 41 ให้หน่วยงานบริหารราชการส่วนกลาง มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผน กำหนดมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา กำกับดูแลและประเมินผลการจัดการศึกษา

มาตรา 42 หน่วยงานบริหารราชการส่วนกลางอาจจัดตั้งส่วนราชการในพื้นที่ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผน กำหนดมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา กำกับดูแลและประเมินผลการจัดการศึกษา ตามที่หน่วยงานบริหารราชการส่วนกลางมอบหมาย โดยดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการศึกษาของพื้นที่

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งประกอบด้วยตัวแทนประชาชนตัวแทนผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ตัวแทนสถานศึกษาเอกชน และตัวแทนหน่วยงานบริหารราชการส่วนกลาง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คุณสมบัติ จำนวนกรรมการ หลักเกณฑ์ วิธีการแต่งตั้ง อำนาจหน้าที่ วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งและการดำเนินงานของคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การกำหนดเขตพื้นที่เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงปริมาณสถานศึกษาและความเหมาะสมในพื้นที่ดังกล่าว

มาตรา 43 ให้กระจายอำนาจการบริหารการศึกษา ไปยังสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และการศึกษาขั้นพื้นฐาน เฉพาะที่มีความพร้อมและอยู่ในหลักเกณฑ์ตามที่หน่วยงานบริหารราชการส่วนกลางกำหนด โดยให้สถานศึกษานั้นเป็นนิติบุคคล ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงาน ตามมาตรา 42 หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อกำกับดูแลการจัดการศึกษา ตามธรรมนูญของสถานศึกษานั้น เว้นแต่สถานศึกษาที่จัดโดยครอบครัว คณะกรรมการสถานศึกษาดังกล่าว ประกอบด้วยตัวแทนประชาชน ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนศูนย์การเรียนรู้ ตัวแทนครูและผู้บริหารสถานศึกษา

คุณสมบัติ จำนวนกรรมการ หลักเกณฑ์ วิธีการแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง อำนาจหน้าที่และการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบที่หน่วยงาน ตามมาตรา 42 กำหนด

มาตรา 44 ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ องค์กรเอกชนและสถานประกอบการที่มีความประสงค์จะจัดการศึกษาในระบบที่ศูนย์การเรียนรู้ ตามมาตรา 18 จะต้องจดทะเบียนและได้รับอนุญาต ในการอนุญาตนั้น จะอนุญาตให้จัดการศึกษาบางส่วน บางเวลา หรือทั้งหมดก็ได้ ตามข้อตกลงและเงื่อนไขที่ได้ให้ไว้ และจะต้องรับการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการจัดการจดทะเบียน การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 45 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมและมีอำนาจหน้าที่จัดการศึกษา และฝึกอาชีพ ตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุน ในการบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านกระบวนการการศึกษา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะจัดการศึกษา จะต้องมีคณะกรรมการ การศึกษาของท้องถิ่น ทั้งนี้ องค์กรประกอบ อำนาจหน้าที่ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามระเบียบ ที่คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษากำหนด

มาตรา 46 การจัดการศึกษาของเอกชน ให้มีความเป็นอิสระอยู่ภายใต้การกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษา เช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ

รัฐอาจให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ เงินอุดหนุน ภาษีและสิทธิประโยชน์อื่นที่เป็นประโยชน์ ในทางการศึกษาแก่เอกชนตามความเหมาะสม

การส่งเสริมและสนับสนุนกิจการ รวมทั้งการกำกับดูแลสถานศึกษาเอกชนทุกระดับและประเภท การศึกษาให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินนโยบายด้านการศึกษาของรัฐให้คำนึงถึงผลกระทบต่อการจัดการศึกษาและฝักอบรม ของภาคเอกชน โดยให้รัฐรับฟังความคิดเห็นของภาคเอกชนประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา 47 ให้สถานศึกษาทุกระดับ ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ องค์กรเอกชน และสถานประกอบการ ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกันเป็นเครือข่าย ทั้งทางด้านวิชาการและการใช้ทรัพยากร เพื่อประโยชน์ ต่อการศึกษา

หมวด 8

ทรัพยากรเพื่อการศึกษา

มาตรา 48 ให้มีการระดมทรัพยากรจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษาและเอกชน เพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษา

รายละเอียด เงื่อนไข ในการระดมและการกำหนดทรัพยากร ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ปฏิรูปการศึกษากำหนด

มาตรา 49 การจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับ ให้จัดเป็นบัตร อุดหนุนให้แก่ผู้ปกครองหรือผู้เรียนโดยตรง โดยคำนวณค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมเป็นรายบุคคลในแต่ละระดับ ให้เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาที่จัดโดยรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเอกชน

การจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายดังกล่าวในวรรคหนึ่ง สำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ บุคคลซึ่งไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส บุคคล ในพื้นที่ห่างไกล บุคคลยากจน หรือบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ หรือโครงการหนึ่งโครงการใด ที่เกี่ยวกับการ ศึกษาตามนโยบายของรัฐ ให้รัฐจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมขึ้นอีกเป็นพิเศษ

มาตรา 50 ให้จัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนนอกระบบ และตามอัธยาศัยในสถานศึกษา ชุมชน สถาบันศาสนา องค์กรเอกชน สถานประกอบการ ตามจำนวนที่เหมาะสม

มาตรา 51 สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอิสระในการบริหารการเงิน การบริหารงานบุคคลและการบริหารทางวิชาการ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้ง สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐแต่ละแห่ง และอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสภาสถาบันอุดมศึกษานั้น

หลักประกันความเป็นอิสระในเรื่องทรัพย์สิน รายได้ การยกเว้นภาษี ที่ราชพัสดุที่อยู่ในความดูแล และกองทุนส่งเสริมการอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการ จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐแต่ละแห่ง

มาตรา 52 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดสรรรายได้ส่วนหนึ่งมาสมทบกับเงินอุดหนุนจาก ภาครัฐ ในสัดส่วนที่เหมาะสมกับความสามารถในการหารายได้ เพื่อเป็นการอุดหนุนการศึกษา

มาตรา 53 ให้จัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาครู ผู้บริหารการศึกษา อย่างต่อเนื่อง และเหมาะสม โดยจัดสรรในรูปแบบที่หลากหลายตามความจำเป็น

มาตรา 54 สถาบันศาสนาที่มีส่วนร่วมรับภาระในการจัดการศึกษาตามนโยบายที่รัฐกำหนด ให้ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐตามสัดส่วนที่เหมาะสม ไปสมทบกับรายได้ของสถาบัน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการ จัดการศึกษาให้กับบุคลากรของสถาบันศาสนาและการศึกษาของชุมชน

มาตรา 55 บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ซึ่งบริจาคทรัพย์สินเพื่อการศึกษาให้นำมูลค่าของ ทรัพย์สินไปลดหย่อนภาษีได้ ในกรณีที่การบริจาคเป็นอสังหาริมทรัพย์ ให้ได้รับยกเว้นภาษีการโอน อสังหาริมทรัพย์เพื่อการนี้ได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 56 ให้สถานศึกษาเอกชนได้รับเงินอุดหนุนในรูปแบบอุดหนุน ตามมาตรา 49 และให้กู้ยืมเงินจากกองทุนสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนได้
ให้สถานศึกษาเอกชนได้รับการยกเว้นภาษีตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 57 ให้มีการตรวจสอบและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล การใช้จ่ายงบประมาณในการจัดการศึกษาในเชิงต้นทุนและที่สอดคล้องกับหลักการการศึกษา ระบบการศึกษา แนวการจัดการศึกษา และคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาได้รับงบประมาณอย่างเพียงพอและใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ในกรณีที่สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้จ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง หรือจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับหลักการการศึกษา ระบบการศึกษา แนวการจัดการศึกษาและคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมด ให้มีการงดหรือลดงบประมาณเพื่อการศึกษาของสถานศึกษานั้นได้ ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา กำหนด

ในทุกรอบปี ให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐจัดทำงบดุล งบการเงินและบัญชีทำการส่งสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินหรือบุคคลภายนอก ตามที่สภาสถาบันอุดมศึกษาแต่งตั้ง ด้วยความเห็นชอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบ โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะห์ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใดด้วย

มาตรา 58 ให้คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษากำหนดวิธีการคำนวณค่าใช้จ่ายเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งวางระเบียบว่าด้วยวิธีการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วย

หมวด 9

สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา

มาตรา 59 ให้จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษาเป็นองค์กรอิสระ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา

คุณสมบัติ จำนวนกรรมการ หลักเกณฑ์ วิธีการแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการดำเนินงานของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษากำหนด

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ส่งเสริมและสนับสนุนการทำแผนที่ เครือข่าย สื่อเทคโนโลยีการศึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษา
- (2) เสนอแนะและพัฒนาการวางระบบเครือข่าย สื่อเทคโนโลยีการศึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษา
- (3) จัดทำนโยบายและแผนงานเพื่อส่งเสริมการใช้เครือข่าย สื่อเทคโนโลยีการศึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา เพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้
- (4) ส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงห้องสมุดทุกประเภทให้เป็นเครือข่าย
- (5) จัดเครือข่ายตาม (1) (2) และ (3) ให้เป็นระบบที่สะดวกและเกื้อกูลต่อการให้บริการ เพื่อการเรียนรู้
- (6) จัดวางระบบเพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนและสถานศึกษา ภาครัฐและภาคเอกชน มีโอกาสที่จะใช้บริการของเครือข่ายสื่อเทคโนโลยีการศึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาเท่าเทียมกัน
- (7) ประสานงานกับคณะกรรมการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ เพื่อร่วมกันจัดสรร เวลาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แต่ละสถานีให้มีรายการ เพื่อการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม โดยให้ถือว่า เป็นนโยบายสำคัญของสถานีดังกล่าว
- (8) ดำเนินการอย่างอื่นเกี่ยวกับเครือข่ายดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการศึกษา

เครือข่ายสื่อเทคโนโลยีการศึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาต้องครอบคลุมการใช้สื่อทุกประเภท

มาตรา 60 การพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศของรัฐ และการให้สัมปทานกับภาคเอกชน ให้รัฐและผู้รับสัมปทานจัดสรรเครือข่าย ตามมาตรา 59 เพื่อการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับผู้เรียน โดยกำหนดไว้เป็นเงื่อนไขในการพัฒนาหรือการให้สัมปทาน

บทเฉพาะกาล

มาตรา 61 ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาเพื่อปฏิบัติหน้าที่และดำเนินการเร่งรัดการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัตินี้ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาห้าปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา ประกอบด้วยกรรมการ ดังต่อไปนี้

- (1) ประธานกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากการเสนอชื่อโดยคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- (2) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- (3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเจ็ดคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากการเสนอชื่อโดยคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- (4) เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ ให้คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความเหมาะสม

การเสนอชื่อบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (3) ให้คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาขึ้น เพื่อทำการสรรหาแล้วเสนอรายชื่อให้คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติทำการคัดเลือก และเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาแต่งตั้ง ทั้งนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนด

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิว่างลงเพราะเหตุใดเหตุหนึ่ง ให้ดำเนินการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทน แล้วแต่กรณี ตามวิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในมาตรานี้ และให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทน อยู่ในตำแหน่งได้เท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา 62 คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษามีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) จัดทำกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนดหรือประกาศที่อยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว เพื่อให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ทันที
- (2) วางแผน ดำเนินการ กำกับดูแล ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้
- (3) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ เอกชนและชุมชน เพื่อนำนโยบายการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ไปสู่การปฏิบัติ
- (4) เสนอแนะในการตราพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา ออกกฎกระทรวง ระเบียบและประกาศ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ต่อคณะรัฐมนตรีหรือต่อกระทรวง ทบวง กรมที่มีอำนาจหน้าที่รักษาการหรือปฏิบัติการตามกฎหมายดังกล่าวนั้น
- (5) ทำรายงานผลการปฏิบัติงานการปฏิรูปการศึกษาในประเด็นความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะรัฐมนตรี เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง
- (6) จัดให้มีการประชาสัมพันธ์และประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้

(7) แต่งตั้งอนุกรรมการ คณะทำงาน เจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา มอบหมายได้ รวมทั้งให้มีอำนาจในการขอข้อมูลจากบุคคลหรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องหรือเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องมา ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา

(8) วางระเบียบว่าด้วยการประชุมของคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา และระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการต่างๆ ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(9) ดำเนินการอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการปฏิรูปการศึกษาตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการให้กับคณะกรรมการ ปฏิรูปการศึกษา

มาตรา 63 เพื่อให้การดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาเป็นไปในแนวทางที่เกิดประโยชน์สูงสุด ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ประธานคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาเข้าร่วมชี้แจงประกอบรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาต่อคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

มาตรา 64 ในระหว่างที่การดำเนินการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 13 ยังไม่แล้วเสร็จ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการประถมศึกษามาใช้บังคับ ไปพลางก่อน จนกว่าจะได้ดำเนินการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แล้วเสร็จ ตามพระราช บัญญัตินี้ภายในระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา 65 การจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นบุตรอุดหนุนให้แก่ผู้ ปกครองหรือผู้เรียนโดยตรงในสถานศึกษาของรัฐตามมาตรา 49 และสถานศึกษาเอกชนตามมาตรา 56 ให้ ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา 66 การดำเนินการตามมาตรา 19 มาตรา 24 มาตรา 25 มาตรา 26 และมาตรา 28 ให้รัฐดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายกรัฐมนตรีน

ขอขอบพระคุณ

ในการจัดทำหนังสือ “การศึกษาไทย สู่ศตวรรษ 2000”
ได้รับความอนุเคราะห์และเอื้อเฟื้อ จาก

1. ศาสตราจารย์ ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต
2. ดร.รุ่ง แก้วแดง
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรพงษ์ ปนาทกุล
4. นายวิรัช ตาแก้ว
5. นายสถาพร บุตรชัยงาม
6. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี
7. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี
8. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)

ที่ได้ให้คำปรึกษา อนุญาตให้ทำการคัดลอกบทความ ช่วยเหลือในการรวบรวมข้อมูล
และจัดหาภาพประกอบ จนทำให้การจัดทำหนังสือ “การศึกษาไทย สู่ศตวรรษ 2000”
สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คณะผู้จัดทำ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

คณะผู้จัดทำ

คณะผู้จัดทำหนังสือ

ที่ปรึกษา

นายฉลอง แนวพานิช
นายประวิทย์ พงษ์ศิริ
นายฉลาด อิงคเมธางกูร
นายวิรัช คารวะพิทยากุล
นายอรุณ ชราเขต
นายบำรุง ปรมาริกกุล
นายประชุม รอดประเสริฐ

ประธานคณะทำงาน

นางสุนทรี เนติลักษณะวิจารณ์

คณะทำงาน

นางหนึ่งทัย สุขแดง
นางสาวสดชื่น เกตุสุวรรณ
นายเสวก สุระประเสริฐ
นายพงษ์ศักดิ์ นาคเจริญ
นายสุमितร์ ชุ่มเชื้อ
นางสาวดวงดาว แซ่เฮ้ง

คณะทำงานและเลขานุการ

นายวิฑูรย์ สุขแดง

บรรณาธิการ

นายสุรเดช ปนาทกุล
นายสิทธิพันธ์ ศิริรัตนชัย
นายกฤษณลักษณ์ มังคละศิริ

รูปเล่ม-คอมพิวเตอร์กราฟฟิก

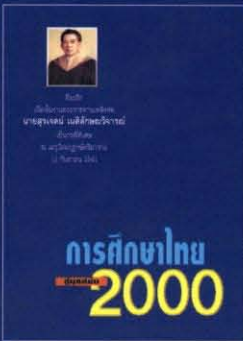
นางสาวจารุวรรณ เกตุสุวรรณ
นางสาวรุ่งตะวัน ศิริเลิศกัญญา
นายชูชาติ คล้ายสังข์
นายรัตตะพงษ์ บุราณ

แยกสีที่

วี.อาร์. ฟิล์ม
โทร. 411-4888, 418-1897

พิมพ์ที่

บริษัท เนติกุลการพิมพ์ (2541) จำกัด
โทร. 669-3131-4, 669-2447-8
241-1183, 243-1470
แฟกซ์ 243-2363

บริษัท เนติกุลการพิมพ์ (2541) จำกัด

โทร. 241-1183, 243-1470 แฟกซ์. 243-2363